

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 275, Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 1984

Δργ. 50

ΚΙΤΣ

- «Φλικ» στην Ελλάδα
- Πρόεδρος - Εκλογές και διευρύνσεις
- ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕεσ.
- ΑΝΤΙ-έρευνα

ΤΑΣΟΣ

Ασφαλεια Ζωης με **ΕΘΝΙΚΗ** εγγυηση

Η ΕΘΝΙΚΗ Ασφαλιστική, δεν είναι οποιαδήποτε Ασφαλιστική Εταιρία. Είναι η ΕΘΝΙΚΗ.

Η πρώτη και η μεγαλύτερη της χώρας μας. Είναι ταυτισμένη με την ίδια την ελληνική οικονομία. Το Κράτος.

Γι' αυτό, μόνο η ΕΘΝΙΚΗ μπορεί να σας προσφέρει:

ΕΘΝΙΚΗ ασφαλεια

Την πιο «ασφαλή» Ασφάλεια Ζωής που σας καλύπτει με επάρκεια και απόλυτη σιγουριά σ' όλες τις περιπτώσεις:

- Ασφάλεια Ζωής με συνταξιοδότηση.
- Ασφάλεια Ζωής με μεγάλο «εφάπαξ» ή σύνταξη και τη μεγαλύτερη συμμετοχή στα κέρδη.
- Ασφάλεια Ζωής με αποταμίευση για το μέλλον των παιδιών σας.
- Ασφάλεια Ατυχημάτων με αποταμίευση για την περίπτωση ανικανότητας για δουλειά.
- Ασφάλεια Ζωής με κάλυψη της Ασθένειας και καταβολή μισθού.

ΕΘΝΙΚΗ εξυπηρετηση

Εξυπηρέτηση, σε όλα τα επίπεδα. Η ΕΘΝΙΚΗ πληρώνει ταχύτατα οποιαδήποτε αποζημίωση.

Πληρώνει καθημερινά, το απίστευτο ποσό των 12.000.000 δρχ. σε αποζημιώσεις. Κι έχει στη διάθεσή σας ένα τεράστιο δίκτυο από 674 Υποκαταστήματα και Πρακτορεία σε όλη τη χώρα, με 3.000 συνεργάτες, έτοιμους να σας συμπαρασταθούν σε κάθε ασφαλιστικό σας πρόβλημα.

ΕΘΝΙΚΗ εγγυηση

Η ΕΘΝΙΚΗ από το 1891 που ιδρύθηκε, ως σήμερα, έχει εξυπηρετήσει 4 γενιές Ελλήνων. Τα σημερινά της κεφάλαια και αποθεματικά ξεπερνάνε τα 3.500.000.000 δρχ.

Που σημαίνει μια γιγάντια και υγιής επιχείρηση, ικανή να εγγυηθεί για οποιονδήποτε κίνδυνο.

Κι ως μην ξεχνάμε, ότι ο κυριότερος μέτοχός της είναι η Εθνική Τράπεζα Ελλάδας. Μια επιπλέον εγγύηση.

Γι' αυτό οι περισσότεροι Έλληνες ασφαλισμένοι εμπιστεύονται την ΕΘΝΙΚΗ. Είναι η Ασφαλιστική Εταιρία που τους εμπνέει «Ασφάλεια» για οτιδήποτε τους συμβεί.

Και είναι η Εταιρία που προστατεύει τα συμφέροντά τους, χωρίς κερδοσκοπικές ακροβασίες και ελιγμούς.

Γιατί η ΕΘΝΙΚΗ είναι 100% Ελληνική. Ανήκει σ' όλους τους Έλληνες.

Κ' η ΕΘΝΙΚΗ θα είναι εδώ τώρα και πάντα για εσάς!

ΕΘΝΙΚΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Ασφαλεια
στην ασφαλεια σας

Η ΕΘΝΙΚΗ
ΕΧΕΙ ΙΔΡΥΤΗ
ΤΗΝ
ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 3.500.000.000 ΔΡΧ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 275, Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 1984

Δργ. 50

ΚΙΤΣ

- «Φλικ» στην Ελλάδα
- Πρόεδρος - Εκλογές και διευρύνσεις
- ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕεσ.
- ΑΝΤΙ-έρευνα

Ασφαλεια Ζωης με ΕΘΝΙΚΗ εγγυηση

Η ΕΘΝΙΚΗ Ασφαλιστική, δεν είναι οποιαδήποτε Ασφαλιστική Εταιρία. Είναι η ΕΘΝΙΚΗ.

Η πρώτη και η μεγαλύτερη της χώρας μας. Είναι ταυτισμένη με την ίδια την ελληνική οικονομία. Το Κράτος.

Γι' αυτό, μόνο η ΕΘΝΙΚΗ μπορεί να σας προσφέρει:

ΕΘΝΙΚΗ ασφαλεια

Την πιο «ασφαλή» Ασφάλεια Ζωής που σας καλύπτει με επάρκεια και απόλυτη σιγουριά σ' όλες τις περιπτώσεις:

- Ασφάλεια Ζωής με συνταξιοδότηση.
- Ασφάλεια Ζωής με μεγάλο «εφάπαξ» ή σύνταξη και τη μεγαλύτερη συμμετοχή στα κέρδη.
- Ασφάλεια Ζωής με αποταμίευση για το μέλλον των παιδιών σας.
- Ασφάλεια Ατυχημάτων με αποταμίευση για την περίπτωση ανικανότητας για δουλειά.
- Ασφάλεια Ζωής με κάλυψη της Ασθένειας και καταβολή μισθού.

ΕΘΝΙΚΗ εξυπηρετηση

Εξυπηρέτηση, σε όλα τα επίπεδα. Η ΕΘΝΙΚΗ πληρώνει ταχύτατα οποιαδήποτε αποζημίωση.

Πληρώνει καθημερινά, το απίστευτο ποσό των 12.000.000 δρχ. σε αποζημιώσεις. Κι έχει στη διάθεσή σας ένα τεράστιο δίκτυο από 674 Υποκαταστήματα και Πρακτορεία σε όλη τη χώρα, με 3.000 συνεργάτες, έτοιμους να σας συμπαρασταθούν σε κάθε ασφαλιστικό σας πρόβλημα.

ΕΘΝΙΚΗ εγγυηση

Η ΕΘΝΙΚΗ από το 1891 που ιδρύθηκε, ως σήμερα, έχει εξυπηρετήσει 4 γενιές Ελλήνων. Τα σημερινά της κεφάλαια και αποθεματικά ξεπερνάνε τα 3.500.000.000 δρχ.

Που σημαίνει μια γιγάντια και υγιής επιχείρηση, ικανή να εγγυηθεί για οποιονδήποτε κίνδυνο.

Κι ως μην ξεχνάμε, ότι ο κυριότερος μέτοχός της είναι η Εθνική Τράπεζα Ελλάδας. Μια επιπλέον εγγύηση.

Γι' αυτό οι περισσότεροι Έλληνες ασφαλισμένοι εμπιστεύονται την ΕΘΝΙΚΗ. Είναι η Ασφαλιστική Εταιρία που τους εμπνέει «Ασφάλεια» για οτιδήποτε τους συμβεί.

Και είναι η Εταιρία που προστατεύει τα συμφέροντά τους, χωρίς κερδοσκοπικές ακροβασίες και ελιγμούς.

Γιατί η ΕΘΝΙΚΗ είναι 100% Ελληνική. Ανήκει σ' όλους τους Έλληνες.

Κ' η ΕΘΝΙΚΗ θα είναι εδώ τώρα και πάντα για εσάς!

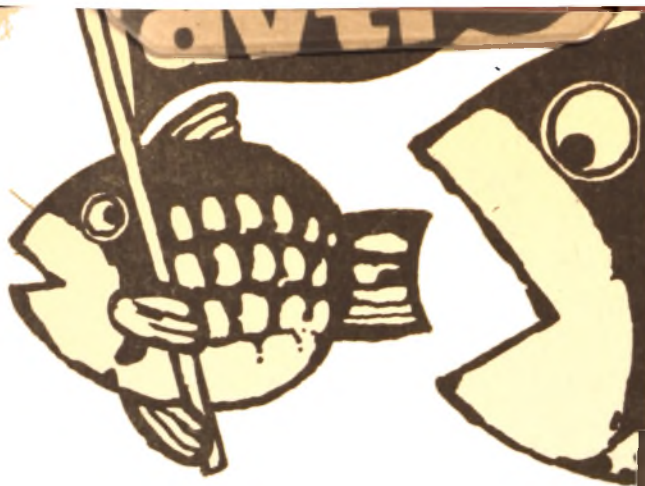
ΕΘΝΙΚΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Ασφαλεια
στην ασφαλεια σας

Η ΕΘΝΙΚΗ
ΕΧΕΙ ΙΔΡΥΤΗ
ΤΗΝ
ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 3.500.000.000 ΔΡΧ.

Περίοδος Β' • Χρόνος 11ος • Τεύχος 275
Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 1984 δρχ. 50

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κύρα Αδάμ	
Τα σύννεφα απ' το Βελιγράδι βρέχουν στην Τουρκία	9
Στ. Κούλογλου	
Στον άξονα Βορρά - Νότου καλά πάμε	10
Σπ. Καβουνίδη	
Σενάρια εκλογικής φαντασίας	12
Στ. Κούλογλου	
Το ΚΚΕ διαγράφει σκληρό στέλεχος του	15
Ρεπόρτερ	
Ηγεσίες υπό αίρεση και αυτοαναίρεση	16
Π. Γεννηματά	
Ο σχεδιασμός εθνική ανάγκη	18
Β. Καρβελά	
Η γερμανική διείσδυση στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα	20
ΑΝΤΙ-έρευνα	
Καθρέφτης του περιοδικού και των αναγνωστών του	23
Οι γνώμες των αναγνωστών για το ΑΝΤΙ	26
Η αναζήτηση του ΚΙΤΣ	28
Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων για το ΚΙΤΣ	29
Στον θαυμαστό κόσμο του ΚΙΤΣ	31
Το ΚΙΤΣ μπήκε στη ζωή μας	35
Στ. Κουμανούδη	
Απροσδιόνυσον	36
Π. Μαρτινίδη	
Η ζωή εν ΚΙΤΣ	37
Κίτσου Κοντού	
Το Κίτς του Κίτσου	38
Γιάννη Παπαμιχαήλ	
Καλλιτέχνης τσιγγάνος ανταλάσσει ντάτσουν, αρκούδα και ντέφι με γκαρσονιέρα στην Κυψέλη	40
Ν. Χρυσόπουλου	
Πώς μεθοδεύεται η άλωση μιας δημοκρατικής εφημερίδας	42
Χρ. Κυριαζή	
Μύθος - Ελικόπτερο / Ιστορία - Λείξερ	47
Περιεχόμενα του Κ' τόμου	57

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ	
Τι είδους «μετρημένη πολιτική»;	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. Ιωάννου	8
Γ. Καλαϊτζής	39
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	52

ΕΞΟΦΥΛΛΟ: ΤΑΣΟΣ

ΚΑΡΑΒΙΑ ΧΑΝΟΝΤΑΙ...

ΔΥΟ μείζονος σημασίας «εθνικά» θέματα βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε πλήρη εξέλιξη. Πιο άμεσο προβάλλει το θέμα των σχέσεών μας με το ΝΑΤΟ, όπου η κυβέρνηση προχώρησε σε μια εξαιρετικά σημαντική χειρονομία: πρόσφερε την Λήμνο και τις δυνάμεις της στη Νατοϊκή διοίκηση.

Ο ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ αυτός από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ ισοδυναμεί με την πράξη επαναπροσχώρησης στο ΝΑΤΟ του 1980 της «Νέας Δημοκρατίας». Μετά τη συμφωνία για τις βάσεις είναι η πρώτη φορά που με τόση σαφήνεια η κυβέρνηση δηλώνει πως όλοι τελικά οι χειρισμοί της εγγράφονται στο νατοϊκό πλαίσιο, με λίγα λόγια στο «ανήκομεν εις την Δύσιν».

ΒΕΒΑΙΑ ΑΥΤΟ καθόλου δεν σημαίνει πως όλα πια θα είναι μέλι-γάλα. Αντίθετα η ενδονατοϊκή τακτική συνεπάγεται και όξυνση των αντιθέσεων, άλλοτε ως τμήμα του «παιχνιδιού» και άλλοτε από πραγματικές εμπλοκές.

ΕΝΩ ΛΟΙΠΟΝ μπαίνουμε μετά την επανεκλογή Ρήγκαν σε μια «σκληρή» νέα περίοδο, (με την οποία ίσως συνδέεται και η «χειρονομία» προς ΝΑΤΟ), στο «μέτωπο» της ΕΟΚ δεν φαίνονται τα πράγματα ιδιαίτερα ευνοϊκά.

ΟΛΟ ΤΟ «εύρημα» της «ειδικής σχέσης» με την Κοινότητα είχε καταλήξει να συναρτάται με την πορεία των «Ολοκληρωμένων Μεσογειακών Προγραμμάτων». Η περίφημη «δημοσιονομική πειθαρχία» όμως της ΕΟΚ δεν είναι τίποτε άλλο παρά η διατήρηση των σημερινών συσχετισμών μέσα στην Κοινότητα, διότι με την επιβολή της θίγονται κυρίως τα διαρθρωτικά προγράμματα ενώ συντηρούνται τα «κεκτημένα».

ΑΥΤΟ ΣΗΜΑΙΝΕΙ πολύ απλά ότι δεν υπάρχει καμιά διάθεση πρακτικής συζήτησης για την απάλειψη των διαφορών Βορρά-Νότου, ενώ θα υπάρξει ακόμα σκληρότερη άρνηση για τη διαμόρφωση μιας συνολικής μεσογειακής πολιτικής της Κοινότητας εν όψει μάλιστα της εισόδου της Πορτογαλίας και Ισπανίας.

ΕΝΩ ΛΟΙΠΟΝ όλα αυτά σημαίνουν πως όχι απλά τον επόμενο χρόνο αλλά για μακρά περίοδο θα ζούμε με πολύ δύσκολες εξωτερικές συνθήκες, ενώ στο τραίνο της ανάκαμψης ακόμα δεν επιβιβαστήκαμε, ενώ η «αγορά του αιώνα» κάνει αυτή την προοπτική ακόμα πιο δύσκολη, η ελληνική πολιτική ζωή κινείται μακάρια, λες και όλα αυτά συντελούνται σε μια άλλη χώρα.

Η ΜΕΝ κυβέρνηση —που γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον τις δυσκολίες σιωπά, άλλοτε διότι όντως δεν κυβερνάς γνωστοποιώντας τους φόβους και τις ανησυχίες σου, άλλοτε όμως διότι οι φόβοι και οι ανησυχίες σου είναι μην τυχόν και γνωστοποιηθούν όσα σε ανησυχούν...

Η «ΝΔ» απ' τη μεριά της βυθίζεται σε ένα είδος παραληρήματος. Θέλοντας προφανώς ο κ. Μητσοτάκης να αποδείξει ότι πολύ μικρή απόσταση υπάρχει από το μεγαλείο στο γελοίο, επειδή καθημερινά διαψεύδει τις προσδοκίες που τον ανέδειξαν στην αρχηγία, δρα σπασμωδικά, προκειμένου να αποδείξει ότι έχει πυγμή.

ΔΙΑΣΤΕΛΛΟΝΤΑΣ λοιπόν τον προσωπικό του ρόλο και πιστεύοντας πως ο ελληνικός λαός τον θεωρεί ένα είδος χαρισματικής προσωπικότητας που εγεννήθη μόλις πριν τρεις μήνες ως άωμη παρθένος ξεχνά ότι είναι ηγέτης της Δεξιάς και επικεντρώνει την αντιπολιτευτική του τακτική σε θέματα, που η Δεξιά χειρίστηκε απείρως χειρότερα απ' ό,τι η σημερινή κυβέρνηση.

ΝΑ ΠΡΩΤΟΣΤΑΤΕΙ δηλαδή για παράδειγμα η Δεξιά σε θέματα ελευθεριών της τηλεόρασης σημαίνει πως ο κ. Μητσοτάκης υποτιμά πολύ το λαό (ακόμα και της «Νέας Δημοκρατίας») επειδή ακριβώς υπερτιμά εξαιρετικά τον μάλλον μέτριο εαυτό του.

Σ' ΑΥΤΟ το σκηνικό λοιπόν όπου «καράβια χάνονται», χρειάζεται επιτακτικά μια σοβαρότητα. Από μεν την κυβέρνηση ως προς την αλήθεια των προβλημάτων, από την δε αντιπολίτευση ως προς την γελοιογράφηση της σοβαρότητας των στιγμών με την αποκλειστική ενασχόλησή της με θέματα που αποσκοπούν στη στήριξη του προσωπικού κύρους του αρχηγού της, αυτό που λέει ο λαός μας δηλαδή «βαρκούλες που αρμένιζαν».

ΑΝΤΙ

Τι είδους «μετρημένη πολιτική»;

ΚΑΛΩΣ ΕΧΟΝΤΩΝ των πραγμάτων «το» γεγονός του δεκαπενθήμερου, έπρεπε να ήταν η Ελούντα: Η συνάντηση Μιτεράν - Καντάφι και η συμφωνία για το Τσαντ*. Ο ρόλος του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου και οι αντιδράσεις των Αμερικανών —αλλά και της Νέας Δημοκρατίας...— στη συμφωνία. Η προβολή της χώρας, από τις στήλες του διεθνούς Τύπου και οι ωραίοι τίτλοι των γαλλικών εφημερίδων, όπως: *TCHAD: LA LIGNE DE CRETE*, κ.ά.

ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΕ, όμως, η συνέντευξη του πρωθυπουργού στα «Νέα» (ο υπέρτιτλος έλεγε: *Ο Ανδρέας Παπανδρέου μιλάει ΜΟΝΟ στα «Νέα»...*) και τα ενδιαφέροντα μετακινήθηκαν. Η μετακίνηση αυτή ήταν κάτι το φυσικό, μια και η συνέντευξη κάλυπτε πάρα πολλά από τα «καυτά προβλήματα» της πολιτικής στιγμής —ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ (εκλογικός νόμος, σχέσεις με τον Πρόεδρο, οικονομική ανάκαμψη, κτλ.), αλλά και ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ (σχέσεις με τους Αμερικανούς, το ΝΑΤΟ, την Άγκυρα, τους Άραβες), χωρίς να λείπουν οι αναφορές και στα προβλήματα ποιότητας ζωής: *«Η Αθήνα είναι το ένα τρίτο της χώρας. Και είναι απαράδεκτη αυτή η ζωή... Ξεκινάμε, λοιπόν —έχουμε ξεκινήσει— και σε σύντομο χρονικό διάστημα θ' αναγγείλουμε τι πρόκειται να κάνουμε με το Μετρό...»*.

Εν αρχή οι σχέσεις με τον Πρόεδρο

ΠΟΙΟΣ ΕΙΠΕ ότι οι σχέσεις του πρωθυπουργού με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, πέρασαν —ή περνούν— από δοκιμασία; Ότι ο Πρόεδρος «*παρεμβαίνει στο κυβερνητικό έργο*» και ότι, μετά την ομιλία του στη Λέσχη Αξιωματικών Θεσσαλονίκης, υπάρχει θέμα «*αρμοδιοτήτων του Προέδρου*»; Αυτά όλα, είναι πράγματα ανεύθυνα. Και όσοι (υπουργοί ή πρωθυπουργικοί σύμβουλοι ή πρωθυπουργικοί αρθρογράφοι...) τα διοχέτευσαν στον καλό —και σοβαρό— φιλοκυβερνητικό Τύπο, είναι άνθρωποι επίσης ανεύθυνοι, διότι π ρ ώ τ ο (από δω και μπρος μιλάει ο ίδιος ο πρωθυπουργός στα «ΝΕΑ») «*ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει παρεμβαίνει εμπόδια στην υλοποίηση του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ*», διότι, δ ε ύ τ ε ρ ο , «*ο Πρόεδρος δεν έχει χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες που του παρέχει το Σύνταγμα, για ν' ανακόψει την πορεία του κυβερνητικού έργου*», διότι τρίτο, τέταρτο...

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟ (όπως το διετύπωσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός): *Με βάση τις σημερινές μου εκτιμήσεις, δεν θα υπάρξει πρόβλημα, κατά την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας, τον ερχόμενο Μάρτιο...*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ (όπως προκύπτει από τις πρωθυπουργικές διατυπώσεις): Το ΠΑΣΟΚ, όπως και η Νέα Δημοκρατία, θα στηρίξουν την υποψηφιότητα Καραμανλή, εφόσον,

ΩΣ ΠΟΤΕ Η ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ;

Βλέποντας σε πρόσφατο τεύχος του περιοδικού ΕΝΑ, ολοσέλιδο αφιέρωμα «στα έργα και τις ημέρες της Φωφώς Ζαρκάδα» —η οποία ως γνωστόν είναι η ακόλουθος Τύπου που κατήγγειλε με επιμονή τα σκάνδαλα λαθρεμπορίου του πρεσβευτή Βακαλόπουλου στην Μπραζίλια— αναζητήσαμε παραξενεμένοι τον λόγο που αυτό το περιοδικό ανέλαβε την διαπόμπευση ενός μικρομεσαίου στελέχους του ΠΑΣΟΚ που κανείς δεν γνωρίζει. Και ω του θαύματος! Μάθαμε έκπληκτοι πως η από μηνών καταδίκη του Βακαλόπουλου δεν ήταν οριστική, αλλά κρίνεται τώρα στο Συμβούλιο Επικρατείας, το οποίο χαρακτήρισε το νόμο 1256/1982 ως αντισυνταγματικό! Τι λέει αυτός ο νόμος; Απλούστατα προβλέπει πως για το Υπουργείο Εξωτερικών οι ανακρί-

βέβαια, θα υπάρξει αντίστοιχη βούληση και από πλευράς του σημερινού Προέδρου.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ αυτή (σε ό,τι αφορά, τουλάχιστο, τους επιτελείς του Καστρί και τα στελέχη του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ), είναι σχεδόν ειλημμένη. Σε κάποια στιγμή, βέβαια, θα συγκληθεί και η Κεντρική Επιτροπή, αλλά θεωρείται βέβαιο ότι οι όποιες επιφυλάξεις ή αντιρρήσεις, θα υποχωρήσουν μπρος σε κάποια άτεγκτα και ακαταμάχητα δεδομένα, όπως: Η παρούσα Βουλή —αλλά και η επόμενη...— «*δεν μπορεί ν' αναδείξει άλλο πρόεδρο της Δημοκρατίας, πέραν του Κ. Καραμανλή*». Και ότι «*η όποια αντιπαράθεση με Καραμανλή —άμεση ή έμμεση— θα είναι σαφώς επιζήμια για την κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ*».

ΑΠΟ ΚΕΙ και πέρα, τα πράγματα θ' ακολουθήσουν την φυσική τους πορεία: Τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής θ' αναλάβουν να «*εκλαϊκεύσουν την απόφαση του κινήματος στη βάση*», πιο συγκεκριμένα, την «*αναγκαιότητα Καραμανλή, κάτω από το σημερινό συσχετισμό δυνάμεων*».

ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Βαίνομε για μια δεύτερη πενταετία προεδρίας Καραμανλή.

Τι είδους εκλογικός νόμος;

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ αναφέρθηκε και στον εκλογικό νόμο, η κατάθεση του οποίου δεν θα γίνει —«*και αυτό είναι είδηση που σου δίνω*», είπε ο Α. Παπανδρέου στον Νικηφόρο Αντωνόπουλο, που του πήρε τη συνέντευξη —το Φεβρουάριο, αλλά τον Ιανουάριο, αμέσως μετά τις γιορτές...

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ, όμως, εκλογικό σύστημα, προβλέπει ο νέος αυτός νόμος; Αν θα παρακολουθήσουμε τις πρωθυπουργικές ανακοινώσεις, το σύστημα αυτό θα είναι κάποιο «*πλαίσιο απλής αναλογικής*», που θα διαφορίζεται μεν από την ενισχυμένη αναλογική, αλλά δεν θα είναι η «*απλή και ανόθευτη αναλογική*»; όπως ζητούν τα δύο ΚΚ, και επιφανείς παράγοντες της πολιτικής, κοινωνικής και πνευματικής μας ζωής.

ΤΟ ΝΕΟ εκλογικό σύστημα —κατά τον κ. Παπανδρέου— «*θα κατοχυρώνει τη δυνατότητα κάθε πολιτικής τάσης να είναι στο κοινοβούλιο*», αλλά, παράλληλα, θ' αποτρέπει την «*κονιορτοποίηση του κοινοβουλίου*». Διαφορετικά, είπε ο πρωθυπουργός, η νεαρή δημοκρατία μας θα έχει την τύχη της Βαϊμάρης!

ΑΛΛΑ ΠΟΙΑ συγγένεια —ποια σχέση— μπορεί να έχει η Ελλάδα του '84 με τη δημοκρατία της Βαϊμάρης (1919-1933); Και, κατά ποια λογική, η πτώση της μπορεί ν' αποδοθεί στον πολιτικό κατακερματισμό ή στην υπέρμετρη πολυφωνία, όταν και οι πολιτικά απαίδευτοι ακόμα, ξέρουν πώς και γιατί και κάτω από ποια συνθήματα, επικράτησε, τελικά, ο γερμανικός φασισμός.

ΩΣΤΟΣΟ, το πρόβλημα δεν είναι, ασφαλώς, η «*κονιορτοποίηση*», αλλά το ίδιο το εκλογικό νομοσχέδιο. Πιο συγκεκριμένα, κατά πόσο θα είναι «*κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του ΠΑΣΟΚ*» και σε βάρος —φυσικά— όλων των άλλων πολιτι-

σεις και οι δίκες θα γίνονται όχι από επιτροπή ανωτέρων υπαλλήλων του αλλά από ανώτατο δικαστικό λειτουργό του Υπ. Δικαιοσύνης.

Ο νόμος αυτός έγινε γιατί όλες οι μέχρι τώρα ανακρίσεις και δίκες διπλωματικών υπαλλήλων για σκάνδαλα ήταν όλες ανεξαιρέτως απαλλακτικές (!) ενώ ήταν κοινό μυστικό πως πολλές περιπτώσεις ατασθαλιών είχαν φθάσει ακόμη και στον Τύπο των χωρών που οι διπλωμάτες μας υπηρετούσαν... Γι' αυτό και η περίπτωση του Βακαλόπουλου έγινε στα τελευταία δυο χρόνια το σημείο όπου δόθηκε η μάχη του παλιού κατεστημένου των πρεσβειών με το καινούργιο (δηλαδή τους ακόλουθους τύπου που η

κών κομμάτων. Ήδη, τρία πολιτικά κόμματα (η Νέα Δημοκρατία, το ΚΚΕ και το ΚΟΔΗΣΟ), έσπευσαν να καταγγείλουν σαν «παρωδία εκλογικού νόμου», το λεγόμενο «σύστημα 200-100», βάσει του οποίου οι 200 (από τις 300 βουλευτικές έδρες) θα κατανεμηθούν, αναλογικά, μεταξύ όλων των κομμάτων, ενώ οι υπόλοιπες 100 θα «χαρισθούν» στα δυο πρώτα κόμματα —οι 70 στο πρώτο, οι 30 στο δεύτερο!

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ γεγονός, βέβαια, ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε επίσημη ανακοίνωση, που να λέει ότι η κυβέρνηση «προβληματίζεται» λ.χ. ανάμεσα στο άλφα ή βήτα εκλογικό σύστημα. Η αίσθηση, όμως, των περισσότερων πολιτικών αναλυτών είναι ότι το «σύστημα 200-100» εκφράζει, πράγματι, το πνεύμα των κυβερνητικών προθέσεων και ότι το σχετικό δημοσίευμα (με πηγή έμπνευσης, όπως λέγεται, τον ίδιο τον υπουργό Εσωτερικών), ρίχτηκε σαν δοκιμαστικός ασκός, για να σφυγμομετρηθούν διαθέσεις και αντιδράσεις.

ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ αυτό, τίθενται δύο ερωτήματα: Το πρώτο αφορά τη στάση της Νέας Δημοκρατίας, που είναι το δεύτερο, κατά σειρά, κόμμα, σε απόσταση 3,5% από το ΠΑΣΟΚ. Ενώ το άλλο ερώτημα αφορά τη στάση του ρυθμιστή του Πολιτεύματος.

ΚΑΙ ΩΣ προς το πρώτο ερώτημα, δεν είναι λίγοι οι σχολιαστές εκείνοι που «διείδαν», στην ανακοίνωση - αντίδραση της Νέας Δημοκρατίας, κάποια τάση συμβιβασμού («έχουμε την προτίμησή μας για το εκλογικό σύστημα, αλλά δεν επιμένουμε σε αυτό»...), με κύριο στόχο, ίσως, ένα «καλύτερο μοίρασμα», των 100 εδρών —ας πούμε 60:40, αντί 70:30.

ΑΛΛΟΙ, πάλι, σχολιαστές, «διείδαν» στην εφεκτική στάση της Νέας Δημοκρατίας, ένα είδος «γνώθι σαυτόν», με την έννοια ότι, έτσι είτε αλλιώς, το ΠΑΣΟΚ θα έλθει πρώτο κόμμα και ότι το καλύτερο που έχει να κάνει το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι να επιδιώξει καλύτερα ποσοστά, για τη δεύτερη θέση. Η κυβέρνηση, πάντως (και, ειδικότερα, ο «υπουργός παρά τον πρωθυπουργό» Α. Τσοχατζόπουλος) υπολογίζει ότι, στην καλύτερη περίπτωση, η Νέα Δημοκρατία δεν πρόκειται να συγκεντρώσει ποσοστό πάνω από το 38%.

Ο Ρυθμιστής και η περίπτωση αναπομπής

ΑΛΛΑ ΠΟΙΑ θα είναι η στάση του ρυθμιστή του Πολιτεύματος, αν υποθεθεί ότι ο εκλογικός νόμος που θα καταθέσει, τελικά, η κυβέρνηση στη Βουλή, θα είναι νόμος κομμένος αποκλειστικά στα μέτρα του ΠΑΣΟΚ; Όλες οι πληροφορίες, από το προεδρικό περιβάλλον, συγκλίνουν σ' ένα σημείο: Ότι ο οποιοσδήποτε εκλογικός νόμος θα πρέπει να εξασφαλίζει την συναίνεση «τουλάχιστον του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης». Και ότι, σε αντίθετη περίπτωση, ο ρυθμιστής του Πολιτεύματος θα υποχρεωθεί να α ν α π έ μ ψ ε ι το νόμο στη Βουλή, μια και, εκ του Συντάγματος, εντέλλεται να α γ ρ υ π ν ε ι για την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος.

ΔΙΑΓΡΑΦΕΤΑΙ, όμως, μια τέτοια περίπτωση; Όλες οι ενδείξεις (μαζί και τα εύσημα που επιφύλαξε ο πρωθυπουργός για τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, στην συνέντευξη), πείθουν ότι

μάλλον τα πράγματα έχουν αποσαφηνισθεί και ότι ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία «θα τα βρουν μεταξύ τους», σε ό,τι αφορά, τουλάχιστο, το περιεχόμενο του εκλογικού νόμου. Υπάρχουν, όμως, και οι δύσπιστοι που επιμένουν ότι τα πρωθυπουργικά εύσημα «δεν αποτελούν καθόλου εγγύηση», ότι συνιστούν, αντίθετα «τακτικό ελιγμό του ΠΑΣΟΚ» και ότι, τελικά, η αναμέτρηση Προέδρου - Πρωθυπουργού, θα εκδηλωθεί, με αφορμή τον εκλογικό νόμο. Η άποψη αυτή, ωστόσο, δεν φαίνεται να ευσταθεί, καθώς όλοι οι επιτελείς του Καστρί έχουν οριστικά πια πεισθεί ότι κάθε αντιπαράθεση με τον ρυθμιστή του Πολιτεύματος, θα απέβαινε, τελικά, σε βάρος του κυβερνητικού κόμματος.

Η «μετρημένη πολιτική»

ΑΛΛΩΣΤΕ, η γραμμή της «μη αντιπαράθεσης» —η γραμμή της «μετρημένης πολιτικής»— εκδηλώνεται, τώρα, όχι μόνο στις σχέσεις της κυβέρνησης με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά και «εφ'όλης της ύλης» —στις σχέσεις μας, δηλαδή, με τους Αμερικανούς, το ΝΑΤΟ, την Ευρώπη, την οικονομία, κτλ.

Στην συνέντευξή του λ.χ., ο πρωθυπουργός ανακαλύπτει —για πρώτη φορά, θα έλεγε κανείς— ότι, και μέσα στο πλαίσιο των αντικειμενικών δεδομένων του ΝΑΤΟ, είναι δυνατόν «να μεγιστοποιήσουμε την ανεξαρτησία της χώρας μας και να προασπίσουμε τα εθνικά μας συμφέροντα». Ανακαλύπτει, επίσης, ότι είμαστε πολύ καλύτεροι, σε φιλοαμερικανισμό, από τους Τούρκους. Απόδειξη; «Όταν οι Τούρκοι διαπραγματεύονταν, με τους Αμερικανούς, για τις βάσεις, τις είχαν κλείσει. Ε-μείς (όμως) δεν τις κλείσαμε»... Αλλά και ο ρόλος της γέφυρας, που φιλοδοξεί να διαδραματίσει (ή διαδραματίζει) η κυβέρνηση ανάμεσα στην Ευρώπη και τον αραβικό κόσμο, είναι μια πρόσθετη απόδειξη ότι η χώρα όχι μόνο δεν αντιμετωπίζει περίπτωση «απεμπλοκής» της από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αλλ' ότι επιδιώκει —αντίθετα— την «εμβάθυνση» των σχέσεων της με όλους τους Ευρωπαίους εταίρους. Διαμορφώνουμε, δηλαδή, ένα διαλεκτικό σύμπλεγμα, όπου η προσφορά μας στους Άραβες, είναι ταυτόχρονα, και προσφορά στην Ευρώπη, αλλά και προσφορά στην ίδια τη χώρα μας.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ η προθυμία μας να θέσουμε τις δυνάμεις ξηράς και τα 18 «F-5» που σταθμεύουν στη Λήμνο, υπό τον έλεγχο του ΝΑΤΟ (σχετική αίτηση έχουμε ήδη υποβάλει στο αρχηγείο των Βρυξελλών), πείθει ότι η εποχή των «αναμετρήσεων» παρήλθε και ότι, εν όψει της δεύτερης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ, ανοίγουμε κάποιες νέες σελίδες σχέσεων με τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ ή —για να έλθουμε και στα εσωτερικά— με την «ιδιωτική πρωτοβουλία» και τον ΣΕΒ. Ο «σοσιαλιστικός μετασχηματισμός», φαίνεται ότι θα πρέπει να περιμένει...

ΑΝΤΗΝΩΡ

* Πληθυσμός: 4,7 εκατομμύρια. Έκταση: περίπου 500 εκατομμύρια τετραγωνικά μίλια, δηλαδή 10 φορές όσο η Ελλάδα ή τα τέσσερα πέμπτα της Αλάσκας...

κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ τοποθετεί δίπλα στους πρέσβεις για να τους ελέγχει...).

Ποιο είναι λοιπόν το νομικό σενάριο για ν' απαλλαγεί ο Βακαλόπουλος, (που ας σημειωθεί υπήρξε διευθυντής πολιτικού γραφείου δύο Προέδρων της Δημοκρατίας...), και να επανέλθει η παλιά «καλή» τάξη στο Υπουργείο; Απλούστατα, η μείωση της αξιοπιστίας των μαρτύρων κατηγορίας!

Μία εξ αυτών, η σημαντικότερη, είναι η Φωφώ Ζαρκάδα, προς την οποία το δημοσίευμα του ΕΝΑ αποδίδει υστεροβουλία στις καταγγελίες της.

Αυτό βέβαια που έχει σημασία για όλους μας δεν είναι το αν η

μάρτυς κατηγορίας είχε λόγους να καταγγείλει τον Βακαλόπουλο, αλλά αν —όπως τελικά επιβεβαιώθηκε— οι κατηγορίες ήταν σωστές— και επ' αυτού βέβαια το ΕΝΑ δεν κάνει κανέναν λόγο, ούτε για το πόρισμα του ανακριτή που καταμαρτυρεί το συστηματικό λαθρεμπόριο που γινόταν στην πρεσβεία της Μπραζίλια. Ούτε ακόμη για το γεγονός πως αυτός που εγκατέστησε τις πρεσβευτικές αρχές στις χώρες της νότιας Αμερικής είναι ο Κ. Μητσοτάκης, πεθερός του εκδότη του ΕΝΑ...

Τελικά, φαίνεται ότι η διπλωμάτες μας είναι τόσο ισχυροί που όχι μόνο ανατρέπουν τον δειλό νόμο συνετισμού που αποπειράθηκε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, αλλά και θέλουν να ακυρώσουν τη μοναδική ως τώρα καταδίκη που έγινε.

ΚΑΤΑΣΚΟΠΙΑΣ ΑΝΑΒΙΩΣΗ

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερα να αναλύσουμε γιατί το ΑΝΤΙ τάσσεται κατηγορηματικά εναντίον της δίωξης της «Βραδυνής» με βάση τα άρθρα 146 και 148 του ποινικού κώδικα «περί κατασκοπείας». Γιατί είναι το ΑΝΤΙ που έχει πρώτο διωχθεί με παρόμοιο νόμο, όταν αποκάλυψε το περίφημο έγγραφο του ταξίαρχου Βασ. Λιού (του Α2) για την πόντιση οπλισμού από τους παλαιστίνιους προς εξοπλισμό του ΚΚΕ!

Είχαμε πει και τότε και το υποστηρίζουμε και τώρα ότι είναι αδιανόητο να συγκαλύπτονται με την ρήτρα του «απόρρητου» οι πολιτικές δραστηριότητες στρατιωτικών υπηρεσιών. Γιατί σ' αυτό ακριβώς το κλίμα διαμορφώνεται η λειτουργία του «στεγανού» που εκθρέφει κάθε λογής κινδύνους.

Επομένως η ευθύνη δεν είναι της «Βραδυνής» που αποκάλυψε το έγγραφο, διότι δεοντολογικά —και πολιτικά αν θέλετε— η «Βραδυνή» ορθά έπραξε.

Το πρόβλημα είναι αλλού. Στην κωμική —αν δεν ήταν επικίνδυνη— «αγανάκτηση» του κ. Αβέρωφ για τις δραστηριότητες του έλληνα πρώην αεροπορικού ακολούθου στις ΗΠΑ. Διότι ο κ. Αβέρωφ καλύτερα από κάθε άλλον γνωρίζει ότι αυτό ήταν το έργο των στρατιωτικών ακολούθων στις πρεσβείες μας και επί χούντας και επί δικής του Υπουργίας. Ότι δηλαδή, τα «καθαρά» στρατιωτικά τους καθήκοντα εμπλέκονταν σταθερά με έναν ευρύτερο πολιτικό ρόλο.

Στη χειρότερη περίπτωση λοιπόν, ο κ. Μακέδος, συνέχισε την παράδοση που κληρονόμησε και το καθεστώς που του παραδόθηκε. Θα προσθέταμε μάλιστα ότι έκανε τη δουλειά του με πολύ πιο εύστοχο τρόπο απ' ό,τι οι προκάτοχοί του μιας και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι παρατηρήσεις του (όσες διαβάσαμε στην «Βραδυνή») και σωστές είναι και στο εθνικό συμφέρον αποβλέπουν.

Το θέμα όμως με τον Στρατό είναι ότι πρέπει να παραμένει σταθερά έξω από κάθε μορφής πολιτική ανάμειξη, γιατί αλλιώς είναι δύσκολο να ελέγξεις τις δυνάμεις που θα εξαπολύσεις.

Αλλά οι τελευταίοι που δικαιούνται να κλαυθμηρίζουν για παρόμοια χρήση του στρατού είναι η «ΝΔ», και ο κ. Αβέρωφ προσωπικά.

Όπως λέει η παροιμία είναι τουλάχιστον λάθος να μιλάς για σκοινί στο σπίτι του κρεμασμένου...

Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ

«Η ισορροπία των πηγών εξάρτησης εξουδετερώνει την εξάρτηση». Αυτό πρέπει να είναι το «δόγμα» που κατηύθυνε την τελική κυβερνητική απόφαση στην αγορά των 40 «F-16» και των 40 «Μιράζ 2.000». Η «αγορά του αιώνα» πραγματοποιήθηκε λοιπόν, χω-

ρίς να προκαλέσει τις αντιδράσεις που πολλοί περίμεναν, ίσως γιατί οι μακρόχρονες διαπραγματεύσεις δημιούργησαν τον εφesusχασμό της συνήθειας.

Είχαμε επανειλημμένα τονίσει πως κακώς ο διάλογος για την αγορά των νέων μαχητικών αεροσκαφών έτεινε στην αμφισβήτηση της σκοπιμότητας της προμήθειάς τους. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ο εξοπλισμός σου θα είναι ανάλογος με τις ανάγκες σου και το επίπεδο της απειλής που αντιμετωπίζεις.

Το θέμα που συγκαλύφθηκε από τις πολεμικές για τα νέα μαχητικά αεροσκάφη είναι το μάχιμο του στρατού στο σύνολό του. Και ο στρατός είναι μάχιμος όταν επικρατήσει στους κόλπους του ο εκδημοκρατισμός, όταν καταργηθεί δηλαδή το καθεστώς που μετατρέπει το στράτευμα σε μια τυπικά καταπιεστική και κλασικά αναποτελεσματική δημόσια υπηρεσία. Και μάλιστα υπηρεσία που μπορεί να θρέψει τα πιο παράξενα «λουλούδια», αν δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες «θερμοκηπίου».

Εδώ είναι που τρία χρόνια «Αλλαγής» έχουν αλλάξει ελάχιστα πράγματα. Οι επεμβάσεις της πολιτικής εξουσίας υπήρξαν κλασικά συμβατικές, χωρίς τόλμη, και κυρίως, χωρίς μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Θα έπρεπε λοιπόν σ' αυτό το σημείο να επικεντρώσει και η κυβέρνηση την πρακτική της και η Αντιπολίτευση τις διεκδικήσεις της. Γιατί οι κριτικές για τους τύπους του εξοπλισμού συγκαλύπτουν τα προβλήματα της χρήσης του: και αυτή είναι η ουσία κάθε συζήτησης για τον Στρατό...

«ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΙΧΜΕΣ...»

Η απόφαση της ΕΡΤ-2 να μην προβάλει την έρευνα για την εργατική συνέλευση του Πολυτεχνείου, που ετοίμασαν ο δημοσιογράφος Στάθης Δεληβοριάς και η σκηνοθέτιδα Πόπη Αλκουλή, με την αιτιολογία ότι «δεν μπορεί να εκτεθεί το κανάλι δείχνοντας μια εκπομπή, όπου υπάρχουν αιχμές εναντίον του Συντάγματος και του κράτους» εκθέτει διπλά την ΕΡΤ-2. Κατ' αρχήν γιατί αποσιωπά μ' αυτό τον τρόπο ένα ιστορικό στοιχείο της εξέγερσης του Νοέμβρη, το οποίο ήταν η συμμετοχή των εργατών, οι οποίοι μέσα από τις δικές τους διαδικασίες είχαν συγκεκριμένη δραστηριότητα και έκφρασαν μία τάση του κινήματος. Και δεύτερο γιατί από τις τόσες εκπομπές που έχει κάνει η τηλεόραση τα τελευταία χρόνια για το Πολυτεχνείο ελάχιστες ήταν εκείνες που έφερναν στην επιφάνεια κάποια ιστορικά στοιχεία για τις αντιθέσεις και τη σύγκρουση «γραμμών» των αντιδικτατορικών δυνάμεων μέσα στο Πολυτεχνείο.

Θα μπορούσε δηλαδή η ΕΡΤ-2 να προβάλει την εκπομπή, και να οργανώσει μια συζήτηση για τα όσα συνέβησαν μέσα στο Πολυτεχνείο ως σύγκρουση τάσεων και αντιλήψεων του τότε κινήματος.

Δημοσιογραφικές πληροφορίες αναφέρουν πως στο νομοσχέδιο που πρόκειται να καταθέσει ο Υπ. Δημ. Τάξης «περί Λεσχών και τυχερών παιγνίων» περιλαμβάνονται διατάξεις που καταργούν και απαγορεύουν τα UFO τα πασίγνωστα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Δεν υπάρχει παραδοσιακός αριστέρας που να σέβεται τον εαυτό του και δεξιός συνεπής στις αρχές του, που να μην έχει ζητήσει την απαγόρευση των UFO ΚΚΕ, ΠΑΣΟΚ συνμπολιτευόμενος και δεξιός Τύπος, συμφωνούν με εθνική ομοψυχία πως τη νεολαία μας την «διαφθείρουν» τα σατανικά μηνύματα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Όποιος μπαίνει σε αίθουσα με UFO κινδυνεύει αυτόματα να γίνει ομοφυλόφιλος, κλεφτρόνι, ναρκωμανής, να αποτύχει στις πανελλήνιες να εγκαταλείψει τις σπου-

Έρχονται οι εξωγήινοι

δές του, να υποστεί διανοητικές και ψυχικές διαταραχές, να γίνει θύμα δηλαδή του ιμπεριαλισμού και των μονοπωλίων.

Ενώ ως γνωστόν, αν καταργηθούν τα UFO, ουδείς κίνδυνος διαφθοράς θα απειλεί πλέον την ελληνική νεολαία.

Δεν θυμούμαστε ποιος «μεγάλος άνδρας» διατύπωσε την κλασική φράση: «την ηλιθιότητα την φοβούνται ακόμα και οι θεοί», αλλά εμείς που είμαστε απλοί θνητοί ομολογούμε ότι την τρέμουμε. Και βέβαια όλη αυτή η φιλολογία περί UFO δεν είναι παρά η τυπική εκδήλωση των πιο βλακωδών κοινωνικών προκαταλήψεων και φοβιών.

Πριν απ' όλα τα UFO δεν είναι παρά η αναπόφευκτη εξέλιξη διάφορων μέσων μαζικής ψυχαγωγίας κατά τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών. Εκτός εάν

γοητεύει η χειρωνακτική απασχόληση στα ποδοσφαιράκια και το τάβλι παραμένει η μόνη νόμιμη πρόταση για τον ελεύθερο χρόνο, άλλο επιχείρημα —σ' αυτή τη βάση— κατά των UFO δεν μπορεί λογικά να αναπτυχθεί.

Αν υποθέσουμε τώρα ότι διαφωνούμε με αυτόν τον τύπο ψυχαγωγίας στο σύνολό του και πάλι πρέπει να έχουμε αντιπροτάσεις συγκεκριμένες.

Το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς παλιότερα είχε αντιταχθεί σε τέτοιου είδους πολιτικές «πονάει κεφάλι - κόψει κεφάλι». Είχε μάλιστα εξηγήσει πως τα UFO θα αυτοκαταργηθούν ως εμπορικές επιχειρήσεις αν υπάρξουν σύγχρονα κέντρα νεότητας που θα προβλέπουν εναλλακτικές προτάσεις ψυχαγωγίας συν την ευρεία χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών, που όμως θα προγραμματίζονται από τους ίδιους παίκτες

και όχι από τον εισαγωγέα - επιχειρηματία.

Ήταν μια καθαρά «εκσυγχρονιστική» πρόταση, που έχει ήδη δοκιμαστεί με επιτυχία στο εξωτερικό. Αλλά δεν την ακούμε πια έστω και να συζητιέται. Διότι τέτοιες προτάσεις απαιτούν και άλλου είδους «πολιτική βούληση» και κυρίως περισσότερη αυτονομία από την «εθνική ομοψυχία» του «μέσου έλληνα».

Αλλ' ως γνωστόν, ο «μέσος Έλληνας» ψηφίζει και ανεβάζει και κατεβάζει κυβερνήσεις και όχι ο ανήλικος των UFO. Σε τελευταία ανάλυση δικά μας παιδιά είναι ό,τι θέλουμε τα κάνουμε!

Αγαπητοί κύριοι της Δημόσιας Τάξης, αν μ' αυτό το πνεύμα αντιμετωπίζετε τα παιδιά σας μην απορείτε αν δρουν ως εξωγήινοι, προκειμένου να διαφυλάξουν την στοιχειώδη υπόστασή τους.

Αυτό είναι δημοσιογραφία, αυτό είναι ιστορία. Αντιθέτα η ΕΡΤ-2 με τη συγκάλυψη που επέλεξε για ένα πραγματικό ιστορικό γεγονός, επιβεβαίωσε τον κλασικό νόμο ότι το κράτος αντιλαμβάνεται την ιστορία μόνο μέσω των μνημείων.

Γιατί φυσικά μόνο τα μνημεία δεν έχουν αντιφάσεις ενώ τα γεγονότα υπάρχουν μέσα από την αντίφαση των στοιχείων που τα συνθέτουν.

Αυτοί οι εργάτες υπήρξαν λοιπόν στο Πολυτεχνείο. Εξέλεξαν τη δική τους συντονιστική επιτροπή. Τα κείμενά τους λογοκρίθηκαν από την άλλη, τη «γνωστή» Συντονιστική. Η «άλλη» Συντονιστική μπορεί να παρουσιάζει τους εκπροσώπους της «νόμιμα» πια στην τηλεόραση. Η εργατική συντονιστική δεν έχει —ακόμα— αυτή τη νομιμότητα.

Αυτό δεν είναι φυσικά τυχαίο όπως λένε και οι μαρξιστές. Το μνημείο του Πολυτεχνείου που στήνεται κάθε χρόνο στα μέσα ενημέρωσης δεν πρέπει να έχει αντιφάσεις. Και φαίνεται ότι οι εργάτες τις υπενθυμίζουν, με την ιδιότητά τους και την παρουσία τους και μόνο...

ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΑΠΟΡΙΑ

Η φετινή πορεία για την 11η επέτειο της εξέγερσης του Νοέμβρη του '73 και οι εκδηλώσεις του τριήμερου γιορτασμού ήταν και πάλι στα ίδια πλαίσια και με τον ίδιο χαρακτήρα που έγιναν και στο παρελθόν. Η απόφαση της ΕΦΕ (δηλαδή των κομμάτων), να μην συμμετέχουν τα κόμματα με τα πανώ και τις σημαίες τους δεν ίσχυσε, μιας και το ΚΚΕ διαφώνησε και οι εισηγητές της πρότασης φρόντισαν στη διάρκεια της πορείας να χρωματίσουν με τα πανώ και τα συνθήματά τους την εκδήλωση και να δηλώσουν μ' αυτό τον τρόπο την ταυτότητά τους. Οι μεν του ΠΑΣΟΚ και τα ελεγχόμενα σωματεία και σύλλογοι με πράσινα πανώ, οι δε του ΚΚΕ εσ. με μπλε και κόκκινα και τα αντίστοιχα συνθήματα.

Η επιλογή για το «ακομμάτιστο» δεν έδωσε τελικά κανένα νέο ή διαφορετικό στοιχείο στο περιεχόμενο και το χαρακτήρα των εκδηλώσεων για το Πολυτεχνείο γιατί ήταν μια επιλογή, αποτέλεσμα της ίδιας στάσης που είχαν τα κόμματα και στο παρελθόν για το Πολυτεχνείο και στην τωρινή συγκυρία βόλεψε και το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ εσ. Το ΠΑΣΟΚ γιατί του έδινε τη δυνατότητα να εμφανισθεί υπεράνω των κομματικών ανταγωνισμών και να προβάλει διαμέσου του κράτους και των θεσμών του τα όσα ήθελε για το Πολυτεχνείο. Το ΚΚΕ εσ. γιατί μπορούσε να προβάλει μέσα από το «ακομμάτιστο» ορισμένες πάγιες ιδέες και απόψεις του. Βόλεψε επίσης και το ΚΚΕ, το οποίο με τη διαφοροποίησή του επεδίωξε να εμφανισθεί ως η μόνη «αγωνιστική» πλευρά της λαϊκής εκδήλωσης για την επέτειο του Πολυτεχνείου. Ουσιαστικά η εκδήλωση ήταν κομματικοποιημένη όπως πάντα, με τη διαφορά ότι δύο από τα κόμματα δεν κατέβηκαν ανοιχτά με τα σύμβολά τους. Ωστόσο η απόφαση για το «ακομμάτιστο» των εκδηλώσεων έχει μια θετική πλευρά: δείχνει ότι αναγνωρίζεται έστω και μ' αυτόν τον πλάγιο τρόπο η ανάγκη να τεθούν οι εκδηλώσεις του Πολυτεχνείου σ' ένα διαφορετικό πλαίσιο απ' αυτό που μέχρι τώρα έχει παγιωθεί να έχουν.

Η επιμονή του ΚΚΕ να κατέβει με κομματική συνθηματολογία στην πορεία με το αιτιολογικό ότι η απόφαση της ΕΦΕ οδηγεί τελικά στην αποπολιτικοποίηση των εκδηλώσεων για το Πολυτεχνείο, στοιχειοθετεί ένα πραγματικό πρόβλημα. Με ποιους τρόπους και μέσα από ποια διαδικασία το λαϊκό κίνημα θα μπορεί να εκφράζει τα αιτήματά του και τους στόχους του στις εκδηλώσεις για την εξέγερση του Νοέμβρη. Η απάντηση του ΚΚΕ σε αυτό το πρόβλημα μένει σαφής. Διαμέσου των κομμάτων τα οποία εκφράζουν με «συνέπεια» τα αιτήματα και τους στόχους του λαού και των εργαζομένων. Είναι μια λογική απόλυτα συναρτημένη με την αντίληψη που έχει ευρύτερα το ΚΚΕ για την ανάπτυξη των λαϊκών αγώνων και του κινήματος.

Μια ακόμη πορεία προστέθηκε στη δεκάχρονη ιστορία των πορειών για το Πολυτεχνείο. Και η διαμάχη για το αν ο αγώνας συνεχίζεται ή δικαιώνεται θα διαιωνίζεται. Μόνο που η αποχή χρόνο με το χρόνο μάλλον γίνεται μεγαλύτερη. Θα προβληματισθούν άραγε τα κόμματα και οι οργανώσεις της νεολαίας από την πορεία των πορειών μέχρι σήμερα;

ΔΙΑΡΡΟΕΣ ΚΑΙ ΧΑΜΟΜΗΛΙ

Μας είναι αδύνατο να παρακολουθήσουμε τον πρωτοσέλιδο πόλεμο που άρχισαν ορισμένες εφημερίδες, κατά του διπλωματικού συμβούλου του πρωθυπουργού κ. Μαχαιρίτσα, που κατηγορείται ότι «πρόδωσε το μυστικό». Και δεν αναφερόμαστε βέβαια στην «Αυριανή» η οποία διαθέτει το ακαταλόγιστο, αλλά στο «Έθνος».

Όχι ότι δεν είμαστε κατά των προνομιακών διαρροών προς ορισμένες εφημερίδες, που χρησιμοποιούνται σαν πιόνια στο σκάκι της εξουσίας. Αλλά όλοι ξέρουν καλά, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν οι εφημερίδες (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - ΝΕΑ - ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ) που πληροφορήθηκαν ότι «κάτι συνέβαινε» στην Κρήτη, κι άρχισαν να ψάχνουν.

Πολύ περισσότερο δεν συμφωνούμε, με τις κατηγορίες ότι η «διαρροή έπαιξε το παιχνίδι των Αμερικάνων», αφού οι τελευταίοι, είχαν ειδοποιηθεί για τη συνάντηση από το Γάλλο Πρόεδρο, όπως δήλωσε ο ίδιος. Τι θα μπορούσε τότε κανείς να πει για την ανταπόκριση του «Έθνους» από το Παρίσι την προηγούμενη μόλις μέρα της συνάντησης, που απεκάλυπτε φιλοτουρκική στροφή του Μιτεράν, και πάγωμα των ελληνογαλλικών σχέσεων;

Τέτοιες γκάφες, ή όπως αυτή της «πρόβλεψης» ότι στην Κρήτη έρχεται ο Σαντάμ Χουσεΐν του Ιράκ μετά παρέμβαση του... κ. Κατσιφάρα, δεν ξεπερνιούνται με τέτοιου είδους επιθέσεις. Εκτός κι αν αφορμή δοθείσης, επιδιώκεται απλώς για το μέλλον η ισοτιμία... στις διαρροές, κι όχι η εναντίωση σε αυτές.

Αλλά και τότε, τι θέση έχουν οι προσωπικοί υπαινιγμοί για τον «μπαρόβιο» κ. Μαχαιρίτσα; Αν οι υπεύθυνοι του «Έθνους» μας πουν ότι το βράδυ πίνουν χαμομήλι, δεν θα τους πιστέψουμε...

Υ.Γ. Και φαίνεται ότι το «Έθνος» ανταμείφθηκε με την αποκλειστικότητα για τη συνάντηση Παπανδρέου - Πάπα.

του Γιάννη Ιωάννου

Τα σύννεφα, απ' το Βελιγράδι βρέχουν στην Τουρκία

της Κύρας Αδάμ

Μικρά σύννεφα και πάλι, στις, κατά τα άλλα, καλές σχέσεις Αθήνας - Βελιγραδίου, με την επανεμφάνιση του ανύπαρκτου «Μακεδονικού ζητήματος» από τη Γιουγκοσλαβία: αυτή τη φορά με την κυκλοφορία στη Βόρεια Ελλάδα ενός μανιφέστου της «Μυστικής Οργανώσεως των Μακεδόνων της Μακεδονίας του Αιγαίου», πριν ενάμιση περίπου μήνα.

Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να είχε περάσει σχεδόν απαρατήρητο αν:

- η πληροφορία και το περιεχόμενο του «μανιφέστου», δεν είχε μεταδοθεί από την ελληνόφωνη εκπομπή των Σκοπίων·
- δεν είχε μεταδοθεί από το επίσημο γιουγκοσλαβικό πρακτορείο ειδήσεων «Τανγιούγκ», (κάτι που γίνεται για πρώτη φορά)·
- δεν είχε αντιδράσει με επίσημο διάβημα της προς τη Γιουγκοσλαβία, η ελληνική κυβέρνηση·
- δεν είχε απασχολήσει, σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, ανώτερα κυβερνητικά και κομματικά κλιμάκια του ΠΑΣΟΚ.

Το ερώτημα που τίθεται ύστερα από αυτά είναι αν το «μανιφέστο» θα πρέπει να καταταχθεί στα «συμβάντα» ελάσσονος ή μεζονος σημασίας, όχι σαν γεγονός με άμεσες συνέπειες, αλλά σαν γεγονός που ίσως σηματοδοτεί μια νέα «μετατόπιση» πορείας της γιουγκοσλαβικής πλευράς, ένα θέμα ανύπαρκτο, στο οποίο όμως αυτή επιμένει.

Η «επίσημη ερμηνεία», αν μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά κάτι τέτοιο, είναι ότι τούτη τη φορά το ίδιο το Βελιγράδι με τη στάση του θέλησε να «καλύψει» σχεδόν επίσημα μια ενέργεια, ανάλογη με αυτές, που μέχρι τώρα «χρεώνονταν» μόνον στην πολιτική των Σκοπίων.

Τι θα μπορούσε να συνηγορήσει υπέρ μιας τέτοιας, μικρής έστω, διαφοροποίησης του Βελιγραδίου; Αρκετά γεγονότα, που οφείλονται στις πιεστικές ανάγκες της συγκυρίας:

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Γιουγκοσλαβία, μετά την κυβερνητική αλλαγή στην

Ελλάδα το 1981, θα ήθελε να «δοκιμάσει» τη στάση, την αντοχή, πιθανώς και τις διαθέσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, σ' ένα θέμα όπως το «Μακεδονικό», που φροντίζει να μας «υπενθυμίζει» από το 1951, (με την αποκατάσταση των ελληνογιογκοσλαβικών φιλικών σχέσεων), χωρίς, βέβαια, να ξεπεράσει τα ανεκτά όρια των φραστικών υπενθυμίσεων.

Ο θάνατος του Τίτο είχε σαν συνέπεια να αποδυναμωθεί η κεντρική διοίκηση και να τονιστεί περισσότερο το εθνικιστικό, αίσθημα στη χώρα και κατ' επέκταση «της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας», δηλαδή των Σκοπίων, αφήνοντάς τους έτσι μια μεγαλύτερη αυτονομία κινήσεων. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι σε ό,τι αφορά στο συγκεκριμένο θέμα, θα ήταν μάλλον άστοχο να θεωρηθεί ότι στην ουσία υπάρχει διαφορά πολιτικής ανάμεσα στο Βελιγράδι και στα Σκόπια. Αντίθετα η πολιτική είναι κοινή, μόνο που τα Σκόπια εμφανίζονται —και με την κάλυψη των συνταγματικών αλλαγών του 1974, που αυξάνουν τη δύναμη των ομόσπονδων δημοκρατιών— να έχουν τη μερίδα του λέοντος στις φραστικές αιχμές, αλλά και στις κινήσεις για το «Μακεδονικό».

Η επιχειρούμενη, από το 1983, «στροφή» της Γιουγκοσλαβίας προς την Τουρκία, θα μπορούσε και αυτή να πάρει τη μορφή μιας κάποιας «πίεσης» προς την Ελλάδα, μια και είναι γνωστό πόσο εύθραυστες είναι οι σχέσεις μας με την Άγκυρα. Μια στροφή, που καθορίζεται από το γεγονός ότι το Βελιγράδι εκτιμά ότι στην Τουρκία θα μπορούσε να προωθήσει τα οικονομικά του συμφέροντα και ακόμα από το γεγονός ότι στη Γιουγκοσλαβία ζουν αυτή τη στιγμή περίπου πέντε εκατομμύρια μουσουλμάνοι πέρα από την αναζήτηση «στρατηγικού βάθους» της Γιουγκοσλαβίας απ' αυτό που το Βελιγράδι αισθάνεται ως απειλή από την Σοβιετική Ένωση σε ενδεχόμενη κάλυψη της Αλβανίας στο Κοσσυφοπέδιο. Στο σημείο αυτό, ωστόσο, θα πρέπει να αποφευχθεί α-

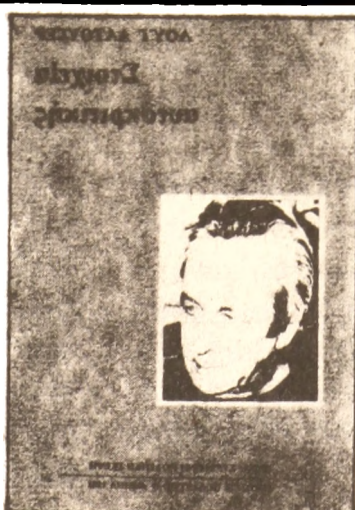
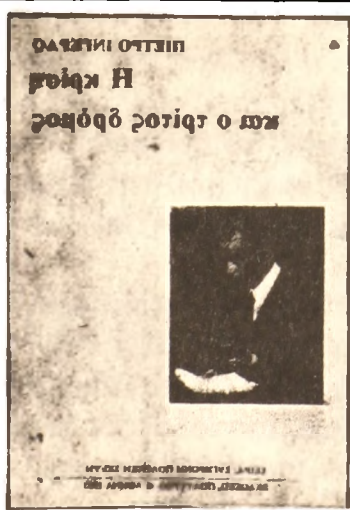
κόμα και μικρός, έστω, παραλληλισμός ανάμεσα στην ανύπαρκτη «Μακεδονική μειονότητα» που επικαλείται το Βελιγράδι και στην υπαρκτή μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης.

Όπως και να 'χει το πράγμα, το τελευταίο συμβάν δεν ξεφεύγει από τη γενικότερη πολιτική, ούτε και τις επιδιώξεις της Γιουγκοσλαβίας σχετικά με το λεγόμενο «Μακεδονικό ζήτημα» και την αναγνώριση «μακεδονικών μειονοτήτων» τόσο στην Ελλάδα, όσο και στη Βουλγαρία. Δηλώνοντας καθαρά ότι δεν έχει εδαφικές απαιτήσεις από κανέναν, και εκμεταλλευόμενη τον ούριο άνεμο που πνέει στη διεθνή σκηνή για την προστασία των μειονοτήτων, η Γιουγκοσλαβία εξακολουθεί να «πιέζει» για την αναγνώριση της μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα και την απόδοση σ' αυτήν «δικαιωμάτων της», αφήνοντας τα υπόλοιπα «στο χρόνο».

Η Ελλάδα, φυσικά, δεν έχει κανένα λόγο να αρχίσει συζήτηση για ένα θέμα που δεν υπάρχει, μια και ούτε ιστορικά υπήρξε ποτέ «μακεδονικό έθνος» όπως επιμένουν οι γιουγκοσλάβοι και ακόμα αφού μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τα σλαβόφωνα άτομα κατέφυγαν στη Γιουγκοσλαβία. Χωρίς να σημαίνει ότι είναι διατεθειμένη επ' άπειρον να υφίσταται χωρίς να αντιδρά, έστω και «τσιμπήματα καρφίτσας» από το Βελιγράδι. Αλλά, βέβαια, το πρόβλημα των μειονοτήτων δεν «παίζεται» στην ανύπαρκτη «μακεδονική» μειονότητα. Το «κλειδί» βρίσκεται στους μουσουλμάνους της Δυτ. Θράκης που όποια κουβέντα περί μειονοτήτων όποιας μορφής, φέρνει πιο έντονα στο προσκήνιο.

Και φυσικά εκεί αναμένεται μια πιο εμφανταστή πολιτική, που δεν μπορεί να στηρίζεται στα διοικητικά μέτρα, αλλά στην ολόπλευρη ανάπτυξη αυτών των περιοχών, που δεν θα επιτρέψουν το ψάρεμα σε «θολά νερά» στην αναβίωση εθνικισμών που θα στηρίζονται στη φτώχεια και στην ασφυξία που ξέρει πάντα να γεννά η κρατική μηχανή.

□

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥ
ΩΤΕ

Η συνάντηση της Ελούντας και οι προοπτικές της ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΒΟΡΡΑ - ΝΟΤΟΥ, ΚΑΛΑ ΠΑΜΕ...

του Στέλιου Κούλογλου

«Ουφ, ανάσανα». Με την παραπάνω φράση, και ανάλογο στιλάκι, ανώτατος παράγοντας του ΠΑΣΟΚ, απληροφόρητος και αυτός μέχρι την τελευταία στιγμή, συνόψιζε τις εκτιμήσεις του για τη συνάντηση της Ελούντας.

Είχε περάσει σχεδόν ένα εξάμηνο, στη διάρκεια του οποίου μια σειρά από λαθεμένες εκτιμήσεις, ατυχείς κινήσεις αλλά και μνημειώδεις «γκάφες», στην εσωτερική και την εξωτερική πολιτική, είχαν οδηγήσει το κυβερνητικό στρατόπεδο και τον ίδιο τον κ. Παπανδρέου, σε μία θέση άμυνας: απρόσμενα αποτελέσματα ευρωεκλογών, οξείες καταγγελίες εναντίον του κ. Μητσοτάκη μετά χειραψιών στο αεροδρόμιο, Φωτήλες, Πόπωτες και Μασσονίες, μέχρι και ανακάλυψη της αυτοδιαχείρισης στο καθεστώς Γιαρουζέλσκι.

Και την ίδια στιγμή που η κυβέρνηση βάλλονταν για την όλη πολιτική της, χωρίς να αντιπαραθέτει ουσιαστικά επιχειρήματα εκτός από καταγγελίες, ο κ. Παπανδρέου προχωρούσε σε μία εντυπωσιακή κίνηση αντεπίθεσης σε πολλά ταμπλά, όχι μόνο εξωτερικά, αλλά και εσωτερικά. Τουλάχιστον στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, η κυβέρνηση περνάει τώρα στην επίθεση, και η αντιπολίτευση στην άμυνα. Εκτός κι αν οι τέως εμπόλεμοι συνδαιτημόνες του κ. Παπανδρέου, συνεχίσουν τις αλλεπάλληλες γκάφες, που πραγματοποίησαν την περασμένη εβδομάδα και ξανασυναντηθούν, αυτή τη φορά στα πεδία μάχης του... Τσαντ. Σε αυτήν την περίπτωση, η πρωθυπουργική ειρηνευτική πρωτοβουλία χάνει το 60% της σημασίας της, αφού στην πολιτική εκτός από τις προθέσεις, μετρούν κυρίως τα αποτελέσματα...

ΕΝΑ ΧΤΥΠΗΜΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΤΑΜΠΛΩ

1 Δεκαπέντε μέρες πριν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κριτικάριζε μιλώντας στη Θεσσαλονίκη, «τους επικίνδυνους πειραματισμούς στις διεθνείς σχέσεις της χώρας». Η κριτική γινόταν με αφορμή τα ταξίδια στην Πολωνία αλλά και τη Λιβύη, και στηρίζονταν στο γεγονός ότι τα αποτελέσματά τους μάλλον έδειχναν μία διεθνή απομόνωση της χώρας, παρά μία προώθηση των ερεισμάτων της. Ο πρωθυπουργός απαντούσε αναλαμβάνον-

τας μία ειρηνευτική πρωτοβουλία, με ευνοϊκή διεθνή απήχηση και παρακαθήμενους, εκτός από τον συνταγματάρχη Καντάφι και τον Πρόεδρο Μιτεράν, τον οποίο ο κ. Καραμανλής εκτιμά και υπολογίζει ιδιαίτερα.

Το ίδιο βράδυ, ο κ. Παπανδρέου περνούσε στην αντεπίθεση: προσκαλούσε τον Καντάφι στην Αθήνα, παρ' ότι η επίσκεψη του τελευταίου το φθινόπωρο του 1982 είχε ματαιωθεί μετά από αρνητική στάση της Προεδρίας, «προσπερνούσε» την ίδια στιγμή τον κ. Καραμανλή στον ο-

ποίο ανήκε εξάλλου η αρμοδιότητα να προσκαλέσει τον Λίβυο ηγέτη ως αρχηγό κράτους, στην Ελλάδα.

2 Την Κυριακή 11 Νοεμβρίου, τέσσερις μόλις μέρες πριν τη συνάντηση, ο αρχηγός της ΝΔ διαπίστωνε «ότι δεν έχουμε κυβέρνηση αφού ο κ. Παπανδρέου διαρκώς ταξιδεύει και ασχολείται με την Μέση Ανατολή και τη Νικαράγουα».

Είναι προφανές ότι ούτε ο κ. Μητσοτάκης, ούτε το επιτελείο του κόμματός του είχαν προβλέψει μια τέτοια εξέλιξη, η οποία δικαίωνε τα συνεχή πρωθυπουργικά ταξίδια στο εξωτερικό. Γι' αυτό και η ΝΔ αιφνιδιάζεται, δηλώνει ότι «θα περιμένει τα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας», αλλά και διχάζεται: η «Μεσημβρινή» παραδέχεται στον κύριο τίτλο της ότι: «Ο Ανδρέας τα κατάφερε». Προς τιμή της, έστω κι αν ο τίτλος της είναι και ένα μικρό αντάλλαγμα για την αποκλειστικότητά της (δες διπλανό άρθρο) η υπαγορεύθηκε εν μέρει. Όπως υποστηρίζουν άλλοι, από τις εμπορικές σχέσεις των ιδιοκτητών της εφημερίδας με τη Λιβύη.

Ηγετικά στελέχη της ΝΔ, παραδέχονται σε ιδιωτικές συζητήσεις, ότι η συνάντηση «ήταν πολύ καλή όχι μόνο για τον Ανδρέα, αλλά, και για τα συμφέροντα της χώρας». Και τα μετέπειτα ερωτηματικά της αξιωματικής αντιπολίτευσης για «το τι προσφέρει η πρωτοβουλία στη χώρα», αν δεν κρύβουν μία μανιακή αντιπολιτευτική διάθεση, τότε απλώς φανερώνουν το «σύμπλεγμα του δορυφόρου»: γιατί εκτός από τη γενική ευνοϊκή εικόνα που δημιουργεί η πρωτοβουλία στο διεθνές διπλωματικό προσκήνιο, οι επιπτώσεις της στα «εθνικά μας θέματα» ήταν άμεσες.

3 Τις ίδιες μέρες με τη συνάντηση στη γειτονική μας Κωνσταντινούπολη, ο στρατηγός Εβρέν προέδρευε στη Διάσκεψη των ισλαμικών κρατών, στην οποία έπαιρναν μέρος πολλές χώρες της Μ. Ανατολής και της Α. Μεσογείου. Για την ανάπτυξη των εμπορικών και των διπλωματικών σχέσεων με αυτές (ορισμέ-

Η εβδομάς των... γκαφών

«Οι «TIMES» του Λονδίνου έγραψαν ότι ο Πρόεδρος Μιτεράν πρέπει να είναι εξαιρετικά αγαθός, για να πιστεύει στα λόγια του συνταγματάρχη Καντάφι. Κι όμως δεν είναι αυτή η πιο χαρακτηριστική πλευρά της προσωπικότητάς του». «Όσα έκανε η κυβέρνηση για το Τσαντ τις τελευταίες μέρες, αποτελούν την πιο χοντρή γκάφα των ημερών στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής». «Όλος ο κόσμος αναρωτιέται πού το πάει ο Μιτεράν στο Τσαντ. Αρκεί να ξέρει και ο ίδιος». Να μία μικρή γεύση από τα επικριτικά δημοσιεύματα των γαλλικών φιλοσοσιαλιστικών εφημερίδων, για να μην αναφέρουμε τις ειρωνείες και τις έντονες επιθέσεις που κοσμούν τις στήλες των δεξιών.

Το ερώτημα παραμένει: Πώς και γιατί η Γαλλική κυβέρνηση υπέπεσε σ' αυτές τις γκάφες, μέσα σε μια εβδομάδα; Γιατί στις 10 Νοεμβρίου, ο Υπουργός Εξωτερικών Κ. Σεϋσσόν, δήλωνε ότι η αποχώρηση των λιβυκών στρατευμάτων είχε ολοκληρωθεί, για να διαψευσθεί σε τρεις μέρες από τις φωτογραφίες των αμερικανικών δορυφόρων και στις 16 από τον ίδιο τον Μιτεράν, που γυρνώντας από την Κρήτη, παραδεχόταν ότι τα λιβυκά στρατεύματα ήταν ακόμη εκεί;

Γιατί ο Γάλλος Πρόεδρος πίστευε τα λόγια του Καντάφι

στην Ελούντα, και εξουσιοδοτούσε τον κ. Παπανδρέου να μιλήσει για «ιστορική συμφωνία», έστω κι αν, με το πρόσχημα της ώρας, αρνιόταν να παρακαθήσει μαζί με τους άλλους δύο ηγέτες στη «συνέντευξη» Τύπου; Και γιατί τόσο λίγη σοβαρότητα στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, όπου οι Γάλλοι Σοσιαλιστές τα είχαν καταφέρει μέχρι τώρα αρκετά καλά;

1. Η Γαλλική κυβέρνηση επιδιώκει για λόγους εσωτερικής σκοπιμότητας, να τελειώνει όσο πιο γρήγορα γίνεται με το Τσαντ. Έτσι ο Γάλλος Υπουργός Εξωτερικών, βλέποντας τις κινήσεις αποχώρησης των λιβυκών στρατευμάτων, βιάζεται να την θεωρήσει ολοκληρωμένη. Ο Καντάφι, «κλείνοντας» τις ίδιες μέρες το ραντεβού της Κρήτης, σταματάει την αποχώρηση, για να διαπραγματευθεί το ζήτημα ζητώντας κάποια ανταλλάγματα.

2. Ο Μιτεράν έρχεται στην Κρήτη, για να πιέσει τον Καντάφι να ολοκληρώσει την αποχώρηση. Δέχεται να έρθει για δύο λόγους. Πρώτα, με τα «ταξίδια αστραπή» που εγκαινίασε εδώ και λίγο καιρό, πιστεύει ότι κερδίζει σε δημοτικότητα. Η μυστικότητα της συνάντησης δεν γίνεται για λόγους ασφάλειας, αφού όλοι οι Δυτικοί Σύμμαχοι (και επομένως οι ανά τον κό-

νες από τις οποίες θα είναι οι πρώτες που ίσως αναγνωρίσουν το ψευδοκράτος του Ντενκτάς), υπάρχει ένας συνεχής άδηλος ανταγωνισμός Ελλάδας - Τουρκίας.

Ένα από τα ισχυρότερα ισλαμικά κράτη, δηλαδή η Λιβύη, εξέφραζε την ευγνωμοσύνη της για την πρωτοβουλία, και συνομίλούσε την ίδια μέρα, με τη μεσολάβηση της ελληνικής διπλωματίας, με τη Γαλλία, η οποία και ως ισχυρό μέλος της ΕΟΚ, ενδιαφέρει όλες ανεξάρτητα τις ισλαμικές χώρες.

Είναι φανερό ότι πολλές απ' αυτές θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν την Ελλάδα, ως μέλος της ΕΟΚ, για παρόμοιους σκοπούς. Δεν ξέρουμε αν η προχθεσινή ανακίνηση του θέματος της Λήμνου από την Τουρκία σχετίζεται και με αυτό το θέμα, αλλά η αντίδραση όλων των τουρκικών εφημερίδων, ήταν παρόμοια: «ο Ανδρέας τα κατάφερε». Ο δε πρωθυπουργός Οζάλ, χωρίς να πολυ-κρύβει τα αισθήματά του, δηλώνει: «Αν ο Παπανδρέου μπορεί να φέρει κοντά τον Μιτερράν και τον Καντάφι, γιατί δεν αφιερώνει τον ίδιο ζήλο για να λύσει και τα προβλήματα που απασχολούν εμάς;»

4 Όμως η συνάντηση της Ελούντας, ισχυροποιεί τις διπλωματικές θέσεις του κ. Παπανδρέου, και απέναντι στις ΗΠΑ, και απέναντι στην ΕΟΚ. Οι σκέψεις της πρώτης, για μια σκλήρυνση των θέσεων της απέναντι στην ελληνική κυβέρνηση, μετά την επανεκλογή του Ρήγκαν, φυσικά δεν αλλάζουν. Απλώς αποδεικνύεται ότι η κυβέρνηση Παπανδρέου ενώ δεν είναι τόσο «απομονωμένη», διαθέτει προνομιακές σχέσεις, με «τον καλύτερο φίλο» των ΗΠΑ στην Ευρώπη, δηλαδή με τη Γαλλία. Εκτός αν για τη συνάντηση αυτή, που προκάλεσε αρκετή αμηχανία και εκνευρισμό στην Ουάσιγκτον για τις γαλλικές «παρασπονδίες», θεωρηθεί υπεύθυνη η ελληνική πλευρά.

Σε δέκα, όμως, περίπου μέρες, γίνεται και η τακτική Σύνοδος Κορυφής της ΕΟΚ. Η τελευταία δεν έχει παύσει να ενδιαφέ-

ρεται για την παραπέρα ανάπτυξη των σχέσεων της με τις Αραβικές χώρες, ενώ πολλά μέλη της έχουν ακόμη εκκρεμείς διπλωματικούς λογαριασμούς με την Λιβύη.

Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Παπανδρέου, θα έχει περισσότερα ατού, όταν στην προσεχή Σύνοδο Κορυφής, επιχειρηματολογήσει πάνω στα «σημειώματα» που ζήτησε να συντάξουν επί τούτου η Συρία και η Ιορδανία, και τα οποία θα περιέχουν προτάσεις ανάπτυξης των σχέσεων τους με την Κοινή Αγορά.

5 Τέλος, ο κ. Παπανδρέου ισχυροποιείται με την ενέργειά του αυτή και εσωκομματικά. Όλες οι «ατυχείς» κινήσεις που μνημονεύσαμε στην αρχή, είχαν δημιουργήσει «ταλαντεύσεις» στον κομματικό μηχανισμό, οι δε πολωνικοί ύμνοι, δυσφορία σε αρκετούς υπουργούς.

Αυτό βέβαια, δεν ισοδυναμεί και με μια άνοδο της κυβερνητικής δημοτικότητας στις πλατιές μάζες των ψηφοφόρων. Οι πωλήσεις των εφημερίδων για παράδειγμα, την επαύριο της «ιστορικής συνάντησης», δεν σημείωσαν καμία αύξηση. Φαίνεται ότι το κοινό, εθιζόμενο επί χρόνια στον επαρχιωτισμό και τα τοπικά εγκλήματα έλκεται πιο πολύ από την θεωρία «και μεις τι κερδίζουμε», σε μια χώρα όπου η πιο χυδαία αντίληψη της «κονόμας» έχει αντικαταστήσει το ήθος...

«HE TALKS TOO MUCH»

Παρόλα αυτά, στον άξονα Βορρά - Νότου, καλά πάμε. Αυτό είναι και το βασικό συμπέρασμα από την πρωτοβουλία της Ελούντας. Ο κ. Παπανδρέου φαίνεται να υλοποιεί τη βασική του θέση ότι δηλαδή η Ελλάδα μπορεί να παίξει το ρόλο της «γέφυρας» μεταξύ των πλουσίων χωρών της Ευρώπης και των Αραβικών ιδιαίτερα κρατών του Τρίτου Κόσμου.

Και, βέβαια, η επίτευξη ενός τέτοιου στόχου, δεν είναι κυρίως ζήτημα προσωπικών προθέσεων, συσχετισμού δυνάμεων. Η Ελλάδα εκμεταλλεύεται ακριβώς

την ιδιαίτερη γεωπολιτική της θέση, αλλά και το γεγονός ότι σε παγκόσμιο επίπεδο η αντίθεση Βορρά - Νότου επιδέχεται πρωτοβουλιών και εξελίξεων —όντας πολύ λιγότερο πολωμένη απ' αυτήν της Ανατολής - Δύσης.

Αντίθετα στην τελευταία, οι όροι παρέμβασης είναι πολύ πιο δύσκολοι: όχι μόνο η γεωγραφική θέση της χώρας δεν ευνοεί κάτι τέτοιο (η Αυστρία, για παράδειγμα, θα μπορούσε να παίξει καλύτερα αυτόν το ρόλο), αλλά και η οξύτατη πόλωση που παρατηρείται στις σχέσεις των δύο υπερδυνάμεων, αφήνουν πολύ λίγα περιθώρια για ένα «τρίτο δρόμο».

Πολύ περισσότερο: η διαφοροποίηση δεν επιτυγχάνεται με λεκτικά ευρήματα, του τύπου «αυτοδιαχειριζόμενες δικτατορίες», τα οποία κάνουν τους Ανατολικούς —που πρώτα απ' όλα τον συσχετισμό των δυνάμεων εκτιμούν— περισσότερο να δυσπιστούν, παρά να ανοίγονται.

Αυτές οι φραστικές υπερβολές —φαινόμενο καθαρά ελληνικό και ιδιαιτέρως πασοκικό— τείνουν όμως να μεταστραφούν σε μπούμερανγκ και εναντίον της συνάντησης της Κρήτης: αντί για τις προσωπικές θωπείες στον Καντάφι, το «υψηλότατο επίπεδο στο οποίο διεξάχθηκε η συζήτηση» ή τον «ανεκτίμητο σεβασμό για τον Μιτερράν και τον Καντάφι», θα έπρεπε να παρθεί υπόψη ότι ο τελευταίος θεωρείται ο πιο αναξιόπιστος ηγέτης διεθνώς, που μπορεί να αλλάξει τις θέσεις του μέσα σε 24 ώρες. Και αντί για τις δηλώσεις περί «ιστορικής συνάντησης», θα έπρεπε να τονιστεί ο μεσολαβητικός ρόλος της Ελλάδας.

Τα υπόλοιπα, ας τα έβρισκαν οι δύο ενδιαφερόμενοι. Γιατί αν αυτοί συνεχίσουν την «εβδομάδα των γκαφών», η «ιστορική συνάντηση» μπορεί να έχει ως μόνο αποτέλεσμα την απομάκρυνση του Γάλλου υπουργού Εξωτερικών, μία ανεπανόρθωτη πτώση της ήδη πεσμένης δημοτικότητας του Μιτερράν, για να μην προχωρήσουμε και σε χειρότερες προβλέψεις...

ομο μυστικές υπηρεσίες) έχουν ήδη ενημερωθεί. Γίνεται γιατί η πολιτική στην Γαλλία, γίνεται όλο και περισσότερο θέαμα. Δέχεται —δεύτερον— να έρθει γιατί του το ζητά η ελληνική κυβέρνηση, μετά την ευγενική χειρονομία της αγοράς των 40 μιράζ. Οι όποιες αντιδράσεις για την «αγορά του αιώνα», εξουδετερώνονται από την ειρηνευτική πρωτοβουλία.

3. Στην πρώτη φάση οι συζητήσεις της Ελούντας, καταλήγουν σε διαφωνία. Όλοι βρίσκονται μπροστά σε μια παταγώδη αποτυχία. Γιατί ο Γάλλος πρόεδρος συμφωνεί κατά τη διάρκεια του δεύτερου μέρους των συνομιλιών;

Ο Καντάφι δέχεται να δηλώσει ξανά ότι τα στρατεύματά του θα αποσυρθούν, με αντάλλαγμα την πρόσκληση του στο Παρίσι, κάτι που το επιθυμεί με κάθε τρόπο, για να σπάσει τη διεθνή διπλωματική του απομόνωση.

4. Αρκεί όμως μια τέτοια δήλωση, για να γίνει πιστευτός από τον Γάλλο Πρόεδρο; Φαίνεται εδώ, ότι με την παρέμβαση και της ελληνικής πλευράς, αποφασίζονται συναντήσεις για κοινές πρωτοβουλίες σε δύο άλλα θέματα που απασχολούν τη γαλλική διπλωματία: το Μεσανατολικό και ιδιαίτερα την κατάσταση στη Βόρεια Αφρική.

Ο Μιτερράν διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με το Μαρόκο, την Αλγερία και την Τυνησία, για το μέλλον της οποίας ανησυχεί. Η Λιβύη έκλεισε πρόσφατα με τον βασιλιά Χασάν του Μαρόκου, συμφωνία ένωσης των δύο χωρών, ενώ διαθέτει τρόπους αποσταθεροποίησης της Τυνησίας. Και η Ελλάδα έχει καλές σχέσεις με την Αλγερία, ενώ οι σχέσεις με το Μαρόκο βελτιώνονται συνεχώς, μετά την μερική εγκατάλειψη του POLISARIO.

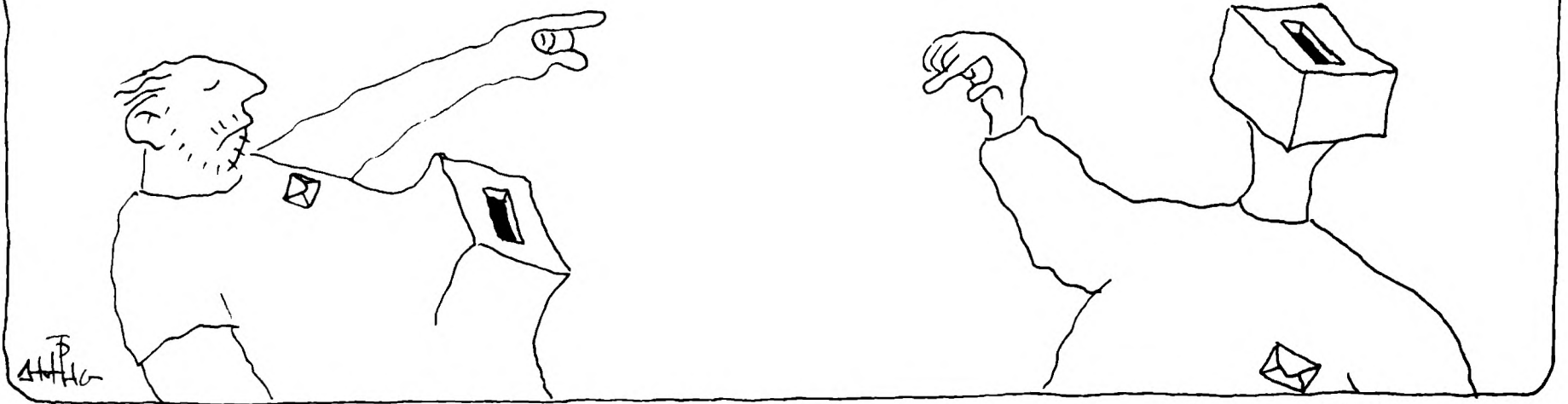
Ακολουθεί όμως η γκάφα της χρονιάς, από τη Λιβύη αυτή τη φορά: το επίσημο λιβυκό πρακτορείο ανακοινώνει τη δολοφονία «του σκύλου Μπακούς», τέως πρωθυπουργού της χώρας, για να διαψευσθεί από τον ίδιο. Με τη βοήθεια των Αιγυπτιακών μυστικών Υπηρεσιών, οι Λίβυοι πράκτορες έχουν εξουδετερωθεί.

Και ο πρόεδρος Μουμπάρακ, θυμίζοντας ότι η Αίγυπτος αποτελεί έναν πολύ πιο φερέγγυο διαπραγματευτή, για κάθε συμφωνία στην περιοχή, ανακοινώνει ότι ο Καντάφι σχεδίαζε τη δολοφονία Δυτικών ηγετών (και του Μιτερράν) και είχε αναμειχθεί στη δολοφονία της Γκάντι.

Άντε να προωθηθούν ειρηνευτικές πρωτοβουλίες με τέτοιους «γκαφατζήδες» συνεταίρους...

Σενάρια εκλογικής φαντασίας

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

του Σπύρου Καβουνίδη

Έχοντας μπει στον τελευταίο πια —προεκλογικό— χρόνο και με μόνη επίσημη «σφυγμομέτρηση» τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του '84, που μάλιστα έγιναν σε πολιτικό κλίμα σχεδόν εθνικών εκλογών, όλοι διερωτώνται και περιμένουν να δουν την εκδήλωση πρωτοβουλιών από τον κ. Παπανδρέου που θα έχουν ως στόχο την εκλογική επιτυχία του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του '85, δηλαδή την αυτοδυναμία του. Ο ανασχηματισμός του Σεπτεμβρίου είχε ένα σαφώς αμυντικό χαρακτήρα με το να απομακρυνθούν υπουργοί που είχαν δημιουργήσει «τριβές» (ανεξάρτητα από την ορθότητα ή μη των πράξεών τους) και με το να προωθηθούν τοπικά αντίβαρα στην εκλογή Μητσοτάκη. Κατά συνέπεια δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η σημερινή σύνθεση της κυβέρνησης είναι η τελική μέχρι τις εκλογές γιατί δεν θα πρέπει ν' αποκλειστεί και ανασχηματισμός «επιθετικού» χαρακτήρα, όπως π.χ. ο, αριστουργηματικός ως κίνηση τέτοιας φύσης, ανασχηματισμός των αρχών του '84 που έγινε εν όψει των ευρωεκλογών.

Το ερώτημα είναι αν τέτοιες ή παρεμφερείς κινήσεις μπορούν να δημιουργήσουν ένα νέο ρεύμα υπέρ του κυβερνώντος κόμματος που να οδηγήσει στο πλησίασμα του αποτελέσματος των εθνικών εκλογών του '81. Νομίζω ότι όλοι θα συμφωνούν —και των επιτελών του ΠΑΣΟΚ συμπεριλαμβανομένων— ότι δεν αρκούν και άρα θα πρέπει να εξετάσουμε τι άλλες δυνατότητες κινήσεων έχει το ΠΑΣΟΚ στη διάθεσή του μέσα στις υπάρχουσες συνθήκες και βέβαια και πόσο διατεθειμένο είναι να τις ενεργοποιήσει.

Το εκλογικό σώμα μπορεί να το δει κανείς με διάφορους τρόπους. Η διαίρεσή του με ταξικά κριτήρια και η αντιστοιχη βέβαια διαμόρφωση πολιτικής μπορεί μεν να οδηγεί σε περισσότερο συνεκτικούς ιδεολογικά πολιτικούς σχηματισμούς αλλά είναι μάλλον απίθανο να αρκεί —δεδομένης και της ταξικής σύνθεσης της ελληνικής κοινωνίας— για να οδηγήσει ένα κόμμα σε αυτοδύναμη εκλογική νίκη. Η διαίρεση σε προνομιούχους και μη προνομιούχους, χωρίς μάλιστα σαφή οριοθέτηση των κοινωνικών κατηγοριών που περιλαμβάνουν οι όροι, ασφαλώς είχε σημαντική συμβολή στην άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία γιατί εξασφάλιζε την ψήφο - ελπίδα του κάθε αυτοπροσδιοριζόμενου σαν μη προνομιούχου. Αυτή η θεώρηση σήμερα μπορεί ίσως να συγκρατήσει ορισμένους από τους κυμαινόμενους ψηφοφόρους αλλά οπωσδήποτε έχει χάσει την προηγούμενη αποτελεσματικότητά της.

Η υπέρβαση των διλημάτων τέτοιων θεωρήσεων μέσω μιας πολιτικής κοινωνικών συμμαχιών και η προσπάθεια έκφρασης ταυτόχρονα εκσυγχρονιστικών και βαθιά μεταρρυθμιστικών τάσεων σ' ένα ενιαίο πρόγραμμα και μια συνεχή διαδικασία δεν θα ήταν θεωρητικά ανέφικτη στη σημερινή Ελλάδα. Αυτό θα προϋπόθετε την πρακτική εκδήλωση ενός

άλλου ύφους και ήθους διακυβέρνησης από αυτό προηγούμενων κυβερνήσεων, ένα πλάτεμα και βάθεμα της δημοκρατίας, ένα συνεχή διάλογο μα και μια σταθερότητα και αποτελεσματικότητα στην άσκηση της εξουσίας, και μια συνεπή και συνετή επιλογή των συγκρούσεων εκείνων που συσπειρώνουν και κερδίζονται. Σήμερα, τρία χρόνια μετά, δεν μπορούμε να πούμε, παρόλο που εκδηλώθηκαν επί μέρους τέτοιες προθέσεις, ότι υπήρξε *συνολικά* μια τέτοια πρακτική. Και είναι μάλλον αργά πια, και αν ακόμα υπήρχε η θέληση και η δυνατότητα, η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ για νίκη στις επόμενες εκλογές να βασιστεί σε μια τέτοια πολιτική. Η απόδοση μιας επιτυχούς εφαρμογής τέτοιας πολιτικής απαιτεί πολύ παραπάνω χρόνο από τους λίγους μήνες μέχρι τις επόμενες εκλογές. Θα ήταν ευχής έργο να αποτελέσει την πυξίδα του σε μια δεύτερη τετραετία.

Έτσι αναγκαστικά ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο το ΠΑΣΟΚ θα αντικρύσει το εκλογικό σώμα για τη διαμόρφωση της εκλογικής του τακτικής θα βασίζεται σε στενά «πολιτικά» κριτήρια όπου το εκλογικό σώμα θα αντιμετωπίζεται σαν ένα λίγο - πολύ συνεχές φάσμα πολιτικοϊδεολογικών κατηγοριών. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι θα αγνοήσει τις άλλες θεωρήσεις. Κάθε άλλο μάλιστα. Στο βαθμό που θα μπορεί ασφαλώς θα προσπαθήσει να προσελκύσει τις διαμφισβητούμενες μερίδες του εκλογικού σώματος στη βάση είτε της ταξικής τοποθέτησής τους είτε της ικανοποίησης ειδικότερων αναγκών ή συμφερόντων και με προσπάθεια βελτίωσης της όλης λειτουργίας του ως κυβέρνησης. Όμως το μεγαλύτερο βάρος θα πέσει στα «πολιτικά» κριτήρια. Εδώ λοιπόν έχει δοθεί ένα ιδιαίτερο βάρος προς τα δεξιά του ΠΑΣΟΚ στη σημασία του λεγόμενου κεντρώου χώρου. Χωρίς να παραγνωρίζω τη σημασία του πιστεύω ότι από εκλογική σκοπιά ο χώρος αυτός θα είναι λιγότερο σημαντικός από το χώρο προς τ' αριστερά του.

Προς τα δεξιά του ΠΑΣΟΚ η αποστροφή που δημιουργεί στους παραδοσιακούς κεντρώους ο κ. Μητσοτάκης, λόγω του ηγετικού του ρόλου στο πραξικόπημα του Γλύξμπουργκ και την αποστασία του '65 αλλά και λόγω των αμφιβολιών περί του ήθους του που έχουν δημιουργήσει οι ψίθυροι που τον συνοδεύουν στη δημόσιο βίο του, είναι αμφίβολο αν θα μπορέσει να ξεπεραστεί από τις —προς απόδειξη πάντα— ικανότητές του. Ασφαλώς δε θα δημιουργήσει και αρκετές αναστολές σε κάποιους επώνυμους του κεντρώου χώρου που θα επιδιώκανε την επανεμφάνισή τους στο πολιτικό προσκήνιο μέσω ΝΔ. Συνεπώς, στη διαίρεση με πολιτικά κριτήρια, ίσως το ποσοστό που «παιζεται» στο κέντρο να μην είναι δα και τόσο σημαντικό όσο πάει να εμφανιστεί τελευταία.

Εκεί όπου υπάρχει μια σχετικά μεγάλη μάζα αμφιταλαντευ-

όμενων ψηφοφόρων είναι στ' αριστερά του ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ εσ., πράγμα που τόσο χαρακτηριστικά εκδηλώθηκε στη διαφορά του 4% του εκλογικού σώματος μεταξύ εθνικών εκλογών και ευρωεκλογών το '81. Μάλιστα, η εδώ και ενάμιση περίπου χρόνο αλλαγή πολιτικής ως προς το ΠΑΣΟΚ του ΚΚΕ εσ., με μια ένταση της κριτικής του, οδήγησε το '84 σε μια αύξηση του ποσοστού του σε σχέση με τις εθνικές εκλογές του '81, παρόλο που οι ευρωεκλογές του '84 διεξάχθηκαν σε μεγάλο βαθμό με πολιτικούς όρους εθνικών εκλογών. Πιστεύω λοιπόν ότι ίσως το βασικότερο ζήτημα στους εκλογικούς προβληματισμούς του ΠΑΣΟΚ θα είναι η συγκράτηση της προς το ΚΚΕ εσ. διαρροής ή, αν θέλετε αντίστροφα, η προσέλκυση των αμφιταλαντευόμενων στ' αριστερά του ψηφοφόρων.

Ας υποθέσουμε αρχικά ότι το ΠΑΣΟΚ στις επόμενες εκλογές, που θα γίνουν με κάποιο σύστημα ενισχυμένης αναλογικής αλλά πάντως αναλογικότερο από το σημερινό, έρχεται μεν πρώτο κόμμα αλλά χωρίς απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή, πράγμα όχι απίθανο. Σ' αυτή την περίπτωση ποιες λύσεις κυβερνήσεων συνεργασίας υπάρχουν; Το ΚΚΕ εσ. στην πιο αισιόδοξη γι' αυτό εκδοχή θα 'χει 2-3 βουλευτές χωρίς να αποκλείεται να μην έχει και κανένα. Άρα δεν θα 'χει να προσφέρει υπολογίσιμα πράγματα στην αριθμητική της συγκρότησης μιας πλειοψηφίας στη Βουλή. Το ΚΚΕ αριθμητικά θα μπορεί να στηρίζει μια κυβέρνηση συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ ή ακόμα και κυβέρνηση αμιγώς ΠΑΣΟΚ. Όμως, τόσο οι άγνωστης έντασης και σημασίας, αντιδράσεις κύκλων που δεν διακρίνονται για την προσήλωσή τους στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι που θα μπορούσε να προκαλέσει αυτό όσο και οι θεμελιώδεις διαφορές απόψεων σε κρίσιμα εθνικά θέματα (Κύπρος, Αιγαίο) —και αν ακόμα παραμεριστούν οι διαφορές γραμμής για την ΕΟΚ— μάλλον οδηγούν στον αποκλεισμό μιας τέτοιας λύσης.

Η άλλη λύση θα περνούσε μέσα από μια διάσπαση της ΝΔ και το σχηματισμό κάποιας συμμαχικής κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ με το «φωτισμένο» απόκομμά της. Αυτό βέβαια είναι «δευτέρας τάξης» προσδοκία γιατί προϋποθέτει ως πρώτο βήμα τη θέληση και πραγματοποίηση μιας διάσπασης της ΝΔ, πράγμα κάθε άλλο παρά βέβαιο. Αλλά και από πλευράς ΠΑΣΟΚ θα 'ταν μάλλον απαράδεκτη λύση. Ο έντονα αντιδεξιός χαρακτήρας των μελών του και της μεγάλης πλειοψηφίας των ψηφοφόρων του αλλά και η προοπτική εγκατάλειψης των δραμάτων του δεν επιτρέπει τη σοβαρή πιθανολόγηση τέτοιων λύσεων. Γίνεται φανερό λοιπόν ότι αν το ΠΑΣΟΚ δεν αποκτήσει αυτοδυναμία η επόμενη Βουλή δεν θα μπορεί να δώσει κυβέρνηση.

Μετά απ' αυτούς τους συλλογισμούς ας εξετάσουμε τις μόνες δυνατότητες που πολιτικά και αριθμητικά έχει νόημα να συζητηθούν. Δύο εκλογικές τακτικές νομίζω ότι διανοίγονται για το ΠΑΣΟΚ με στόχο πάντα βέβαια την αυτοδυναμία του. Η μία είναι η αυτοτελής κάθοδος στις εκλογές και η άλλη είναι η εκλογική σύμπραξη με το ΚΚΕ εσ.

Η πρώτη δυνατότητα και σίγουρα η πρώτη επιλογή για το ΠΑΣΟΚ είναι η αυτοτελής κάθοδος στις εκλογές και η διεκδίκηση της αυτοδυναμίας. Η επιλογή αυτή, που έχει ερείσματα τόσο στην ιστορία όσο και στην προϊστορία του (ΠΑΚ) και είναι σύμφωνη με την *δυναμική της ανάπτυξης του*, εμπεριέχει και αρκετούς κινδύνους γιατί μπορεί να οδηγήσει σε αδιέξοδα. Βέβαια, υπάρχει πάντα το «αποκούμπι» της διάλυσης της Βουλής και της διενέργειας εκλογών, αλλά ένας τέτοιος δρόμος μπορεί να κρύβει πολλές παγίδες μετά την κατάθεση της εντολής από το ΠΑΣΟΚ εφ' όσον μάλιστα δεν έχει υπάρξει αλλαγή Προέδρου της Δημοκρατίας. Φυσικά, αν δεν διακινδυνεύσει κάποιος δεν κερδίζει και έως τώρα το ΠΑΣΟΚ είχε «ρέντα» στα ρίσκα που πήρε. Για να ενισχύσει πάντως την ε-

Επειδή ο εργαζόμενος
έχει προβλήματα
αλλά και δικαιώματα

Εργασία

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΕΥΣΗ

Επικαιρότητα · Συνδικαλισμός · Πρακτικές οδηγίες · Αποδοχές
Εργατική ασφαλιστική νομοθεσία · Νομικές συμβουλές · Βουλή
Κοινωνική ασφάλιση · Θεσεις εργασίας · Θεμάτα ΙΚΑ · ΟΑΕΔ
ΓΣΕΕ · ΑΔΕΔΥ · Διεθνής επισκόπηση · Συνεντεύξεις · Ρεπορταζ

«Γκοβόστης» από το 1926
Σολωμού 12 – Αθήνα. Τηλ. 36.15.433

Μετάφραση απ' ευθείας από τα ρώσικα

Μαρεζκόβσκη

Ο Ντοστογιέβσκη προφήτης
της Ρώσικης Επανάστασης
μτφρ. Σ. Πρωτοπαπά

Έγκλημα και τιμωρία.

Τόμοι 3

Δαιμονισμένοι. Τόμοι 3
μτφ. Άρη Αλεξάνδρου

Μαγιακόβσκη

Θεατρικά
μτφρ. Άρη Αλεξάνδρου

Έφηβος. Τόμοι 2

μτφρ. Κ. Μακρή

Φ. Ντοστογιέφσκη

Λευκές νύχτες
μτφρ. Άρη Αλεξάνδρου

Ο αιώνιος σύζυγος
μτφρ. Α. Σαραντίδη

Νιέτοσκα Νεσθάνοβα
μτφρ. Α. Σαραντίδη

Αναμνήσεις απ' το σπίτι
των πεθαμένων

μτφρ. Άρη Αλεξάνδρου

Ταπεινωμένοι και
καταφρονημένοι

μτφρ. Κ. Μακρή

Ηλίθιος. Τόμοι 4

μτφρ. Άρη Αλεξάνδρου

Παίκτης

μτφρ. Κ. Μακρή

Αφοί Καραμαζώφ. Τόμοι 4

μτφρ. Άρη Αλεξάνδρου

Υπόγειο

μτφρ. Κ. Μακρή

60 χρόνια προσφορά ποιότητας στον πνευματικό χώρο

πιλογή αυτή το ΠΑΣΟΚ θα κάνει ανοίγματα τόσο σε κεντρώους πολίτευτες όσο και σε πρόσωπα που σηματοδοτούν το χώρο της ανεξάρτητης αριστεράς. Μάλιστα νομίζω ότι το άνοιγμα σε προσωπικότητες που κινούνται στον περίγυρο του ΚΚΕ εσ. και γενικά στον ανένταχτο αριστερό χώρο θα είναι σε αυτή την περίπτωση ιδιαίτερα έντονο και σημαντικό. Ο σκοπός του ΠΑΣΟΚ θα είναι προφανής: να περιορίσει τις ψήφους του ΚΚΕ εσ. στις καθαρά κομματικές του, δηλαδή σε κάτω από 1%, και να του αποσπάσει όλες τις ψήφους επιρροής. Φυσικά ένας τέτοιος στόχος θα επιδιώκεται παράλληλα και θα ενισχύεται και με ένταση του αντιδεξιού χαρακτήρα του αγώνα του και με προβολή της φρίκης της προοπτικής μιας νίκης Μητσοτάκη.

Η δεύτερη —και λιγότερο πιθανή στην υλοποίησή της— δυνατότητα είναι η επιδίωξη εκλογικής συνεργασίας με το ΚΚΕ εσ. δεδομένου ότι το εκλογικό ποσοστό του είναι πολύ πιο σημαντικό από την όποια μετεκλογική βουλευτική του δύναμη. Το ΠΑΣΟΚ σ' αυτή την περίπτωση θα 'ταν ευτυχές αν μπορούσε να εφαρμοστεί, έστω στο πολλαπλάσιο, η λύση Γλέζου, όμως κάτι τέτοιο ούτε που θα συζητιόταν από το ΚΚΕ εσ. Γι' αυτό η, μάλλον απίθανη είναι η αλήθεια, πρόταση εκλογικής συνεργασίας θα αφορούσε σε σύμπληξη εκλογικού συνασπισμού.

Το βασικό για το ΠΑΣΟΚ, μειονέκτημα μιας τέτοιας περίπτωσης είναι ότι μια τέτοια κίνηση θα εκλαμβάνονταν ως ομολογία αδυναμίας. Από την άλλη ένας τέτοιος συνασπισμός με κάποιο σύστημα ενισχυμένης αναλογικής θα μπορούσε να ελπίζει σε εκλογή 160-165 βουλευτών. Απ' αυτούς οι 5-6 θα ήταν

οι συμφωνημένοι του ΚΚΕ εσ. και οι υπόλοιποι θα έδιναν στο ΠΑΣΟΚ τη δυνατότητα να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Ιδιαίτερα εσωτερικά προβλήματα το ΠΑΣΟΚ δεν θ' αντιμετώπιζε. Έχουν παρέλθει πια οι καιροί που η αριστερή του πτέρυγα θεωρούσε το ΚΚΕ εσ. πολύ δεξιό, ενώ και οι κεντρογενείς δεν θα είχαν ιδιαίτερο πρόβλημα. Εξάλλου το ΚΚΕ εσ. έχει περάσει τουλάχιστον στους ψηφοφόρους των πόλεων ως ένα συμπαθητικό, «πολιτισμένο» κόμμα που δεν φοβίζει. Σ' ορισμένες επαρχίες ίσως κάποιοι τυφλά αντικομμουνιστικοί ψήφοι του ΠΑΣΟΚ να κινδύνευαν αλλά σ' αυτούς θ' απευθύνεται και το ταυτόχρονο άνοιγμα προς κάποια κεντρώα στελέχη έτσι ώστε τέτοιου τύπου απώλειες ψήφων να είναι μηδαμικές. Φυσικά ένα σημαντικό πρόβλημα θα είναι η πιθανή όξυνση στις σχέσεις ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ. Όμως οι σχέσεις αυτές, θα παραπεμφθούν ως θέμα προς επίλυση μετεκλογικά.

Εκεί που θα υπήρχε μεγαλύτερο εσωκομματικό πρόβλημα θα 'ταν στο ΚΚΕ εσ. Η πολιτική της έντασης της κριτικής κατά του ΠΑΣΟΚ είχε συσπειρωτικά αποτελέσματα και έχει δημιουργήσει, χάρις και στην σχετική επιτυχία στις ευρωεκλογές, ένα κλίμα ευφορίας και κομματικού πατριωτισμού. Είναι βέβαιο πως μια πρόταση του ΠΑΣΟΚ για εκλογική συνεργασία θα το συντάρασσε εσωτερικά από την βάση μέχρι την κορυφή του.

Το βασικό πλεονέκτημα για το ΚΚΕ εσ. θα 'ταν η βεβαιότητα μιας πρωτόγνωρης σε αριθμό κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης που πιθανότατα θα συνοδεύεται και από την αναγνώρισή του ως εν τη Βουλή κόμματος, με σχετική τροποποίηση του κανονισμού —έναντι της αβεβαιότητας ως προς την απόκτηση έστω και στοιχειώδους κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης— με όλα τα παρεπόμενά της όπως η αλλαγή των κοινοβουλευτικών συσχετισμών με το ΚΚΕ, ή αναβάθμιση των διεθνών του σχέσεων κτλ. Και ένα βασικό επιχείρημα υπέρ της εκλογικής σύμπραξης θα είναι η δυσκολία να εξηγηθεί γιατί αυτό που ζητά το ΚΚΕ εσ. επίμονα για μετά τις εκλογές δεν πρέπει να γίνει από πριν.

Θα υπάρξουν βέβαια και αντίθετα επιχειρήματα που θα πηγάσουν κυρίως στην αντιπάθεια που τρέφει για το ΠΑΣΟΚ μερίδα μελών του ΚΚΕ εσ. και σε αντιλήψεις ανανεωτικής ορθοδοξίας. Θα μπορούσε μια τέτοια συνεργασία να θεωρηθεί άρνηση του προσώπου που διαμόρφωσε το ΚΚΕ εσ. τα τελευταία χρόνια και απεμπόληση της δυνατότητας έκφρασης ενός αυτόνομου ευρωκομμουνιστικού ρεύματος στην πολιτική σκηνή τη στιγμή ακριβώς που πολλά μέλη του θεωρούν ότι αποφεύγει πλέον τον κίνδυνο της έσχατης περιθωριοποίησης. Είναι πολύ επικίνδυνο να προβλέψει κανείς την έκβαση μιας τέτοιας εσωκομματικής συζήτησης στο ΚΚΕ εσ. στην, μάλλον απίθανη, περίπτωση που θα του προτεινόταν η συνεργασία. Το βέβαιο πάντως είναι ότι είτε έτσι είτε αλλιώς θ' άφηνε τραύματα στην οργάνωσή του. Όπως επίσης είναι μάλλον βέβαιο ότι η αποδοχή της συνεργασίας δεν θα προκαλούσε παρά ασήμαντες στατιστικά διαρροές ψήφων, κυρίως λευκών.

Όλα αυτά βέβαια βασίζονται σ' ένα υποθετικό εκλογικό σενάριο. Από την υπόθεση μέχρι την πραγματικότητα υπάρχει μεγάλη απόσταση. Η περίπτωση της αυτοτελούς καθόδου του ΠΑΣΟΚ έχει ιστορικά ερείσματα, σίγουρα πάει καλύτερα στη νοοτροπία του από τη βάση μέχρι την κορυφή αλλά και έχει υπέρ της αρκετά επιχειρήματα. Πόσο μάλλον αν υπάρχουν και κρυφοί άσσοι που θα χρησιμοποιηθούν την κατάλληλη στιγμή εναντίον του κ. Μητσοτάκη. Πάντως έτσι κι αλλιώς η αυτοτελής κάθοδος του ΠΑΣΟΚ δεν θα αποτελέσει εκλογικό περίπατο. Το θέμα είναι τι δεδομένα έχουν υπόψη τους οι επιτελείς του ΠΑΣΟΚ, πώς τα αποτιμούν και πόσο τολμηροί μπορούν να γίνουν.

ΙΣΤΟΡΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΟΜΠΑ-ΙΔΗΣ:
Διδασκαλία νεοελληνικής γλώσσας Β' εκδ.
- ΓΙΑΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ:
Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας (τόμ. 2)
- ΣΤΑΥΡΟΣ Γ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ:
Αγιασθήτω το όνομά σου λοιπόν
- ΒΙΚΑ ΓΚΙΖΕΛΗ:
Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920-1930)
- ΝΙΚΟΣ ΨΥΡΟΥΚΗΣ:
Ο Επίκουρος και η εποχή μας
- ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΩΜΑΣ:
Λεξικό αναπτυγμένων εννοιών
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ:
Τα παιδιά των πελαργών
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΚΡΗΣ:
Μαρξιστές και ορθοδοξία
- ΦΡΙΞΟΣ ΒΡΑΧΑΣ:
Ελληνιστική Κύπρος
- Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - Χ. ΡΩΜΑΣ:
Το δοκίμιο
- ΝΙΚΟΣ ΨΥΡΟΥΚΗΣ:
Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας 1940-1974 (τόμ. 4)
- ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΛΑΚΑΚΗΣ:
Η διδασκαλία του συντακτικού μέσα από τα κείμενα
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ:
Λαϊκοί πραχτικοί οργανοπαίχτες
- Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - Γ. ΚΟΡΝΕΛΑΚΗΣ - Χ. ΡΩΜΑΣ:
Κείμενα Λογοτεχνίας Β' Λυκείου
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΙΑΛΗΣΜΑΣ:
Εισαγωγή στην ποίηση του Γ. Ρίτσου
- ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ:
Νεοελληνική ποίηση
- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΟΥΣΙΔΗΣ:
Μάρκος Βαφειάδης Μαρτυρίες

εκδόσεις επικαιρότητα
Μαυρομιχάλη 60 — τηλ. 3636083

Παραμονές Πολυτεχνείου, είναι λίγο πρόβλημα, να καθαιρείς ένα μέλος σου, που ανήκει στη γενιά του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος. Παρόλα αυτά, η Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ, ιεραρχώντας, τις αρχές δεν δίστασε να καθαιρέσει το τακτικό της μέλος το Στάθη Χατζόπουλο, από τα νέα στελέχη του κόμματος, που αναδείχτηκαν στην ηγεσία μετά τη μεταπολίτευση.

Η κατηγορία είναι «φραξιονιστική δραστηριότητα» και η αφορμή δόθηκε τυχαία, ή καλύτερα με το μηχανισμό αυτοπροστασίας που διαθέτουν όλοι οι... μηχανισμοί, και μάλιστα όπως αυτός του ΚΚΕ.

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΣΤΟΥΣ «ΑΡΙΣΤΕΡΟΥΣ»

Σε μία οργάνωση βάσης της ΚΝΕ, ένα μέλος πρότεινε στην καθοδήγησή του, να καταγγέλλονται από το κόμμα, όλα τα δημοσιεύματα και οι φήμες, για την ύπαρξη τάσεων και φραξιών μέσα στο ΚΚΕ. Τότε ένας άλλος, ίσως αφελής Κνίτης, πήρε το λόγο, τονίζοντας ότι τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι, «γιατί ένα στέλεχος του κόμματος, τον είχε πληροφορήσει ότι πράγματι υπάρχουν τάσεις». Ακολούθησε η γνωστή διαδικασία ανεύρεσης του ενόχου, και τα νήματα κατέληξαν στον Στάθη Χατζόπουλο.

Το θέμα ήρθε στη Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής που έγινε πριν ένα περίπου μήνα, όπου και αποφασίστηκε η καθαιρέση του διαδιδόντος τις τρομερές αυτές φήμες. Αλλά η «αρχή της ομοφωνίας» δεν επιτεύχθηκε. Μάλιστα, στη διάρκεια της συζήτησης της υπόθεσής του, ο καθαιρεθείς αδιαθέτησε, γεγονός που ανάγκασε ορισμένα μέλη της ΚΕ να πουν: «Ξαναγυρίσαμε στην εποχή του Ζαχαριαδισμού, όπου εξοντώναμε φυσιολογικά τα στελέχη μας».

Παρόλα αυτά, ο καθαιρεθείς δεν μπορεί να διεκδικήσει δάφνες αντιζαχαριαδισμού. Όπως μαθαίνουμε, οι θεωρητικές του απόψεις εξαντλούνται στο δίπτυχο της αμειλικτής πολεμικής απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, και της αταλάντευτης υπεράσπισης του υπαρκτού σοσιαλισμού με την παράλληλη ρητή επαγγελία του ΚΚΕ, ότι το σοβιετικό μοντέλο θα πρέπει να εφαρμοσθεί σε γενικές γραμμές και στην Ελλάδα.

Αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον, είναι ότι η καθαιρέση αυτή χτυπάει ένα «αδύνατο» κρίκο, αλλά αποτελεί συγχρόνως μία προειδοποίηση προς τους ισχυρούς της ΚΕ που διέπονται από παρόμοιες αντιλήψεις. Ένα είδος δηλαδή «τα λέμε στη νύφη για να τα ακούει η πεθερά». Η τελευταία, είναι στη συγκεκριμένη περίπτωση η τάση των σκληροπυρηνικών ανώτερων στελεχών του ΚΚΕ, που έχουν επικεφαλής το μέλος της ΚΕ Νίκο Κοτζιά.

Η τάση αυτή δεν λειτουργεί ακριβώς σαν φράζια με οργανωμένες παραοργανωτικές διαδικασίες, αλλά έχει θεσμοποιήσει την ύπαρξη και την ιδιαιτερότητά της διαμέσου των οργάνων στα οποία μετέχει. Το μοντέλο που προτείνει είναι χωρίς πολλές διαφοροποιήσεις το σοβιετικό, αλλά αυτό δεν την εμποδίζει να καταγγέλει και την «γεροντοκρατία» στο εσωτερικό του ΚΚΕ.

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΚΕ ΚΑΘΑΙΡΕΙ ΕΝΑ «ΣΚΛΗΡΟ» ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ

Το «διακριτικό χτύπημα» που δόθηκε με αφορμή την περίπτωση Χατζόπουλου στην Σύνοδο της ΚΕ, συνοδεύτηκε με ένα συμβιβασμό των «σκληρών», που δήλωσαν έμμεσα ότι θα σταματήσουν τις διαδικασίες οικοδόμησης της τάσης τους. Έτσι, η έκδοση μιας εφημερίδας, με ανώνυμους αρθρογράφους που θα προπαγάνδιζε τις «λενινιστικές θέσεις» φαίνεται ν' αναβάλλεται. Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί, ότι την καθαιρέση επακο-

λούθησαν αρκετές μεταθέσεις στελεχών, ιδιαίτερα στην Οργάνωση Αθηνών του ΚΚΕ, στην οποία δούλευε κομματικά ο καθαιρεθείς, σαν μέλος της Επιτροπής Πόλης. Απομένει πάντως να ξεκαθαριστεί η περίπτωση του γραμματέως της Αχτίδας Βορείων Προαστείων του ΚΚΕ καθώς και οι περιπτώσεις πολλών εργατικών στελεχών που φέρονται αναμειγμένα στην ιστορία.

ΑΛΛΑΓΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΩΝ

Έτσι τελευταία, οι «σκληροί» φαίνεται ότι έχουν περάσει στην άμυνα, όχι τόσο λόγω Χατζόπουλου, όσο εξαιτίας της έκφρασης απόλυτης εμπιστοσύνης στο πρόσωπο του Χ. Φλωράκη, από την ΕΣΣΔ.

Πράγματι, η φράση που συνόδευε τον λόγο του Τσερνιένκο στην τελετή απονομής του βραβείου Λένιν στον γραμματέα του ΚΚΕ, («είναι ένας σίγουρος φίλος της ΕΣΣΔ») λειτουργήσε καταλυτικά στους εσωκομματι-

κούς συσχετισμούς.

Λίγο μετά, δημοσιεύθηκαν στον «Ριζοσπάστη» συνεντεύξεις που πήρε από Σοβιετικούς υπεύθυνους, ο Μ. Ανδρουλάκης, και οι οποίες θεωρήθηκαν «ρεφορμιστικές» από τους σκληρούς. Το θέμα παραπέμφθηκε στην ηγεσία, που τόνισε ότι «δεν πρέπει να είμαστε βασιλικότεροι του βασιλέως», την στιγμή που οι ίδιοι οι Σοβιετικοί υπεύθυνοι διαπίστωναν κάποια προβλήματα στην σοσιαλιστική οικοδόμηση.

Αντιδράσεις υπήρχαν όμως από τους δογματικούς που ελέγχουν την «ιδεολογική δουλειά» και τα κομματικά έντυπα, και για την κοινή επιτροπή για την Απλή Αναλογική. «Πώς θα κάνουμε ρεπορτάζ στο Ριζοσπάστη, για τις ομιλίες «του εσωτερικού», λέγεται ότι είπαν οι σκληροί, χωρίς όμως να περάσουν την άποψή τους.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στις τελευταίες αυτές αντιδράσεις, δεν συμμετείχε ο διευθυντής του «Ριζοσπάστη» Γ. Φαράκος, θέλοντας προφανώς να μην εκτεθεί τη στιγμή που οι Σοβιετικοί στήριζαν με αυτόν τον εντυπωσιακό τρόπο τον Χ. Φλωράκη. Αντίθετα «σε δυσμένεια» φέρεται άλλο μέλος του Π.Γ., η οποία προσπάθησε να «κλείσει» μία εφημερίδα που εκδίδεται από το ΚΚΕ στα Επτάνησα, αλλά με μία ευρύτερη πολιτική πλατφόρμα.

Όλες όμως αυτές οι διαφοροποιήσεις δεν αναιρούν όμως δύο διαπιστώσεις για την κατάσταση στην βάση του κόμματος:

Η πρώτη είναι, ότι επειδή υπάρχουν σε ένα κόμμα δοσφορετικές απόψεις, θα υπάρχουν και τάσεις. Όσο καιρό η ηγεσία του ΚΚΕ εθελοτυφλεί, δεν θα έχει παρά να πληρώνει το πολιτικό και ενδοκομματικό κόστος παρόμοιων υποθέσεων. Είναι κοινή πεποίθηση των κομματικών μελών, ότι κάτι στο κόμμα ή τουλάχιστον στην σημερινή πολιτική του, θα πρέπει να αλλάξει. Και όσο μία δημοκρατική συζήτηση γύρω από το πρόβλημα δεν ανοίγει τόσο τα φαινόμενα θα αυξάνονται.

Κάτι χειρότερο: όσο τα γενικότερα προβλήματα του κομμουνιστικού κινήματος και η στρατηγική του κόμματος δεν τίθεται υπό συζήτηση, τόσο θα επικρατεί «η κριτική της ευκολίας». Και αυτή στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι παρά η επιστροφή στις ρίζες και τα γραπτά, καθώς και η λύση της «ριζοσπαστικοποίησης» απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Και βεβαίως, το ρεύμα δεν αναστρέφεται —αν δεν ενισχύεται κιόλας— με πλασματικές πολιτικές διαφοροποιήσεις και επαναστατικές γυμναστικές, όπως η με κάθε τρόπο κομματική κάθοδος στο Πολυτεχνείο. Έστω κι αν ευχαρίστησε προς στιγμήν τα μέλη...

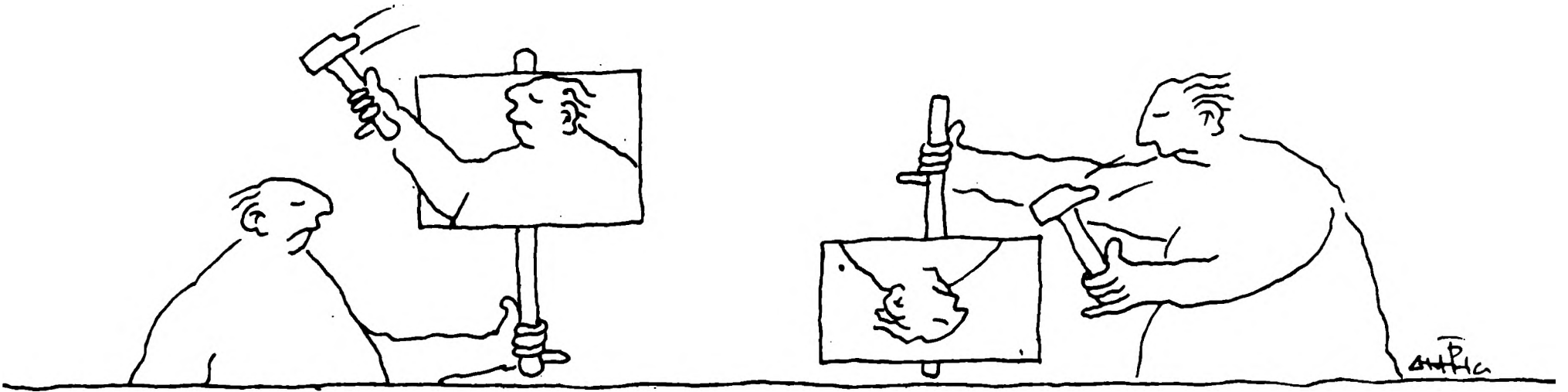
ΥΓ: ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΙΔΗΣΗ

Μίας και μιλήσαμε όμως για διαγραφέντες, το ΚΚΕ εσ. (όχι, όχι δεν διαγράφει) αρχίζει συζητήσεις με 100 περίπου τέως στελέχη και μέλη του ΚΚΕ, τα οποία διαγράφηκαν ή αποχώρησαν την τελευταία χρονιά. Ανάμεσα στα θέματα, θα είναι εκτός από τις γενικότερες θέσεις του ΚΚΕ εσ. και οι δυνατότητες πολιτικής συνεργασίας. Ο καθείς με την διευρυνσή του...

Σ. Κ.

Ηγεσίες υπό αίρεση και αυτοαναίρεση

του Ρεπόρτερ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ υποσχέθηκε ο κ. Μητσοτάκης στην ΟΝΝΕΔ, αλλά οι άνθρωποι του θέλουν να πιστεύουν ότι αυτή η υπόσχεση δεν θα πραγματοποιηθεί. Γιατί, πώς αλλιώς να εξηγήσει κανείς την αδράνεια που επικρατεί στους κόλπους της νέας ηγεσίας της νεολαίας;

ΑΣ ΔΟΥΜΕ όμως τα πράγματα... ιεραρχικά και με τη σειρά:

Ο ΝΕΟΣ πρόεδρος της ΟΝΝΕΔ **Βαγγέλης Μείμαράκης** μοιάζει τουλάχιστον αδιάφορος για όσα συμβαίνουν γύρω του. Αφού ξέπέρασε το σοκ των συγκρούσεων με τους οπαδούς του κ. Μανωλάκου, αφού έδωσε μια περίφημη συνέντευξη στον «Ελ. Τύπο» όπου δήλωσε ότι «ΟΝΝΕΔ σημαίνει Μιχαλολιάκος και αντιστρόφως» φαίνεται εφησυχασμένος (άγνωστο για ποιους λόγους) και περιμένει να λήξει η θητεία του για να τη χρησιμοποιήσει πιθανώς στο μέλλον, σαν διαβατήριο βουλευτικής καριέρας. Βέβαια, κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει τον κ. Μείμαράκη —δέχτηκε να βοηθήσει τον πρόεδρό του σε δύσκολες ώρες κι αυτά ο πρόεδρος του κόμματος (αν διατηρήσει για καιρό τη θέση αυτή) δεν τα ξεχνά. Τι σχέση όμως μπορεί να έχει η βοήθεια του «Βολβιστή» Βαγγ. Μείμαράκη στον Κώστα Μητσοτάκη, με την πορεία της ΟΝΝΕΔ και με τα προβλήματα δομής και λειτουργίας της είναι ένα πρόβλημα που μάλλον θα μείνει χωρίς απάντηση.

ΑΠΟ ΤΟ 1981 και μετά, όταν μιλάει κανείς για ΟΝΝΕΔ πρέπει να εννοεί το «Συνοικιακό», το οποίο, ο τέως επικεφαλής του, μετονόμασε σε ΠΟΑΠ. Αυτή η ΠΟΑΠ λοιπόν, που είναι η πραγματική δύναμη στη νεολαία της Νέας Δημοκρατίας, με την αλλαγή της Εκτελεστικής Επιτροπής, πέρασε στα χέρια του Δ. Κοτσιώνη. Αν ο Β. Μείμαράκης είχε δίκιο όταν είπε ότι «ΟΝΝΕΔ σημαίνει Μιχαλολιάκος και αντιστρόφως», ο Δ. Κοτσιώνης, είναι από τα πράγματα υποχρεωμένος (το βλέπει άλλωστε καθημερινά) να συνθηματολογεί διαρκώς υπέρ του Μάνου Μανωλάκου. Ο κ. Κοτσιώνης, αποτέλεσε την πρακτική εφαρμογή της λογικής εκείνης που θέλει τη συνοικία να κυβερνά την ΟΝΝΕΔ, αποτέλεσε δηλαδή κι αυτός μαζί με τον κ. Μείμαράκη τις λειτουργικές (ή όχι) εναλλακτικές λύσεις μιας συγκεκριμένης περιόδου.

ΠΟΙΟΣ γνώριζε πριν την ανακοίνωση των ονομάτων της νέας Ε.Ε. τον Δ. Κοτσιώνη; Και δεν εννοούμε ότι «όποιος είναι γνωστός είναι και ικανός», αλλά πολύ απλά γιατί άραγε η ΠΟΑΠ, το κράτος, η δύναμη της Δεξιάς, το προγεφύρωμα του Ευάγγελου Αβέρωφ, θα περνούσε «αναιμάκτα» στα χέρια κάποιου που «εκτόπισε» το δημιουργό των παραοργανώσεων (Κένταυρος, Ρέντζερς, κτλ.) που αποτελούν το Συνοικιακό τμήμα; Με ποια λογική, οι επιτελείς του Μ. Μανωλάκου θα έπαιρναν στην αγκαλιά τους τον «εγκάθετο της νέας ηγεσίας»; Κι απόδειξη όσων αναφέρουμε, εί-

ναι ότι κανείς από την Γραμματεία της ΠΟΑΠ, από την Γραμματεία του «στρατηγού Μανωλάκου» δεν έχασε τη θέση του. Τα πρωτοπαλικάρα του στρατηγού Παπαγεωργίου - Πελεκάνος - Σκυλακάκης (όσοι δηλαδή έδειραν τον κ. Κοτσιώνη όταν πήγε ν' αναλάβει στη Νικητάρ) βρίσκονται στη θέση τους και δεν τολμάει κανείς να σκεφθεί ότι μπορεί να τους απομακρύνει.

ΟΣΟ ΚΙ ΑΝ φαίνεται αστείο, οι άνθρωποι του Μ. Μανωλάκου, οι τοποτηρητές του, υποτίθεται ότι εκτελούν τις αποφάσεις του νέου προϊστάμενου τους. Αποφάσεις; Ποιες αποφάσεις; Ακόμη κι αν έλαβε κάποιες αποφάσεις ο νέος υπεύθυνος του Συνοικιακού, αντελήφθη κανείς την εκτέλεσή τους;

Και πως να πάρει αποφάσεις ο κ. Κοτσιώνης, όταν δεν έχει γραφείο να καθήσει; Καταπληκτικό, αλλά αληθεύει. Ο κ. Παπαγεωργίου στα πλαίσια επιβεβαίωσης ισχύος του «στρατηγού» πήρε το γραφείο του Δ. Κοτσιώνη, δείχνοντας ότι η γραμματεία είναι που ρυθμίζει τα πάντα, ακόμη και το που θα καθήσει ο νέος... προϊστάμενος.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ στα άλλα τμήματα, όπου υπάρχουν ή έχουν τοποθετηθεί υπεύθυνοι που ανήκουν στην ανανεωτική τάση, ίσως είναι λίγο καλύτερη, στο βαθμό που λειτουργούν καλύτερα εσωτερικά. Γιατί, πώς το Ιδεολογικό π.χ. όπου υπάρχει ο **Λευτέρης Ζαγορίτης**, να λειτουργήσει προς τα έξω, όταν τις συνοικίες ελέγχουν άνθρωποι του Μανωλάκου; Ποιον να στείλει για διαφώτιση ο κ. Ζαγορίτης στην τάδε γειτονιά, όταν είναι από πριν σίγουρος ότι θα βρει τα γραφεία της οργάνωσης κλειστά; Το ίδιο συμβαίνει σε πρακτικό επίπεδο και με το Εργατικό, όπου είναι υπεύθυνος ο σει κάποια πράγματα, θα συναντήσει την αντίδραση της ΠΟΑΠ.

ΕΚΕΙ ΠΟΥ τα πράγματα είναι πιο αυτονομημένα είναι στο Φοιτητικό, όπου ο **Γιώργος Αναγνωστάκος** έχει κατορθώσει όλα αυτά τα χρόνια να δημιουργήσει ένα δικό του ειδικό βάρος, ν' ασκήσει μια επιρροή που τ' αποτελέσματά της δεν περιλαμβάνονται στις «δραστηριότητες της ΠΟΑΠ». Στο Μαθητικό όμως, ο **Γ. Ξανθάκης**, που θα μπορούσε να συμβάλει σε μια γενικότερη προσπάθεια απομόνωσης των ακροδεξιών πραγματοποιεί κάτι σαν «λευκή απεργία» αφού δίνει την αίσθηση ότι δεν κινείται γιατί περιμένει να παραιτηθεί, ή να καταγγείλει τη νέα ηγεσία. Οι εμφανίσεις του στα γραφεία είναι σπάνιες κι ίσως κατάλαβε (λίγο αργά βέβαια) ότι δεν είναι αυτός που έχει την εύνοια του Κ. Μητσοτάκη.

Είναι πολύ πιθανό, να ορίσει ο κ. Ξανθάκης, αναπληρωτή υπεύθυνο του Μαθητικού τον κ. Σιαμπάνη, προκειμένου να βοηθήσει στην άτυπη επαναφορά του στην Ε.Ε. Από την άλλη πλευρά, προσπαθεί να προσεταιριστεί τον κ. Μαρκόπουλο (που κατάγεται από τους «100») θέλοντας να τον απομονώσει από τις επαφές του.

Προλετάριος & ΜΑΧΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Κ.Ο.ΜΑΧΗΤΗΣ

• ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ Η Ε.Ε. Α.Ε.
• ΟΙ «ΑΙΧΜΑΚΙΤΟΙ» ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΤΕΚΟΝΤΑΙ
• ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΡΡΗΙΣΕΣ ΣΥΝΕΛΙΞΕΙΣ
• ΞΑΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Για τον υπεύθυνο του Σπουδαστικού Γ. Δελάκη δεν έχει να πει κανείς τίποτα, πέρα από τη σχέση του με τον κ. Ξανθάκη και τον κ. Σιαμπάνη. Ένα νέο στοιχείο πιθανώς είναι ότι προσπαθεί με κάθε τρόπο να κερδίσει την εμπιστοσύνη των κ. Μειμαράκη και Βουλγαράκη, διατηρώντας παράλληλα τις τηλεφωνικές ή άλλες επαφές του με τον Βασ. Μιχαλολιάκο.

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ του Επαρχιακού Γιώργος Βουλγαράκης, προσπαθεί, αλλά βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος: από τη μια η αναγκαιότητα ν' αποδείξει στον αρχηγό της ΝΔ ότι είναι ο άνθρωπος του —κι απ' την άλλη να περάσει σε διαδικασίες που θα τον εντάξουν στην ομάδα των ανανεωτικών.

ΚΑΤΑ Τ' ΑΛΛΑ, ο νέος πρόεδρος της ΟΝΝΕΔ τοποθέτησε στη νεοϊδρυθείσα θέση του υπεύθυνου Τύπου τον Νίκο Χατζηνικολάου, και στην επίσης νέα θέση του διευθυντή της ΟΝΝΕΔ τον Πασχάλη Μπουχώρη. Ο κ. Χατζηνικολάου ορίστηκε και διευθυντής της εφημερίδας της νεολαίας «Δημοκρατική Πρωτοπορία».

Τα τελευταία επεισόδια που συνέβησαν στους κόλπους της ΟΝΝΕΔ ανάγκασαν τη νέα ηγεσία να πάρει κάποια μέτρα. Έτσι, αντικαταστάθηκε ο γραμματέας της οργάνωσης Κολωνακίου Β. Μεταξάς από τον κ. Ζώη και είναι σχεδόν σίγουρο ότι θ' αντικατασταθεί όλη η γραμματεία της ίδιας οργάνωσης. Έγκυροι κύκλοι προσκείμενοι στη νέα ηγεσία, ανέφεραν ότι η ΟΝΝΕΔ καταλήγει σε εκτιμήσεις για τη δημιουργία των επεισοδίων και σύντομα θα δώσει στη δημοσιότητα στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία «*υπόπτα ακροδεξιά στοιχεία σε συνεργασία με μέλη της ΦΕΠ και του Ε-ΝΕΚ προβοκάρουν τις προσπάθειες της νεολαίας*». Κατά τους ίδιους κύκλους πάντα, ολ' αυτά τα επεισόδια κι οι ξυλοδαρμοί «*δεν είναι δυνατόν να συμβαίνουν τυχαία την εποχή ακριβώς που εγκαινιάζονται προσυνεδριακές διαδικασίες*»...

ΤΟ ΚΥΡΙΑΡΧΟ στις σημερινές συνθήκες της νεολαίας του «μεγάλου φιλελεύθερου κόμματος» ή πιο απλά του κόμματος της Δε-

ξιάς, είναι ότι βαδίζει για συνέδριο. Βέβαια, αν εξαιρέσει κανείς την υπόσχεση του κ. Μητσοτάκη, δεν υπάρχουν άλλες ενδείξεις για πραγματοποίηση συνεδρίου, αφού όχι μόνο δεν έχει ξεκινήσει κάποια προσυνεδριακή δουλειά, αλλά κανείς από τους σημερινούς υπεύθυνους της νεολαίας δεν κινείται προς την κατεύθυνση αυτή. Αντίθετα, εκείνοι που κινούνται και μάλιστα εντυπωσιακά, είναι οι «αποχωρήσαντες» αβερωφικοί, οι οποίοι δεν χάνουν ευκαιρία να δηλώσουν ότι «*αυτή η ηγεσία είναι προσωρινή κι ο μοναδικός της ρόλος είναι να μας οδηγήσει σε συνέδριο, το οποίο άλλωστε θα κάναμε κι εμείς*». Αλλά οι οπαδοί και εκφραστές της σκληρής δεξιάς τάσης δεν δηλώνουν μόνο —εργάζονται πυρετωδώς για το συνέδριο κι ανασυντάσσουν τις δυνάμεις τους για να σιγουρέψουν τη νίκη τους. Αλήθεια, ποιος αμφιβάλλει σήμερα, ότι από το συνέδριο που προβλέπεται για τέλη Ιανουαρίου με αρχές Φεβρουαρίου '85, δεν θα βγουν νικητές οι κ. Μιχαλολιάκος και Μανωλάκος; Πρώτος σίγουρος, είναι ο κ. Μειμαράκης, που φρόντισε να το δηλώσει (άγνωστο για ποιους λόγους) δημόσια.

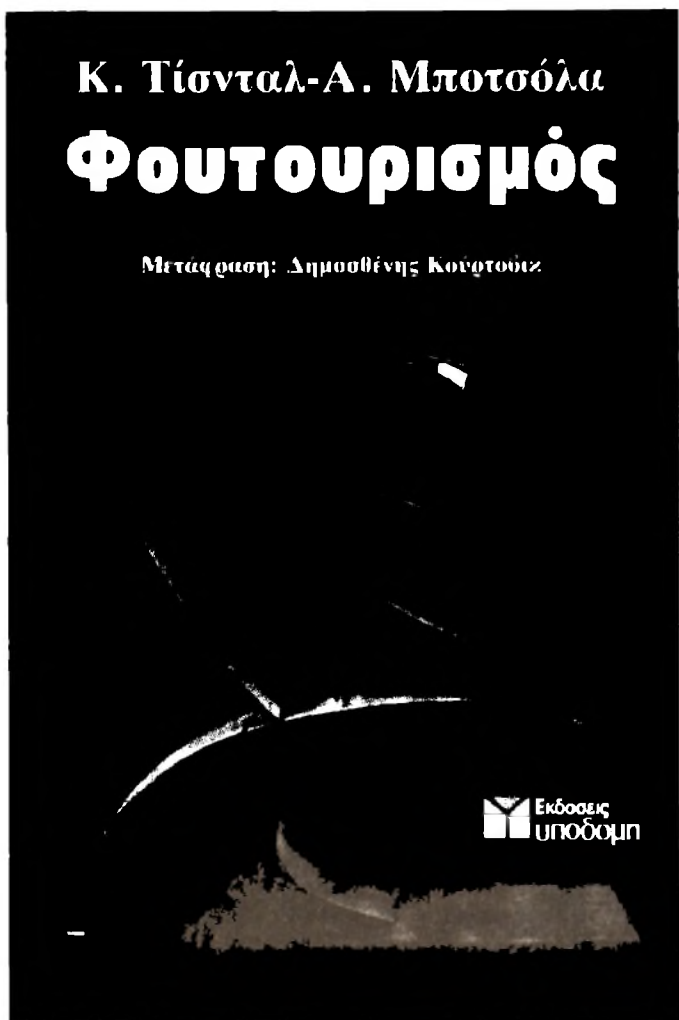
ΑΛΛΑ το πολιτικό πρόβλημα ξεκινά από εκεί ακριβώς: πώς νομιμοποιείται ο νέος πρόεδρος που υποτίθεται ότι εκφράζει την τάση για ανανέωση, να εκφράζει τη βεβαιότητά του για νίκη της προηγούμενης ηγεσίας που παύθηκε ή άλλαξε, επειδή δεν εκπροσωπούσε τη νέα ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας; Και το πρόβλημα βρίσκει τις ρίζες του ακόμη πιο βαθιά: ποια ηγεσία έχει η ΝΔ; Μάλλον ένα υπό αίρεση σχήμα που έχει αποκλειστικό του προορισμό να αντιμετωπίσει τον πρωθυπουργό. Κι όταν εκπληρώσει —επιτυχημένα ή όχι— τον προορισμό αυτό, αν δεν αποσυρθεί από μόνο του, θα εκδιωχθεί. Ίσως λοιπόν αυτός να είναι και ο προορισμός της νέας ηγεσίας της ΟΝΝΕΔ: Ν' ανοίξει το δρόμο για την επιστροφή των Μιχαλολιάκου - Μανωλάκου.

ΓΙΑΤΙ όμως γίνεται τόση φασαρία για τη νομιμοποίηση των αιρέτων;

□

Κ. Τίονταλ-Α. Μποτσόλα Φουτουρισμός

Μετάφραση: Δημοσθένης Κούρτοβικ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

- Κυκλοφορεί στη σειρά
ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ
- Μέ 169 εικόνες
από τις οποίες οι 20 έγχρωμες
- Μετάφραση:
Δημοσθένης Κούρτοβικ
- Κεφάλαια για:
Τή φουτουριστική ζωγραφική και γλυπτική
Τή φουτουριστική μουσική
Τή φουτουριστική λογοτεχνία
Τά φουτουριστικά περιοδικά
Τίς σχέσεις Φουτουρισμού και Φασισμού

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

– 3ης Σεπτεμβρίου 22 – τηλ. 5234790

Αντεπανάσταση σε μια Επανάσταση που δεν έγινε

Δημοσιεύουμε σ' αυτές τις σελίδες ένα άρθρο - ανάλυση
του στελέχους της Νέας Δημοκρατίας Παναγιώτη
Γεννηματά, που αναλύει, από την πολιτική του θέση,
αλλά με ιδιαιτερότητα, μερικές απόψεις της ελληνικής
πολιτικής ζωής.

του Παναγιώτη Ν. Γεννηματά

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 η παγκόσμια οικονομία πέρασε γρήγορα από τη λιακάδα της δεκαετίας του '60 σε μια εποχή οδυνηρής αποσταθεροποίησης: (1970-80).

Ήταν φυσικό η παγκόσμια οικονομική κρίση, που στην Ελλάδα συνέπεσε με τη φάση της μεταπολίτευσης, να πλήξει άμεσα και την ελληνική οικονομία.

Κάτω από τη νέα δυσμενή οικονομική συγκυρία, η ελληνική οικονομία ήταν αμείλικτα αναγκασμένη να τεντώσει όλους τους μύες της και να ενεργοποιήσει όλο το υλικό και πνευματικό δυναμικό της πάνω σε μια μακροπρόθεσμη αναδιαρθρωτική βάση. Όφειλε με άλλα λόγια να ξεπεράσει τον μέχρι τότε εαυτό της και με υπερένταση όλου του παραγωγικού δυναμικού της να ριχτεί στη μάχη της παραγωγικότητας. Μόνο έτσι θα μπορούσε να αντέξει στον κραδασμό της παρατεταμένης κρίσης και να προετοιμάσει ταυτόχρονα την ανάκαμψη.

Αυτό ήταν το μήνυμα της περασμένης δεκαετίας.

Στο επιτακτικό αυτό καθήκον, που συμβάδιζε απόλυτα με την ανάγκη σταθεροποίησης της δημοκρατίας, γνωρίζουμε σήμερα ότι δεν υπήρξε ανταπόκριση.

Η ισχυρή μεταπολιτευτική εξουσία, στηριγμένη σε ευρεία λαϊκή βάση και οπλισμένη με πλατειά λαϊκή συναίνεση, απορροφήθηκε στη μονοδιάστατη προσπάθεια για σταθεροποίηση των πολιτικών μηχανισμών και στη μάχη για διπλωματική κατοχύρωση της εθνικής αξιοπρέπειας. Απέφυγε τις ριζοσπαστικές τομές στην οικονομία με το σκεπτικό ότι κάθε ριζοσπαστική επέμβαση θα κόστιζε ακριβά σε λαϊκή συναίνεση. Και η τελευταία ήταν απαραίτητη τόσο για την άνεση στους χειρισμούς που θα επέσπευδαν τη διαδικασία ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσο και για τους χειρισμούς που υπαγόρευε η τουρκική προκλητικότητα στην Κύπρο και στο Αιγαίο.

Το άγχος για την ταχεία ένταξη στην Ε.Κ. και η εκνευριστική τουρκική επιθετικότητα περιθωριοποίησε την ουσιαστική ενασχόληση με την προβληματική μιας μακρόπνοης εθνικής ανάπτυξης. Μιας εθνικής ανάπτυξης αυτοδύναμης υπό την έννοια ότι την ευθύνη της θα όφειλαν να επωμιστούν οι εθνικές παραγωγικές δυνάμεις. Ο ρόλος του κράτους σε μια τέτοια διαδικασία θα ήταν η αποφασιστική του και σχεδιασμένη επέμβαση ώστε να ανατραπεί τελικά υπέρ των παραγωγών ο συσχετισμός δυνάμεων εντός της εθνικής οικονομίας που γέρνει καταλυτικά υπέρ των αντιπαραγωγικών - παρασιτικών στρωμάτων.

Αντί το κράτος, αμέσως μετά τη μεταπολίτευση, να επωμισθεί αυτόν τον ενεργό μεταρρυθμιστικό ρόλο, απορροφήθηκε σε μεγάλο βαθμό στην τεχνική υποστήριξη της μεγάλης πολιτικής επιλογής που ήταν η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η ουσιαστική ενασχόληση με την ανάπτυξη του τόπου μετακυλίστηκε στο μετά την ένταξη μέλλον, ώστε να πραγματοποιηθεί κάτω από την ομπρέλλα της και στα πλαίσια των ευεργετικών της επιπτώσεων στο σύνολο της εθνικής οικονομίας.

Η ανάγκη όμως του εθνικού εκσυγχρονισμού ήταν, αμέσως μετά την μεταπολίτευση, κατεπείγουσα. Όχι μόνον για την ομαλή υπέρβαση της οικονομικής κρίσης που εκλόνιζε την ελληνική οικονομία αλλά και για την ισχυροποίηση της εθνικής παρουσίας στον ορίζοντα της εξωτερικής πολιτικής.

Ο κορμός των πολιτικών δυνάμεων που συμμετείχαν στον υπό τον τίτλο της ΝΔ συνασπισμό δυνάμεων της ευρύτερης κεντρο-

δεξιάς που, αμέσως μετά τη δικτατορία, ανέλαβε την εξουσία, ήταν η παραδοσιακή δεξιά. Η συντριπτικά πλειοψηφική της παρουσία στο κόμμα και στις κυβερνήσεις του Κωνσταντίνου Καραμανλή προσέδωσαν αναπόφευκτα τη συντηρητική σφραγίδα στο είδος της διακυβέρνησης που άσκησαν οι κυβερνήσεις της ΝΔ.

Ο συντηρητικός τους χαρακτήρας δεν τους επέτρεψε να αποδεσμευτούν από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό των παρασιτικών στοιχείων της εθνικής οικονομίας και να προωθήσουν ένα ευρύ πρόγραμμα ριζοσπαστικών μεταρρυθμίσεων υπέρ των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου. Παράλληλα τις εμπόδισε να συλλάβουν τα υπόγεια ριζοσπαστικά κοινωνικά ρεύματα που έρρεαν κάτω από την αστική επίφαση της μεταπολεμικής ελληνικής κοινωνίας.

Καθώς διαγράφονταν στον πολιτικό ορίζοντα το αδιέξοδο όπου δεν άργησε να εμπλακεί ο συντηρητικός εμπειρισμός της ΝΔ, το κίνημα του ΠΑΣΟΚ άρχισε να φαίνεται σε διαρκώς περισσότερους Έλληνες ότι ενσάρκωνε μια διαφορετική και δελεαστική προοπτική εθνικής ανάπτυξης. Μιας ανάπτυξης που τα λαϊκά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας την αισθάνονταν σαν μια άμεση επαναστατική αλλαγή στην προσωπική και οικογενειακή τους κατάσταση. Και μάλιστα όχι μονοδιάστατα «οικονομίστικη».

Η εθνική προοπτική που άνοιγε στον ελληνικό λαό το ΠΑΣΟΚ, κλεισμένη σε μια πρωτάκουστη πολιτική γλώσσα, γεμάτη ελπίδες και υποσχέσεις εθνικής δράσης, αιχμαλώτισε σύντομα όλους τους απογοητευμένους από μια αμήχανη και στενόκαρδη αστική διαχείριση.

Αλλά η αλλαγή πολιτικής σκυτάλης στην εξουσία, που μεσολάβησε τον Οκτώβρη του '81, δεν οδήγησε ούτε αυτή στην πανεθνική κινητοποίηση της παραγωγικής μηχανής. Αντίθετα, έχει συντελέσει μέχρι στιγμής αποφασιστικά στην περαιτέρω επιβράδυνσή της.

Με δεδομένη πλέον την αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να αποκτήσει την εμπιστοσύνη των δύο κατ' εξοχήν παραγωγικών δυνάμεων, των επιχειρηματιών και των εργαζομένων στην παραγωγή, η στρατηγική των δημοσίων ελλειμμάτων και η διόγκωση του εθνικού χρέους έχουν τεθεί στην υπηρεσία του δημόσιου παρασιτισμού.

Ο απολογισμός της σοσιαλιστικής τριετίας που συμπληρώθηκε πρόσφατα είναι, παρά τα μεταρρυθμιστικά βήματα που έχουν σημειωθεί, η στασιμότητα του τόπου. Αλλά η στασιμότητα είναι και ο τελικός απολογισμός όλης της δεκαετίας που συμπληρώθηκε το 1984.

Μέσα στη στασιμότητα αυτή, ωρίμασε σε πολλούς η πίστη ότι από μακάρια, εφήμερη και καταναλωτική, χωρίς μακρόπνοο σχέδιο και εθνική προοπτική, η χώρα πρέπει να γίνει επιτέλους παραγωγική. Να ανανεώσει τις μηχανές της και τις μεθόδους της, τις ιδέες της, την τεχνολογία και τα στελέχη της. Πάνω απ' όλα να αποκτήσει εθνικούς στόχους και εθνική στρατηγική.

Αλλά για να γίνει κάτι τέτοιο χρειάζεται σχέδιο και πολιτική πνοή. Χρειάζεται εθνική σκοποθεσία που θα γίνει βίωμα όλων των εργαζομένων και όλων των ζωντανών δυνάμεων του τόπου. Χρειάζεται συνέχεια στην πολιτική δράση που δεν θα διασπάται ελαφρόκαρδα από τις κυβερνητικές αλλαγές. Χρειάζεται το πάθος της εθνικής ανάπτυξης. Αλλά χρειάζεται πολιτικό θάρρος και αποφασιστικότητα να σπάσει μια σειρά μικρά, στεγανά, παρασιτι-

κά κατεστημένα, κατάλοιπα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας του τόπου και υποπροϊόντα της, άδεια από ζωή κι ενέργεια, απρόθυμα για δράση μα ετοιμοπόλεμα για την αντίδραση, που ορθώνονται σαν μοιραίοι ύφαλοι σε κάθε προσπάθεια εξυγίανσης και αλλαγής.

Ο μεγάλος εχθρός του τόπου είναι ο αναχρονιστικός και αδηφάγος παρασιτισμός. Αυτός κατατρώγει τις εθνικές μας δυνάμεις, το εθνικό εισόδημα και ό,τι ζωτικό έχει ο τόπος. Ένας παρασιτισμός που το κράτος έχει θέσει μεταπολεμικά υπό την προστασία του και που τείνει να καταστεί όχι μόνο εθνικός τρόπος ζωής αλλά και εθνική ιδεολογία.

Αυτό το αναγκαίο ιστορικό έργο, να παταχτεί ο παρασιτισμός σ' όλα τα επίπεδα της εθνικής μας ζωής, και στον ιδιωτικό αλλά και μέσα στο οχυρό του παρασιτισμού, στον δημόσιο τομέα, και να μετασχηματιστεί η χώρα σε παραγωγική και διεθνώς υπολογίσιμη, δεν μπορεί διαρκώς να αναβάλλεται. Η ίδια η δημοκρατία δεν αντέχει στην οικονομική κρίση την οποία ο ασύδοτος παρασιτισμός βαθαίνει επικίνδυνα. Η μετάθεση της ευθύνης για τα αναγκαία μέτρα από ισχυρές μονοκομματικές πλειοψηφίες στον εκάστοτε αντίπαλο και στην επόμενη πάντοτε τετραετία, εξαντλεί την πολιτική ζωή στο επίπεδο μιας ατέρμονης και τεχνικά αδικαίωτης κοινοβουλευτικής και συνδικαλιστικής μικροσυναλλαγής. Ροκανίζοντας όμως έτσι πανίσχυρες πλειοψηφίες και φθείροντας αφειδώλευτα πολιτικά είδωλα και θεσμούς.

Η μεταμόρφωση της ελληνικής ημιπαρασιτικής οικονομίας σε μια οικονομία δυναμική και παραγωγική, απαιτεί μια αποφασιστική στροφή της πολιτικής ηγεσίας προς τις πραγματικά παραγωγικές δυνάμεις του τόπου. Αυτές θα γίνουν οι πρωταγωνιστές μιας αναπτυξιακής πορείας. Οι βιομήχανοι, οι βιοτέχνες, οι εργάτες, οι αγρότες, οι νέοι επιστήμονες και τεχνικοί θα είναι αυτοδίκαια οι συνεταίροι σε μια σχεδιασμένη εθνική ανακαίνιση.

Καθώς η πολιτική δυναμική, από τις ευρωεκλογές του Ιουνίου και μετά, ωθεί στην πολιτική αστάθεια και αβεβαιότητα, εγείρεται το μέγα ερώτημα: Ποιες πολιτικές δυνάμεις θα επωμιστούν τελικά το έργο του μετασχηματισμού της ελληνικής κοινωνίας σε μια

υγιή και παραγωγική οντότητα;

Το ΠΑΣΟΚ, στηριγμένο σε κοινωνικά στρώματα κατά το μεγαλύτερο ποσοστό μικροαστικά, δηλαδή σε φορείς κοινωνικών διλημάτων και συγκεχυμένων κοινωνικών επιλογών, ασυμφιλίωτο πάντοτε το ίδιο με την επιχειρηματική τάξη και, καθώς σκληραίνει τη στάση του απέναντι στα κοινωνικά συμπτώματα της οικονομικής κρίσης όλο και περισσότερο ύποπτο στα μάτια των εργαζομένων, δείχνει να έχει εγκλωβιστεί στην παγίδα της κρατικής οικονομίας που συνεπάγεται συμβιβασμό με τον παρασιτισμό του δημόσιου τομέα (γραφειοκρατίες).

Η ΝΔ, με υψωμένη από την πρώτη μετά τον Οκτώβρη του '81 στιγμή τη σημαία της αντεπανάστασης απέναντι σε μια επανάσταση που δεν έγινε, παραμένει δέσμια ευρύτατων παρασιτικών στρωμάτων και δείχνει να αδυνατεί ακόμη να πραγματοποιήσει την αποφασιστική στροφή προς τις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου. Δίπλα στην παραδοσιακή δεξιά του παρασιτισμού δεν ορθώνεται ακόμη μια δεξιά της παραγωγικότητας, ικανή για τη φωτισμένη «εκ των άνω επανάσταση».

Μέχρι να ορθωθεί και να ενεργοποιηθεί ο πολιτικός φορέας της νέας παραγωγικής Ελλάδας, η οικονομία θα μαραζώνει, η χώρα θα εξασθενεί και η πρώτη παραγωγική δύναμη, η ελληνική νεολαία, θα σπαταλάει την ικμάδα της στις ντίσκο, στις εκρήξεις βίας, στα ναρκωτικά, στον αισθησιασμό, τον ανατολικό μυστικισμό, στη θεσιθηρία, στο πρυτανείο του δημοσίου, στην ανεργία και τελικά στην αεργία κάθε μορφής.

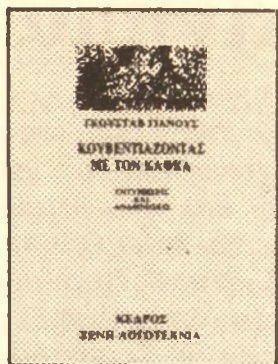
Είναι αβάσταχτη η εθνική σπατάλη...

Το ρολόι της ιστορίας χτυπάει σήμερα με γοργό ρυθμό. Ο χρόνος είναι το ύψιστο αγαθό. Στην παγκόσμια εξάλλου αγορά, στη διεθνή κοινότητα, μετρούν μόνο τα έργα, η παραγωγικότητα, η εθνική δημιουργικότητα στην υλική και στην πνευματική σφαίρα. Αυτές είναι οι αρετές που στοιχειοθετούν σήμερα την εθνική αξιοπρέπεια και ισχύ και που αποσπούν τον παγκόσμιο σεβασμό.

Ας βοηθήσουμε τη νέα γενιά να το καταλάβει. Ο χρόνος μετακυλίζει σταθερά στις πλάτες της τις βαριές ευθύνες της εθνικής ανακαίνισης.

[]

τα βιβλία του μήνα

ΓΚΟΥΣΤΑΒ ΓΙΑΝΟΥΣ
Κουβεντιάζοντας
με τον Κάφκα

ΒΑΣΙΛΗ ΛΟΥΛΗ
Την λέγανε Μαρία
(Απαντα Α' τόμος)

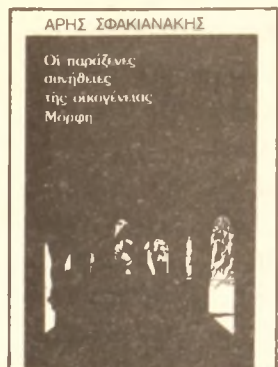
ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ο μεγάλος αμαρτωλός
(Ο Ντοστογιέφσκι και τα ιερά του τέρατα)

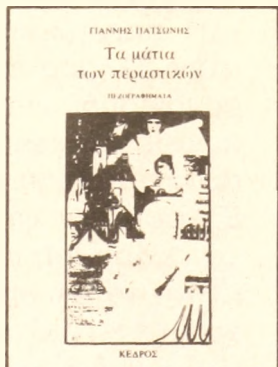
ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΠΑΝΣΕΛΛΗΝΟΣ
Συνέντευξη με τον εαυτό μου

ΠΕΤΡΟΣ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Κινούμενα σχέδια

ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ
Οι παράξενες συνήθειες
της οικογένειας Μόρφη
(Διηγήματα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΣΩΝΗΣ
Τα μάτια των περαστικών
(πεζογραφήματα)

ΦΙΛΙΣΑ ΧΑΤΖΗΧΑΝΝΑ
Μικρές ιστορίες
της Κατερίνας

30 ΧΡΟΝΙΑ
ΚΕΛΡΟΣ

1954-1984

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΛΡΟΣ
...δημιουργούμε αναγνώστες

Γεωργίου Γενναδίου 6 - Τηλ.: 36.15.783

Η γερμανική διείσδυση

του Β. Καρβελά

Χαρακτήρα χιονοστιβάδας έχει πάρει στη Δ. Γερμανία το σκάνδαλο «Φλικ» με τις συνεχείς αποκαλύψεις «λαδώματος» πολιτικών προσώπων και κομμάτων με αντάλλαγμα τη «διευκόλυνση» της επιχείρησης σε φορολογικά θέματα και με παράλληλο στόχο την άσκηση επιρροής στην πολιτική ζωή της χώρας.

Όπως είναι ήδη γνωστό από τον Τύπο οι αποκαλύψεις αφορούν χρηματισμούς προσώπων καθώς και παροχές της «Φλικ» στα τρία κόμματα της Δ. Γερμανίας (Χριστιανοδημοκράτες, σοσιαλδημοκράτες, φιλελεύθεροι) καθώς και στο «τοπικό» κόμμα της Βαυαρίας του Γ. Στράους (Χριστιανοκοινωνικό).

Η μεγάλη σχετικά έκπληξη από τις αποκαλύψεις αυτές αφορούσε την «εξαγωγή» χρημάτων από τις «διευκολύνσεις» που είχαν γίνει στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) για την χρηματοδότηση δραστηριοτήτων του σε άλλες χώρες και ιδιαίτερα για την ενίσχυση των σοσιαλιστικών κομμάτων της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Τα ενδιαφερόμενα κόμματα διέψευσαν βέβαια την πραγματοποίηση αυτών των χρηματοδοτήσεων αλλά η πειστικότητα των διαψεύσεων αυτών είναι για πολλούς αμφιλεγόμενη.

Η «ενίσχυση» των κομμάτων αυτών από το SPD με χρήματα της «Φλικ» γινόταν —σύμφωνα με αποκαλύψεις που έγιναν στη Δ. Γερμανία— μέσω του «Ιδρύματος Φρήντριχ Έμπερτ» το οποίο ελέγχεται από το SPD και στο οποίο μεγάλο ρόλο παίζουν τα γερμανικά συνδικάτα.

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν στο «Σπήγκελ» η «Φλικ» χρηματοδότησε το ίδρυμα «Φ.Ε.» με 4,3 εκατομμύρια μάρκα την περίοδο 1975-1982.

στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα

Σε γενικές γραμμές η γερμανική διείσδυση στο εξωτερικό γίνεται συνήθως μέσω των «ιδρυμάτων» των γερμανικών κομμάτων.

Εκτός από το ίδρυμα «Φ.Ε.» που έκανε διείσδυση στο χώρο του λεγόμενου «ρεφορμιστικού» συνδικαλιστικού κινήματος (Καρακίτσος κτλ.) δραστηριότητα στην Ελλάδα, αλλά κυρίως σε κομματικό επίπεδο, είχε αναλάβει το ίδρυμα «Κ. Αντενάουερ» του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος. Το ίδρυμα αυτό συνεργάστηκε στενά με την «Νέα Δημοκρατία», σε κομματικό επίπεδο, ενώ ανάλογες προσπάθειες κατέβαλε και το κόμμα του Γ. Στράους με το δικό του ίδρυμα «Χανς Ζάιντελ» και καταβάλλει ήδη το Φιλελεύθερο Κόμμα του Χ.Ν. Γκένσερ μέσω του δικού του ιδρύματος «Φρήντριχ Νόουμαν».

Το ίδρυμα «Έμπερτ»

και η «Εταιρεία Εργασιακών Σπουδών»

Αναλυτικά στις δραστηριότητες του ιδρύματος «Φ.Ε.» περιλαμβάνεται και η παροχή υποστήριξης κάθε είδους προς το συνδικαλιστικό κίνημα (εκπαίδευση συνδικαλιστών, τεχνική βοήθεια για τη δη-

μιουργία εκπαιδευτών συνδικαλιστικής εκπαίδευσης, κτλ.) η οποία αντικειμενικά —και μακροπρόθεσμα— κατατείνει στην άσκηση επιρροής και ελέγχου στο συνδικαλιστικό κίνημα των χωρών προς τις οποίες παρέχεται αυτή η βοήθεια.

Μια τέτοια περίπτωση είναι η Ελλάδα η οποία αποτέλεσε αντικείμενο «ενδιαφέροντος» του ιδρύματος λίγο καιρό μετά την πτώση της δικτατορίας το 1974.

Η παρέμβαση - επέμβαση του «Φ.Ε.» στην Ελλάδα έγινε με τον μανδύα ενός οργανισμού για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των συνδικαλιστών. Ο οργανισμός αυτός πήρε την επωνυμία «Εταιρεία Εργασιακών Σπουδών» και συστήθηκε με την ενίσχυση του «Φ.Ε.» σε συνεργασία με την τότε διοίκηση της ΓΣΕΕ, η οποία είχε ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τα γερμανικά συνδικάτα (Ντε-Γκε-Μπε). Τα τελευταία ελέγχονται, όπως και το «Φ.Ε.», από το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα της Δ. Γερμανίας.

Η «Ε.Ε.Σ.» συστήθηκε το 1979 και σε ένα ενημερωτικό της έντυπο ανακαλύπτουμε ότι:

«υπογράφηκε συμβόλαιο συνεργα-

σίας μεταξύ της εταιρείας και του Ιδρύματος Φρήντριχ Έμπερτ, γερμανικού επιμορφωτικού και ερευνητικού ιδρύματος που πρόσκειται στην Ομοσπονδία Γερμανικών Συνδικάτων. Το συμβόλαιο συνεργασίας με το ίδρυμα «Φ.Ε.» εξασφαλίζει την πρόσβαση στις εμπειρίες και στις δυνατότητες του γερμανικού συνδικαλιστικού κινήματος».

Στο διοικητικό συμβούλιο της «Ε.Ε.Σ.» μετείχαν στελέχη της λεγόμενης τότε «ηγετικής ομάδας» της ΓΣΕΕ (π.χ. Χρ. Καρακίτσος) καθώς και άλλα πρόσωπα του ίδιου περιβάλλοντος, όπως ο νομικός σύμβουλος της ΓΣΕΕ Ν. Βιτώρης —που ήταν αντιπρόεδρος του ΟΑΕΔ— και πρώην νομικός σύμβουλος της συνομοσπονδίας Κ. Παπαϊωάννου —που ήταν διοικητής του ΟΑΕΔ. Σημαντική συμβολή στην οικοδόμηση της «Ε.Ε.Σ.» είχε παίξει ο εκδότης Α. Λιβάνης —σημερινός διευθυντής του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού ο οποίος τότε με την ιδιότητα του εκδότη (Νέα Σύνορα) είχε κάνει και εκδόσεις βιβλίων του «Φ.Ε.» στα ελληνικά.

Διευθυντής της «Ε.Ε.Σ.» είχε αναλάβει ο μέχρι τότε διευθυντής διεθνών σχέσε-

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ων της ΓΣΕΕ (σσ. θέση που κατείχε μέχρι το 1969 ο Κ. Λάσκαρης) **Ο. Αναγνωστίδης** ο οποίος ήταν και εκπρόσωπος της γερμανικής Ομοσπονδίας Μετάλλου (I.G. METALL) στην Ελλάδα.

Η δραστηριότητα του ιδρύματος «Φ.Ε.» στην Ελλάδα μέσω της «Ε.Ε.Σ.», είχε προκαλέσει μεγάλη αναταραχή στο ΠΑΣΟΚ ειδικά μετά τις εκλογές του 1981 λόγω της συμμετοχής στους φορείς αυτούς προσώπων του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος, τα οποία κατά διαστήματα αποτελούσαν και την «γέφυρα» της ομάδας Καρακίτσου με το ΠΑΣΟΚ.

Για τη «ρύθμιση» αυτού του θέματος άρχισε από το 1982 έντονος εσωκομματικός αγώνας ο οποίος τελικά έληξε υπέρ της συνδικαλιστικής πρέρυγας του ΠΑΣΟΚ (Δασκαλάκης, Ραφτόπουλος κτλ.), η οποία φάνηκε ότι εξασφάλισε εγγυήσεις και υποσχέσεις ότι το ίδρυμα «Φ.Ε.» θα σταματούσε την υποστήριξη στην ομάδα Καρακίτσου και θα διέκοπτε την εκπαιδευτική και άλλη δραστηριότητά του στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα. Λέγεται δε ότι η σημερινή διοίκηση της ΓΣΕΕ έχει εξασφαλίσει έγγραφες διαβεβαιώσεις από τη γερμανική πλευρά για τη διακοπή της στήριξης και της υποστήριξης προς την ομάδα Καρακίτσου.

Πάντως η «Ε.Ε.Σ.» που είναι και το «παιδί» του ιδρύματος «Φ.Ε.» συστεγάζεται ακόμα με τη συνδικαλιστική παράταξη της Ν.Δ. και του κ. Καρακίτσου (ΑΔΗΣΚ), στην οδό Λυκαβηττού 2, αν και δεν έχει παρουσιάσει την τελευταία διετία καμιά εμφανή δραστηριότητα.

Οι εγγυήσεις της γερμανικής πλευράς προς την ΓΣΕΕ λέγεται ότι είχαν φθάσει μέχρι και στην διαβεβαίωση ότι θα απομάκρυνε και τον τεχνικό εξοπλισμό, έπιπλα, κτλ.

Γερμανικά συνδικάτα και αναθεωρήσεις της ΠΑΣΚΕ

Τα γερμανικά συνδικάτα είχαν παρέμβει καθοριστικά —αλλά ανεπιτυχώς όπως αποδείχτηκε στη συνέχεια— στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα υπέρ του Χ. Καρακίτσου στις παραμονές των εκλογών του 1981 «προειδοποιώντας» ότι δεν θα δεχθούν αλλαγές ιδεολογικού προσανατολισμού της ΓΣΕΕ στην περίπτωση που οι βουλευτικές εκλογές αναδείκνυαν κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ και σημειώνονταν διοικητικές ανακατατάξεις στην ΓΣΕΕ.

Η προειδοποίηση αυτή είχε απευθυνθεί στο συνέδριο της ΓΣΕΕ στην Κασσάνδρα τον Οκτώβριο του 1981 όταν ο πρόεδρος των γερμανικών συνδικάτων άφησε να εννοηθεί ότι η συμμετοχή της ΓΣΕΕ στις διεθνείς οργανώσεις (σσ. Διεθνής και Ευρωπαϊκή) εξαρτάται άμεσα από τον ιδεολογικό προσανατολισμό της διοίκησής της.

Επειδή δε άλλαξε αυτός ο προσανατολισμός με το διορισμό της προσωρινής διοίκησης στην ΓΣΕΕ έγινε και το «πάγωμα» των σχέσεων που προαναφέρθηκε. «Πάγωμα» που σταμάτησε ήδη όχι μόνο γιατί η ΓΣΕΕ απέκτησε αιρετή διοίκηση αλλά και γιατί μεσολάβησαν ορισμένες συνεννοήσεις σε διακομματικό επίπεδο

μεταξύ των κομμάτων που έλεγχαν τα γερμανικά συνδικάτα και τη ΓΣΕΕ.

Το «λυώσιμο του πάγου» στις διεθνείς σχέσεις της ΓΣΕΕ έχει προκαλέσει τελευταία και κάποιο οικονομικό πρόβλημα στη ΓΣΕΕ δεδομένου ότι της έχει ζητηθεί η πληρωμή των συνδρομών της που είχαν «παγώσει» κατά την περίοδο της «απομόνωσης» της ΓΣΕΕ. Το ποσό αυτό φέρεται να αδυνατεί να καταβάλει τώρα η ΓΣΕΕ η οποία έχει ζητήσει διευκολύνσεις που φθάνουν μέχρι και στην «παραγραφή» των οφειλών της.

Στην παρούσα φάση η ΕΣΑΚ-Σ έχει αναπτύξει στα πλαίσια της διοίκησης της ΓΣΕΕ μια δραστηριότητα που αποβλέπει στην αναθεώρηση των διεθνών προσανατολισμών της ΓΣΕΕ που φθάνουν μέχρι και την αποχώρηση από τις διεθνείς οργανώσεις στις οποίες μετέχει (Διεθνή των Ελευθέρων Συνδικάτων και Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία) και την ουσιαστική ανεξαρτητοποίηση της ΓΣΕΕ στον παγκόσμιο χώρο.

Η ΠΑΣΚΕ αντιδρά έντονα στις αξιώσεις αυτές της ΕΣΑΚ-Σ και αντιτείνει ότι οι διεθνείς εντάξεις της ΓΣΕΕ δεν την εμποδίζουν να αναπτύσσει ανεξάρτητη και πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική. Η θέση αυτή της ΠΑΣΚΕ διατυπώθηκε σε απάντηση αιτιάσεων της ΕΣΑΚ-Σ ότι οι εντάξεις της ΓΣΕΕ παρεμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη των διεθνών της σχέσεων γιατί υπάρχει «επιτροπία» από τις Βρυξέλλες όπου και η έδρα των διεθνών οργανώσεων.

Η ΠΑΣΚΕ πάντως δεν φαίνεται καθόλου πρόθυμη να δεχθεί τις απόψεις της ΕΣΑΚ-Σ, όπως και δεν δέχεται πρότασή της να μετέχει και ο γενικός γραμματέας της ΓΣΕΕ —και στέλεχος της ΕΣΑΚ-Σ και του ΚΚΕ Μ. Κωστόπουλος— στις επαφές που πραγματοποιεί η ΓΣΕΕ με τις διεθνείς και με τα γερμανικά συνδικάτα για τα οποία η ΕΣΑΚ-Σ επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Κατά την ΠΑΣΚΕ οι διεθνείς εντάξεις της ΓΣΕΕ είναι δεδομένες και δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ή αναθεώρησης.

Στο σημείο αυτό πάντως έχει επέλθει σημαντική αναθεώρηση της θέσης της ΠΑΣΚΕ από το 1980 μέχρι σήμερα. Τότε η ΠΑΣΚΕ διαφωνούσε με την άποψη της διοίκησης Καρακίτσου για το «δεδομένο» των διεθνών εντάξεων που είναι και καταστατικά κατοχυρωμένο (το καταστατικό της ΓΣΕΕ ορίζει ότι η συνομοσπονδία είναι μέλος των δύο διεθνών οργανώσεων).

Στο συνέδριο δε της ΓΣΕΕ που είχε γίνει τον Απρίλιο του 1980 στον Πειραιά με θέμα την τροποποίηση του καταστατικού της συνομοσπονδίας ο εκπρόσωπος της ΠΑΣΚΕ —και σημερινός βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Γ. Δασκαλάκης— είχε προτείνει να μην υπάρχει καταστατική δέσμευση για τις εντάξεις της ΓΣΕΕ και ότι το θέμα αυτό έπρεπε να είναι «ανοιχτό» και να αποφασίζουν τα συνέδρια της ΓΣΕΕ για το σε ποιες Διεθνείς θα ανήκε η ΓΣΕΕ.

Η πρόταση αυτή φυσικά δεν έγινε δεκτή, το καταστατικό ψηφίστηκε με τη διάταξη για τις εντάξεις και ισχύει μέχρι τώ-

ρα χωρίς να υπάρχει ορατή διάθεση για να τροποποιηθεί στο σημείο αυτό.

Στο συνέδριο του Πειραιά είχε γίνει από την ΠΑΣΚΕ και ανοιχτή επίθεση κατά της γερμανικής «επιτροπίας» στον ελληνικό συνδικαλισμό με προσωπικές αναφορές σε εκπροσώπους γερμανικών φορέων που παρακολουθούσαν τις εργασίες του συνεδρίου. Οι αναφορές αυτές αφορούσαν παρόντες εκπροσώπους του ιδρύματος «Φ.Ε.» και της «Εταιρείας Εργασιακών Σπουδών» και κατ' επέκταση των γερμανικών συνδικάτων.

Τώρα, όμως, οι σχέσεις της ΓΣΕΕ (ΠΑΣΚΕ) με τα γερμανικά συνδικάτα είναι ιδιαίτερα θερμές σε σημείο που η ΠΑΣΚΕ να μην δεχεται καν συζήτηση πάνω σε επιφυλάξεις της ΕΣΑΚ-Σ για το βάθος και τις συνέπειες αυτών των θερμών επαφών για τη δημιουργία των οποίων δεν είναι άσχετες οι στενές σχέσεις που έχουν με το SPD βασικά κυβερνητικά στελέχη τα οποία θεωρούνται υποστηρικτές και της σε κομματική βάση συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με το SPD.

Η γερμανική σοσιαλδημοκρατία και η ελληνική δεξιά

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διασύνδεση που είχε αναπτυχθεί μεταξύ της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας σε όλα της τα προσώπια με την ομάδα Καρακίτσου με την οποία θεωρητικά τη χώριζαν ιδεολογικές διαφορές, μια και η ομάδα αυτή ανήκε στη Δεξιά (Ν.Δ.) και δρούσε σαν εκπρόσωπος στο συνδικαλιστικό κίνημα της χώρας αλλά και διεθνώς.

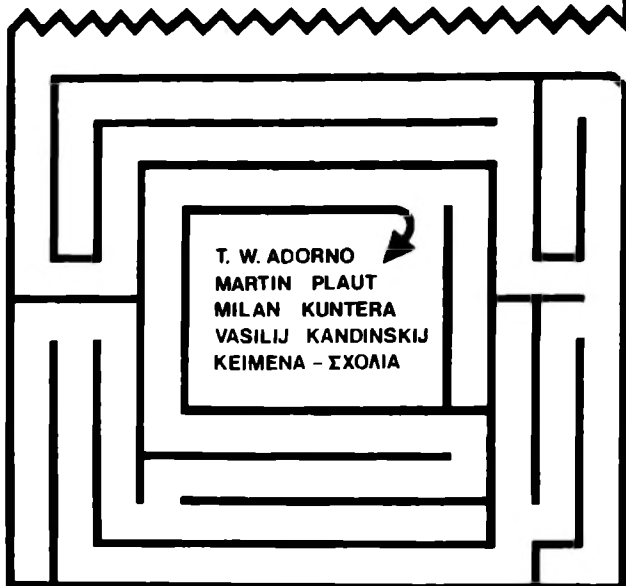
Οι σχέσεις της ομάδας Καρακίτσου - Λάσκαρη με τα γερμανικά συνδικάτα αρχίζουν ουσιαστικά από την περίοδο της δικτατορίας και συνεχίστηκαν με πιο έντονους ρυθμούς, μετά την πτώση της όταν τα γερμανικά συνδικάτα έπαιξαν σημαντικό ρόλο υπέρ της ΓΣΕΕ τόσο στη Διεθνή Συνομοσπονδία των Ελευθέρων Εργατικών Συνδικάτων όσο και στη Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (τα γερμανικά συνδικάτα ασκούν μεγάλη επιρροή στις δύο διεθνείς οργανώσεις). Λόγω δε των σχέσεων αυτών προκλήθηκαν πολλά εμπόδια στη διεθνή παρουσία της ΓΣΕΕ μετά το 1981 και την απομάκρυνση του Χ. Καρακίτσου, ο οποίος είχε βρει στήριγμα στις διεθνείς οργανώσεις για να υπονομεύσει την παρουσία της νέας διοίκησης της ΓΣΕΕ και για να ασκηθούν πιέσεις στην κυβέρνηση για την ουσιαστική ματαίωση του εκδημοκρατισμού του συνδικαλιστικού κινήματος.

Οι προσπάθειες αυτές του Χ. Καρακίτσου με τη βοήθεια των γερμανικών συνδικάτων τελεσφόρησαν μόνο εν μέρει γιατί ναι μεν η νέα διοίκηση της ΓΣΕΕ δεν έγινε αποδεκτή με το πρόσχημα ότι ήταν διορισμένη και όχι αιρετή, αλλά ταυτόχρονα για τυπικούς λόγους δεν διατηρήθηκε η αναγνώριση προς τον Καρακίτσο.

Υπενθυμίζεται ότι στους πρώτους μήνες του 1982 είχαν έλθει στην Ελλάδα επιτροπές ελέγχου από τις διεθνείς οργανώσεις για να ασκήσουν πιέσεις στην κυβέρνηση και να διασώσουν τον Χ. Καρακίτσο

ΛΕΒΙΘΑΝ

κριτική της αυταρχικής κοινωνίας και
του πολιτισμού της αναγκαστικής εργασίας...

ΤΕΥΧΟΣ 3 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1984

ΝΤΑΝΙΛΟ ΚΙΣ Τάφος για τον Μπόρις Νταβίντοβιτς (Μυθιστόρημα)

Το συγκλονιστικό έργο του πολυβραβευμένου Γιουγκοσλάβου συγγραφέα που προσεγγίζει εδώ με πρωτότυπο τρόπο, άμεσα και δυναμικά το καυτό θέμα: **μηχανισμοί και άνθρωποι.**

Σχ. 14 X 21. Σελ. 136. Δρχ. 350.

ΔΕΛΗΘΑΝΑΣΗΣ

Μαυρομιχάλη 93 Α - ΑΘΗΝΑ

Τηλ. 36 42 325

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Σ Ι. ΚΑΡΓΑΚΟΥ

ΠΛΑΝΗΤΕΣ ΛΙΘΟΙ (ποιήματα)
ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΚΑΤΕΛΑΦΙΣΗ (ποιήματα)
ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΩΝ ΗΛΩΝ
(Κείμενα Πολιτικού Στοχασμού)

GUTENBERG

χωρίς όμως αποτέλεσμα. Τελικά οι διεθνείς, μετά το συνέδριο της ΓΣΕΕ πριν από ένα χρόνο, αναγνώρισαν και τυπικά τη δημοκρατική και αιρετή πλέον διοίκηση της ΓΣΕΕ χωρίς, βέβαια, αυτό να σημαίνει ότι σταμάτησε και το ενδιαφέρον τους για το συνδικαλιστικό μέλλον του Χ. Καρακίτσου.

Στα πλαίσια της υποστήριξης της Διεθνούς προς τον Χ. Καρακίτσο θα πρέπει να ενταχθεί και το «πάγωμα» της συμμετοχής της ΓΣΕΕ στο συνέδριο της Διεθνούς το καλοκαίρι του 1982 στο Όσλο. Εκεί είχε προσκληθεί η ΓΣΕΕ σαν παρατηρητής χωρίς δικαίωμα ψήφου εφ' όσον οι σχέσεις είχαν «παγώσει» μετά την απομάκρυνση του Χ. Καρακίτσου από την ΓΣΕΕ. Ταυτόχρονα, όμως, είχε κληθεί πάλι σαν παρατηρητής και ο Χ. Καρακίτσος ο οποίος τελικά δεν πήγε τόσο γιατί δεν δέχτηκε τον «υποβιβασμό» του όσο και γιατί η Διεθνής δεν θέλησε να διακόψει οριστικά τις σχέσεις της με τη ΓΣΕΕ όταν η τελευταία είχε θέσει παρασκηνιακά θέμα για τη συμμετοχή του Χ. Καρακίτσου στο συνέδριο.

Σταδιακά όσο περνούσε ο καιρός η Διεθνής και η Ευρωπαϊκή άρχισαν να εγκαταλείπουν το «σκάφος Καρακίτσου» και να καλλιεργούν τις σχέσεις τους με τη ΓΣΕΕ και ιδιαίτερα με την ΠΑΣΚΕ. Στο πλαίσιο αυτό ναυάγησε και η προσπάθεια που είχε κάνει προσωπικά στις Βρυξέλλες —όπου η έδρα των οργανώσεων— ο Κ. Λάσκαρης στις παραμονές του συνεδρίου της ΓΣΕΕ για να μην στείλουν αντιπροσωπείες στο συνέδριο. Οι διεθνείς αγνόησαν το διάβημα Λάσκαρη και έστειλαν αντιπροσωπείες ανωτάτου επιπέδου, η παρουσία των οποίων σήμαινε έμπρακτα και εγκατάληψη για λόγους πια πολιτικούς και όχι προσωπικούς του Χ. Καρακίτσου. Εκπρόσωπος της Διεθνούς στο συνέδριο της ΓΣΕΕ ήταν ο γνωστός για τις «περιέργες» δραστηριότητές του στη Λατινική Αμερική, Ε. Φρίζο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ρόλος της Διεθνούς στο παγκόσμιο συνδικαλιστικό κίνημα είναι ιδιαίτερα διαβλητός μια και το 1969 είχαν γίνει συγκλονιστικές αποκαλύψεις στις ΗΠΑ σχετικά με τη χρηματοδότηση της Διεθνούς από τη CIA για να παίξει το παιχνίδι της στον εργατικό χώρο. Το 1969 συνέπεσε να αποχωρήσουν από τη Διεθνή τα κακόφημα αμερικανικά συνδικάτα τα οποία θεωρούσαν ότι η Διεθνής είχε... «αριστερέψει» μια και ήταν υπέρ του διαλόγου με τα συνδικάτα των σοσιαλιστικών χωρών σε αντίθεση με τους Αμερικανούς που ήθελαν «πόλεμο» μ' αυτά. Η στάση αυτή της Διεθνούς συνέπεσε με την αύξηση της επιρροής των γερμανικών συνδικάτων τα οποία σαν ελεγχόμενα από το SPD ήταν υπέρ του διαλόγου με την Ανατολή.

Οι αποκαλύψεις που έγιναν στη Δ. Γερμανία σχετικά με τη χρηματοδοτική δραστηριότητα του ομίλου «Φλικ» περιλάμβαναν και την παράταξη του «αδέκαστου» και «σκληρού» Γ. Στράους, τη Χριστιανοκοινωνική Δημοκρατική Ένωση.

Ο Γ. Στράους υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της χούντας τόσο στο πολιτικο-δι-

πλωματικό όσο και στο συνδικαλιστικό επίπεδο.

Μεταξύ των δραστηριοτήτων του υπέρ της χούντας περιλαμβάνονταν και η υποστήριξη του προς τη χουντική διοίκηση της ΓΣΕΕ και η «μομφή» που απηύθυνε το 1973 προς τα γερμανικά συνδικάτα για την άρνησή τους να στείλουν αντιπροσωπεία τους στο «συνέδριο» της ΓΣΕΕ.

Ο ακροδεξιός Στράους και οι νέοι δημοκράτες συνδικαλιστές

Ο Γ. Στράους είχε κατηγορήσει τον πρόεδρο των γερμανικών συνδικάτων για «υποκρισία» γιατί ενώ δεν διατηρούσε επαφές με τα ελληνικά συνδικάτα «υποδέχεται τον πρόεδρο των συνδικάτων της Σοβιετικής Ένωσης ως επίσημο φιλοξενούμενο». Επίσης γιατί συναντήθηκε με εκπροσώπους των συνδικάτων της Ανατολικής Γερμανίας.

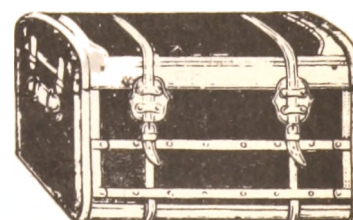
Η θέση αυτή του Γ. Στράους είχε προκαλέσει, όπως ήταν άλλωστε φυσικό, την ικανοποίηση των πρακτόρων της χούντας στη ΓΣΕΕ οι οποίοι είχαν στείλει τηλεγράφημα στον Στράους όπου ανέφεραν τα ακόλουθα «γλαφυρά»:

«... διοίκησης ΓΣΕΕ ερμηνεύουσα αισθήματα εργαζομένων Ελλάδας εκφράζει υμίν ενθέρμους ευχαριστίας δι' αντικειμενικήν τοποθέτησίν σας έναντι ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος».

Η παρέμβαση του Γ. Στράους στην Ελλάδα, δεν περιορίστηκε μόνο στην περίοδο της δικτατορίας. Συνεχίστηκε με πολύ έντονο ρυθμό μετά τη μεταπολίτευση όταν θέλησε να σχηματίσει συνδικαλιστική παράταξη με στελέχη που ανήκαν τότε τόσο στο λεγόμενο χουντικό συνδικαλισμό όσο και στη Ν.Δ.

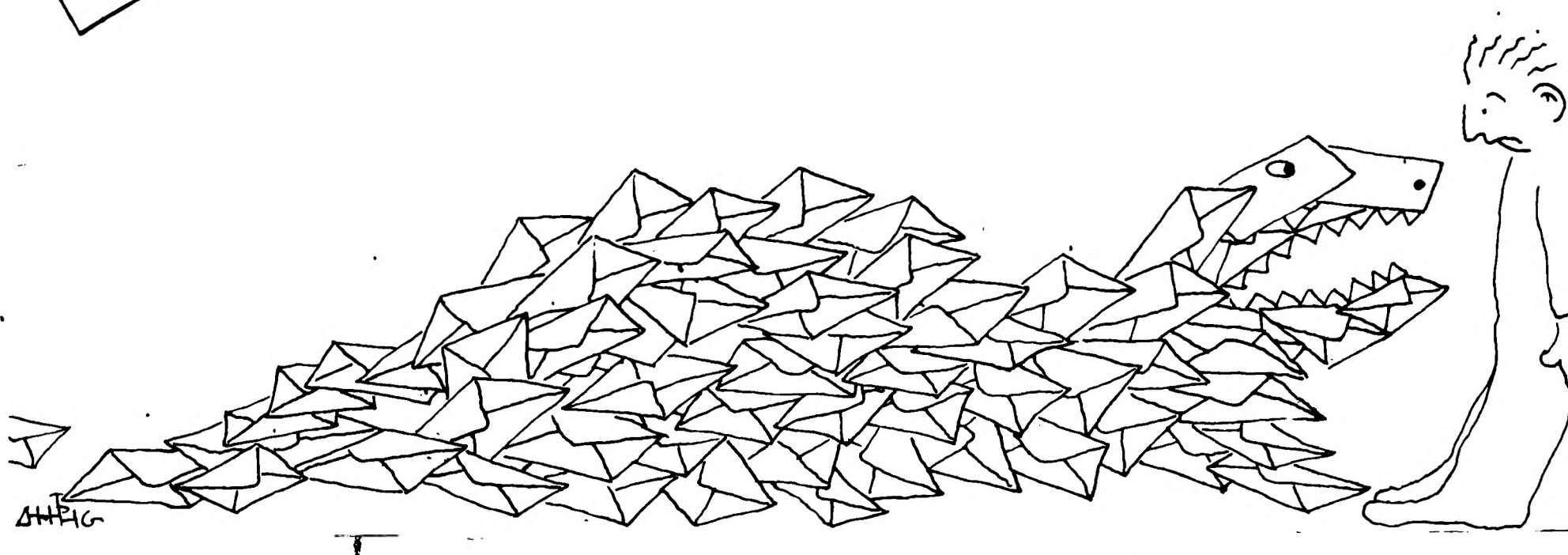
Επικεφαλής «πολιτικός» καθοδηγητής αυτής της προσπάθειας που άρχισε από το 1977 ήταν ο επί χούντας υπουργός Εργασίας Π. Μανωλόπουλος, στον δε συνδικαλιστικό πυρήνα ανήκαν αρκετά στελέχη του τότε κυβερνητικού συνδικαλισμού (ΝΔ) τα οποία μετά το 1981 συνεργάστηκαν άμεσα ή έμμεσα με το νέο κυβερνητικό συνδικαλισμό (π.χ. προσωρινή διοίκηση της ΓΣΕΕ, Εργατικό Κέντρο Πειραιά, Ομοσπονδία Κλωστοϋφαντουργών, Ομοσπονδία Φορτοεκφορτωτών, κ.ά.).

Η κίνηση αυτή του Στράους, όμως, δεν έφερε ουσιαστικά αποτελέσματα γιατί συγκρούστηκε με τα συμφέροντα της άλλης πτέρυγας του τότε κυβερνητικού συνδικαλισμού (Καρακίτσος, κτλ.) που είχε στενή συνεργασία με το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα μέσω των γερμανικών συνδικάτων και του «Ιδρύματος Φ.Ε.». Η ομάδα Καρακίτσου κατάφερε τελικά να υπονομεύσει την κίνηση αυτή και να διατηρήσει τότε τον απόλυτο έλεγχο της γερμανικής διείσδυσης στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα, ενσωματώνοντας τους ακροδεξιούς συνομιλητές του Στράους.

Καθρέφτης του περιοδικού και των αναγνωστών του

Η ΕΡΕΥΝΑ
ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Όταν στο τεύχος 246 της Παρασκευής 25 Νοεμβρίου 1983 τοποθετούσαμε το ερωτηματολόγιο της έκτης ΑΝΤΙ-έρευνας είμαστε ιδιαίτερα αισιόδοξοι. Γράψαμε λοιπόν εκεί, στον μικρό πρόλογο του ερωτηματολογίου πως «σε ένα από τα προσεχή τεύχη και μόλις έχει ολοκληρωθεί η ανάλυση των στοιχείων θα δημοσιεύσουμε τα αποτελέσματά της». Χρειάστηκε ακριβώς ένας χρόνος για να δημοσιευτούν τα αποτελέσματα της έρευνας και η ευθύνη βαρύνει αποκλειστικά τις... δημοκρατικές διαδικασίες και τη σύγχρονη τεχνολογία.

ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΙΣΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Πράγματι, όταν σε ένα μήνα από τη δημοσίευση είχαμε ήδη μαζέψει σχεδόν το σύνολο των απαντήσεων (που έφτασαν τελικά τις 619), στο ΑΝΤΙ επικράτησε μια πρωτοφανής για την ιστορία του «τελειοθηρία». Όλοι θέλαμε το καλύτερο με τα «πλέον σύγχρονα μέσα». Έτσι, ενώ στις προηγούμενες έρευνες τα βγάλαμε πέρα θαυμάσια με χάρτι και μολύβι, αυτή τη φορά, το γεγονός ότι ένας συντάκτης μας είχε πρόσβαση σε κομπιούτερ έγειρε αποφασιστικά την πλάστιγγα στον εκσυγχρονισμό. Έτσι, λοιπόν, τις ώρες που υποτίθεται ότι ο κομπιούτερ λειτουργούσε υπέρ των συμφερόντων μεγάλου ιδρύματος, οι τεχνολογικοί κομμάντος του ΑΝΤΙ επεξεργάζονταν και διασταύρωναν τις απαντήσεις των αναγνωστών του. Είναι αλήθεια πως η τεχνολογία έχει και τα πλεονεκτήματά της, μιας και περάσαμε στον υπολογιστή και τα πορίσματα των πέντε προηγούμενων ερευνών και τα διασταυρώσαμε με τα στοιχεία της τελευταίας. Έτσι, λοιπόν, οι συντάκτες του ΑΝΤΙ βρέθηκαν σαν την Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων. Καθένας έπαιρνε τον φάκελο της έρευνας, τον μελετούσε βαθυστόχαστα και τον παρέδιδε στον επόμενο.

Ελληνικότατα όμως επίσης κανένας από τους εντρυφούντες στα πορίσματά δεν αναλάμβανε και την παρουσίασή τους, έως ότου ο ίδιος ο χρόνος έδωσε τη λύση, υποκινώντας το μόνο πράγμα που μας «σώζει» εδώ μέσα, δηλαδή το αίσθημα ευθύνης προς τους αναγνώστες.

Γιατί είναι αλήθεια, πως αποτελεί πια παράδοση του ΑΝΤΙ να διαλέγεται με τους αναγνώστες του με απόλυτη ειλικρίνεια ως προς το σύνολο της εκδοτικής του πρακτικής. Και ότι, όπως ακριβώς δώσαμε στη δημοσιότητα όλες τις προηγούμενες έρευνες, θεωρούμε υποχρέωσή μας να παρουσιάσουμε αναλυτικά τα δεδομένα και της τελευταίας.

Η υποχρέωση αυτή άλλωστε ξεπερνά και εμάς τους ίδιους μιας και έχει ποικιλότητα αποδειχτεί πως αυτές οι έρευνες ενδιαφέρουν τους αναγνώστες όχι μόνο ως προς τη δική τους σχέση προς το ΑΝΤΙ αλλά και ως προς την αναγνώριση των συν-αναγνωστών του περιοδικού και τα ενδιαφέροντά τους.

Αυτά γενικά και απολογητικά. Ας περάσουμε τώρα στα της έρευνας.

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Όπως έχουμε τονίσει και στις προηγούμενες έρευνες, τα δεδομένα που προκύπτουν δεν έχουν για μας το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον μιας δημοσκοπήσης. Αντίθετα, είναι δείκτης πορείας, συνιστούν άμεσα έναν έλεγχο κριτηρίων.

Ταυτόχρονα η έρευνα επιτρέπει την ανάπτυξη μιας αμφίδρομης σχέσης του περιοδικού με τους αναγνώστες. Το περιοδικό καθρεφτίζεται στις απαντήσεις τους, όπως όμως καθρεφτίζονται και οι ίδιοι στις επιλογές τους.

Πάντως, το γεγονός ότι και στις έξι πια ΑΝΤΙ-έρευνες υπάρχουν κάποιες «σταθερές» δείχνει πως το ΑΝΤΙ έχει διαμορφώσει —με τη μεγαλύτερη τουλάχιστον μερίδα των αναγνωστών του— έναν τρόπο συνύπαρξης και συν-έκφρασης. Και αυτό είναι η καλύτερη απόδειξη ότι ξέρουμε να δεχόμαστε την κριτική, τις υποδείξεις και τις προτάσεις και μπορούμε μένοντας σταθεροί σε αρχές, ν' αλλάζουμε ωστόσο, όπου ο ίδιος ο κόσμος του ΑΝΤΙ το ζητά και το επιβάλλει.

Έτσι λοιπόν, σ' αυτή την ΑΝΤΙ-έρευνα συμπληρώθηκαν κανονικά 619 ερωτηματολόγια, αριθμός κατά 100 περίπου μεγαλύτερος από τις δυο προηγούμενες έρευνες. Τα αποτελέσματα της έρευνας πρέπει να θεωρηθούν αξιόπιστα, αφενός γιατί ο αριθμός των ερωτηματολογίων είναι πολύ υπέρτερος σε σχέση

με τις κοινωνιολογικές «προδιαγραφές» της εγκυρότητας δηλαδή του «δείγματος» σε σχέση με τον «πληθυσμό» αλλά και γιατί όλες οι προηγούμενες έρευνες έγιναν με τον ίδιο τρόπο, ώστε να μπορούμε να κάνουμε σύγκριση. (Υπενθυμίζουμε ότι τα αποτελέσματα των προηγούμενων ερευνών υπάρχουν στα τεύχη 30, 80, 81, 100, 150 και 200 του ANTI).

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ ANTI

ΦΥΛΟ: Άνδρες 88%
Γυναίκες 12%

Οι αναγνώστες που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια εξακολουθούν στη μεγάλη τους πλειοψηφία (88%) να είναι άνδρες. Το αντίστοιχο ποσοστό το 1975 ήταν 72%, το 1977 86%, το 1982 90%.

Εδώ είναι εύκολο να επαναλάβουμε την αυτοκριτική μας ότι το ANTI δεν κατορθώνει να καλύψει ορισμένους τομείς ειδικού ενδιαφέροντος. Τη διαφορά πάντως αυτής της έρευνας τη σημειώνουμε: πολλοί αναγνώστες επισημαίνουν την έλλειψη θεμάτων σχετικά με τη γυναίκα.

ΗΛΙΚΙΑ

Όσον αφορά την κατανομή των αναγνωστών σε ομάδες ηλικιών επικυρώνεται το εξαγόμενο των προηγούμενων ερευνών για την «συνωρίμανση» των ηλικιών αναγνωστών και ANTI.

Έτσι, οι αναγνώστες του ANTI με ηλικία μέχρι και 24 ετών είναι σήμερα το 37% ενώ το 1982 ήταν το 50% και το 1977 το 60%. Η ίδια τάση ισχύει αν πάρουμε την κατηγορία αναγνωστών ως και 30 ετών. Σήμερα αποτελούν το 67% ενώ το '82 κάλυπταν το 80% του συνόλου.

Το πολύ ενδιαφέρον είναι όμως ότι το μεγαλύτερο μέρος των αναγνωστών που άρχισαν να διαβάζουν το περιοδικό από το '82 και μετά είναι νέοι (χαρακτηριστικά το 62% των νέων αναγνωστών είναι ηλικίας μέχρι και 24 ετών και το 73% μέχρι και 30 ετών).

Οι ίδιες τάσεις υπήρχαν και στην έρευνα του '82. Η ερμηνεία που τότε είχε δοθεί εξακολουθεί να ισχύει, ότι δηλαδή το ANTI παρουσιάζει μια αξιοσημείωτη —ίσως μοναδική— σταθερότητα σχέσεων με το αναγνωστικό του κοινό. «Κρατάει» δηλαδή τους παλιούς αναγνώστες του, οι οποίοι βέβαια περνούν σε κατηγορίες μεγαλύτερων ηλικιών, ενώ τροφοδοτείται από νέο αναγνωστικό κοινό που στην πλειοψηφία του προέρχεται από νεότερες ηλικίες.

Ωστόσο, εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρξαν κριτικές που αναφερόντουσαν σε ένα «κλισέ» της αρθρογραφίας, σε ανάγκη ανανέωσης και σε ύλη - θέματα αλλά και σε οπτική γωνία.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ - ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η επαγγελματική σύνθεση των αναγνωστών δείχνει ορισμένες διαφορές σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες.

Έχουμε μια αύξηση σε σχέση με το '82 στους ελεύθερους επαγγελματίες από 14 σε 17%, στους υπαλλήλους από 18% στο 24% ενώ οι εκπαιδευτικοί διατηρούν σταθερό ποσοστό 11%, με μείωση των μαθητών - φοιτητών από 46% το '82 σε 38% σήμερα.

Οι παραπάνω διαφοροποιήσεις συμφωνούν και ερμηνεύονται με τις αντίστοιχες που καταγράφηκαν στην ηλικιακή σύνθεση των αναγνωστών καθώς και στο χρόνο συνάντησής τους με το περιοδικό.

Το μορφωτικό επίπεδο των αναγνωστών τώρα, ακολουθεί αντίστροφη τάση με εκείνη της κατανομής των ηλικιών. Δηλαδή ενώ μειώνεται το ποσοστό της κατηγορίας των μαθητών - σπουδαστών καθώς και των αποφοίτων Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου στο σύνολο των αναγνωστών, αυξάνονται οι κα-

τηγορίες Ανώτερης - Ανώτατης εκπαίδευσης.

Συγκριτικά με τα αποτελέσματα του '77: οι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών αποτελούσαν το 35% ενώ σήμερα αποτελούν το 51%. Οι απόφοιτοι Μέσης - Ανώτερης εκπαίδευσης αυξήθηκαν από 5% σε 9%, ενώ μειώθηκε το ποσοστό των αποφοίτων Δημοτικού - Γυμνασίου - Λυκείου από 10% σε 9% και οι μαθητές - σπουδαστές από 48% σε 31%.

ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΤΟΥ ANTI ΜΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Από το σύνολο των αναγνωστών που απάντησαν στην έρευνα προκύπτει ότι το 89% διαβάζει τουλάχιστον μία εφημερίδα. Το 48% διαβάζει τουλάχιστον δύο και το 15% διαβάζει από 3 και πάνω.

Η συχνότητα προτίμησης των εφημερίδων προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα:

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ (ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ)

1. Ελευθεροτυπία	301	54,6%
2. Αυγή	133	24,1%
3. Νέα	111	20,1%
4. Καθημερινή	89	16,2%
5. Έθνος	73	13,2%
6. Θεσσαλονίκη	52	9,4%
7. Ελ. Γνώμη	51	9,3%
8. Μεσημβρινή	29	5,3%
9. Ριζοσπάστης	26	4,7%
10. Μακεδονία	21	3,8%
11. Ελ. Τύπος	14	2,5%
12. Άλλες	40	7,3%

ΠΟΙΟ ΕΝΤΥΠΟ ΣΑΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ

	A N	B %	Γ %	Δ %
1. Ποντίκι	73	11,8	17,4	37,3
2. Βήμα Κυριακής	28	4,5	6,7	14,3
3. Ελευθεροτυπία	21	3,4	5,0	10,7
4. Καθημερινή	17	2,7	4,1	8,7
5. Δεκ/ρος Πολίτης	14	2,3	3,3	7,1
6. Οικ/κος Ταχυδρόμος	13	2,1	3,1	6,6
7. Σχολιαστής	13	2,1	3,1	6,6
8. Αυγή	9	1,5	2,1	4,6
9. Ξενόγλωσσα Περ/κα-εφημ/δε	8	1,3	1,9	4,1
	196			100
10. ΑΝΕΦΕΡΑΝ ΟΛΑ ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ¹	157	25,4	37,5	
11. ΑΛΛΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (ΕΠΙΛΟΓΕΣ)	66	10,7	15,8	
	419			
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	200	32,2	—	
ΣΥΝΟΛΟ	619	100,0	100,0	

B. Στο σύνολο των 619 που απάντησαν στην έρευνα.

Γ. Στο σύνολο των 419 που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Δ. Στο σύνολο των 196 που ανέφεραν τα συγκεκριμένα έντυπα.

¹ Ανάφεραν τα ίδια που είχαν σημειώσει στην ερώτηση 8 με την ίδια σειρά.

— Αν ανέφεραν δύο πέραμε μόνο το πρώτο.

Ανεξάρτητα από θέση (πρώτο, δεύτερο, τρίτο) το ANTI αναφέρθηκε από 277 άτομα (44,7%).

ΓΕΝΙΚΗ ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Στην ερώτηση «Τι γνώμη έχετε γενικά για το ΑΝΤΙ, το 33,1% των αναγνωστών απάντησαν «ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ» και 61,4% «ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΟ».

Στο σύνολο των αναγνωστών η απάντηση «ΚΑΛΟ» ήταν:

για τα ΣΚΙΤΣΑ	79,8%
για τα ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΑΘΗ	60,1%
για τη ΜΟΡΦΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ	58,6%
για την ΕΚΤΥΠΩΣΗ	51,9%
για το ΕΞΩΦΥΛΛΟ	51,4%
για το ΧΑΡΤΙ	23,6%
για τις ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	15,3%

Στην ερώτηση για «πιο επιμελημένη εμφάνιση σε σχέση με την τιμή», το 65,8% των αναγνωστών απάντησαν ότι δεν θέλουν να υπάρξει καλύτερη εμφάνιση και μεγαλύτερη τιμή, ενώ το 34,2% ζητά το αντίθετο.

(Τασσόμαστε με την πλειοψηφία στο θέμα της τιμής —αλλά η άνοδος του κόστους ζωής δεν τάσσεται πάντα με την άποψή μας— και δεσμευόμαστε για αξιοποίηση όλων των παρατηρήσεων που συμβάλλουν στη βελτίωση —παρ' όλα αυτά— της ποιότητας).

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΜΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Στην ερώτηση για τη διαβάθμιση ενδιαφερόντων σε ορισμένους τομείς θεμάτων, την αξιολόγηση «ΠΟΛΥ» πήραν: Πρώτα η ελληνική πολιτική 81,6%. Στη συνέχεια η διεθνής πολιτική (57-61%), τα κοινωνικά κινήματα και θέματα. Αμέσως μετά ακολουθούν: τα ιστορικά θέματα 40,9%, πολιτιστικά και καλλιτεχνικά 35,7%, το Κυπριακό 34,7% και τα οικονομικά. Θα έπρεπε εδώ πάντως να σημειωθεί, πως σε ορισμένα ερωτηματολόγια ως προς το κυπριακό υπήρχαν κρίσεις «κούρασης».

Το ενδιαφέρον των αναγνωστών για τους τομείς της πολιτιστικής ζωής συγκεντρώνεται κατά πρώτο λόγο στον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία (55,25% και 53,31% αντίστοιχα). Ακολουθεί η προτίμηση στη μουσική (39,41%), το θέατρο (25,36%). Τελευταία στα ενδιαφέροντα έρχονται η τηλεόραση (8,4%) και οι εικαστικές τέχνες (6,35%).

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Το «ΑΝΤΙ» είναι για σας κυρίως:

- Πηγή πληροφόρησης: **ΝΑΙ** το 15,4%
- Έντυπο αναλύσεων ή σχολίων: **ΝΑΙ** το 63,3%
- Είναι και τα δύο: **ΝΑΙ** το 21,3%

ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η αξιολόγηση των αναγνωστών για τη στάση του ΑΝΤΙ απέναντι στην κυβέρνηση όπως προκύπτει από το ερωτηματολόγιο του 1983 είναι:

- Υποστηρίζει το 4,3%
- Ασκήι οξεία κριτική το 23,2%
- Ασκήι ήπια κριτική το 68,7%
- Αντιπολιτεύεται το 3,7%

Η κρίση των αναγνωστών όσον αφορά την κριτική του ΑΝΤΙ, αν είναι δηλαδή εποικοδομητική ή διακρίνεται από προκατάληψη, ήταν:

- εποικοδομητικό το 88,6%
- προκατειλημμένο 10 10%
- και τα δύο το 1,4%

Η ανεξαρτησία του ΑΝΤΙ αξιολογείται:

- Είναι ανεξάρτητο 57%
- Ως ένα βαθμό 38,9%
- Όχι 2,5%

(Η κακεντρεχής εκτίμηση των αναλυτών (και όχι του κομπιούτερ) είναι πως η μείωση του «όχι» οφείλεται στη γενικότερη μείωση των αναγνωστών από το χώρο του ΚΚΕ, οι οποίοι και συνήθως «ανέβαζαν» αυτόν τον δείκτη...)

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

Η πολιτική τοποθέτηση των αναγνωστών του ΑΝΤΙ και η εξέλιξή της από το 1977 στο 1984 έχει ως εξής (ποσοστιαίο μέγεθος):

	1977	1979	1982	1984
Ν.Δ.	1	—	1	2,6
ΚΟΔΗΣΟ (Πρώην ΚΕΝΤΡΟ)	3	3	3	6,9
ΠΑΣΟΚ	20	24	20	21,5
ΚΚΕ εσ.	28	21	35	35,4
ΕΔΑ	3	1	2	1,1
ΚΚΕ	11	17	8	6,3
ΕΞ/ΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ	12	9	14	10
ΧΡΙΣΤ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	—	1	1	4,4
Β' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ	—	9	—	—
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ	5	2	—	—
«ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ»	11	8	11	7,1
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	6	6	5	4,7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Φαίνεται πως το ΑΝΤΙ είναι τελικά το ...ΑΝΤΙ. Θέλουμε δηλαδή να πούμε πως το ΑΝΤΙ διαμόρφωσε κάποια σταθερά χαρακτηριστικά, που συνδέονται ουσιαστικά με τη φυσιογνωμία των ιδίων των αναγνωστών του.

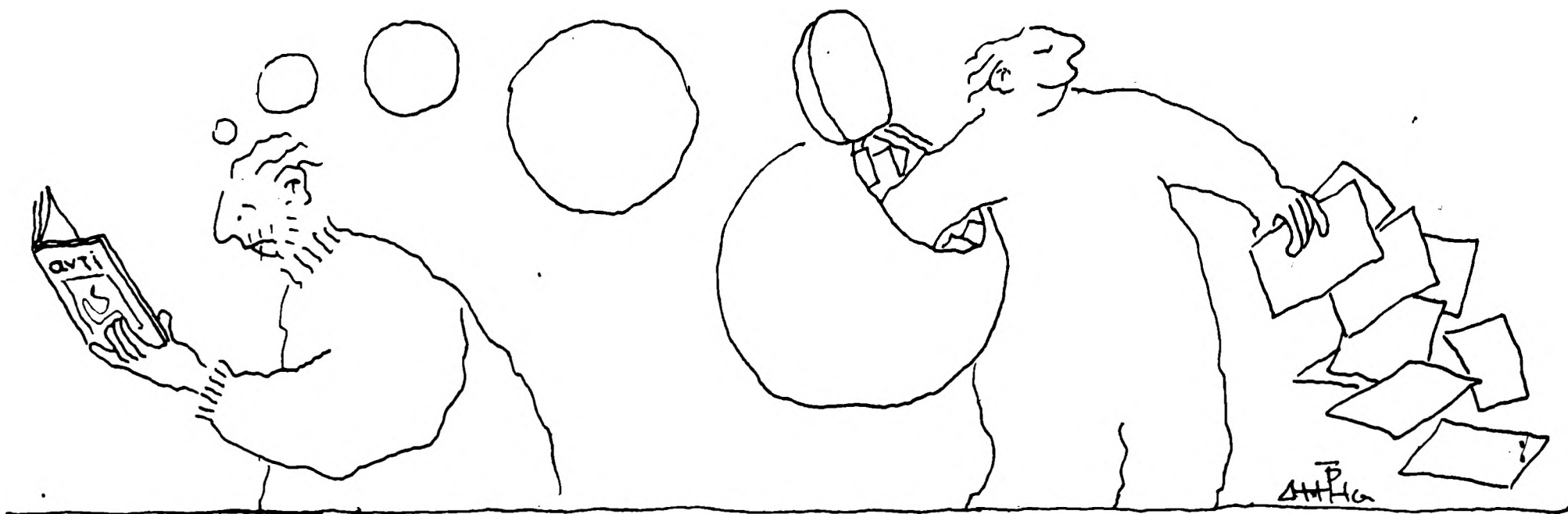
Όλα τα μεγέθη δείχνουν αυτή την παράλληλη πορεία του ΑΝΤΙ με τον κορμό των αναγνωστών του. Βέβαια μια σειρά «τραύματα αφετηρίας» δεν έγινε δυνατό να ξεπεραστούν, από το πρόβλημα των κενών σε κάποια θέματα, μέχρι την ανεπαρκή και περιστασιακή παρακολούθηση κάποιων άλλων. Είναι ενδιαφέρον πάντως να παρατηρήσει κανείς πως υπάρχει μια «κρυφή συγγένεια» σε ορισμένα μεγέθη ως προς την πολιτική κριτική προς την κυβέρνηση και τη μορφή της.

Το αίτημα να αναπτύσσει κριτική το ΑΝΤΙ ως προς την κυβέρνηση το υιοθετούν το 95% των ερωτώμενων του '82. Μάλιστα, είχαμε τότε σημειώσει πως ακόμα και το 50% των οπαδών του ΠΑΣΟΚ ζητούσε η κριτική του ΑΝΤΙ να αφορά στο σύνολο της κυβερνητικής πολιτικής και όχι σε συγκεκριμένα μόνο μέτρα.

Από μια σκοπιά η αναγνώριση του απροκάλυπτου και εποικοδομητικού της κριτικής του ΑΝΤΙ είναι η ίδια η «γραμμή» που χάραξαν οι απαιτήσεις των αναγνωστών και προσπάθησε να ανταποκριθεί το ΑΝΤΙ. Δεν εννοούμε βέβαια με όλα αυτά πως επαναπαυόμαστε στα δεδομένα της έρευνας. Αντίθετα μάλιστα σχεδόν κάθε ερωτηματολόγιο είχε και τις σύνθετες κρίσεις του, τις κριτικές, τις διαφορετικές απαιτήσεις του.

Κανείς δεν συμβιβάζεται με ένα στάσιμο ΑΝΤΙ —και εμείς ακόμα περισσότερο— έτσι, η διαρκής αλλαγή και ανανέωση του ΑΝΤΙ είναι ο όρος της κοινής μας συνύπαρξης.

ΑΝΤΙ για πάντα λοιπόν και κιτς για λίγο αυτές τις μέρες...

Γνώμες αναγνωστών

ANTI - έρευνα

Όπως στην παρουσίαση κάθε έρευνας, θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε κάποιες από τις ποικίλες γνώμες που εξέφρασαν αναγνώστες του ANTI. Άλλες πικρές, άλλες παραινετικές, άλλες «φρικαρισμένες» αλλά όλες σχεδόν πρωτότυπες και σίγουρα ενδιαφέρουσες, αυτές οι «πινελιές» έχουν για μας την ίδια αξία με τα συνολικά στατιστικά μεγέθη.

ΓΝΩΜΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

«Χριστιανική Δημοκρατία»

«Κάντε το πιο «τριπλαριστό», πιο νόστιμο, πιο «τρελό», με πυκνότερη κυκλοφορία χωρίς βέβαια να χάσει σε ποιότητα».

«Ανένταχτη κυριολεκτικώς»

«... βεβαίως και η χρήση της σκανδαλοθηρίας καμιά φορά μειώνει την ποιότητα, ευτυχώς τώρα παρουσιάζετε λιγότερα σκάνδαλα».

ΠΑΣΟΚ

«Διεξάγει το ANTI έναν τρι-μέτωπο αγώνα ενάντια σε κάθε μορφής φανατισμό».

ΚΚΕ εσ.

«Μειονέκτημα θεωρώ ότι μπαίνουν δύσκολα και πολύ εξειδικευμένα άρθρα με αποτέλεσμα συχνά το περιοδικό να γίνεται «δύσκολο» και βαρετό».

ΚΚΕ εσ.

«Γενικότερα από το περιοδικό λείπει η κάλυψη στα πολιτιστικά και καλλιτεχνικά θέματα. Περισσότερες

σελίδες για τα θέματα αυτά, τόσο ενημερωτικές, όσο και αναλυτικές».

ΚΚΕ εσ.

«Προς θεού! Να μην γίνει ένα περιοδικό τύπου «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ». Να συνεχίσει να είναι ένα περιοδικό για «λίγους». Δηλαδή η ποιότητά του να μην πέσει, αλλά να βελτιωθεί».

ΚΟΔΗΣΟ

«Το ANTI αντιπροσωπεύει την αναθεωρητικορεβιζιονιστικοανανεωτική αριστερά... Πιστεύετε αλήθεια πως είναι πιο εύκολο να γίνει τώρα πια το ΠΑΣΟΚ σοσιαλιστικό από το να γίνει το ΚΟΔΗΣΟ μεγάλο;».

«Νέα Δημοκρατία»

«Μειονέκτημα του περιοδικού είναι ότι ανήκει αποκλειστικά στην Αριστερά —ως εάν η Αριστερά είχαν εκ προοιμίου την αλήθεια από τα κέρατα».

ΠΑΣΟΚ

«Σαν περιοδικό ανεξάρτητο στο χώρο της αριστεράς είναι μοναδικό— μου αρέσει αν και σε πολλά θέματα δεν συμφωνούμε».

ΚΚΕ

«Συμβουλή: κοντά και μέσα στο λαό, πιο μπροστά στο χρόνο».

Από τον ευρύ αριστερό χώρο

«Ο ερωτικός λόγος, με την ευρύτητα του όρου, λείπει από τα περισσότερα άρθρα».

Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά

«Παρουσιάζει συχνά αποκλίσεις, κύρια προς τα δεξιά —Δεν υπάρχει ιδεολογική συνέπεια στις πολιτικές κύρια εκτιμήσεις».

Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά

«Λείπει η άλλη άποψη, εξωκοινοβουλευτικών αριστερών, ομάδων αναρχικών. Βέβαια τα πράγματα δεν είναι τραγικά: Καλά πάτε».

ΚΚΕ εσ.

«Πλεονέκτημα του ANTI η ευρύτητα στις απόψεις, η έλλειψη δογματισμού. Δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ειρωνικά μερικά σοβαρά ζητήματα όπως η σχέση ορθοδοξίας - Μαρξισμού».

ΠΑΣΟΚ

«Η γενική πολιτική του ANTI διακρίνεται από υπευθυνότητα και εγκυρότητα αλλά και από έντονη ANTI-KKE κριτική».

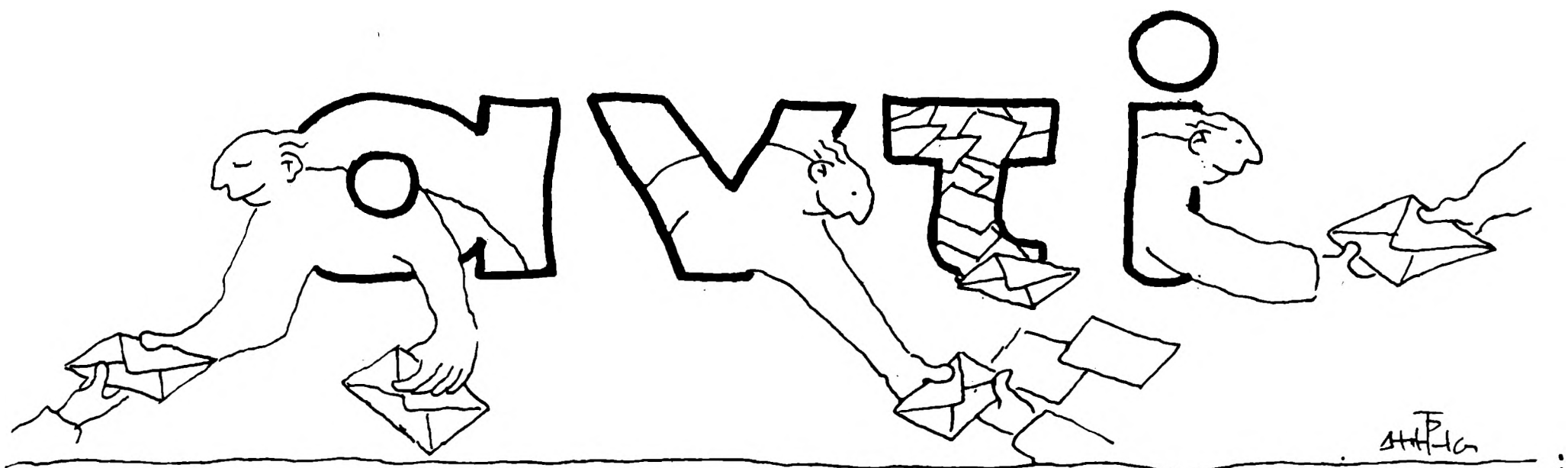
ΠΑΣΟΚ

«Ασκει εποικοδομητική κριτική απέναντι στην κυβέρνηση. Σύντροφοι η κριτική είναι εύκολη και συνεχίστε την, όμως η εναλλακτική πρόταση είναι δύσκολη».

ΚΚΕ εσ.

«Το «ιδιαιτερο» του ANTI βρίσκεται στο ότι έχει τη ζεστάσια που είχαν τα «πηγαδάκια» των φοιτητικών μου χρόνων».

**Κυκλοφορεί ο 20ος Τόμος του ANTI
που περιλαμβάνει τα τεύχη του Α' εξαμήνου 1984 (251-264)**

Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά

«Παρόλο που σε επιμέρους άρθρα έχουν χτυπηθεί αρκετά ορισμένα αρνητικά της κυβέρνησης η γενική του πολιτική δεν ξεφεύγει και πολύ από το «εθνο-ενωτικό» και «αντιδεξιό» κλίμα που προωθεί το ΠΑΣΟΚ».

ΚΚΕ εσ.

«Νομίζω ότι φοβάται να οξύνει την κριτική του απέναντι στην κυβέρνηση για να μην χάσει μέρος αναγνωστών του από την Αριστερά του ΠΑΣΟΚ».

«ΧΩΡΟΣ»

«Πιστεύω ότι έστω κι έτσι που είναι το περιοδικό τουλάχιστον είναι έντιμο και σαφές και απ' ό,τι φαίνεται δεν παίρνει μέρος στα χοντρά παιχνίδια που παίζουν πίσω από τις πλάτες μας οι ηγεσίες των κομμάτων».

ΠΑΣΟΚ

«Κύριο προτέρημα είναι ότι είναι σύγχρονο και μέσα στην επικαιρότητα. Κύριο ελάττωμα είναι ότι «δεν γελάει και λιγάκι». Υπάρχει αρκετή σοβαροφάνεια πέρα απ' τη σοβαρότητα».

ΚΚΕ

«Η γενική πολιτική του ANTI είναι μεταβατική, συγκεχυμένη κτλ. όπως και η φάση που περνάμε τώρα. Δύσκολα θα μπορούσε να είναι διαφορετική. Θεωρώ σωστή τη γενική του (κριτική) υποστήριξη στο ΠΑΣΟΚ».

ΚΚΕ εσ.

«Το ANTI είναι ΠΟΛΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟ. Λείπει η καυστική κοινωνική σάτιρα

του μικροαστισμού. Λείπει το χιούμορ, ενώ βρίθει από βαθυστόχαστες αναλύσεις και για πολύ κόσμο αποτελεί "κουλτούρα"».

ΠΑΣΟΚ

«Το ANTI θα βελτιωνόταν αισθητά αν αναθεωρούσε τη στάση του απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και δεν το έβλεπε σαν θεματοφύλακα της αστικής τάξης».

«Ν.Δ.»

«Έτσι όπως είναι έχει τον τύπο του. Κι όσο περισσότερο ανένταχο, τόσο περισσότερο μου αρέσει».

ΚΟΔΗΣΟ

«Λείπει από το ANTI περισσότερο θάρρος για να κριτικάρει την αλαζονεία και αντισοσιαλιστικότητα του ΠΑΣΟΚ; Νομίζουμε ότι περισσότερη κριτική έναντι της δεσποτικής κυβερνητικής παράταξης θα ικανοποιούσε».

Ανένταχτος αριστερός

«Το περιοδικό ευνοεί το ΚΚΕ εσ. Το συνεχές κατηγορώ εναντίον του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ πιθανόν και να ευνοεί τη Δεξιά. Ελάττωμα του περιοδικού ότι είναι πολύ διανοουμενίστικο και "κουλτουριάρικο"».

ΚΚΕ

«Προβάλλει με συνέπεια αριστερές θέσεις. Θα πρέπει όμως να γίνει πιο μαχητικό απέναντι στο κυβερνητικό έργο, στον ιμπεριαλισμό και τη δεξιά. Κυριότερο ελάττωμα η υπερβολική κριτική στη Σοβιετική Ένωση και το ΚΚΕ».

Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά

«Το ANTI πρέπει να ασχοληθεί με τη φωτογραφία, θέματα ελληνικής επαρχίας, οικολογικά, λαογραφικά».

Απογοητευμένος ανένταχτος αριστερός

«Αυτό που λείπει από το ANTI είναι η προβολή κάποιου άλλου τρόπου ζωής, κάποιας πρακτικής συμβολής στο ξεπέρασμα της κρίσης της Αριστεράς. «Καλό αλλά λίγο» σ' αυτή την κατεύθυνση το ANTI-Φεστιβάλ»

ΚΑΝΕΝΑΣ (σε πολιτικό χώρο)

«Keep it up boys! (and girls)».

ΠΑΣΟΚ

«Λείπει από το ANTI μια τάση για κουτσομπολιό αν και όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρών οι κότες».

ΚΚΕ εσ.

«Περισσότερο υλικό σε θέματα: οικολογία, φεμινισμός, κινήματα ειρήνης. Περισσότερη εικονογράφηση, πιο σκληρή απομυθοποίηση - γελοιοποίηση ανθρώπων - καταστάσεων».

ΑΝΕΝΤΑΧΤΟΣ

«Να πάψει να φιλοδοξεί ότι μπορεί να καλύψει «παν το επιστητόν» και να μείνει μια πολιτική επιθεώρηση υψηλού επιπέδου».

ΚΚΕ εσ.

«Κυριότερο προτέρημα του ANTI είναι η σχετική αμεροληψία του ενώ το κυριότερο ελάττωμά του είναι η σχετική αμεροληψία του».

**Κυκλοφορεί ο 20ος Τόμος του ANTI
που περιλαμβάνει τα τεύχη του Α' εξαμήνου 1984 (251-264)**

Η αναζήτηση του ΚΙΤΣ

Την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου κλείνει για μας η πρώτη φάση μιας μεγάλης αναζήτησης: του εντοπισμού και της περιγραφής των κυρίως εκδηλώσεων της νεοελληνικής κακογουστιάς. Και όπως ήταν φυσικό, στη διάρκεια των δύο αυτών χρόνων οι πρωταρχικές ιδέες και προτάσεις «εμπλουτίστηκαν απ' τη ζωή».

Ήδη ο τόμος «Κάτι το ωραίο» συγκροτεί ένα επαρκές «σώμα» του νεοελληνικού κιτς. Αλλά η συλλογή υλικού, η αρθρογραφία, οι συζητήσεις, οι εμπειρίες γύρω από το θέμα, μας έπεισαν πως η πολυμορφία του κιτς απαιτεί και μια πολύμορφη κατάδειξη και αντιμετώπισή του. Γι' αυτό λοιπόν θεωρήσαμε σκόπιμο, η προσέγγιση του κιτς να μην περιοριστεί μόνο στον τόμο ή στην αρθρογραφία του περιοδικού, αλλά να αποκτήσει την αμεσότητα της παρουσίας σε μια έκθεση, μια έκθεση φυσικά που θα πρέπει να δρα ανατρεπτικά ως προς το υλικό της.

Θεωρήσαμε λοιπόν αναγκαίο η έκθεση αυτή να πάρη μια μορφή ζωντανή, στο πλαίσιο μιας σειράς εκδηλώσεων όπου οι συμμετοχοί θα αναπτύξουν μια ενεργητική και υλική σχέση με τα προσδιοριστικά στοιχεία του κιτς.

Γιατί άλλωστε πρέπει να παραδεχτούμε πως το κιτς συνδέεται άμεσα με καθημερινά κοινωνικά βιώματα, με συμπεριφορές, με κώδικες επικοινωνίας, με χειρονομίες και ήθη πολύ πέραν των αισθητικών μέτρων, κριτηρίων, κανόνων και μεγεθών.

Η προσέγγιση του κιτς δεν επιτρέπεται λοιπόν να γίνει με μια κυρίως αισθητική οπτική. Επιβάλλεται να διευρυνθεί σε μια σύνθετη θεώρηση των κοινωνικών μηχανισμών που αναπαράγουν το κακό γούστο στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο.

Θα είναι λοιπόν η έκθεση το πρόσχημα για μια «ανοιχτή σχέση» με το κιτς. Δεν θέλουμε η έκθεση να είναι η «αποσταση ασφαλείας» από το κιτς, με βάση μια αισθητική απομόνωσή του. Αντίθετα, θέλουμε με τις συζητήσεις, τα «χάππενινγκς» την ίδια τη λειτουργία του χώρου να υπάρξει μια αναγνώριση του κιτς, εκείνου του είδους η αναγνώριση που οδηγεί στην ανατροπή των σχέσεων που συμπυκνώνονται στο κακό γούστο.

Θα θέλαμε φυσικά να ξεκαθαρίσουμε πως οι προθέσεις μας δεν είναι «διδασκτικές»: δεν έχουμε δηλαδή καμιά πρόθεση να ορίσουμε κάποιο δικό μας πρότυπο του «καλού γούστου». Αντίθετα μάλιστα επειδή ακριβώς δεν βρισκόμαστε μπροστά σε πρόβλημα αισθητικής και μόνο, το ζητούμενο της έκθεσης και των εκδηλώσεων είναι η ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου γύρω από τα θέματα που το κιτς γεννά και υποκρύπτει.

Αυτό το νόημα έχουν οι συζητήσεις που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο της έκθεσης, σ' αυτό αποσκοπούν οι παράπλευρες εκδηλώσεις από το «πολυθέαμα» μέχρι τις παραστάσεις που προβλέπονται.

Σας περιμένουμε όλους λοιπόν, όσοι νομίζεται πως μπορούμε να κάνουμε τη ζωή μας λίγο πιο ενδιαφέρουσα και πιο άξια να την ζήσουμε ευχάριστα, στο Εκθεσιακό Κέντρο της Αθήνας, από την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου, μέχρι την Τρίτη 4 Δεκεμβρίου.

Το κιτς είναι εκεί και μας περιμένει...

□

Τι έχουμε να δούμε και τι έχουμε ν' ακούσουμε...

Τώρα πια που ο χρόνος έφτασε στο πλήρωμά του μπορούμε να σας το εκμυστηρευθούμε: να σας εκμυστηρευθούμε τι θα δείτε, τι θα ακούσετε και τι θα θαυμάσετε, ή τι θα κατακρίνετε, στις δημόσιες αυτές εκδηλώσεις του ΚΙΤΣ, που οργανώνουν οι «Φίλοι του περιοδικού ΑΝΤΙ» από τις 29 Νοεμβρίου ως τις 4 Δεκεμβρίου φέτος. (Σας παραθέτουμε και σχεδιάγραμμα για το πώς θα πάτε στο χώρο των εκδηλώσεων, προκειμένου να μη χαθεί κανείς στο δρόμο και χάσει και τη διάθεσή του για την επίσκεψη, αλλά και την ευκαιρία για την αισθητική τέρψη της διανοίας και της ψυχής του).

Στο «Εκθεσιακό Κέντρο Αθηνών» με είσοδο από την οδό Σεβαστουπόλεως 135 (παράλληλη της Κηφισίας και απέναντι από τον κινηματογράφο «Πλάζα») προσπαθήσαμε, όπως είπαμε να εμφανίσουμε από πολλές πλευρές και με πολλούς τρόπους μια αντιπροσωπευτική κλίμακα εκφράσεων της νεοελληνικής κακογουστιάς ή ΚΙΤΣCH, όπως έχει η διεθνής του ορολογία.

Οι πλευρές και οι τρόποι αυτοί έγιναν προσπάθεια να παρουσιαστούν συνδυασμένα ή υπαλλακτικά, ανάλογα με τις επιλογές χρήσης των τομέων της εκδήλωσης που θα κάνει ο επισκέπτης του

χώρου, σύμφωνα με την προτίμηση, τα ενδιαφέροντα ή... τις αποστροφές του. Από τους βασικούς άξονες άρθρωσης των εκδηλώσεων και κύρια θεαματική διάστασή τους είναι μια σειρά περίπτερα «φιλοκαληθέντα μετ' ευτελείας περισσής» όπου αναπαρίστανται σε αντικείμενα και εικόνες, αντιλήψεις και θέματα ΚΙΤΣ:

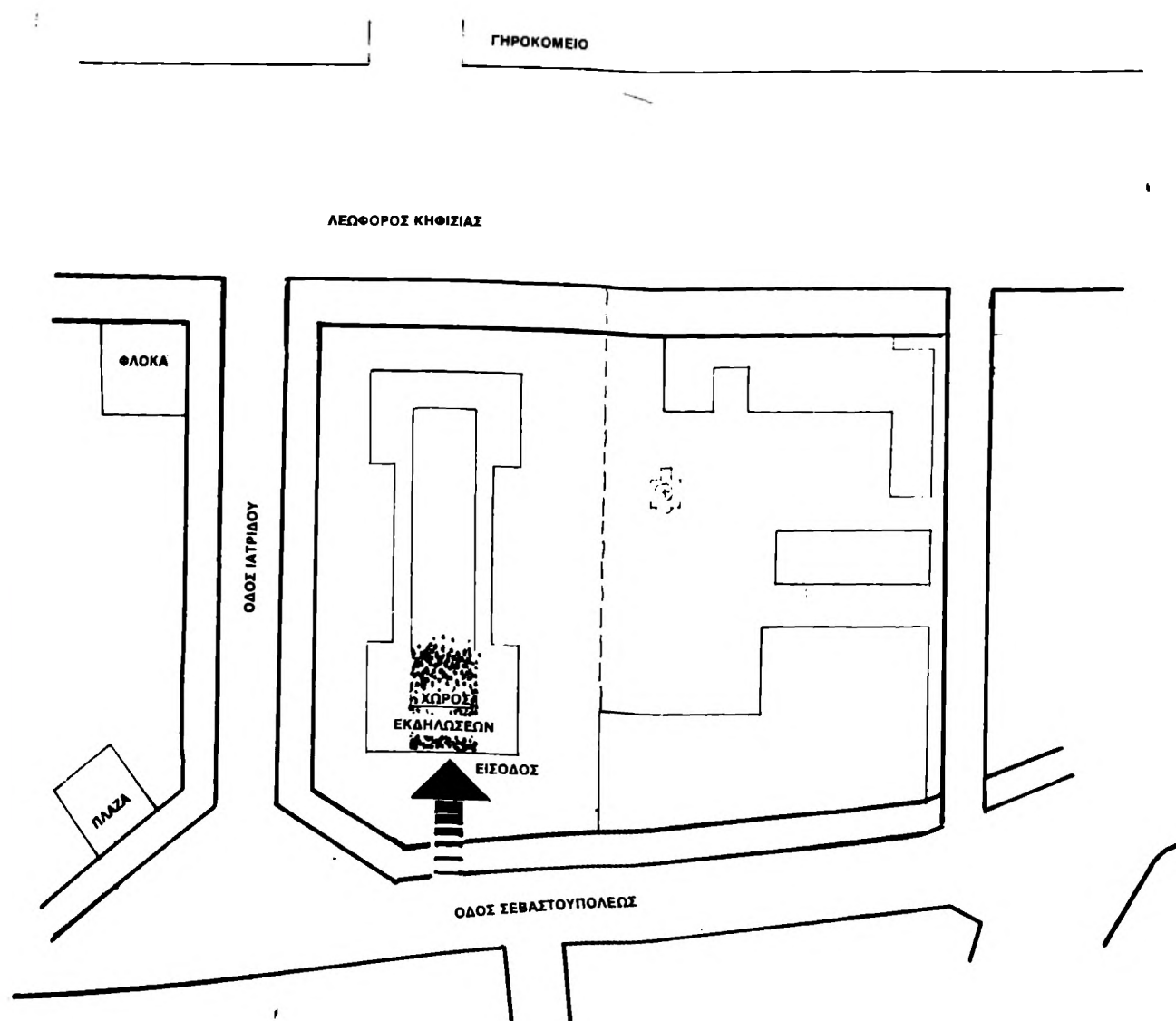
- Η νεοελληνική χρήση και εκδοχή της Ακρόπολης (περίπτερο «Δις ιζ Ακρόπολις»)
- η έκπτωση και η διακόσμηση νεοελληνικού αστικού σπιτιού (περίπτερο «Παλάτια χρυσοστόλιστα, χαρέμια με διαμάντια»)
- η παραμορφωτική παρέμβαση στο φυσικό περιβάλλον (περίπτερο «Το πλαστικό δέντρο» και «Το χόμπυ του κοχυλά»)
- η αλλοίωση του πολιτιστικού προσώπου της χώρας (περίπτερο «Για να γνωρίσουμε την Ελλάδα»)
- η μικροαστική εκδοχή του έργου τέχνης στην κλίμακα της μαζικής μετατυπίας του (περίπτερο «Ο Γέρος και η θάλασσα»), όπου εκτίθενται γκομπλέν, κεντήματα και τα συναφή «αριστουργήματα» της οικιακής χειροτεχνίας
- η ευτέλεια και ο εκχυδαϊσμός στη

διαμόρφωση της κοινής γνώμης, όπως χαρακτηριστικά αποτυπώνονται στον καθημερινό ή άλλο Τύπο και λογής λογής περιοδικά «για μικρούς» και «για μεγάλους» (εδώ διαμορφώσαμε ένα αυθεντικό περίπτερο)

● η αισθητική των κέντρων διασκέδασης όπως θα τη ζήσετε όταν, κουρασμένοι θα καθήσετε στην ταβέρνα μας για να φάτε, ή θα πάρετε στα πεταχτά ένα σάντουιτς από το «φαστ-φουντ», που το σκεφτήκαμε επίσης ως γαστριμαργική λύση ή, τέλος θα θελήσετε να απολαύσετε ολίγη βλαχοντισκό ή λαϊκοδημοτικό-κορεμπετικοανατολίτικοντεγλέρικο ασματιδίων

**Πώς θα πάτε στο χώρο των εκδηλώσεων για το κιτς.
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΑΘΗΝΩΝ
Σεβαστουπόλεως 135**

Στο χώρο των εκδηλώσεων θα ακούτε και μουσική· σύντροφος στις ώρες της περιήγησής σας, με ανάλογο προς την αισθητική του ΚΙΤΣ ύφος και ήθος σε εκλογή που επιμελήθηκε ο Λουκιανός Κηληδόνης.

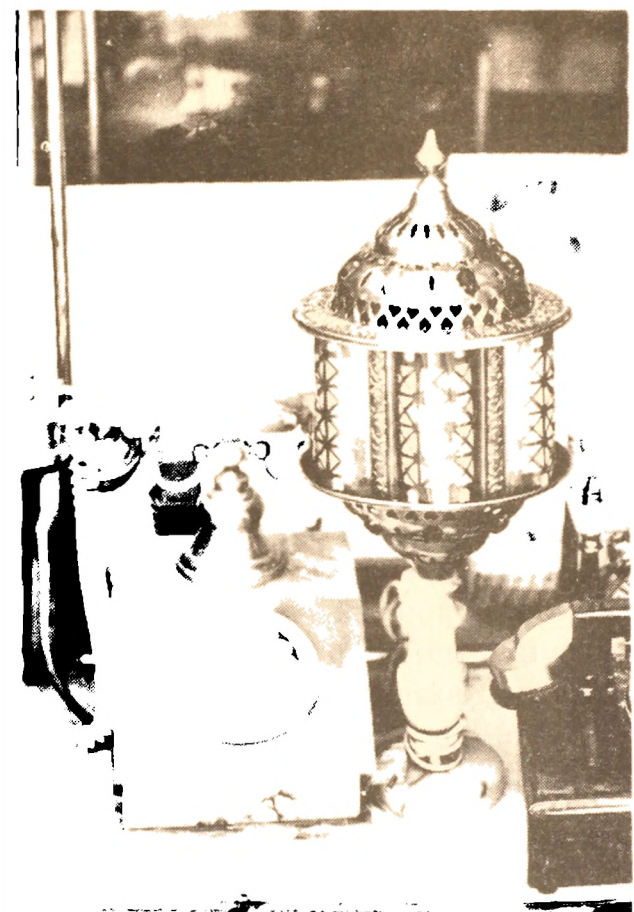
Ο Λουκιανός επιμελήθηκε και τη μουσική της ταινίας «ΚΙΤΣ» που θα προβάλλεται στο εκθεσιακό κέντρο. Στην ταινία που σκηνοθέτησε ο Γιώργος Καβάγιας και τη διεύθυνση παραγωγής είχε ο Χάρης Καμπουρίδης, πρωταγωνιστούν η Μίνα Αδαμάκη, ο Παύλος Κοντογιαννίδης και ο Γιώργος Σεργάκης. Το σενάριο έγραψε ο Νίκος Δαμίγος, τα σκηνικά είναι του Νίκου Γαζέπη, το μοντάζ του Χρίστου Σαντατσόγλου και η ηχογράφηση του Γιάννη Φίσερ.

Σινεμά όμως θα υπάρχει και σε άλλες εκδοχές: επιλέξαμε για την εκδήλωση κόπιες ελληνικών ταινιών που αντιπροσωπεύουν, χωρίς βέβαια να διεκδικούν την αποκλειστικότητα, την «κιτσοαντίληψη» στην έβδομη τέχνη.

Για τη μικρή οθόνη, σκαρφιστήκαμε την ιδέα ενός κολάζ, με βάση ένα τηλεοπτικό υλικό διάρκειας 24 ωρών. Την υλοποίηση αυτής της ιδέας ανέλαβε ο Νίκος Γιαννόπουλος, που υπόσχεται μια καλή και πυκνή νοήματος και απόλαυσης προβολή διάρκειας 45' λεπτών.

Δεν μπορούσαμε να μην εκμεταλλευτούμε τις δυνατότητες που προσφέρει το είδος του πολυθεάματος σε μια τέτοια εκδήλωση. Το πολυθέαμα του ΚΙΤΣ διεκπεραίωσαν οι Ν. Δημολιτσάς (σκηνοθεσία), Δόμνα Σαμίου και η Γιούλη Χριστοπούλου (μουσική), ο Κώστας Καστανάς (εκφώνηση κειμένου πολυθεάματος), αξιοποιώντας το φωτογραφικό υλικό των Χρήστου Βλάχου, Τάσσου Βρεττού, Λευτέρη Μιαούλη Μ. Ζαχόπουλου, Γ. Ζώτου, Ν. Δημολιτσα και άλλων φωτογράφων. Η τεχνική επιμέλεια ήταν του Βασίλη Τζαγκαράκη.

Σκεφτήκαμε ότι, μπροστά σε τόσο θέμα, ολίγη θεωρία, ολίγος «λόγος», θα εξασφάλιζε σε μας μεν τη νομιμοποίηση και την υποστήριξη του συνολικού διαβήματος, σε σας δε την ευκαιρία να επιδοθείτε σε στοχασμούς «εν τω άμα» των οπτικών σας εντυπώσεων και των εμπειρικών σας αντιλήψεων. Κάθε μέρα λοιπόν θα υπάρχει και μια ελεύθερη δημόσια αντιπαράθεση και σύγκρουση απόψεων μεταξύ ημών και ημών, ημών προς αλλήλους και των εισηγητών προς όλους. Αν επιτύχει αυτό το κάπως εγκεφαλικό μέρος των εκδηλώσεων, δηλαδή αν θα έχει ζωντάνια (από σας) και μάχιμη άποψη (και από σας και από μας και από τους ομιλητές), τότε ίσως προκύψει ότι πολλά θα έχουν να λεχθούν και ναπραχθούν ακόμη.

Σαν θέματα για συζήτηση που θεωρήσαμε ότι μπορούν να προκαλέσουν το στοχασμό σε εικόνες και βιώματα ήθους και ύφους καθημερινά διαλέξαμε,

— το ΚΙΤΣ και τη σχέση του με την πολιτική·

— το ΚΙΤΣ στην τέχνη·

— το ΚΙΤΣ στα μέσα μαζικής ενημέρωσης·

— το ΚΙΤΣ στην αρχιτεκτονική και τη διακόσμηση χώρου, ιδιωτικού και δημόσιου·

— το ΚΙΤΣ στην τουριστική αναπαράσταση και χρήση της πολιτιστικής μας κληρονομιά· και

— το ΚΙΤΣ στην εμπορευματοποιημένη μας κοινωνία του θεάματος, ή το ΚΙΤΣ ως αξία χρήσης και αξία ανταλλαγής (εμπόρευμα), έτσι για να μη μας κατηγορήσουν ως «κουλτουραλιστές» (ή «κουλτουριάρηδες» στην ΚΙΤΣ εκδοχή του όρου), «εστέτ», «αντιμαρξιστές» και δε συμμαζεύεται.

Ενδιαφέρον για τις συζητήσεις έχει εκφραστεί από διάφορους φίλους που φαίνονται διατεθειμένοι να επωμιστούν το έργο των συνηγόρων του διαβόλου (ή του πελάτη), ανάμεσα στους οπαδούς, οι Μιχ. Παπαγιαννάκης, Δημ. Ραυτόπουλος, Χρόνης Μπότσογλου, Βλάσης Κανιάρης, Ντίνος Παπαϊωάννου, Χρ. Γιανναράς, Ντόρα Ηλιοπούλου - Ρογκάν, Πέτρος Μαρτινίδης, Αλεξ. Ξύδης, Κ. Τσουκαλάς, Σάββας Κονταράτος, Νικόλας Φαράκλας, Γιάννης Λιάπης, Λεωτ. Μαλαξιάνακης, Θύμιος Παπαγιάννης. Έπεται συνέχεια...

Η παραπάνω διαδοχή δεν είναι αντιπροσωπευτική και του συγκεκριμένου ημερολογίου των συζητήσεων, που δεν το έχουμε κοινοποιήσει ακόμα. Το μόνο οριστικό, αφού υποδηλώνει και κάποια συνολικότερη αποκλειστική ευθύνη, είναι το εισηγητικό κείμενο των «φίλων του ΑΝΤΙ», που θα διαβαστεί στην πρώτη μέρα των εκδηλώσεων, Πέμπτη 29 Νοεμβρίου, και θα έχει σαν θέμα του τη «σκοπιμότητα της καμπάνιας για το ΚΙΤΣ». Ελπίζουμε η, μετά την ανάγνωση του κειμένου, συζήτηση να είναι μαχητική και με τεκμηριωμένες τις αντιπαλοτητες των απόψεων.

Αυτά περίπου θα δείτε και θα ακούσετε, με αυτά θα οργιστείτε, θα στεναχωρηθείτε ή θα ευφρανθείτε στο δήμερο των δημόσιων εκδηλώσεων για το ΚΙΤΣ, κι ό,τι αισθανθείτε, θα μπορείτε αν θέλετε, να μας το γράψετε σ' ένα μεγάλο μεγάλο τετράδιο στο χώρο της εκδήλωσης. Θα είναι ένα τετράδιο, του οποίου τα γραφόμενα θα μείνουν ανοιχτά στη σκέψη μας, έτσι που, όταν θα έχει τελειώσει αυτό το δήμερο, ίσως μείνει στη μνήμη μόνο σαν ένα μεγάλο πανηγύρι.

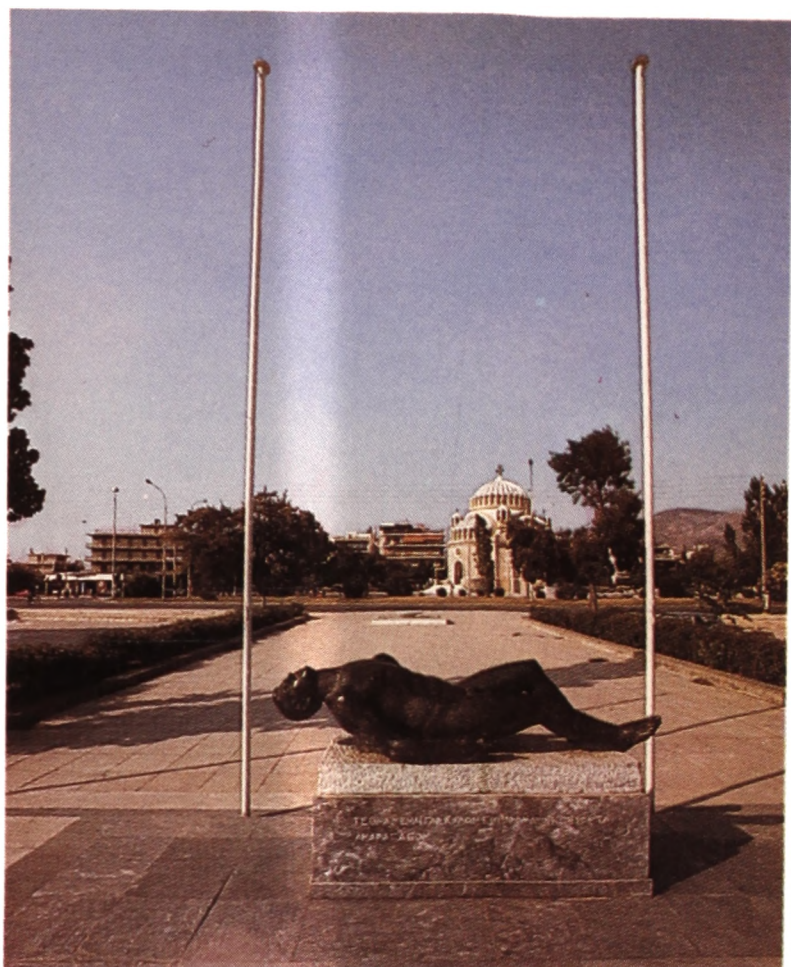
Ο θαυμαστός κόσμος του ΚΙΤΣ

Σκοντάφτουμε στο κιτς - συχνότερα στην εικονιστική εκδοχή του. Και συνηθίσαμε μόνο τις παραμορφώσεις, τις υπερβολές και τις μορφικές επιμιξίες να αποκαλούμε κιτς. Αλλά το κιτς το συναντάμε παντού. Αλλάζει προσωπεία, συμμετέχει σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα και διαβρώνει συμπεριφορές, θεσμούς, ιδεολογίες. Ξέρει να κρύβεται, ξεγελά με το άλλοθι της «αθωότητας», του «αυθορητισμού» και της «αναζήτησης». Κερδίζει στο χέρσο έδαφος του κενού της απαιδευσίας. Και δεν είναι άλλο από τη γενικευμένη κακογουστιά, που μας περιβάλλει.

Σε λανθάνουσα ή όχι μορφή, το κιτς βλάστησε και άνθησε σε τόπους πολλούς και σ' όλες τις εποχές. Αλλά η κορυφαία του εκδήλωση συνδέεται με τις δικτατορίες και το φασισμό. Η στρέβλωση της ιστορίας, η παραποίηση της αλήθειας και η πομπώδης υπερβολή ταιριάζει στην οίηση των δικτατόρων —που προβάλλουν στο λαό ψευδή οράματα— και γίνεται αφετηρία του κιτς, που έτσι αναδεικνύεται σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια. Εκτός από το να κυριαρχεί αισθητικά, η κακογουστιά τότε αναδεικνύεται σε ιδεολογία.

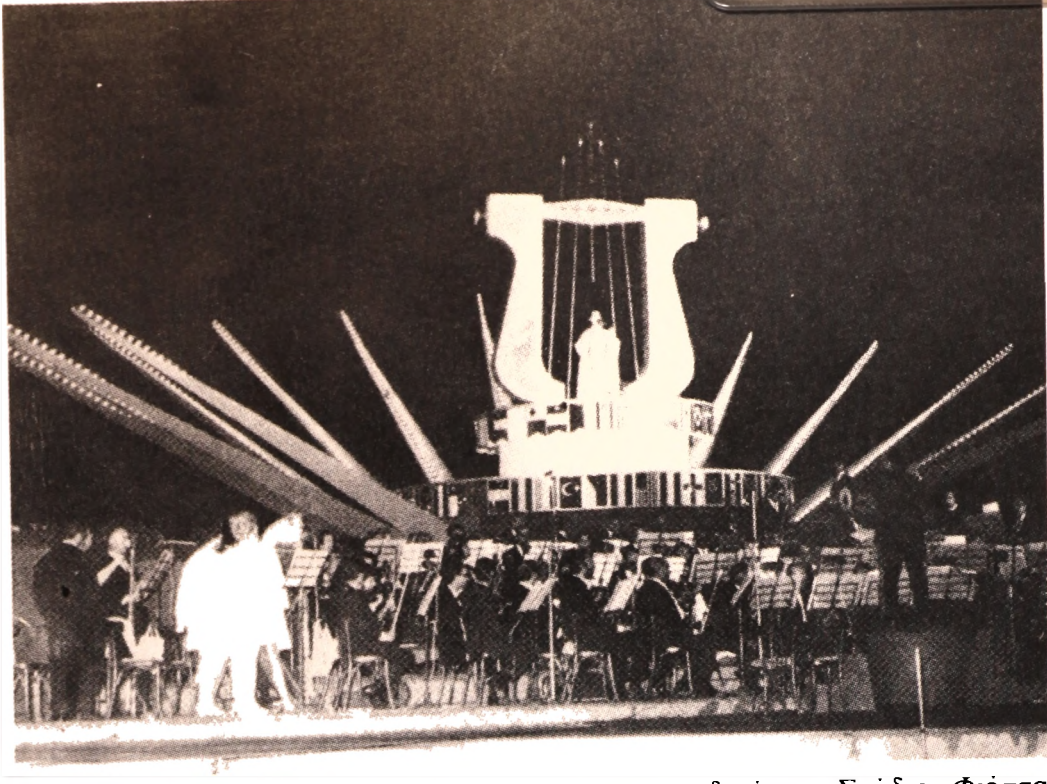
Παρέλαση του άρματος των Ενόπλων Δυνάμεων στις γιορτές της χούντας για την Πολεμική μας Αρετή, τον Αύγουστο του 1968. Δεξιά, ένα από τα πολλά μνημεία, που κοσμούν τις πλατείες των πόλεων και των χωριών μας. Πρόθεση να εκφραστεί η υπέρτατη θυσία. Αλλά το αποτέλεσμα της μεγαλορρημοσύνης, ο ευτελισμός και η κακογουστιά.

Προσκυνητάρι έξω από τη Βόνιτσα. Η μορφή, η κλίμακα μεγέθους, η κατασκευή, το χρώμα, όλα τραυματίζουν το τοπίο με την προσβλητική τους ανευλάβεια.

Αιθιοπικές σε
παύση. Δώσε
κλώτσο να χυρίσει,
παράμυθι ν'
αρχινίσει...

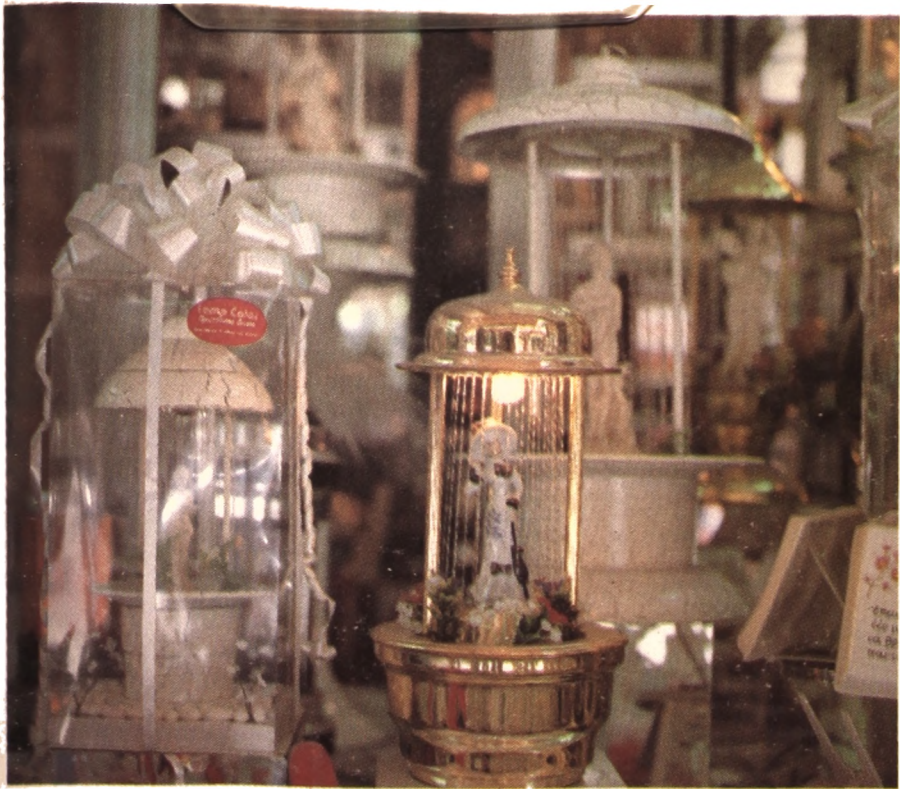

Σταμπωτά γκομπλέν σε γενικευμένη χρήση, με θέματα κάθε λογής. Δεξιά, η Ολυμπιάδα του τραγουδιού στο Στάδιο. Φιέστα κι αυτή της χούντας μέσα σε χολυγουντιανό σκηνικό.

Ο τουρισμός εκποιεί
σύμβολα και
προωθεί σουβενίρ
και αναμνηστικά
κάθε λογής στην πιο
χυδαία
εμπορευματοποι-
ημένη μορφή του
κιτς.

Γύψινα
αγαλμάκια,
μπογιατισμένα,
φανταχτερά,
στολίζουν κήπους
και αυλές. Αλλά και
Αφροδίτες,
Απόλλωνες, ή
Ποσειδώνες,
κακέτυπα
αναγεννησιακών ή
αρχαιοελληνικών
προτύπων, θα
προσδώσουν
«κύριες» και
«μεγαλοπρέπεια» σε
υπαιθριους χώρους.

Για τα φωτιστικά σώματα επινοείται κάθε μορφή, προκειμένου να εντυπωσιάσουν και να δημιουργήσουν «εφέ» το είδος του φωτισμού που προσφέρουν είναι άλλη ιστορία. Δεξιά, βίλα στη Ραφήνα. Συμφυρμός στοιχείων, υπερβολή στην πλαστικότητα, ανησυχία στις μορφές εντυπωσιασμός η κυρίαρχη πρόθεση.

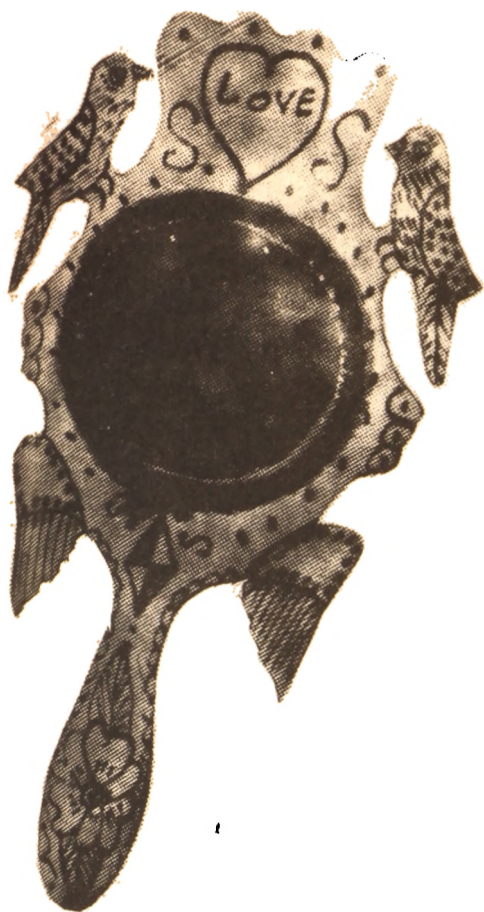

Η είσοδος των σπιτιών και των πολυκατοικιών είναι μόνιμη αναζήτηση και φροντίδα αρχιτεκτόνων, κατασκευαστών και ενοίκων. Μια εντυπωσιακή είσοδος προσδίδει κύρος στο κτίσμα, γεγονός που αντανακλά και στους δημιουργούς. Το τι επακολουθεί στο εσωτερικό, λίγο ενδιαφέρει...

Εσωτερικό σπιτιού στο Πικέρμι. Φίρδην μίγδην ανακάτεμα αντικειμένων στους τοίχους δημιουργεί «ατμόσφαιρα» και παραμύθιασμα.

Το κιτς μπήκε στη ζωή μας

• Η αναγνώστριά μας Μ.Π. από την Αγία Παρασκευή, επικεντρώνει τις παρατηρήσεις της στο θέμα γυναίκα/διαφήμιση και μας γράφει:

Αγαπητό μου «Αντί»,
ανταποκρινόμενη στην έκκληση του τελευταίου τεύχους σου, περί συλλογής κάθε είδους κιτς, σου στέλνω δύο δείγματα που «ψάρεψα» πρόσφατα, από γυναικείο —«σοβαρό» κατά τα άλλα— περιοδικό. Πρόκειται για δύο διαφημιστικές καταχωρήσεις που απευθύνονται φυσικά —πού αλλού;— σε γυναίκες. Σχολιάζοντας την πρώτη διαφήμιση, θα ήθελα να συστήσω στην εν λόγω κυρία —αν είναι πρόσωπο υπαρκτό— ότι «λίγα ψίχουλα μετριοφροσύνης σου γυρεύω» (παραφράζοντας το γνωστό λαϊκό τραγούδι). Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς σ' αυτό το απείρου κάλλους κείμενο! Το λογοτεχνικό οίστρο, τις ποιητικές εξάρσεις του ή της κειμενογράφου ή το εικονιζόμενο πρόσωπο! Πάντως, μετά το διάβασμα αυτής της διαφήμισης, κοιτάχτηκα στον καθρέφτη μου και αισθάνθηκα, το λιγότερο, σαν θηλυκός Κουασιμόδος, μιας και δεν τυχαίνει να έχω ούτε «σμαραγδένια μάτια, ούτε άουρα (sic) κόκκινα μαλλιά, ούτε κοντυλένια μύτη πασπαλισμένη (όπως λέμε πασπαλίζω με ζάχαρη άχνη...) με φακίδες».

Οι αναγνώστες μας, εκτός από το να είναι πιστοί, είναι και ευαίσθητοι. Αυτό φαίνεται από την ανταπόκριση που καθημερινά δείχνουν στην καμπάνια για το κιτς. Με τηλεφωνήματα, επισκέψεις στα γραφεία μας, αλλά και επιστολές. Δημοσιεύουμε σήμερα δύο χαρακτηριστικές, στις οποίες —σωστά, νομίζουμε— οι αντιδράσεις τους συνταιριάζουν το κιτς —τη διαχεόμενη κακογουστιά σε όλες τις μορφές ζωής— με τη διαφήμιση.

Αγαπητή αδύνατη ιλιξίν (αλλά πλάδαρή) φίλη:

Η φωτογράφιση με το Weight Down Body Up

Η φωτογράφιση με το Weight Down Body Up

Όσον αφορά τη δεύτερη διαφήμιση, τα πολλά λόγια περιτεύουν. Προσέξτε μόνο:

- 1) Τον «καλόγουστο» τίτλο ή προσφώνηση
- 2) Τη στάση της εικονιζόμενης που θα πρέπει να ευρίσκεται τουλάχιστον στα πρόθυρα της αυτοκτονίας, λόγω της πλάδαρότητας της και, η έκπληξη.
- 3) Το δεύτερο ζευγάρι πόδια που διακρίνεται στην άκρη της φωτογραφίας και που πρόκειται —κατά πάσα πιθανότητα— περί γυναικείων ποδιών. Και ερωτώ: ποια η αναγκαιότητα της υπάρξεώς τους στη φωτογραφία; Ο νοών νοεΐτω!

Θου Κύριε, φυλακή τω στοματί μου!

Με φιλικούς χαιρετισμούς μια κιτσόπληκτη αναγνώστριά σου

Υ.Γ. Δεν αναφέρω τα πλήρη στοιχεία μου, από φόβο μήπως, με καταβροχθίσει η κυρία Μ. Θαλασσινοῦ, όπως η «φωτιά τα ξερά κλαδιά». ΕΛΕΟΣ!!

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Μύρνα Θαλασσινοῦ

Στη μυθολογία θά ήταν μια Νηρηίδα και θα σσγηνευε με τη χαρη της τους θαλασσιους θεους. Στα παραμυθία θα ήταν μια τρυφερη νεράιδα και θά μάγευε τα βασιλόπουλα και τους άπλους ανθρώπους.

Στην πραγματικότητα, η Μύρνα είναι άλα φώς γαητιά, αμωρφα αλλά και θελήση, δύναμη και μυαλό σ' ένα σπρόβηλο αντιθεσεων.

Έχει πρόσωπο φωτομοντελου, μια άουρα κόκκινα μαλλια, τεράστιο αμαραγδένια μάτια που αλλαζουν χρώμα όπως η θάλασσα, κοντυλένια μύτη πασπαλισμένη με φακίδες, ένα αλόφωτο χαμόγελο, σώμα λυγρο σαν μισχος. Κι άλη αυτή η αρμονία της φύσης, αντί να διαφημίζει προϊόντα με το παρουσιαστικό της, τή προωθεί με το μυαλό της. Είναι Διαφημιστρια και Συμβουλος Δημοσιων Σχεσεων.

Είναι Κριάς, τή ζωδια της φωτιάς. Και καταβροχθίζει τις νεζες έμπειρες όπως ή φωτιά τή ξερα κλαδιά. Είναι χορτοφάγος. Ζει με υαλάτες και φρούτα και λίγο γλυκό κάθε απόγευμα.

Κι από κοσμήματα. Τά μάτια της φωτίζονται και μια άστριχίλα τή διαπερνάει. Λατρεύει τόν χρυσό. Απάλυια και αμετακλήτα. Τό βαρυ, τó αστραφτερο, τó καθαρο χρυσάφι. Χωρίς πέτρες. Η σκέψη της με τόν χρυσό είναι οργανική, κατι σα χημισμος και συγχρόνως μυστικιστική.

Έψαξε πολυ για να βρεί καποιον καλλιτεχνη, κοσμηματοπώλη που νά της καλυπτει την περιεργη σκεψη που έχει με τó χρυσό κοσμημα. Τέλικα τόν βρήκε. Είναι ο ΜΑΡΑΜΕΝΟΥ, γιατί δουλεύει τόν χρυσό αισθητικά χωρίς νά προδωσει την άουρα της ύλης του. Ένα από τά κοσμήματα που αγαπάει ιδιαίτερα και αυτό τού ΜΑΡΑΜΕΝΟΥ είναι μια αλυσίδα βαριά, κοντή, δεμένη μ' ένα μεγάλο νόμισμα και ίδια σκουλαρικια. Μ' αυτό τó σέτι τή βλέπουμε στη φωτογραφια.

ΜΑΡΑΜΕΝΟΥ & ΓΙΑΤΡΑΣ
πολίτιμες ιδέες σε χρυσό
Στολίου 2 - Συνταγμα

• Ο Κ.Μ. μας γράφει απ' τη Μύκονο για την κιτσο-μιζέρια, εν γένει, και μας στέλνει την καρτ-ποστάλ που δημοσιεύουμε. Κι αυτή τη φορά η αρχαιότητα έρχεται πρώτη στην κιτσο-κατανάλωση.

Αγαπητό «Αντί»,

Δεν μπορώ να καταλάβω τι σε έχει πιάσει και θέλεις σώνει και καλά να μας αναστατώνεις. Μια με το «φεστιβάλ» του ΑΝΤΙ, μια με τον ραδιοσταθμό και τώρα τελευταία με τα ΚΙΤΣ.

Άφησέ μας στη μικροαστική μας μιζέρια, στους υπέροχους ΚΙΤΣοπινακες που στολίζουν το ΚΙΤΣοσαλονάκι μας, που μπορεί να 'ναι μαρμάρινο και να μας κά-

νει να νιώθουμε σαν Ρωμαίοι εκατόνταρχοι.

Άφησέ μας στην ΚΙΤΣοκουζίνα μας, στα ΚΙΤΣοβιβλία μας, στους ΚΙΤΣοδίσκους μας και γενικά άφησέ μας στην ΚΙΤΣομοναξιά μας.

Δεν ξέρω αν είναι ΚΙΤΣ αυτό που συμβαίνει εδώ στη Μύκονο: Σε μερικά (μπαρ) κέντρα που βάζουν ελληνική μουσική ακούς το «Είμαστε δυο, είμαστε τρεις, είμαστε χίλιοι δεκατρείς...», ή το «Του 'παν θα βάλεις το χακί...», και δυο τρεις νέοι να το χορεύουν χασαποσέρβικο. Μετά βέβαια από λίγο θα ακουστεί το άσμα «Μα γιατί να πεθάνουν οι γυναίκες;...». Δεν ξέρω μπορεί να 'ναι ένα ωραίο πάντρεμα, εμένα πάντως με ξάφνιασε. Αλλά σταματώ γιατί μπορεί το γράμμα μου να καταντήσε ΚΙΤΣογράμμα.

Κ. Μ.

Ένας φιλοξενούμενος της Μύκονος

Υ.Γ. Σας στέλνω ένα καρτ-ποστάλ που βρήκα εδώ. Δείχνει ένα αρχαίο ελληνικό άγαλμα και δίπλα στο κεφάλι του ένα κουτί της coca-cola. Μια έξυπνη διαφήμιση ή ένα ΚΙΤΣοκαρτ-ποστάλ;

Ἀπροσδιόνυσον

τοῦ Στέφανου Ν. Κουμανούδη

Ἀρχαϊκή κόρη Ἀκροπόλεως, ἀριθ. 682

Γύρω στά 520 π.Χ. στίς Πρασιές ζοῦσε ὁ Ἴππόνικος καί ἡ σύζυγός του, ἡ Καλλίστη. Ἡ Καλλίστη ἦταν θρήσκα, πολύ θρήσκα τώρα, πού τίποτα δέν τῆς ἔδινε τό λαμπρόν ἀμάρυγμα τοῦ προσώπου καί τό ἐρατόν βῆμα τῆς νεότητός της· δέν ἦταν πλέον ἡ καλή καί μεγάλη τοῦ Ὁμήρου.

Ἦταν ὁμως καιρός γιά ἓνα ἀνάθημα στήν Ἀθηνᾶ Πολιάδα ἐν πόλει ἐν ᾄστει. Ὁ Ἴππόνικος δέν ἦταν μόνο πάμπλουτος, ἀλλά θυμόταν πάντοτε τά πέντε ἀγόρια πού τοῦ χάρισε, καί μπορούσε νά περπατάει μέ τό κεφάλι ψηλά στήν ἀγορά καί νά πειράζει τόν Ἀριστόνικο γιά τά πέντε του κορίτσια. Μήν μπορώντας ν' ἀντέξει τήν γκρίνια τῆς γυναίκας του κίνησε καί βρῆκε τόν πρῶτο γλύπτη τῆς Ἀθήνας, τόν Κυδήνορα, κι ἐκεῖνος δέχτηκε, δραχμές 300, νά φιλοτεχνήσει τό ἀγαλμα τῆς Κόρης πού θά στήναν στήν Ἀκρόπολι· φυσικά δέν ξέχασε τή μικρή τρύπα πού θά ἔκανε στήν κεφαλή τῆς κόρης γιά νά στηρίζει τό χάλκινο σκιάδιο πού δέν θά ἐπέτρεπε στά πουλιά ν' ἀ-

μολοῦν τίς κουτσουλιές τους πάνω στό δημιούργημά του. Τήν ἡμέρα τῆς ἀναθέσεως ὅλο τό χωριό, μέ γαιῖδάρους, μ' ἄλογα καί μουλάρια, κετέβηκε στήν Ἀθήνα νά καμαρώσει τήν Κόρη· καί πῶς νά μήν κατέβει; Ὁ Ἀριστόνικος θά τοὺς ταΐζε, κι αὐτοὺς καί τά ζωντανά τους. Ὅταν ξεσκέπασαν τό ἀγαλμα, τό θυμίαμα ἀνέβηκε στόν οὐρανό, καθώς οἱ σεβίζοντες ψιθύριζαν καλόν, θαῦμα ἰδέσθαι, οὐκ ἀδαής ἐξεποίησεν κι ὁ Κυδήνωρ λίγο παράμερα ἐνιωθε τόσην ἀηδία γιά τίς χωρικές αὐτές τῶν Μεσογείων —αὐτός ὁ Ἴων— πού δέν ἤξεραν νά ἔλκουν τά βράκεα ἐπὶ τῶν σφυρῶν.

Ὅταν ξημέρωσε ὁ θεός τήν παράλλη στίς Πρασιές, ὁ Σάθων κίνησε μέ τή γυναίκα του τήν Χοιρίνη, τίς κουμπάνιες τους καί τοὺς γαιῖδάρους τους γιά τό χωράφι. Δέν ἦταν αὐτός σάν τόν Ἴππόνικο· οὔτε γιορτή ἤξερε οὔτε σκόλη, δύσκολη ἡ ζωή, πού νά μεγαλώσει τά ἔξι ἀγόρια πού τοῦδωσε ἡ Χοιρίνη. Ὅλο στόν τόκο ἦτανε καί τό χωράφι πέτρες. Βέβαια ἡ Χοιρίνη βοήθαγε· χρυσοχέρα ἦταν, τά ροῦχα τους, δικά της, κι ὁ παστουρμᾶς, δικός της. Ὁ Σάθων δέν ἄντεχε τήν γκρίνια τῆς· ἀπό τήν ἡμέρα πούδε τήν Κόρη στήν Ἀκρόπολη μαράζωσε, μυξόκλαιγε, στέναζε, τά χέρια της δέν πιάνανε, στέναζε κι ὁ Σάθων· δέν ἦταν ἡδεῖα ἐν τοῖς στρώμασιν ὅπως ἄλλοτε, κι αὐτός δέν εἶχε παιδικά σάν τόν Ἴππόνικο.

Νά κάνουμε κι ἐμεῖς τάμα μιά Κόρη στήν Ἀθηνᾶ, ἔλεγε καί ξανάλεγε ἡ Χοιρίνη. Ὁ Σάθων δέν ἄντεξε, πῆρε τό γαῖδαρο τό βαρβάτο ἀπ' τό καπίστρι καί κίνησε γιά τό γαιῖδουροπάζαρο. Δέν δυσκολεύτηκε νά τόν πουλήσει· ἦταν καλό τό ζωντανό. Μέ τίς εἴκοσι δραχμές στό πουργί τράβηξε γιά τοὺς μαρμαράδες —τόν Κυδήνορα οὔτε πού τόν σκέφθηκε— καί τήν συμφώνησε. Ὁ Πρατόνικος, ὁ Μέτοικος ἀπ' τήν Τεγέα, τοῦ πῆρε τό μισό γαιδούρι. Ἐφτασε ἡ μέρα τῆς ἀναθέσεως στήν Ἀθηνᾶ Ἐργάνη· ἐργάτης ἦταν αὐτός κι ἡ γυναίκα του καί τά παιδιά τους. Ἡ Ἀθηνᾶ Πολιάς δέν ἦταν γι' αὐτούς. Μόνοι. Τήν Κόρη τήν ἔβαλαν οἱ ἀρμόδιοι σέ μιά γωνιά, ἐκεῖ πού τῆς ταίριαζε, κι αὐτοί γύρισαν εὐτυχισμένοι γιά τίς Πρασιές.

Ὁ Μέλαιβος μετά τήν νίκη στήν Ἰκαρία ἀνέβηκε νά προσκυνήσει τήν Ἀθηνᾶ

Ἀρχαϊκή κόρη Ἀκροπόλεως, ἀριθ. 683

κι ἔκανε τή βόλτα του νά δεῖ τά καινούρια ἀναθήματα τῶν κοροπλάθων· ἦταν καιρός πού δέν εἶχε ἀνεβεῖ στήν Ἀκρόπολη μέ τίς σκοτοῦρες τῆς τραγωδίας. Πολύς κόσμος γύρω ἀπ' τήν Κόρη τοῦ Κυδήνορος, δέν σταμάτησε· δέν τοὺς μπορούσε αὐτοὺς τοὺς ἀριστοκράτες καί τήν κουλτούρα τους, πού ἤξεραν ὅτι, ἂν ἔλεγαν τίς ἐπαινετικές τους κρίσεις γιά τό ἔργο τοῦ Κυδήνορος, θά ἦταν πάντοτε ἰν.

Τράβηξε σ' ἄλλα ἀναθήματα, πού δέν ἦταν κόσμος· τό ἀσκημένο μάτι τοῦ ξεχώριζε τήν Κόρη τοῦ Πρατονίκου:

Σάθων Πρασιεύς
Ἀθηνᾶ Ἐργάνη
Πρατόνικος Τεγεάτης
ἐποίησεν.

Ἀπροσδιόνυσον*: Πτωχαλαζὼν ὁ τε ποιήσας καί ὁ ἀναθείς, εἶπε κι ἔσυρε τά βήματά του κατά τήν ἀγορά. Εἶχε μάθει πῶς στῆς Νεαίρας εἶχαν φέρει τήν Φιλαίνιον.

* ἀπροσδιόνυσον = Kitsch

Όπως ξέρουμε από τον Ξενοφώντα, μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου και τη μάχη της Μαντινείας «ακρισία και ταραχή» επικράτησαν στην Ελλάδα. Για κάποιες περιόδους η ταραχή μπορεί να υποχώρησε· η ακρισία φαίνεται πως παραμένει σταθερή. Τα προβλήματα ταυτότητας (κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής) που κατατρέχουν το νεότερο ελληνισμό οφείλονται, κατά ένα μέρος, στο πόσο μακραιώνη είναι η ιστορία του ελληνισμού εν γένει. Η αρχαιότητα φορτίο απροσδιόριστο, το Βυζάντιο πηγή ζοφερών φαντασμάτων, και ο μοντερνισμός μας δανεισμένος από χίλιες μεριές —ενώ έθνη πολύ πιο αρτιφανή τα καταφέρανε σαφώς καλύτερα. Το ιστορικό βάρος πάντως, από μόνο του, δεν αποδεικνύεται πάντα μια ανυπέρβλητη εμπλοκή —είτε διατίθεται κανείς να το αξιοποιήσει, είτε προτιμά να το λησμονεί. Σε μιαν από μακριά ανάλογη περίπτωση, εκείνη της Ιαπωνίας, η μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο συνονθυλευματική ανάμειξη αμερικάνικης τεχνολογίας και παραδοσιακών κοινωνικών δομών έδωσε το λεγόμενο «Ιαπωνικό Θαύμα». Στην Ελλάδα η αντίστοιχη ανάμειξη δίνει το «Κιτς». (Ίσως γιατί κάτι φτάνει με τις παραδοσιακές κοινωνικές δομές, που δεν ήταν ποτέ τόσο αυστηρές, ή με την εισαγόμενη τεχνολογία, που δεν ήταν ποτέ τόσο αθρόα ή τόσο καλής ποιότητας).

Το ελληνικό κιτς, έτσι, δεν είναι μόνο η επαναφορά κάποιας παρωχημένης αισθητικής, η επικράτηση του φύρδην μείγδην από ατολμία οποιασδήποτε επιλογής, ή η σε τουριστικές αγορές εκποίηση μιας πλαστής εικόνας περί λεβεντιάς και μεσογειακού πάθους, αλλά οι συνεχείς απώλειες μιας χαρακτηριστικής ταυτότητας και ένας πανικόβλητος ατομικισμός, που αναπτύσσονται, συχνά ως τη γελοιογραφική υπερβολή, πάνω σε μια ενδημούσα προδιάθεση. Το ελληνικό κιτς είναι το παιδί που μαθαίνει το «ολ-ράιτ» προτού μάθει το «εντάξει» και ο ενήλιξ με την ευρωπαϊκή γραβάτα που χορεύει κάλαματιανό ή σπάει γύψινα πιάτα σε λαϊκές πίστες· η κυρία που αδελφώνεται με την υπηρέτριά της για να κουτσομπολέψει τις γειτονισσες, και οι γειτονισσες που φθονούν την κυρία γιατί δεν εκμεταλλεύτηκαν εγκαίρως ή αρκούντως την αντιπαροχή και στα δι-

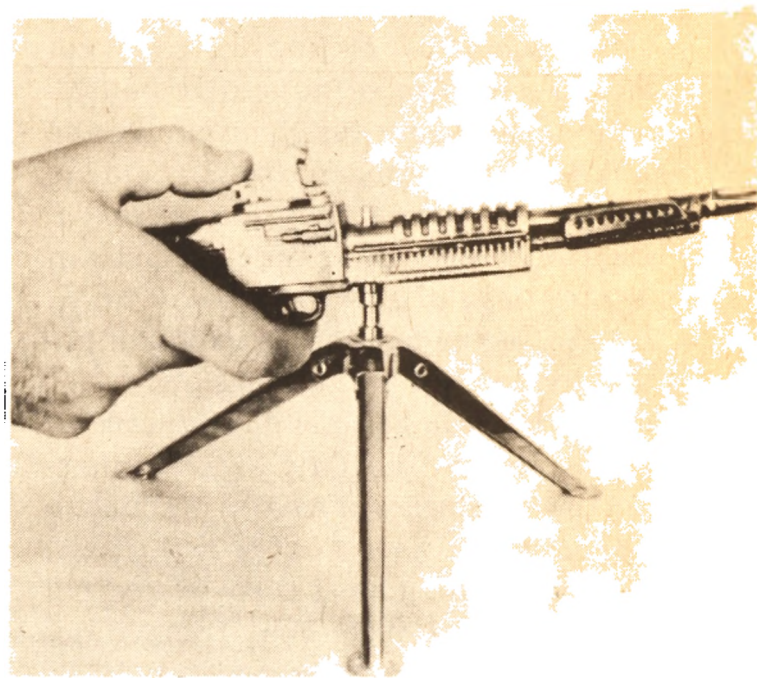
κά τους οικόπεδα. Μια κυρίαρχη τάξη ποτέ σίγουρη για το μέλλον της, μ' άλλα λόγια, και μια κυριαρχούμενη διαρκώς έτοιμη να ξεχάσει το παρελθόν της. Πού να περισσέψουν λοιπόν δυνατότητες για ευαίσθητες διακρίσεις μεταξύ ευμάρειας και καταναλωτισμού, για οριοθετήσεις αισθητικών ανοχών και σταθερές προτιμήσεις του αληθινού από το ψεύτικο, του αυθεντικού από το αποκλειστικά εντυπωσιακό και του έντεχνου από το απειρότεχνο ή το εξαμβλωματικό.

Ας ξεκαθαρίσουμε όμως ότι το κιτς δεν ταυτίζεται οπωσδήποτε με το κακό ή πληβειακό γούστο, και η αντίδραση ή όχι απέναντί του δεν είναι ατομική υπόθεση του καθενός —υπόθεση παιδείας, πληροφόρησης ή ευφυίας. Η καπιτονέ ρόμπα και τα πασουμάκια, ή η προτίμηση μιας μύρας αντί ενός Chateau Lafite, παραδείγματος χάριν, και το κρέμασμα εικόνων, οικογενειακών φωτογραφιών, κουκλών και Αγίων από το καθρεφτάκι του αυτοκινήτου, δεν συνιστούν, καθεαυτές εκδηλώσεις του κιτς. Η συναισθηματική φόρτιση που μπορεί να έχουν ή η κοινωνική αναγνώριση την οποία διεκδικούν τις κάνει τέτοιες. Ένας πολιτικός γάμος, φερ' ειπείν, παραμένει κατά τεκμήριο απλούστερη διαδικασία από τη θρησκευτική τελετή. Αν προστεθούν όμως μουσικές ή χορωδίες, κορδέλες για να περάσουν από κάτω οι νεόνυμφοι, ανθοστόλιστο λαντώ για να τους παραλάβει και περιστέρια που απελευθερώνονται από τα καλάθια τους κατά τη στιγμή της αναχώρησης του ζεύγους (όλα, για να επισφραγίσουν μονιμότερα τη σύνδεση και να εντυπωσιάσουν τους καλεσμένους) τότε το κιτς πρυτανεύει, ανεξάρτητα από το διεκπεραιωτικό λογίδριο του Δημάρχου ή τις σεπτές ευλογίες του Παπά.

Αλλά εάν τέτοιες ακρότητες αποφεύγονται εύκολα, η καθημερινότητά μας δεν περιέχει μόνο ακρότητες. Και το ζήτημα είναι πως ούτε τη συναισθηματικότητα αποφεύγει κανείς, ούτε από την κοινωνική αναγνώριση παραιτείται σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής του. Κάπου, στον κόσμο που ζούμε, το μελό θα μας πιάσει, κι ο εύκολος εντυπωσιασμός θα μας θέλξει, όση εγγήγορη, περίσκεψη ή ενημέρωση κι αν διατηρούμε επιστρατευμένες. Γιατί το κιτς δεν είναι μόνο η αισθητική του κενού, ή, πιο σωστά, η αισθητική της κενότητας και της καινοθηρίας· είναι εξίσου η αισθητική της αντίφασης, κι από τις αντιφάσεις δεν ξεφεύγει απολύτως κανείς.

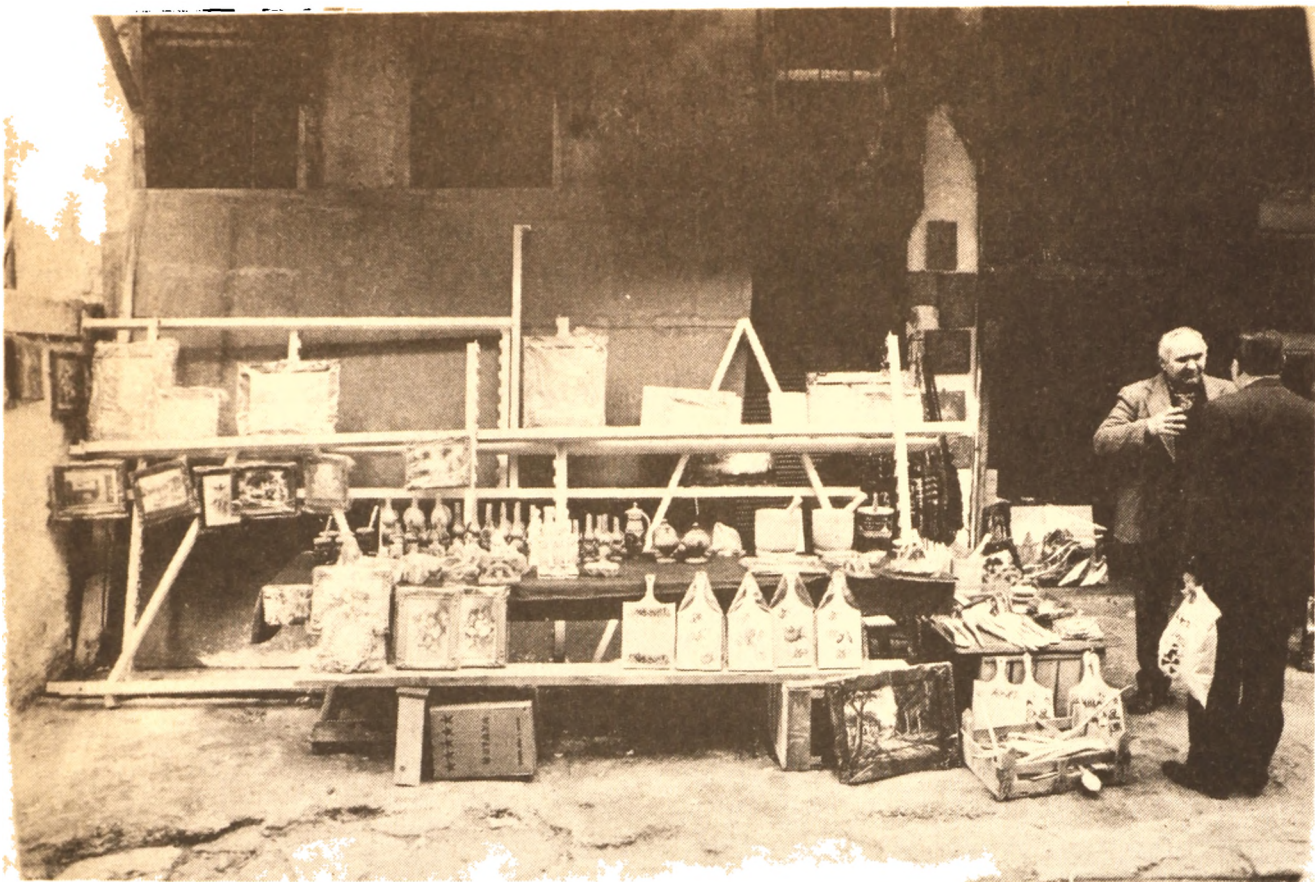
Κατ' επέκταση, η καταγραφή, μελέτη, ερμηνεία των εκδηλώσεων του κιτς θα κινδυνεύει να γλιστρήσει σε ό,τι ακριβώς αποσκοπεί να καταπολεμήσει, αν

φορτισθεί συναισθηματικά με τη σειρά της, αν αποζητήσει χαρακτήρα διδακτικό και κύρος εκπολιτιστικής προσπάθειας. Όπως ο ιερωμένος απέναντι στον υλισμό, ο ψυχίατρος απέναντι στην υποχονδρίαση, ή ο αστυνόμος απέναντι στη δωροδοκία, ο μελετητής του κιτς που θα έπαιρνε πολύ προμηθειικά την προσπάθειά του θα διαβρωνόταν απ' ό,τι κυρίως στηλιτεύει: την καταστόλιστη σοβαρόφάνεια. Ίσως μια δόση αυτοσαρκασμού να είναι πάντα το καλύτερο αντίδοτο στο κιτς. Κι αν πρέπει να σπουδάσουμε το ευτελές, το φτηνό, το κακόγουστο και το αλλοτριωτικό μέσα στην καθημερινή μας ζωή, αφού θέλοντας είτε όχι το διαπιστώνουμε μονίμως ζώντας εντός του, ας το σπουδάσουμε παίζοντας και όχι κορυβαντιώντες για την οριστική του κατάρρευση, που θα τη φέρει δήθεν η μελέτη μας και η σθενερή μας αντίσταση.

Εξάλλου, η οριστική εξαφάνιση του κιτς από την καθημερινή ζωή δεν φαίνεται να είναι ζήτημα μιας διακοσμητικής της απλότητας, μιας αρχιτεκτονικής της λειτουργικότητας, ενός ενδυματολογίου της σέμνης πολυπροσωπίας κ.ο.κ. Όπου και όποτε δοκιμάστηκαν αυτές οι τάσεις το κιτς παρέμεινε, ή επανήλθε μετά από σύντομο περιορισμό. Η οριστική εξαφάνιση του κιτς προϋποθέτει ενδεχομένως μιαν υπέρτατη άνθιση του σε όλους τους τομείς ανεξαιρέτως· ακόμη, ή ιδίως, και σ' εκείνον της πολεμικής βιομηχανίας. Πράγματι, όταν θ' αρχίσουν να κατασκευάζονται πύραυλοι κατάστόλιστοι, που κάτω από το βάρος των διακοσμήσεών τους δεν θα βρίσκουν ποτέ τους στόχους τους, ή πολυβόλα που θα εκपुरσοκροτούν σφαιρικά, προς πάσα κατεύθυνση, από δεκάδες κανες, τότε το κιτς θα έχει βρει το ιδεώδες πεδίο του και η αισθητική, όσο και η ίδια η ζωή, την απαραίτητη ανεμελιά της.

Πέτρος Μαρτινίδης

Το κιτς του Κίτσου

Όσο πλησιάζουν οι γιορτές, τόσο και παίρνω απόφαση να πάμε όλοι οικογενειακώς να περάσουμε Χριστούγεννα με τους γέροντες στο χωριό. Πέρασαν κιόλας εικοσιπέντε χρόνια που είμαι φευγάτος. Έκλεισε μια περίοδος της ζωής μου και έφτασα τώρα σ' αυτήν την ηλικία για να καταλάβω την αξία του χωριού και πόσο όμορφη είναι εκεί η ζωή.

Είναι αλήθεια πως τώρα πια συνηθίσαμε την Αθήνα. Έχει τις ανέσεις της εξάλλου. Ανέσεις και ευκολίες που κερδίσαμε με πολλούς κόπους και θυσίες. Όλα όμως τα μπορεί ο εργατικός άνθρωπος. Κοίτα γύρω σου. Τόσες φασίλιες γνωστών και συμπατριωτών έχουν βολευτεί και καλά μάλιστα. Άλλοι σε δυάρια αλλά και πολλοί σε τριάρια, ακόμη και τεσσάρια. Με μια δεύτερη δουλειά όλοι. Όλοι μας νοικοκυρευτήκαμε. Αλλά πώς το θυμήθηκα το χωριό; Μου βγήκε στη μέση, την περασμένη βδομάδα, που πήγα με τη γυναίκα μου —μέρα αργίας— στο σπίτι του δικηγόρου να κανονίσουμε τις λεπτομέρειες πριν δώσω το καπάρο για το μαγαζί στην πλατεία Αττικής. Μεγάλο, ωραίο, αρχοντικό το σπίτι του. Αλλά ξαφνιάστηκα έτσι όπως το είχαν στολισμένο! Μια μεγάλη βελέντζα στο λιβινγκ ρουμ και στους τοίχους κρεμασμένες τσότρες, χαλκώματα και ένα μεγάλο κέντημα. Στις καρέκλες αντίζ για καλύμματα είχανε απλωμένα ταγάρια. Ένας παλιός σιδερένιος σταυρός ήτανε καρφωμένος πάνω απ' την πόρτα —ποιος ξέρει από ποιον αυλόγυρο ξωκλήσιού τον είχαν περιμαζέψει. Αυτά είναι όσα πρόλαβα να περριεργαστώ, γιατί η κουβέντα μας είτανε σύντομη. Οι άνθρωποι είχανε κανονίσει να βγούμε με τον εργολάβο. Και είσανε

βιαστικοί. Πριν φύγουμε, ήρθε και μας χαιρέτησε και η κυρία δικηγόρου. Απλή και νέα κοπέλα. Για φαντάσου! είχε πλεμμένη στα μαλλιά της μια μαντήλα. Κι αντίζ για ταγιέρ είχε φορέσει σεγκούνι. Λοξοκοίταξα την κυρά μου. Χαιρετιστήκαμε και φύγαμε. Στο δρόμο σχολιάσαμε πόσο απλοί και καταδεκτικοί άνθρωποι είναι ο δικηγόρος μας και η κυρά του. Και να δεις πως μάζευαν όλα αυτά τα χωριάτικα πράγματα και μ' αυτά στολίστηκαν αυτοί και το σπιτικό τους. Δεν ήθελε πολύ σκέψη το πράγμα. Και μεις στο χωριό πρέπει να 'χουμε πολλά παλαικά, παρατημένα στην αυλή ή παραχωμένα στο κελάρι. Τώρα στις γιορτές, που θα πάμε, θα τα συμμαζέψουμε όλα αυτά.

Αλλά πού να περιμένω ως τότε. Την Κυριακή σηκώθηκα ο καλός σου και πήγα στο γιουσσουρούμ. Βρήκα κει ένα σωρό πράγματα απ' αυτά που έχουμε παραπεταμένα στο χωριό. Τα κοιτάζα. Δεν μου 'λεγαν και τίποτα. Δεν ήξερα τι να κάνω. Και νά, το μάτι μου έπεσε σ' ένα τσιγκινο λυχνάρι. Και τι δεν μου θυμήσε.

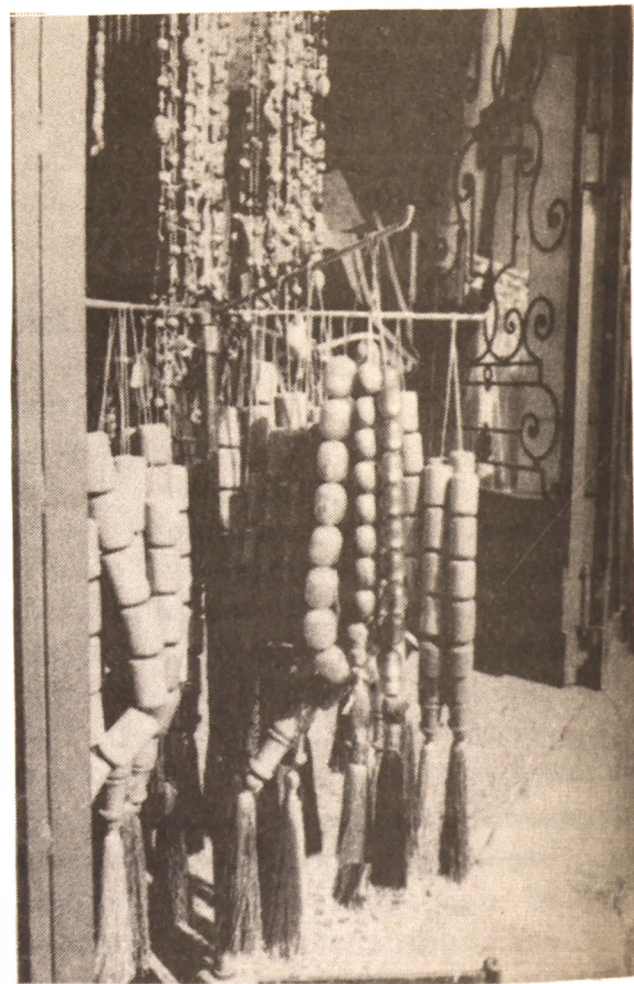
Πήρα το ύφρος μου το αδιάφορο —καθώς ταιριάζει όταν κουβεντιάσεις μ' έναν έμπορο— αλλά και γιατί μου ήταν άβολο ν' αρχίσω κουβέντες τι και πως για ένα παλιολύχναρο. Βέβαια, του έμπορα τα μύτια έχουν δει πολλά, αλλά εγώ νομίζω πως δεν πρέπει ποτέ να αφήνεις έναν έμπορο να σε καταλαβαίνει, για το τι ρωτάς και τι θέλεις να πάρεις...

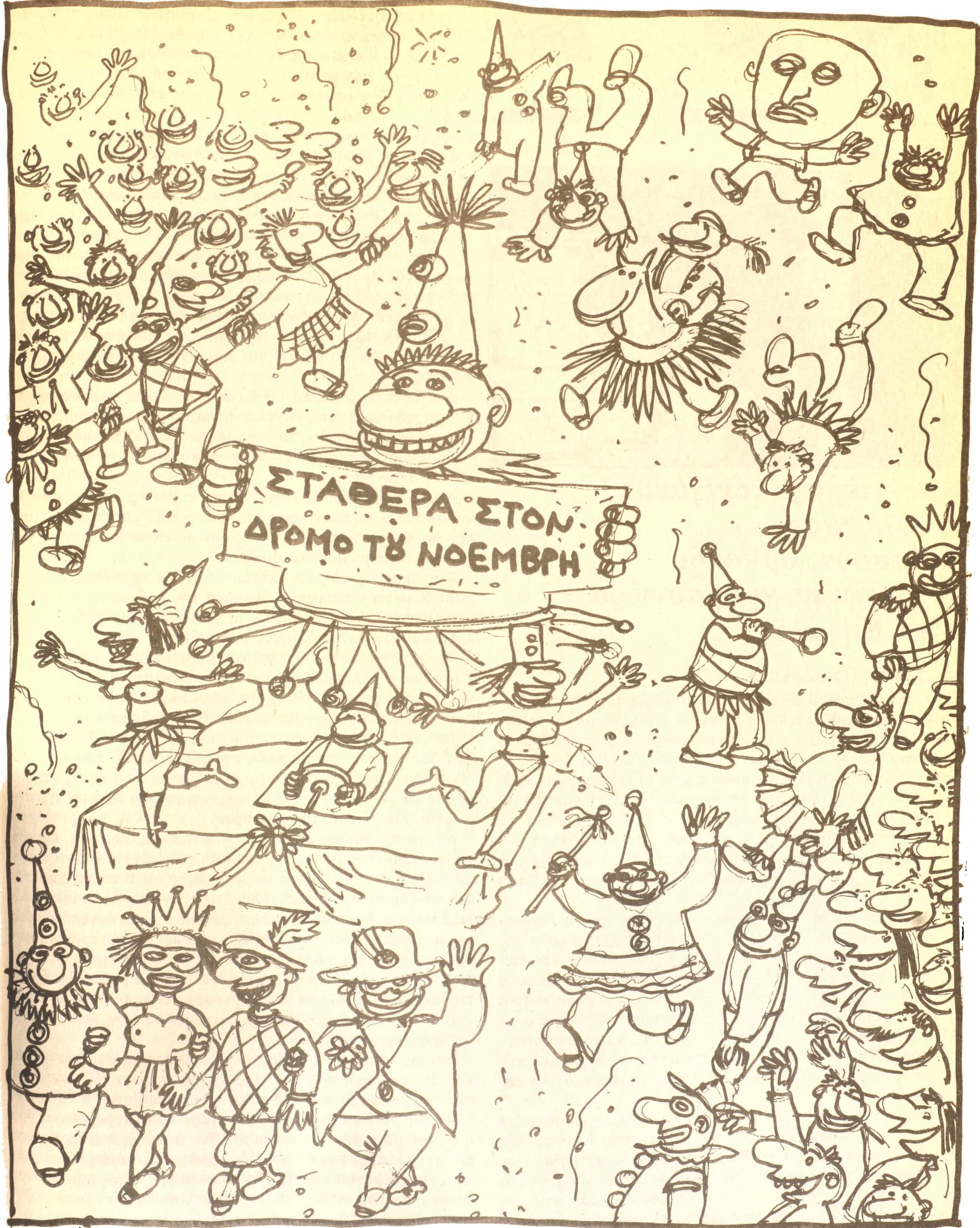
Έκανα ένα μεγάλο γύρο. Χωρίς να πολυκαταλάβω πως, ύστερα από λίγη ώρα είχα φορτωθεί ένα σωρό μπιχλιμπίδια. Ούτε γω ήξερα πώς αποφάσισα να τ' αγοράσω. Λίγο η πονηριά των εμπό-

ρων, λίγο τα ψώνια των άλλων, λίγο επειδή έψαχνα να βρω τα όμοια με το σπίτι του κυρίου δικηγόρου, λίγο και το δικό μου το μεράκι όταν θυμόμουν —και θυμόμουν πολλά— απ' το νοικοκυριό του πατρικού μου, στο τέλος βρέθηκα να κρατώ από δυο γεμάτες πλαστικές σακούλες στο κάθε μου χέρι. Τσότρα, δυο χαλκώματα, το λυχνάρι, ένα ταπάκι μάλινο, μια κουδούνα, ένα βαρόμετρο ταιριασμένο όμορφα σ' ένα σκαλισμένο σε ξύλο, τζάκι —ένα πραγματάκι τόσο δα— το ημερολόγιο του 1985 σε μια βάση από φέτα κορμού, δυο χερούλια από γκλίτσες. Στο τέλος πήρα και δυο κομπολόγια. Ένα μικρό κι ένα μεγάλο. Στο δρόμο, όπως γύριζα σπίτι μου το ξαναγύρισα στο μυαλό μου: Μήπως είχα κάνει βλακεία; μήπως ξυπάστηκα από όσα είδα στου κυρίου δικηγόρου, και πέταξα ένα σωρό λεφτά; Το πράγμα ήθελε σκέψη. Βέβαια, όταν βρεθούμε στο χωριό μπορώ να περιμαζέψω πολλά από δαύτα. Πρέπει να πάμε στο χωριό. Ύστερα μας περιμένουν κι αυτοί εκεί πάνω. Να δεις πώς κάνουν στο καφενείο από όσα τους ιστορώ για τη ζωή της πολιτείας, τη δουλειά μου και τα όσα αποφασίζονται γι' αυτούς στην πρωτεύουσα. Κι όπως τα γύριζα όλα αυτά στο μυαλό μου αποφάσισα τι θ' αποκάμω με δαύτα. Την άλλη Κυριακή αν έχει ανοίξει κι ο καιρός, θα πάμε με την κυρά μου στο εξοχικό, στο Ζούμπερι. Εκεί θ' αφήσω όσα μάζεψα απ' το Γιουσσουρούμ. Στο διαμέρισμά μας στην Αθήνα θα κρατήσω μόνο το μεγάλο κομπολόι.

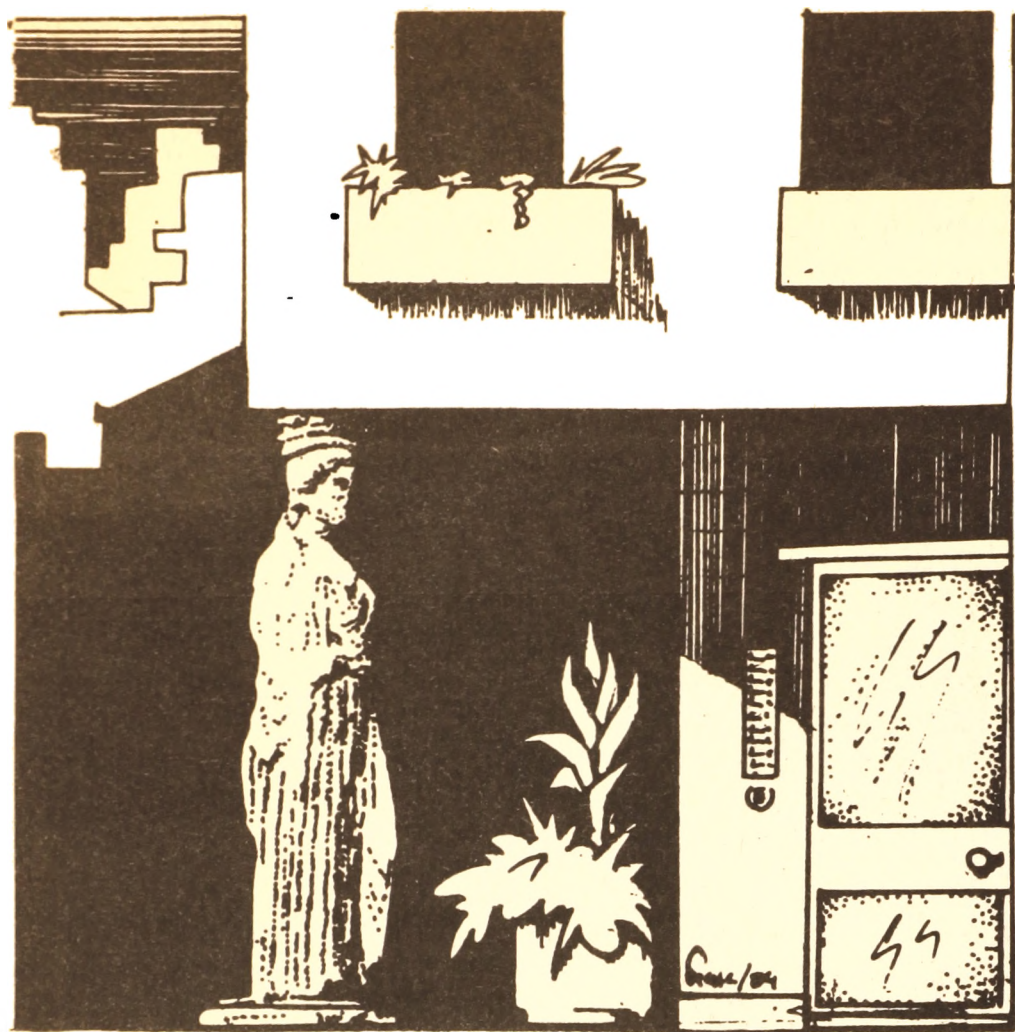
Θα το κρατήσω και θα το παίζω τα βράδια όταν θα παρακολουθούμε στην τηλεόραση το καινούριο σήριαλ.

Κίτσος Κοντός

του Γιάννη Καλαϊτζή

Καλλιτέχνης τσιγγάνος ανταλλάσσει Ντάτσουν, αρκούδα και ντέφι με γκαρσονιέρα στην Κυψέλη

του Γιάννη Παπαμιχαήλ

Τρεις, τυχαία επιλεγμένες μεταρρυθμίσεις, η πρώτη στο χώρο της φαρμακευτικής περιθαλψης, οι δύο άλλες στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού των συγκοινωνιών, είδαν το φως πρόσφατα: πρόκειται για τον περιορισμό των φαρμακείων που διανυκτερεύουν· το πρόγραμμα κατασκευής ενός νέου υπεραστικού οδικού δικτύου στο μήκος του οποίου προβλέπεται η δημιουργία σταθμών ευρωπαϊκού τύπου (ρεστωράν που γεφυρώνουν το δρόμο τύπου «Παβέζε» κτλ.)· και, τέλος, την κατάργηση των ξύλινων βαγονιών στο μετρό της Αθήνας. Κοινό χαρακτηριστικό των τριών αυτών μεταρρυθμίσεων, η κρατική παρέμβαση με στόχο τον εκσυγχρονισμό.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα, η πολεμική γύρω από τη λεγόμενη «επιστορφή στις ρίζες», η διαμάχη που αφορά το ρόλο της κρατικής παρέμβασης στα οικονομικά, πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα, η αντιδικία πάνω στις αιτίες της εξάρσης της βίας τύπου πανκ, απασχόλησαν αρκετά τον προοδευτικό Τύπο και ειδικότερα, τα έντυπα της Αριστεράς. Κοινός άξονας συζήτησης εδώ, ο ρόλος, το μέγεθος, η αποτελεσματικότητα της κρατικής παρέμβασης, η διατύπωση ενός εναλλακτικού μοντέλου πολιτιστικής ανάπτυξης, η ανεκτικότητα, ο πλουραλισμός.

Κοινός παρονομαστής των μεν και των δε, η αντιστοιχία μπροστά στα φαινόμενα της οικονομικής, πολιτιστικής, ηθικής, και αισθητικής μας παραλυσίας που ολοένα πληθαίνουν.

Στις γενικές τους γραμμές, τα συμπτώματα είναι γνωστά σε όλους. Είναι η αδράνεια του κοινωνικού σώματος στις κάποιες, έστω και ελάχιστες προσπάθειες για μια κάποια αλλαγή και καθημερινών πρακτικών. Είναι ο κυνισμός, η αταξικότητα, η αμνησία των μέσων στρωμάτων. Είναι η ταχύτητα αντι-

γραφής, παρόδου και επιστροφής της μόδας που παράγεται καθημερινά από την παγκόσμια επικαιρότητα της κρίσης σε όλους τους τομείς. Είναι η επίπεδη, νεκρή εικόνα του συλλογικού ασυνείδητου, που δεν γνωρίζει άλλες παραλλαγές έξω απ' αυτές της «λούφας», ιδιαίτερα εκείνης που είναι επικερδής. Είναι η έκρηξη στο κενό του πλαστικού, των γηπέδων, της εμπορικής πορνογραφίας και της κακόγουστης διαφήμισης μιας πρώην καταπιεσμένης σεξουαλικότητας. Είναι η εντύπωση πως η Αθήνα γέμισε ανθρώπους κι εξαρτήματα (αστυφιλία, κυκλοφοριακό χάος κτλ.), ενώ η ενδοχώρα μοιάζει όλο και πιο εγκαταλελειμμένη. Είναι η γάγγραινα της αδιαφορίας, της εξατομίκευσης και του αρριβισμού που κερδίζει έδαφος σ' όλο το πλάτος του κοινωνικού ιστού. Είναι το καρναβάλι της ετερόκλητης σημειολογίας των «διανοουμένων της Αριστεράς» που ντύνει παρδαλά, στολίζει και νοικοκυρεύει το κενό της παραγωγής ενός πρωτότυπου θεωρητικού λόγου. Ως την άκρη της συχνά αλλοπρόσαλλης πολυμορφίας της η σύγχρονη ελληνική κοινωνία είναι μια κοινωνία χωρίς μύθους, υπερρεαλιστική.

Εδώ εντάσσεται κι απ' εδώ πηγάζει ο ελληνικός μοντερνισμός, το κακό του γούστο και οι (πιθανόν) λανθασμένες του επιλογές.

Δεν θα επιχειρηματολογήσω σε πλάτος, θα επισημάνω μόνο με τα περιορισμένης εμβέλειας παραδείγματα που ανέφερα στην αρχή, το μέγεθος του προβλήματος που περιμένει την ένταξή του στην τμηματική ή όχι ανάλυση της υπόστασης του μοντερνισμού μας.

Δεν θα επιχειρηματολογήσω ούτε σε βάθος, το μακροσκελές κείμενο που θα προέκυπτε από μια τέτοια επιχειρηματολογία δεν θα αντιστοιχούσε στον τυχαίο κι αυθαίρετο χαρακτήρα των παραδειγμάτων που διάλεξα.

Φαινομενικά άσχετα μεταξύ τους, τα παραδείγματα αυτά φορτίζουν τα καθημερινά βιώματα του πολίτη με μια ένταση πεποιθήσεων, όπου τα υπέρ και τα κατά διαμοιράζονται ανάλογα με τις προτεραιότητες που υποκειμενικά αναγνωρίζει ο καθένας στο ενεργητικό της κάθε μεταρρύθμισης. Έτσι, ένα από τα βασικά επιχειρήματα που επικαλούνται οι φαρμακοποιοί για τη μείωση του αριθμού των φαρμακείων που διανυκτερεύουν είναι ότι οι περισσότεροι νυκτερινοί τους πελάτες δεν προμηθεύονται σκευάσματα εκτάκτου ανάγκης, αλλά προϊόντα που δεν επείγουν (σαμπουάν, ασπιρίνες, κτλ.). Κάνοντας τον δικηγόρο του διαβόλου, θα ρωτήσουμε: βάσει ποιας λογικής θα πρέπει σώνει και καλά να μας αφαιρεθεί η δυνατότητα αγοράς σαμπουάν στις τρεις το πρωί;

Δεν πρόκειται για ένα προκλητικό απλώς ερώτημα. Πρόκειται για μια απορία: γιατί η κρατική ρύθμιση να κλείνει τις δημόσιες πόρτες της νύχτας νωρίς - νωρίς, γιατί να περιχαράκωνει, να δημιουργεί ζώνες «αδύνατου» αντί να πολλαπλασιάζει τις επιλογές δυνατοτήτων εκεί και όπου είναι δυνατόν; Συναφές με αυτό το ερώτημα, ένα άλλο: είναι πάντα η σωστή επιλογή να ερμηνώνεται ο δρόμος τη νύχτα; να μην υπάρχει ένα τηλέφωνο, μια ανθρώπινη παρουσία, να μην υπάρχουν πια διαβάτες, σε τελική ανάλυση να υπάρχουν μόνο «υπόπτοι τύποι» και υπεύθυνοι του ελέγχου και της καταστολής τους, όπως σε πολλές αμερικάνικες πόλεις;

Επίσης συναφές το ερώτημα που αφορά τη δημιουργία οδικού δικτύου ευρωπαϊκών προδιαγραφών, με ανάλογες υπηρεσίες τύπου «Παβέζε»: ποιος δεν έχει νιώσει, στα οδικά του ταξίδια, την παγερότητα και τη βία αυτών των ευρωπαϊκών δρόμων και ποιος δεν έχει συναισθανθεί, σε αντίθεση, τη σιγουριά της αμεσότητας της κοινωνικής σχέσης που παρέχουν οι τεχνικά κακοί ελληνικοί εθνικοί δρόμοι —που προσφέρουν τη δυνατότητα, αν σου συμβεί τίποτα, να απευθυνθείς στο «μάστορα» του συνεργείου του γειτονικού χωριού ή τον καφετζή, για να σε βοηθήσουν στη λύση οποιουδήποτε προβλήματος, μηχανικής φύσης ή όχι;

Δεν έχω την αξίωση να διατυπώσω εδώ εναλλακτικές προτάσεις. Γνωρίζω τη σοβαρότητα των επιχειρημάτων που στηρίζουν αυτές τις μεταρρυθμίσεις: η βία των ναρκομανών που εξαναγκάζει τους φαρμακοποιούς να διαφυλάξουν την περιουσία και την προσωπική τους ασφάλεια κλείνοντας νωρίς. Η «απόδοση της αναδιάρθρωσης του υπεραστικού οδικού δικτύου» για την οικονομία. Τα ερωτήματα που τίθεται είναι όμως παράγωγα της υποψίας ότι δεν τέθηκαν καν από τους αρμόδιους τη στιγμή που αποφάσιζαν. Αντιμετωπίστηκε λόγω χάρη, το πρόβλημα της αισθητικής πριν αποφασιστεί η κατάργηση των ξύλινων βαγονιών του μετρό: εξαντλήθηκε κάθε προσπάθεια τεχνικής του ανανέωσης; Ας σημειωθεί ότι η αντικατάσταση των παλιών λονδρεζίκων ταξί από νέα συνοδεύτηκε από τη συστηματική προσπάθεια διατήρησης της παραδοσιακής μορφής των παλιών οχημάτων.

Αποφεύγοντας να θέσει ερωτήματα στα συγκεκριμένα και καθημερινά προβλήματα της κοινωνικής ζωής, η αριστερή κριτική υπέστη αναμφίβολα κι αναπόφευκτα καθίζηση και εγκλωβίστηκε σε τελεσίγραφες διαμαρτυρίες και σπασμωδικές θεωρητικοποιήσεις. Οι «ρίζες» μας βυθίζονται πράγματι σε κάποια βιώματα ανθρώπινων σχέσεων που λειτουργούσαν (και λειτουργούν εν μέρει ακόμα) μέσα σε πλαίσια φαινομενικά ανοργάνωτα, άταχτα, μισο-νόμιμα και ημι-ξεχαρβαλωμένα. Το κράτος, απασχολημένο με το κυνήγι των αντεθνικώς φρονούντων, επενέβαινε ελάχιστα στη διαμόρφωση των κοινών, καθημερινών κοινωνικών σχέσεων. Ο «κανόνας» και η «τάξη» πολύ λίγο επηρέαζαν και ελάχιστα μόνο περιόριζαν τις κοινωνικές πρακτικές που δεν είχαν άμεση σχέση με την πολιτική. Τα πλαίσια της προσωπικής ελευθερίας (και σίγουρα κάποτε και ασυδοσίας, αναπόφευκτα), στάθηκαν έτσι στην Ελλάδα σε κάποια βάση διαφορετική απ' αυτή των άλλων δυτικών κοινωνιών - κάποια βάση πολύ πιο ευρύχωρη, πολύ πιο βιώσιμη...

Διατηρήθηκαν κάποια ίχνη ιστορικής υποκειμενικότητας, κι αυτό παρά την ήττα, παρά τον εμφύλιο. Σε αντίθεση με τις δυτικές κοινωνίες, ιδιαίτερα της ΗΠΑ και τη Γερμανία, το λαϊκό κίνημα, αν και ηττημένο κατόρθωσε να διατηρήσει μέσα στην καπιταλιστική κοινωνία, κάποια άκρη από τον τεντωμένο μίτο της ιστορίας του. Η κατανάλωση δεν υπερίσχυσε τόσο απόλυτα απέναντι στη δημιουργικότητα, το θέαμα δεν υποσκέλιζε τη ζωή, το επεισόδιο δεν παραμέρισε την ιστορία. Ανάμεσα στη νέα γενιά της αμέσως μετά τον εμφύλιο εποχής και την ιστορία υψώνεται ένας τοίχος σιωπής που χοντροειδώς προσπαθεί να καταπνίξει κάθε μνήμη και κάθε σκίρτημα ζωής μέσα στο τέλμα ενός επαρχιώτικου μικροαστικού (και εθνικόφρονα) καθωσπρεπισμού. Όμως, όταν στα τέλη της δεκαετίας του '50 φτάνει η εποχή των «τηναιήντζερς» όλων των ηπειρών, η εφηβεία αναβλύζει και ραγίζει από τα μέσα τα απαρχαιωμένα και πνιγηρά θεσμικά πλαίσια της μετεμφυλιακής περιόδου. Νέο κύμα, νέες ηλικίες, νέες προοπτικές, όπου ωριμάζει ο ριζοσπαστισμός μιας γενιάς ανάμεσα σε δύο εποχές, ανάμεσα σε δύο κόσμους με τις αντιφάσεις, τις αυταπάτες, τους προβληματισμούς και τ' αδιέξοδά της. Απ' εκείνες τις γενιές προέρχονται κατά το μεγαλύτερο μέρος οι σχεδόν μεσήλικες πια θεωρητικοί της «νέας αριστεράς», αυτής που δυστυχώς, τόσο μοιάζει να συγχέει την ιδιωτική πρωτοβουλία με την ατομική ελευθερία. Πράγματι, αν η σημερινή νέα γενιά, εγκλωβισμένη ανάμεσα στο μοντέλο αυτής της ίδιας εφηβείας της δεκαετίας του '50 και το πολιτικό της αδιέξοδο, απογοητεύει τόσο τους κουρασμένους ριζοσπάστες, είναι πιθανόν γιατί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι ριζοσπάστες αυτοί αμφισβητούν σήμερα τον ίδιο τους τον ριζοσπαστισμό περισσότερο απ' όσο αμφισβητούν τα θεμέλια της κοινωνίας στα οποία ζουν και κινούνται.

Το βάρβαρο κενό που χαρακτηρίζει η άρση της βαρύτητας από τις σημασίες των πραγμάτων και των λέξεων — άρση βα-

ρύτητας που επιτελείται με τον ανεξέλεγκτο υποκειμενισμό των τοποθετήσεων και τον καρκινοειδή πολλαπλασιασμό των νοημάτων κάθε λέξης— συντελεί σημαντικά και στην επιδείνωση του σπασμωδικού χαρακτήρα των περισσότερων από τις εναλλακτικές προτάσεις που βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Γιατί επιτέλους, έστω κι αν η διατύπωση αυτή είναι πρόχειρη, οι πιο άμεσες και οι πιο ζωτικές ρίζες μας βυθίζονται περισσότερο στο βραδυνό μερμίσγισμα της ζωής στα ανοιχτά καφενεία, γαλατάδικα, ψιλικάτζιδικα και φαρμακεία και λιγότερο στην κατά πολύ μυθική αυτονομία των κοινοτήτων, τους συλλογικούς οργανωτές κουλτούρας αλά - ιταλικά και τους καλόγερους του Άθω.

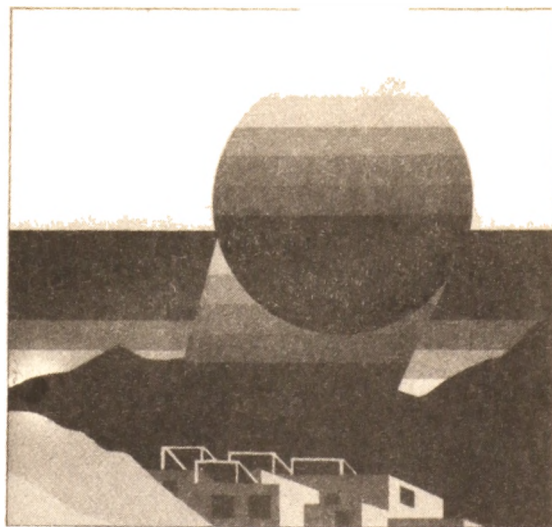
Είναι καιρός να αποκαθλώσουμε την κριτική από τα άδεια αντικείμενα στα οποία την έχουμε εφαρμόσει. Να υπεραμυνθούμε της πολυμορφίας της καθημερινότητας και της αισθητικής της υπόστασης. Σφαιρικότητα δεν είναι η πρόχειρη θεωρητικοποίηση των αποτυχιών μας, ούτε η αναγωγή σε μοντέλα πολιτιστικής ανάπτυξης απρόσιτα, παρωχημένα ή συντηρητικά. Πλουραλισμός έχει γίνει το ιδεολογικό άλλοθι και η παγίδα μιας αριστεράς που ζητά, όπως και ο καπιταλισμός στη σημερινή περίοδο κρίσης, όλο και λιγότερο κράτος, όλο και περισσότερο ιδιωτική πρωτοβουλία.

Τα φαινόμενα, όπως και οι λέξεις, απατούν. Σφαιρικότητα και πλουραλισμός σημαίνει σήμερα διατήρηση ανοιχτών ερωτημάτων, επιμονή στην αμφισβήτηση του κόσμου και ακόμα, κυρίως, της δικής μας πρακτικής.

□

ΗΛΙΟ HANS RAU ΤΕΧΝΙΚΗ

Εφαρμογές της ηλιακής ενέργειας

GUTENBERG

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Νεόφυτος Παπαδόπουλος

Τα βιβλία μας θα τα βρείτε
σ' όλα τα βιβλιοπωλεία
και στο βιβλιοπωλείο
GUTENBERG - Σόλωνος 103
Τηλ. 36.00.127, 36.29.402

Στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε η βιομηχανία παραπληροφόρησης και αποπληροφόρησης δεν ακμάζει μόνο σε συνθηκές κρατικής καταπίεσης και τρομοκρατίας, αλλά απ' ό,τι αποδειχνεται ανθεί και θριαμβεύει ιδιαίτερα στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες. Άλλωστε ο Πινোসέτ, ο Εβρέν και ο Γιαρουζέλσκι δεν έχουν και τόση ανάγκη από έμμεσους τρόπους προβολής των απόψεών τους, γιατί διαθέτουν αποτελεσματικότερα μέσα όπως είναι οι φυλακές, τα βασανιστήρια, οι κρεμάλες και «οι συμπτωματικοί πνιγμοί» στα ποτάμια, των χωρών τους. Η χώρα μας όμως, που διανύει την ευτυχή περίοδο του «σοσιαλιστικού της μετασχηματισμού» προσφέρεται για λεπτότερους χειρισμούς στο πρόβλημα της παραπλάνησης και του αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης. Έτσι, το χοντρό πολιτικό παιχνίδι παίζεται και εξελίσσεται πίσω από τα πολύχρωμα και κακόγουστα φύλλα (αυτό είναι ένα θέμα για το ΚΙΤΣ) του ελληνικού Τύπου. Πολλά έχουν γραφτεί και άλλα τόσα έχουν αποκαλυφθεί για ορισμένους «νομούς» στο χώρο του Τύπου.

Εμείς δεν πρόκειται, βέβαια, ν' αποκαλύψουμε κάποιο νέο σκάνδαλο, θα καταγράψουμε όμως βήμα προς βήμα την εκπληκτική μεθόδευση για την άλωση της μοναδικής δημοκρατικής εφημερίδας στη Β. Ελλάδα που φέρει τον ομώνυμο τίτλο της συμπρωτεύουσας.

Περί «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ», λοιπόν, ο λόγος. Για μια εφημερίδα που από την ίδρυσή της μέχρι πριν από λίγους μήνες είχε σταθεί με συνέπεια στο πλευρό της δημοκρατικής παράταξης και συχνά αποτέλεσε καταφύγιο πολλών τάσεων και ρευμάτων της αριστεράς. Σίγουρα δεν ήταν η όαση της δημοσιογραφικής ερήμου, διανέονταν όμως από μία πλατιά αντίληψη για τη δημοκρατία και τον πλουραλισμό.

Αυτό οφείλονταν όχι τόσο στη δημοκρατική γνησιότητα της ιδιοκτησίας, όσο στην προοδευτική προσωπικότητα του διευθυντή της. Ο Αντώνης Κούρτης (πρώην διευθυντής) παρέλαβε τη «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» από την πρώτη μέρα της γέννησής της και για 22 χρόνια πορεύτηκε μαζί της.

Απολύθηκε ξαφνικά από τη νέα κληρονομία του συγκροτήματος Κατερίνα Βελλίδη διαμέσου του δικηγόρου της και χωρίς καμία προειδοποίηση. Το γεγονός προκάλεσε μεγάλη αίσθηση και αποτέλεσε είδηση του ημερήσιου Τύπου. Πολλά σενάρια κυκλοφόρησαν στη συμπρωτεύουσα γι' αυτή την ξαφνική απόλυση. Το πιο βασικό απ' αυτά ήταν εκείνο που στηρίζονταν στις προσωπικές αντιθέσεις. Πολλοί πίστεψαν την αληθοφάνειά του γιατί και ο ίδιος ο Αντώνης Κούρτης δεν σχολίασε την απόλυσή του. Ο τοπικός μηχανισμός του ΠΑΣΟΚ και ορισμένοι «υψηλά ιστάμενοι» στην ιεραρχία έτριβαν τα χέρια απ' τη χαρά τους γιατί απαλλάχτηκαν από έναν «ανυπότακτο στην κομματική πειθαρχία παράγοντα της πόλης».

Αργότερα όταν γεύτηκαν τη γλύκα της «κριτικής για το καλό της αλλαγής», κατά-

Πώς μεθοδεύεται η άλωση μιας δημοκρατικής εφημερίδας

του Νίκου Χρυσόπουλου

λαβαν το τραγικό τους λάθος. Η εφημερίδα για πολλούς μήνες εμφανίζονταν ακέφαλη και στη θέση του διευθυντή φιγουράριζε το όνομα της ιδιοκτήτριας που δεν είχε καμιά σχέση με τη διεύθυνση και τη σύνταξή της.

Σ' αυτό το διάστημα η εφημερίδα αποτέλεσε πρότυπο φιλοκυβερνητικής προπαγάνδας για να μην διεγείρει τις υπο-

ψίες των αναγνωστών. Παράλληλα, η ιδιοκτήτρια διαβεβαίωνε τον αρχισυντάκτη και το προσωπικό ότι δεν πρόκειται ν' αλλάξει τίποτα στην πολιτική γραμμή της εφημερίδας. Παρ' όλα αυτά, σκόπιμα συντηρούνταν ένα κλίμα διάχυτης ρευστότητας. Καμιά πρωτοβουλία των συντακτών δεν προωθήθηκε, ενώ οι μισθοί εξακολουθούν να κυμαίνονται εν έτει 1984 ανάμεσα στις 12.000 και 30.000 δραχμές το μήνα. Η αλλαγή του σχήματος από μεγάλο σε tabloid δεν συνοδεύτηκε ούτε από νέες προσλήψεις αλλά ούτε και από την αξιοποίηση των υπάρχοντων στελεχών της.

Στο ίδιο διάστημα ξέσπασε το σκάνδαλο που αποκάλυψε «το Ποντίκι» για την ανάμιξη της ιδιοκτήτριας σε «παγανιστικές τελετουργίες» με μάγισσες και ξόρκια που κόστισαν αρκετές δεκάδες εκατομμύρια, ενώ ένα μέρος απ' αυτά πληρώθηκαν με ακάλυπτες επιταγές, πράγμα που προκάλεσε τη δικαστική εμπλοκή. Ας σημειωθεί παρενθετικά ότι πρόσφατα αναβλήθηκε η δίκη με τις «μάγισσες» γιατί η κατηγορούμενη «απουσίαζε στο εξωτερικό».

Οι συντάκτες συγκρίνοντας το φτωχότατο χαρτζιλίκι τους με τις απίθανες σπατάλες της ιδιοκτήτριας αισθάνθηκαν μεγάλη πικρία και αγανάκτηση.

Λίγο αργότερα ο Μητσοτάκης (πριν από την εκλογή του σαν αρχηγός της ΝΔ) επισκέφθηκε «ινγκόνιτο» τις εγκαταστάσεις του συγκροτήματος, ενώ οι σχέσεις του Βαρδινογιάννη και της κυρίας Βελλίδου συσφίγγονταν και αποκτούσαν ιδιαίτερη θερμότητα. Μαζί μ' όλα αυτά ο πρόεδρος της Δημοκρατίας με την ευκαιρία της παρουσίας του στη Θεσσαλονίκη για την εθνική γιορτή της 28ης Οκτωβρίου, εγκαινίασε αυτοπροσώπως το «Βελλίδειο Πολιτιστικό Κέντρο» που πρόκειται μάλλον για μια ιδιόκτητη «γκαλερί». Δεν θα σχολιάσουμε το ιδιότυπο περιεχόμενο της προεδρικής ενέργειας. Απλά αναφέρουμε ενδεικτικά το γεγονός για να φανεί η ισχυρή προστασία που απολαμβάνει η ιδιοκτήτρια με τόσο εντυπωσιακό και επίσημο τρόπο.

Όλα αυτά συνηγορούν στην εκδοχή (που θεωρείται και επικρατέστερη) για την άλωση της εφημερίδας από τα εφοπλιστικά εκδοτικά κέντρα της Δεξιάς. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται από την επίθεση που εξαπέλυσε η «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» κατά του Νομάρχη στ' όνομα «της αλλαγής». Η αφορμή που πυροδότησε την αποκάλυπτη επίθεση είναι η άρνηση του Νομάρχη για αποχαρκτηρισμό μιας έκτασης στους Αμπελόκηπους που χαρακτηρίστηκε από το ΥΧΟΠ σαν σχολικός χώρος και ανήκει σε γνωστό βιομήχανο και φίλο της κυρίας Βελλίδου.

Ωστόσο, μια προσεκτική αποκρυπτογράφηση των αντινομαρχιακών κειμένων αποκαλύπτει τους ευρύτερους στόχους της εφημερίδας. Τα κείμενα είναι όλα ανώνυμα —εκτός από μία περίπτωση ενός έντιμου και σεμνού δημοσιογράφου με οικολογικές ευαισθησίες που μάλλον έπεσε στην καλοστημένη αντικυβερνητική παγίδα. Η κριτική στο Νομάρχη συνδέεται με

το πενταετές πρόγραμμα και εμπνέεται από τα σχέδια και τις προτάσεις της Δεξιάς για ορισμένα έργα.

Το πιο χαρακτηριστικό είναι το έργο του Ευρωλιμένα που δεν σχετίζεται με το Νομάρχη γιατί πρόκειται για θέμα που συζητείται σε διεθνές επίπεδο και παρουσιάζει δυσεπίλυτες δυσχέρειες. Η Γιουγκοσλαβία στο πρόβλημα της διάνοιξης του πλωτού διαδρόμου του Αξιού απαιτεί οι αποφάσεις για τις λειτουργίες του Ευρωλιμένα να παίρνονται από τα Σκόπια και τη Θεσσαλονίκη. Είναι φανερό ότι πρόκειται για τη γνωστή υπόθεση του Μακεδονικού προβλήματος και την πίεση που ασκεί η Γιουγκοσλαβία. Η Ελληνική πλευρά επιμένει —και σωστά— οι αποφάσεις να παίρνονται από Αθήνα - Βελιγράδι. Αυτή είναι η εμπλοκή και σ' αυτό γίνεται η σπέκουλα του συγκροτήματος. Το ίδιο συμβαίνει και με μια σειρά άλλες περιπτώσεις που εμφανίζονται σαν έλλειψη ενδιαφέροντος από την κυβέρνηση για τα τοπικά προβλήματα.

Η ενορχηστρωμένη λοιπόν επίθεση έχει άλλους στόχους και δεν περιορίζεται στο Νομάρχη. Ο ίδιος ο Νομάρχης σε πρόσφατη συνεδρίαση του νομαρχιακού συμβουλίου κατήγγειλε «μερίδα του τοπικού Τύπου που τις τελευταίες εβδομάδες, επιδίδεται σε μια προσπάθεια αποπροσανατολισμού και άγονης κριτικής με επιθέσεις σε θεσμούς και πρόσωπα με ύφος και μεθόδους που ανήκουν σε άλλες εποχές».

Η δυστυχία του νομάρχη αλλά και της

κυβέρνησης είναι ότι δεν έχουν τη δυνατότητα ν' αμυνθούν γιατί από τις άλλες δύο τοπικές εφημερίδες η μία («Μακεδονία») ανήκει στο συγκρότημα και η δεύτερη στη δεξιά. Έτσι, παραμένει ανοιχτός ο δρόμος για την υπονόμευση και το ροκάνισμα της κυβέρνησης από μια εφημερίδα που θα «στηρίζει και θα κριτικάρει την αλλαγή». Εξάλλου, σύμφωνα και με τη γνώμη δημοκρατικών πολιτικών παραγόντων, ο Μητσοτάκης δεν θα ήθελε μια τρίτη δεξιά εφημερίδα στη Θεσσαλονίκη, αλλά μια φιλοκυβερνητική εφημερίδα που θα πλειοδοτεί στα λεγόμενα του Αντρέα, και θα «κριτικάρει» αποφασιστικής σημασίας ζητήματα που αφορούν κυρίως την τοπική ζωή. Μ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η διαβρωτική δράση μέσα στη βάση του ΠΑΣΟΚ.

Παράλληλα η ίδια εφημερίδα για να διατηρήσει την «αξιοπιστία» της και να εξασφαλίσει το «αριστερό άλλοθι» φιλοξενεί όλη την προπαγανδιστική παραγωγή της τοπικής οργάνωσης του ΚΚΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα ξεπέρασε και τον... «Ριζοσπάστη». Με τα λεγόμενα των Δημάρχων και του εκπροσώπου του ΚΚΕ προσπάθησε ν' αμφισβητήσει το έργο του νομαρχιακού συμβουλίου, ενώ στην πρόσφατη πανεργατική απεργία που οργανώθηκε κυρίως από το ΚΚΕ αφιέρωσε μία ολόκληρη σελίδα και πρωτοσέλιδη προβολή εκθέτοντας την ΠΑΣΚΕ σαν απεργοσπαστική δύναμη. Αναφέρουμε επίσης, ότι η κ. Βελλίδη συναντήθηκε πρόσφατα

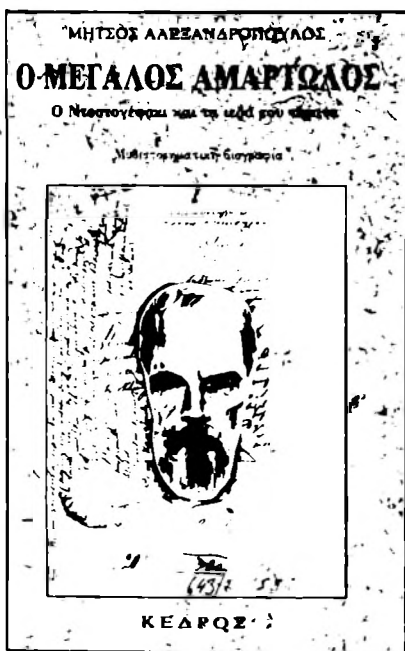
στην Αθήνα με τον Χ. Φλωράκη και τρεις φορές στη Θεσσαλονίκη με το τοπικό κλιμάκιο του ΚΚΕ, με επικεφαλής τον κ. Βουλγαρόπουλο και τον τοπικό ανταποκριτή του «Ρ» κ. Κουζινόπουλο.

Έτσι η καλή μας «δημοκρατική» εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» εμφανίζεται με καθημερινό πρωτοσέλιδο που εμπνέεται από τους —όχι και τόσο σπάνιους— λόγους του Αντρέα και στο εσωτερικό της σφυροκοπεί την κυβέρνηση τότε από δεξιές και τότε από αριστερές θέσεις. Τέλος, δημοσιογραφικοί κύκλοι στη συμπρωτεύουσα σχολιάζοντας τον ετήσιο ισολογισμό του συγκροτήματος που παρουσιάζει έλλειμμα 91 εκατομμύρια δραχμές έθεσαν το εξής ερώτημα: Θα προχωρήσει η κυβέρνηση στη διάλυση της Ανώνυμης Εταιρείας του συγκροτήματος, αφού το έλλειμμα ξεπερνάει το 50% του μετοχικού κεφαλαίου που υπολογίζεται στα 150 εκατομμύρια δραχμές ή θα επαναληφθούν οι γνωστοί συμβιβασμοί που ακολούθησε μέχρι σήμερα και με άλλα συγκροτήματα του Τύπου;

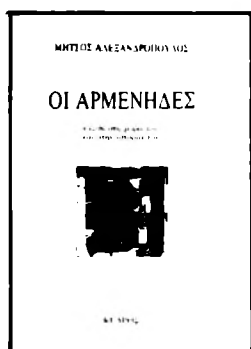
Πάντως θα αποσαφηνιστούν σύντομα —λόγω προεκλογικής περιόδου— τόσο οι προθέσεις της κυβέρνησης όσο και οι επιλογές της αμφιρέπουσας ιδιοκτήτριας του συγκροτήματος. Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να στηρίζεται σε καμιά από τις τρεις μεγάλες εφημερίδες της Β. Ελλάδας, πράγμα που προκαλεί έντονους πονοκεφάλους στην ηγεσία του.

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΚΕΔΡΟΥ

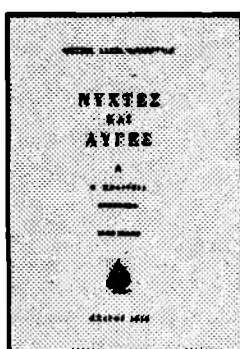
Μήτσος Αλεξανδρόπουλος

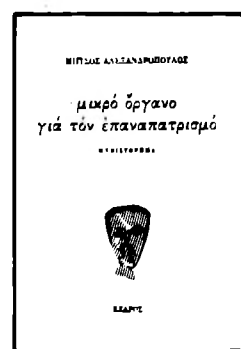
Ο μεγάλος αμαρτωλός
(Ο Ντοστογιέφσκι και τα ιερά του τέρατα)

ΟΙ ΑΡΜΕΝΗΔΕΣ
(ταξίδι στη χώρα τους
και στην ιστορία τους)

ΝΥΧΤΕΣ ΚΑΙ ΑΥΓΕΣ
Μυθιστόρημα
Τόμος Α' Η πολιτεία
Τόμος Β' Τα βουνά

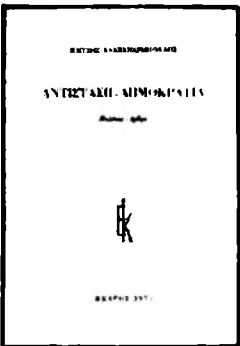
**ΜΙΚΡΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟ**
Μυθιστόρημα

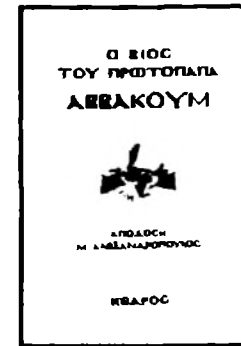
Η ΡΩΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Ιστορία σε τρεις τόμους
(από τον 11ον αιώνα μέχρι
την επανάσταση του 1917)

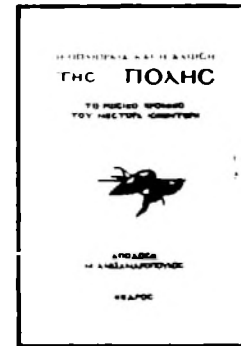
Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΓΚΟΡ
απόδοση: ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Μελέτες - άρθρα

**Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ
ΑΒΒΑΚΟΥΜ**
απόδοση: ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

**Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ Η
ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ**
απόδοση: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

30 ΧΡΟΝΙΑ
ΚΕΔΡΟΣ

1954-1984

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
...δημιουργούμε αναγνώστες

Γεωργίου Γενναδίου 6 - Τηλ.: 36.15.783

Οι αρχαιολόγοι και η Ιερά Οδός

Στα παλιά λαϊκά αναγνώσματα, το φάντασμα του αθώου θύματος βγαίνει τις νύχτες από τον τάφο για να κατατρέχει το στυγερό δολοφόνο. Μας το θύμισαν αυτές τις μέρες οι εξελίξεις στην Ιερά Οδό, που παρόλο που τάφηκε κάτω από το τσιμέντο και την ασφαλτο (όχι ευτυχώς άσφαλτη), δεν εννοεί να αφήσει ήσυχους τους ολετήρες της.

Έτσι, μια σειρά από γεγονότα, (καταστροφή αρχαίων τάφων στις 12.10.84, ζοηρές διαφωνίες μέσα στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, σύγκρουση των αρχαιολόγων με το Υπουργείο Δημοσίων Έργων, επώνυμες κι ανώνυμες καταγγελίες), ήρθαν να φέρουν το θέμα στο προσκήνιο, να σκαλίσουν τις πληγές, ν' αυξήσουν την πολιτική ζημιά της κυβέρνησης από αυτή την περιεργή ιστορία.

Το πιο σημαντικό γεγονός των τελευταίων ημερών ήταν η πορεία, που οργάνωσε την Κυριακή 4 Νοεμβρίου ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων μαζί με τους αρχιτέκτονες του ΥΠΠΕ, ως πρώτη εκδήλωση διαμαρτυρίας για την καταστροφή των αρχαίων στην Ιερά Οδό. Μαζί με τη γνωστοποίηση των εκτιμήσεων του Υ.Δ.Ε., ότι απαιτούνται με το σημερινό ρυθμό 45 χρόνια για την ολοκλήρωση της ανασκαφής μόνο του τμήματος Πειραιώς έως Χάρη Πάτση, ανάγκασαν την κ. Μερκούρη ν' ανακοινώσει τη διάθεση 250 εκατομμυρίων για τη διεξαγωγή των ερευνών. Να και κάτι θετικό.

Ίσως όμως και ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων (όπως και το Τεχνικό Επιμελητήριο, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων, το Δημοτικό Συμβούλιο της Αθήνας), να ελέγχεται από τους «δεξιούς»! Δεν δήλωσε ο πρώην υπουργός Χωροταξίας στην κ. Ρεζάν ότι το θέμα της Ιεράς Οδού τό υποκινούν οι «δεξιοί»; (Μας θυμίζει αυτό παλιότερες εποχές, που πίσω απ' όλα τα κακά κρύβονταν οι «αριστεροί»).

Για να μιλήσουμε σοβαρά: σπάνια μια κυβερνητική απόφαση προκάλεσε τόσο ομόφωνη αντίδραση και καταδίκη. Και η αντίδραση αυτή, όπως αποδεικνύεται από τα γεγονότα, δεν πρόκειται να σταματήσει, όσο και να προχωρήσουν τα έργα οδοποιίας. Δεν θα πρέπει να κοιμούνται ήρεμα οι εμπνευστές του έργου το Υ.Δ.Ε. και οι πόντιοι πιλάτοι του ΥΧΟΠ και του ΥΠΠΕ!

Το κιτς δε λαμπρύνει μόνο τους δρόμους και τις ψυχές των Νεοελλήνων. Και ακόμη περισσότερο δεν λάμπρυνε μόνο τις πάλαι ποτέ εθνικιστικές πατριδοκάπηλες παράτες των απριλιανών δικτατόρων.

Φυτρώνει όπου γης και είναι πολύ ενδιαφέρουσες οι επισημάνσεις που κάνουν οι μουτζαχεντίν του Ιρανικού λαού, στην εφημερίδα τους **Ιρανική απελευθέρωση**, που εκδίδεται στην Αθήνα. Γράφουν, λοιπόν, για τις γελοίες παράτες που οργάνωσε το καθεστώς του Χομεϊνί στους δρόμους της Τεχεράνης, που υποτίθεται ότι συμβολίζουν τους ιερούς πολέμους της πρώτης περιόδου του Ισλάμ • Όπου γης και κιτς •

Είναι αλήθεια πως αναζητήσαμε επιμόνως τον ορισμό του κιτς. Είναι, άραγε, το εκγερμανισθέν Κίτσο; ή μήπως προέρχεται από το εξελληνισθέν κίτσεν (= μαγειρείον); Μια άλλη ερμηνεία θεωρεί τη λέξη βλάχικη, εκ του κουτσενβλάχεν, αλλά την πιο πιθανή ετυμολογία την ξετρύπωσε «ο τυφλοπόντικας»

των Ιωαννίνων: Πρόκειται για το τουριστικό μαγαζί του κ. Παν. Κίτσωνα από τον Μούρτο Ηγουμενίτσας. Και ιδού η ταμπέλα • Παρά τις επίμονες προσπάθειές μας να ξεφύγουμε απ' το κιτς, βρισκόμαστε στη δυσχερή θέση να ομολογήσουμε πως τα γραφεία μας έχουν κατακλυσθεί από «κίτσικα» έντυπα κάθε λογής, με

αποτέλεσμα να μην μπορούμε να συγκεντρωθούμε στη δουλειά μας • Η Ζακούλα, για παράδειγμα, είναι μία σειρά με αυτοτελείς ιστορίες απ' τα Καρπάθια. Κρατώ στα χέρια μου ένα της σειράς «Πονηρά

βιβλία», ων ουκ έστι αριθμός • Στα Καρπάθια, ως φαίνεται, ανθεί το κιτς • Ευτυχώς που οι ειδήσεις από τη Θεσσαλονίκη μας απομακρύνουν λίγο από την κιτσόπληκτη περιοχή μας • Εκεί, το 'χουν ρίξει στο σκάκι, μιας και πραγματοποιείται η 26η Ολυμπιάδα σκακιού. Που, φυσικά, δε γλιτώσε από τη γενική αρχαιοπληξία, που χαρακτηρίζει όλες τις ανάλογες αθλητικές διοργανώσεις • Αλλά και το Α' Διεθνές φεστιβάλ τζαζ και αυτοσχεδιαζόμενης μουσικής, που πραγματοποιείται στη Θεσσαλονίκη, θα διαρκέσει ως τις 9 Δεκεμβρίου, ενώ μας απομακρύνει από την ασφυκτική ελληνοπρέπεια, μας χώνει στο παλιό τζαμί, που πια είναι το σινεμά «Αλκαζάρ». Εκεί θα πραγματοποιηθούν και οι περισσότερες από τις εκδηλώσεις.

• Αυτοσχεδιαστική διάθεση δείχνει να έχουν και οι εκδότες ενός εντύπου στα Χανιά. Ζοηρές και ανήσυχες

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΕΟ

Γιάννης Μπάλας • Τέτη Σώλου

Επισημάνσεις, μια προσπάθεια να διαβάζουν ανάμεσα από τις γραμμές, αλλά τι το θέλουν αυτό το παράξενο σήμα στον τίτλο τους; τους το ξανάπαμε! ● Εμένα, πάντως, τα σύμβολα, τα εμβλήματα, με τρομάζουν. Ειδικά μερικά πολύ γεωμετρικά ● Με τρομάζουν όπως οι στρατιωτικές στολές και τα σιρίτια. Κοιτώ-έντρομη το εξώφυλλο του περιοδικού της Ένωσης Γυναικών Ελλάδας, «Ανοιχτό Παράθυρο», μ' αυτές τις στρατιωτικές που ποζάρουν.

Η αλήθεια είναι πως ο τρόπος που πιάνουν το θέμα στην εισήγηση που δημοσιεύεται μέσα, διορθώνει κάπως τα πράγματα ● Η ζημιά όμως έγινε με την πρώτη εντύπωση! ● Το ίδιο έπαθα και με το «χριστουγεννιάτικο βούτυρο» της ΕΟΚ. Τα μάθατε! Θα μοιράσουν βούτυρο δωρεάν, για να διαθέσουν τα αποθέματα. Ω γηραιά Ευρώπη με τα αποθέματά σου... ● Και τη μοναξιά σου. Τώρα όσοι έχετε πρόβλημα μη χάσετε τη διάλεξη του κ. Φιλίππου (έχει, μήπως, καμία συγγένεια, έστω και ψυχική, με τον εκδότη του «Εθνους»);). Λοιπόν, ο Σύλλογος Αποφοίτων Αμερικανικών Πανεπιστημίων (!), μας προσκαλεί για μια διάλεξη με θέμα «Η ανθρώπινη μοναξιά». Τι βρίσκουν οι άνθρωποι για να περνούν την ώρα τους! ● Ενώ, τουλάχιστον, οι ομοφυλόφιλοι στα πλαίσια του ΑΚΟΕ, βρήκαν έναν τρόπο για αλληλοβοήθεια. Φτιάξαν μια τηλεφωνική ομάδα που απαντά κάθε Δευτέρα και Τετάρτη 7-8 μ.μ. στο τηλ. 36.43.688 ● Άλλοι, σοφότεροι, με τρόπο πραγματικά ουσιαστικό, βοηθούν. Πρόκειται για την Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών, που κυκλοφορεί και

φέτος πανέμορφες κάρτες (τηλ. 70.15.634) ● Πλησιάζουν οι γιορτές, λοιπόν. Και δεν το κρύβω με τρομάζει η

«εορταστική» ατμόσφαιρα. Ευτυχώς, ώσπου να φτάσουμε στις γιορτές, θα δούμε και θ' ακούσουμε πολλά ● Ως τις 12 Δεκεμβρίου θα μπορούμε να συμπαρασταθούμε, με την παρουσία μας, στη Διεθνή Έκθεση Τέχνης για την Αμνηστία των Πολιτικών κρατουμένων στην Ουρουγουάη, που θα πραγματοποιηθεί στη Δημοτική Πινακοθήκη

● Εκθέσεις, όλο και περισσότερες εκθέσεις.

● Η Νίκη Καναγκίνη εκθέτει στο Τρίτο Μάτι ως τις 7 Δεκεμβρίου (Ξενοκράτους 33) και ο γλύπτης Θόδωρος, ως το τέλος Δεκεμβρίου, στην Εθνική Πινακοθήκη: Ίχνη αφής - Αντικείμενα ● Θέατρο, όλο και περισσότερο θέατρο ● Αυτή τη φορά η «Θεατρική διαδρομή» μάς πηγαίνει στη Θεσσαλονίκη, στο Θέατρο Ελλήσποντος:

Όρνιθες του Αριστοφάνη, και στα Γιάννενα, όπου οργανώνεται δεκαήμερο αφιέρωμα στο λαϊκό Θέατρο Σκιών. Με έκθεση φιγούρας και σκηνικών από το Παγκόσμιο Λαϊκό Θέατρο Σκιών, διήμερη συνάντηση - συζήτηση για το νεοελληνικό λαϊκό θέατρο Σκιών (26 και 27 Νοεμβρίου) και παραστάσεις καραγκιόζη από τους καραγκιόζοπαιχτες Βάγγο και Γιάνναρο ● Να 'μουν κι εγώ εκεί... ● Εδώ, στο «Έμψυχο», το Ινστιτούτο Γκαίτε, σε συνεργασία με την Ταινιοθήκη της Ελλάδας παρουσιάζει μια σειρά ενδιαφέρουσες ταινίες, αναδρομή στον Ερνστ Λούμπιτς, από τις 26 ως τις 30 Νοεμβρίου, καθημερινά στις 8 το βράδυ ● Και στους κινηματογράφους της Αθήνας πολλές καινούργιες ταινίες

● Κουράστηκα με τόση διάχυτη... κουλτούρα. Μ' ένα βίπερ ξεχνιέμαι... για να γυρίσω στο αγαπημένο μου θέμα το κιτς, που βρίσκεται στην τελευταία στροφή του Μαραθωνίου. Οι εκδηλώσεις θ' αρχίσουν στις 29 Νοεμβρίου και θα γίνουν στο Εκθεσιακό Κέντρο της λεωφ. Κηφισίας. Θα είμαι κι εγώ εκεί, μ' ένα κόκκινο βρακι... Σκοπεύω να εκτεθώ ως πρόσωπο του κιτς θεάματος. Δεν ξέρω αν θα συμφωνήσουν οι υπόλοιποι, εδώ στο περιοδικό. Αλλά, ελπίζω να τους πείσω, μ' ένα χάπενινγκ - σουπρίζ - σουβενίρ. Θα ντυθώ πλακιώτικο στενό

● Ορεβουάρ και σίγιου λείτερ!

«Θέαμα δωματίου για λίγες βραδιές και μικρό αριθμό θεατών»

Μαριβώ: Η Φιλονικία (1744)

Οι παραστάσεις θα τελειώσουν στις 30 Νοεμβρίου —μαζί μ' αυτές και το θεατρικό σχήμα που τις... διαπράττει. Ο θίασος δεν έχει όνομα γιατί δεν είναι θίασος, δεν πρόκειται για το σχήμα που δημιουργήθηκε για να επιβιώσει θεατρικά και να προχωρήσει. Πρόκειται αντίθετα για μια παρέα από ηθοποιούς που αποφάσισαν να συνεργαστούν με τον σκηνοθέτη και ν' ανεβάσουν Μαριβώ. Και μετά ο καθένας θα τραβήξει το δρόμο του. Ή μπορεί και να συνεργαστούν πάλι. Ας μείνουμε σ' αυτό που κάνουν τώρα. Να διευκρινίσω (αν και δυστυχώς ή ευτυχώς νομίζω ότι είναι γνωστό) πως οι σχέσεις μου με το θέατρο είναι σχέσεις θεατή και μάλιστα όχι ιδιαίτερα συνεπείς ή άκρως θεατρόφιλου. Έτσι, είναι φανερό, ότι το κείμενο αυτό δεν επέχει θέση κριτικής, ούτε καν παρουσίας αυτής της παράστασης —αλλά είναι ένα άλλο κομμάτι κάποιου που κατάφερε για ένα έστω βράδυ, να ξεφύγει από την πολιτική κτηνωδία την οποία γράφει και περιγράφει συνήθως. Ο θεατής λοιπόν αυτός, είδε μια καλή παράσταση που βγήκε από ανθρώπινες παρουσίες, παρουσίες που δεν προσπάθησαν ούτε μια στιγμή να επικρατήσουν η μια πάνω στην άλλη, γυρεύοντας την καταξίωση κάποιας «ειδικής πέννας» για τα υποκριτικά τους προσόντα. Ήταν από τις λίγες στιγμές στη ζωή μου που ανησυχούσα γιατί ήξερα ότι τα λεπτά που περ-

νούσαν οδηγούσαν την παράσταση στο τέλος της —κι άθελά μου κοιτούσα το ρολόι μου, με κίνδυνο να παρεξηγηθώ από τους «πιο προχωρημένους θεατές», από το κοινό τέλος πάντων «παρομοίων προσπαθειών και προθέσεων». Κι όταν τέλειωσε η «Φιλονικία» βρήκα κάποιους φίλους (που δεν γράφουν για τη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, για τον εκφυλισμό της πολιτικής μας ζωής και τις δυνατότητες της αριστεράς) και προσπαθούσα να τους πω ότι για πρώτη φορά, μετά από πολύ καιρό είχα μια ευφορία εκπληκτική.

Πρόκειται για το πρώτο (κι ίσως τελευταίο) «θεατρικό κείμενο» που γράφω, άλλωστε η δουλειά που κάνω δεν επιτρέπει πολλές τέτοιες συγκινήσεις...

Η μετάφραση είναι της Κλαίρης Μισσοτάκη, η σκηνοθεσία του Βίκτωρα Αρδίτη, τα κοστούμια του Δαμιανού Ζαρίφη και οι φωτισμοί του Ρένου Βάρλα. Παίζουν με τη σειρά που εμφανίζονται: Ρουμπίνη Βασιλακοπούλου, Σταύρος Μερμήγκης, Παρή Κοροχάη, Ευγένιος Λέα, Μαριτίνα Πάσσαρη, Μιχάλης Καλλονάς, Αργυρώ Πιπίνη, Θεόδωρος Γκόνης, Γιάννης Δήμος και Δομνίκη Σταματιάδη.

Το θέατρο, που απ' ό,τι έμαθα λέγεται «Γαλάζιο Σπίτι» βρίσκεται στην Πλάκα, στη γωνία των δρόμων Αγγ. Γέροντα και Δαιδάλου.

Άκης Κοσώνας

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΙΑΧΝΗΣ

Το τέλος της μικροαστικής ευδαιμονίας

ΤΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
Γ. ΑΡΣΕΝΗ, Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, Α. ΤΡΙΤΣΗ,
Δ. ΡΟΚΟΥ, Γ. ΚΑΤΣΙΦΑΡΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΑΘΗΝΑ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΞΑΝΤΑΣ» Τζαβέλα 1 - Εξάρχεια, Τηλ. 36.04.885
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Γ. ΧΡΟΝΑΚΗΣ, Λαοσάνη 9, Τηλ. 237.463

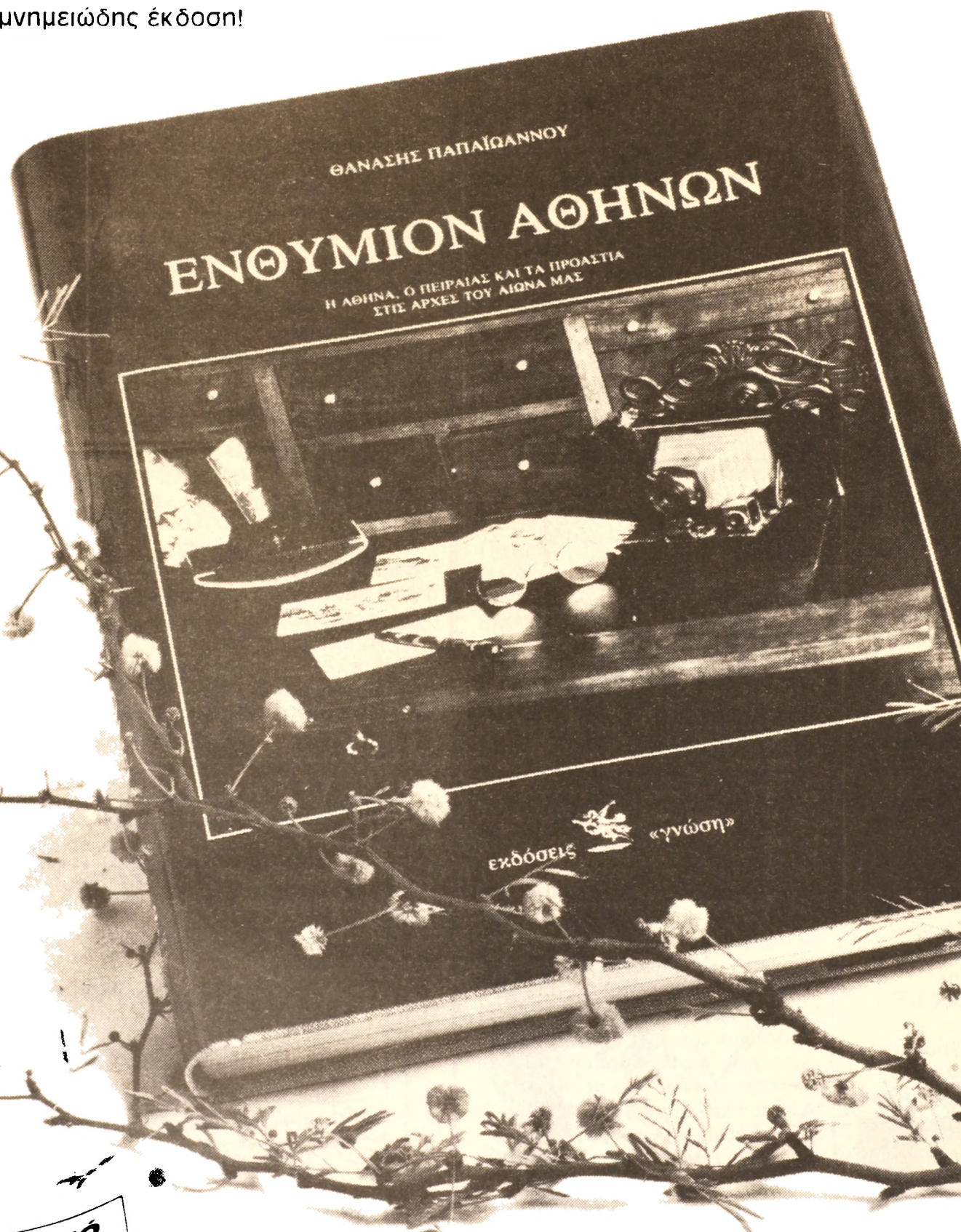
ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ

Μοναδικό πανόραμα της Αθήνας, του Πειραιά και των προαστίων στις αρχές του αιώνα μας. Μια εκπληκτική παρουσίαση της Αθήνας του 1900 μέσα από 385 έγχρωμες και μαυρόασπρες καρτ - ποστάλ της εποχής, πολλά κείμενα και πληροφορίες για την πρωτεύουσα, την ομορφιά και το ύφος της που χάθηκαν...

Ένα πολυτελές ηεύκωμα 480 σελίδων αφιερωμένο στα 150 χρόνια της Αθήνας ως πρωτεύουσας του Ελληνικού Κράτους. Μια μνημειώδης έκδοση!

Ένα εκδοτικό γεγονός

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»

ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ, ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 779.4879 - 778.6441 - 775.4963

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΘΗΝΑΣ : ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 29, ΤΗΛ. 362.0941

Μύθος - Ελικόπτερο/Ιστορία - Λείζερ

ΔΗΡ

του Χρ. Κυριαζή

Η Αθήνα θα ανακηρυχθεί το 1985 σε πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης· αυτό θα γίνει στις 21 Ιουνίου, του χρόνου. Ο Γιάννης Ξενάκης κατέστρωσε ένα στρατηγικό σχέδιο, με «συμβάντα μεγάλων διαστάσεων», όπως λέει, για να τιμήσει αυτή την ημέρα, με κεντρικό σημείο των επιχειρήσεων την Ακρόπολη. Το σχέδιο αυτό που θυμίζει επίθεση σε καιρίο οχυρό του εχθρού, χρηματοδοτείται κυρίως από τη γαλλική κυβέρνηση, και οι ελπίδες της επιτυχίας του εναποτίθενται στην Υπουργό Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη, τολμηρή και ευφάνταστη, καθώς είναι, σε πιθανές νεοελληνικές χρήσεις της μυθολογίας και της ιστορίας μας. Ιδού πως θα αναπτυχθούν οι επιχειρήσεις την 21η Ιουνίου 1985:

«Η ΜΕΡΑ της Αθήνας λέγεται 21 Ιουνίου 1985. Είναι η μέρα που η πρωτεύουσα θα ζήσει την πιο μεγάλη γιορτή, τη μεγαλύτερη φέστα της νεότερης ιστορίας της. Μ' ένα μεγαλειώδες και απαρμιλλο θέαμα και ακρόαμα που θα έχει επίκεντρο την Ακρόπολη της Αθήνας θα αρχίσουν εκείνη τη μέρα, την πρώτη του καλοκαιριού, οι εκδηλώσεις της ανακήρυξης της Αθήνας ως πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης.

Ένα πλέγμα εκδηλώσεων αφιερωμένων στην ειρήνη συνέλαβε και πρότεινε ο Γιάννης Ξενάκης στο Υπουργείο Πολιτισμού κι Επιστημών με τον τίτλο «Πολύτοπο Αθηνών».

Βασική αρχή της ιδέας του είναι ότι μια τέτοια εκδήλωση για να είναι αντάξια της πόλης που θεωρείται το λίκνο του πολιτισμού, πρέπει να πραγματοποιηθεί σε μεγάλη κλίμακα και να έχει ηχητικά και φωτεινά συμβάντα μεγάλων διαστάσεων, που θα καλύπτουν όλο το Λεκανοπέδιο της Αθήνας.

Έτσι, ενώ όλοι οι επίσημοι βρίσκονται πάνω στην Ακρόπολη, τριάντα ελικόπτερα με χτυπητά φωσφορίζοντα χρώματα προβάλλουν στον ουρανό της Αθήνας φωτισμένα με προβολείς και διαγράφουν επί ένα τέταρτο τροχιές και συνδυασμούς μέσα στην περίμετρο που σχηματίζουν ο Υμηττός, η Πεντέλη, η Πάρνηθα, το Αιγάλεω, παίζοντας ένα παιχνίδι με τις δέσμες των αντιαεροπορικών προβολέων.

Μονάδες του στόλου που βρίσκονται στο Φάληρο και τον Πειραιά, ανάβουν τους προβολείς τους, εκτοξεύουν ρουκέτες και βάζουν μπρος τις σειρήνες τους.

Ξαφνικά τα ελικόπτερα εξαφανίζονται. Η κυκλοφορία στα νευραλγικά σημεία της Αθήνας σταματά...

Απευθύνεται καλωσόρισμα και λόγος στους επίσημους ξένους και τους λαούς της Ευρώπης. Και μόλις τελειώσει αυτή η τελετή, οι αντιαεροπορικοί προβολείς σβήνουν και χιλιάδες ταξιδιωτικά περιστερία, φερμένα από όλη την Ευρώπη, με μικρούς λαμπτήρες στο λαιμό τους, απελευθερώνονται και σκορπίζονται στον ουρανό της Αθήνας φέρνοντας το μήνυμα της ειρήνης και της ελευθερίας.

Όλα τα φώτα σβήνουν. Μόνο ο Παρθενώνας, σύμβολο της ελευθερίας, της ειρήνης και της δημοκρατίας, φωτίζεται απαλά. Εκατόν πενήντα αερόστατα έντονα βαμμένα και φωτισμένα απογειώνονται.

Την ίδια στιγμή λείζερ ξεχύνουν πλέγματα φωτεινών ακτίνων

πάνω από όλη την πόλη, εκτοξευόμενες από τα υψώματα του Λεκανοπεδίου και από τους ιστορικούς τόπους.

Πεντακόσιοι δαδοφόροι άντρες διαγράφουν στον Υμηττό και στις πλαγιές του Λυκαβηττού «νήματα φωτός».

Ομάδες κρουστών οργάνων σκορπούν τη μουσική του Γιάννη Ξενάκη ανάμεσα στο πλήθος: στο λόφο της Ακρόπολης, στην Πνύκα, στο ναό του Ολυμπίου Διός...

Μόλις τα κρουστά σωπάσουν μια τεράστια συναυλία αρχίζει: οι σειρήνες του συναγερμού τσιρίζουν, οι καμπάνες κτυπούν, τα πολυβόλα ηχούν σ' όλες τις συνοικίες της Αθήνας που φωτίζεται από εκατοντάδες πολύχρωμες φωτοβολίδες, ενώ τα φώτα της πόλης ριγούν. Και όλα αυτά τα όργανα του πολέμου (σειρήνες - πολυβόλα) δεν ηχούν παράταιρα, παρά με ορισμένο τρόπο, το μήνυμα της ειρήνης, σύμφωνα με ειδικό πρόγραμμα που θα έχει προαποφασιστεί.

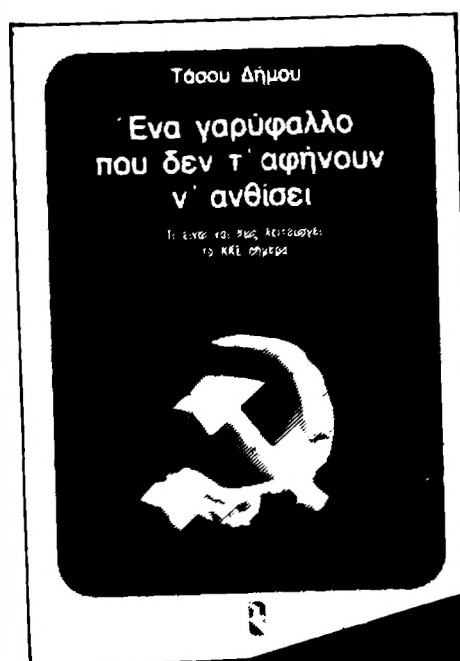
Το «Πολύτοπο», αυτό το τεράστιο θέαμα και ακρόαμα στην πρωτοφανή κλίμακα του Λεκανοπεδίου της Αθήνας, τελειώνει με πυροτεχνήματα από την Ακρόπολη, την Πνύκα, το Λυκαβηττό, τον Υμηττό, το Αιγάλεω, τα Τουρκοβούνια ενώ ηχούν ακόμα οι σειρήνες και τα πυροβόλα.

Απότομα σταματούν τα πάντα. Σιωπούν οι σειρήνες, οι καμπάνες και τα πυροβόλα, σβήνουν τα φώτα σ' όλη την πόλη. Γενική σιωπή και συσκότιση για μερικά δευτερόλεπτα».

Μη φοβάστε... Μέχρι την 21η Ιουνίου 1985 απομένουν επτά μήνες. Έχετε καιρό λοιπόν να προετοιμαστείτε για την εκκένωση του οίκου σας και της πόλης (με ή χωρίς τα υπάρχοντά σας), όταν αρχίσει η επίθεση· ή να καταστρώσετε κάποιο σχέδιο, άμυνας, ατομικής ή συλλογικής, σε δρόμους ή σε καταφύγια, αν αποφασίσετε να υπερασπιστείτε ό,τι κρίνετε άξιο προστασίας, άξιο να διασωθεί μέσα σ' αυτό το κακόγουστο, αμετροεπές, κομπορρήμον και ολοκληρωτικό θέαμα - επίθεση εναντίον του μύθου, της ιστορίας, του τοπίου, των ενδεών (ήδη) κατοίκων τούτης της πρωτεύουσας· της πρωτεύουσας που κάποιοι τη θέλουν πολιτιστική της Ευρώπης μέσα από ετερόκλητες και ευτελείς φέστες, που εγχαράσσουν ακόμα βαθύτερα τα ρήγματα, και τις τομές, την διακοπή της συνέχειας και το τραύμα στο πρόσωπο του πολιτισμού της, το καθημερινό και το ιστορικό. Ποτέ δεν έλειπε η φαντασία στο νεοέλληνα, όταν ισοπέδωνε ή έσβηνε μύθους, μνήμες, τον ίδιο τον εαυτό του. Τώρα, είναι η εξουσία που με τόση διαφάνεια δείχνει μια απ' τις ουσιαστικότερες και συστατικότερες πλευρές της· την οργανωμένη άσκηση βίας πάνω στο σώμα της ιστορίας — αυτό που της υπογραμμίζει το δικό της ληξιπρόθεσμο χρόνο — την καταστροφή των μύθων — αυτών που δεν δέχονται τις θεσμίσεις της και την θετούν υπό αίρεση — τη συναίρεση των αιώνων μέσα στα βραχύχρονα υλικά σύμβολα του καταναγκαστικού μηχανισμού της: στην 21η Ιουνίου θα υποστούμε επίθεση, βία, βάσει προκαθορισμένου σχεδίου, θέλοντας και μη θα καταλάβουμε την ιστορία όπως την θέλουν και την εννοούν άνωθεν βουλές εγκόσμιων ιερατειών. Τουλάχιστον, θα έχουμε μια μοναδική ευκαιρία να εννοήσουμε τη λογική τους· ίσως τότε συνειδητοποιήσουμε και το μέγεθος του βιασμού μας εν είδη πολιτισμικής διαπαιδαγώγησης (ή αναμόρφωσης).

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τάσος Δήμου

Ένα γαρύφαλλο που δεν τ' αφήνουν ν' ανθίσει

Ένα μοναδικό μέχρι σήμερα βιβλίο που σε ξεναγεί στα άδυτα μιας κλειστής και ολιγάριθμης οικογένειας που κρατάει ακόμα στα χέρια της τον τίτλο και τις τύχες του ΚΚΕ.

Θωμάς Δρίτσιος

Γιατί με σκοτώνεις σύντροφε

Μαρτυρίες μιας ανείπωτης φρίκης που έζησαν χιλιάδες αγωνιστές στο βουνό και την πολιτική προσφυγιά.

Δημήτρης Βλαντάς

Ο Νίκος Ζαχαριάδης και 22 συνεργάτες του

Μια εκρηκτική συντομογραφία πάνω στην άγνωστη προσωπικότητα του αρχηγού του ΚΚΕ και εκτιμήσεις για είκοσι δύο συνεργάτες του.

Κώστας Γκριτζώνας

Ο Άρης Βελουχιώτης και οι Άγγλοι

Μια πρώτη καταγραφή κάθε απελπισμένης προσπάθειας του καπετάνιου του ΕΛΑΣ να πείσει την ηγεσία του ΚΚΕ ότι οι Άγγλοι ετοίμαζαν τη συντριβή του ένοπλου λαϊκού κινήματος και τον εμφύλιο σπαραγμό.

Θωμάς Δρίτσιος

Η εξέγερση της Τασκένδης

Τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 1955, που περιγράφει και αναλύει ο Θωμάς Δρίτσιος, αποτελούν την πρώτη ουσιαστική και έμπρακτη αμφισβήτηση μιας μεθοδολογίας, που τη θηλεία της τη νιώθουν ακόμα σφιχτή στο λαιμό τους οι Έλληνες κομμουνιστές.

Ρίζος Μπόκοτας

Έτσι χάθηκε ο Άρης

Η συγκλονιστικότερη αφήγηση για τις τελευταίες μέρες του θρυλικού καπετάνιου στα φαράγγια του θανάτου.

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • 106 77 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 36.18.457 - 36.19.167

«νιώθω μαζί σου σιγουριά»...

«δεν μπορώ να αντισταθώ»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΑΛΑΝΟΣ

Το κρυμμένο πρόσωπο της
Επανάστασης. Μια ερωτογραφία
της ΚΝΕ

Εκδ: Μπουκουμάνη, Αθήνα 1984

Επιτέλους αποκαλύφθηκε «το κρυμμένο πρόσωπο της Επανάστασης» με την ομότιτλη «ερωτογραφία της ΚΝΕ» (!) που ολοκληρώνει την απλοϊκή «μυθιστορηματική τετραλογία της επαναστατικής συνειδησης στην Ελλάδα, 1940-1980» (όπως διατείνεται ο συγγραφέας της), μέσα από το κοινότυπο αλλά αρκούντως διαφωτιστικό πα ρ α λ ή ρ η μ α του κεντρικού της ήρωα υφηγητή ή καθηγητή (ανάλογα με τη σελίδα που ταλαιπωρεί τον αναγνώστη) Ά κ η Γ α λ ά κ ο υ.

Ά κ η ς, που μπορεί κάλλιστα να 'ναι υποκοριστικό του Γιάννης / Γιαννάκης, και Γ α λ ά κ ο ς που με την υποκατάσταση ενός μόνο γράμματος από ένα άλλο, μας δίνει το όνομα του συγγραφέα που θεωρεί ότι όλοι εκείνοι που ανήκουν στο σύμπαν του κατεστημένου «τον διαβάζουν, τον χρησιμοποιούν και τον φοβούνται» (οπισθόφυλλο).

Διασκεδαστική και διαφωτιστική η καταγραφή των παραληρηματικών ιδεών μεγαλείου, παντοδυναμίας και παντογνωσίας του Άκη Γαλάκου. Όχι βέβαια για το «κρυμμένο πρόσωπο» της Επανάστασης, που ήταν και παραμένει εφτασφράγιστο βιβλίο για όλους τους θιασώτες του ολοκληρωτισμού. Αλλά για την ψυχολογία του ατόμου που διακατέχεται απ' αυτές.

Ο Άκης Γαλάκος δεν είναι το κεντρικό πρόσωπο του τελευταίου μέρους της μυθιστορηματικής τε(ρα)τρα(το)λογίας. Είναι το μοναδικό της πρόσωπο. Ο θεός-ήλιος που γύρω του κινούνται —χαρακτηριολογικά άμορφα και ανολοκλήρωτα είδη ανασφαλών νευρόσπαστων, τα μέλη της ΚΝΕ. Που για πρώτη φορά αποκαλύπτεται ότι έχουν και ε ρ ω τ ι κ ά π ρ ο β λ ή μ α τ α ετερο- αλλά και κυρίως ομοφυλοφυλικού χαρακτήρα. Κι απ' αυτή την άποψη —και μόνο απ' αυτή— την άποψη— το βιβλίο αποτελεί σταθμό στην ντόπια «αριστερή» φιλολογία.

Έντονη η υποψία μας ότι πίσω απ' την παραγωγή του υπό κρίση παραλήρηματος, υπάρχει κάποιος «άνωθεν» κομματικός δάκτυλος για την λενινιστική ερμηνεία ορισμένων «κρουσμάτων» λεσβιασμού που (όπως αφήνει ο συγγραφέας να εννοηθεί) πρέπει να εμφανίστηκαν στους κόλπους της ΚΝΕ, σε ανησυχητική έκταση. Η φιλομοφυλία, σύμφωνα με την κομματικά κυρίαρχη ιησού-

τικη σεξουαλική ηθική, συνιστά έγκλημα καθοσίωσης ενάντια στην... επανάσταση. Και την υπεράσπιση της (δια)τρωθείσης τιμής της αναλαμβάνει ο σύγχρονος ιππότης της «ορθόδοξης» «αριστεράς», υφηγητο/καθηγητής Άκης Γαλάκος, που τα όσα βιογραφικά στοιχεία του συνοδεύουν, δεν αφήνουν την παραμικρή αμφιβολία για την εγκόσμια ταυτότητά του:

«Γεννήθηκε το 1926... Κατοχή, παρανομία... πρώτος επονίτης και αντιστασιακός στη Θεσσαλονίκη... Μακρόνησος, τρελοκομείο, πανεπιστήμιο... έλειπε απ' το 1955 στη Γαλλία για σπουδές κοινωνιολογίας και φιλοσοφίας... ξαναγύρισε στην Ελλάδα μετά την πτώση της χούντας... μένει μόνος σ' ένα μεγάλο ρετιρέ στις 40 Εκκλησιές... δίδασκε κοινωνική ψυχολογία σαν υφηγητής...» (σελ. 12, 13, 69, 83). Πρώτος στα μαθήματα, πρώτος και στον αγώνα...

Και φυσικά, γράφει. Άρθρα και βιβλία που συγκλονίζουν τις συνειδήσεις των ανθρώπων. Και τις μεταβάλλουν δραστικά. Άρθρα και βιβλία που επιδέχονται σύγκριση μόνο με το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο». Αυτό ακριβώς έπαθε, ανάμεσα σε πολλούς άλλους, και η Λενίτσα (μια μυθιστορηματική (;) σκιά που εξομολογείται:

«Μερικά βιβλία με συγκλόνισαν. Το «κομμουνιστικό μανιφέστο» έβαλε τάξη στον κόσμο. Μου έδειξε το δρόμο. «Η απελευθέρωση του Εγώ» με έκανε να καταλάβω τον εαυτό μου...» (σελ. 52-53).

Ο υφηγητής Άκης Γαλάκος είναι ένας άνθρωπος μοναδικός. Δίδασκε, έκανε ομιλίες κι αρθρογραφούσε σε διάφορα κομματικά έντυπα για «το άγχος στον καπιταλιστικό κόσμο» (σελ. 92):

«Θα ήταν ως 50 χρονών, με μεγάλο μέτωπο, φόραγε χοντρά γυαλιά μυωπίας... με δυο μεγάλα καθαρά μάτια... που καθήλωναν τον συνομιλητή του...» (σελ. 70).

Όλα αυτά σίγουρα δεν αφήνουν καμιά απολύτως αμφιβολία για την εγκόσμια ταυτότητα του μυθιστορηματικού λαϊκού ήρωα Άκη Γαλάκου. Δημιουργούν όμως πολλές και σοβαρές αμφιβολίες και ανησυχίες για την ψυχολογική υγεία του υφηγητο-καθηγητή που ανάλαβε το βαρύ και άχαρο καθήκον της αποκατάστασης των σεξουαλικών παρεκκλίσεων των μελών της ΚΝΕ, σύμφωνα με τις επιταγές του λενινισμού (όπως καταγράφηκαν δια χειρός Κλάρας Τσέκιν). Γιατί τελικά το πρόβλημα του Άκη Γαλάκου δεν είναι ο τρόπος που τον αντιλαμβάνονται οι άλλοι,

αλλά ο τρόπος που αντιλαμβάνεται αυτός ο ίδιος τον εαυτό του.

«Όλη του τη ζωή στριφογύριζε γύρω στη μελέτη και στην έρευνα και το γράψιμο... ΗΤΑΝ ΚΡΑΜΑ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΗ... ποτέ και κανείς δεν τον είχε δει με γυναίκα, αν και κυκλοφορούσαν φήμες (ποιος είναι) πως το ωραίο φύλο ήταν η αδυναμία του... ποτέ του δεν άνοιγε συζήτηση για θέματα που ήταν η ίδια η ζωή του ΚΑΙ ΠΟΥ ΤΑ ΚΑΤΕΧΕ ΑΠΟΛΥΤΑ, όπως η φιλοσοφία, η ψυχανάλυση, ο μαρξισμός, η διαλεκτική, η κοινωνιολογία, η ψυχολογία, ο υπαρξισμός (τουτέστιν άπαντες οι τομείς του επιστητού)... ήταν η προσωποποίηση ενός συνδυασμού υψηλής θεωρητικής και πρακτικής ανάπτυξης... είχε το σπάνιο προσόν να ασχολείται πάντα με την ουσία των πραγμάτων... ήταν ευθύς και σκληρός σαν ατσάλι, ΣΑΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΟΥ ΤΗ ΣΚΕΨΗ...» (σελ. 74). Ή σαν το πανίσχυρο βιμ...

Μετά την ήττα της παράταξης του στον εμφύλιο πόλεμο, ο Άκης Γαλάκος διαπίστωσε ότι «δεν είναι φτιαγμένος για ισόβια επανάσταση. Και αποστρατεύτηκε. Και στρατεύτηκε στον αγώνα της δημιουργίας» (σελ. 75) διατηρώντας μέσα του την «παιδική χαρά της ζωής». Όλα τούτα συμβάλλουν σε μια δραστική αλλαγή των σχέσεων του Γαλάκου με το άλλο φύλο. Κι από κει που οι γυναίκες «ήταν η αδυναμία του», γίνεται ο Γαλάκος η αδυναμία των γυναικών. Άπειρων γυναικών:

«Οι πιο πολλές φοιτήτριες ήταν ερωτευμένες μαζί του. Ήταν και η αρρενωπή εμφάνιση και η μαγεία του λόγου και της γνώσης... (σελ. 73). Όταν βρισκόταν σε παρέες, ΓΙΝΟΤΑΝ ΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ όλης της συντροφιάς... Σε όποια παρέα έμπαινε με γυναίκες «ΠΑΝΤΑ ΘΑ ΕΒΓΑΙΝΕ ΜΕ ΔΥΟ - ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΑΧΤΗΣΕΙΣ», όπως διαδίδονταν (πάλι η φήμη)... Χωρίς να το επιδιώκει ποτέ του. Έτσι απλά και αυθόρμητα. ΕΙΧΕ ΠΑΝΩ ΤΟΥ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΜΑΓΝΗΤΙΖΕ ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΦΥΛΟ. Οι κοπέλες του το είχαν πια πει τόσες φορές, που στο τέλος ΤΟ ΠΙΣΤΕΨΕ ΚΑΙ Ο ΙΔΙΟΣ, «ΝΙΩΘΩ ΜΑΖΙ ΣΟΥ ΣΙΓΟΥΡΙΑ», «ΝΙΩΘΩ ΚΟΛΑΚΕΥΜΕΝΗ», «ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΩ», ήταν οι συνηθισμένες κουβέντες τους» (σελ. 75).

Απλωμένο σε 176 σελίδες, το παραλήρημα του Άκη Γαλάκου βάζει σε δοκιμασία τα νεύρα του αναγνώστη που θ' αποφασίσει να το υποστεί μέχρι τέλους. Ένα παραλήρημα δοσμένο μ' ένα στιλ

«άγιου Σουλπίκιου», προϊόν ενός κοινότυπου μίγματος Θάνου Αστρίτση, Γιάννη Μαρή, Ιωάννας Μπουκουβάλας - Αναγνώστου και Καρατζαφέρη... Που βέβαια, δεν λέει απολύτως τίποτα για το «κρυμμένο πρόσωπο της επανάστασης». Αλλά αποκαλύπτει πολλά τόσο για τις κοπέλες της ΚΝΕ (στο βαθμό που εκστασιάζονται, που «νιώθουν σιγουριά με τον», «κολακεύονται από τον» και —παρά τις αντίθετες προτροπές του Μ. Κατσαρού— «δεν μπορούν να αντισταθούν» στον υφηγητή Άκη Γαλάκο— όσο και για τον ίδιο τον Άκη Γαλάκο που οι συστηματοποιημένες παραληρηματικές του ιδέες (παντοδυναμίας και μεγαλείου) που ξεχύνονται χειμαρρώδως στις σελίδες του βιβλίου, δείχνουν την κατεύθυνση στην οποία πρέπει να αναζητηθεί η ψυχιατρική ετικέτα των ψυχοπαθολογικών διεργασιών που συντελούνται εντός του. Και σύμφωνα με τα ισχύοντα στο χώρο της παραδοσιακής ψυχιατρικής, μια τέτοια συμπτωματολογία επιβάλλει να γίνει διαφορική διάγνωση μεταξύ «μανίας» και μιας «σπάνιας μορφής σχιζοφρενικής ψύχωσης».

Μ' άλλα λόγια, κατά την άποψή μας, ο μυθιστορηματικός ήρωας υφηγητής Άκης Γαλάκος ανήκει στην αρμοδιότητα της ψυχιατρικής διαγνωστικής, κι όχι της λογοτεχνικής κριτικής...

Είναι ευτύχημα που η κρατική εξουσία στο δυτικό κόσμο, δεν σκέφτηκε και δεν επιδίωξε ακόμα να καθιερώσει τη νέα νοσολογική οντότητα της «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΨΥΧΩΣΗΣ», εναρμονιζόμενη με την «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΨΥΧΩΣΗ» που καθιέρωσε από χρόνια τώρα, η αυτάδελφή της στον ανατολικό κόσμο. Γιατί κάτι τέτοιο θα μας στερούσε άπαξ δια παντός τη δυνατότητα να διασκεδάζουμε και να «διδασκόμαστε» από τους κάθε είδους «ήρωες» του τύπου του Άκη Γαλάκου. Καθήκον όλων μας λοιπόν, να αποφευχθεί με κάθε θυσία μια τέτοια εξέλιξη, ώστε να υπάρχει πάντα χώρος για «μυθιστόρημα» σαν την «ερωτογραφία της ΚΝΕ», οι «στατιστικολόγοι» της οποίας «μέχρι και πόσες φορές κάνουν σεξ (!) οι σύντροφοι γνωρίζουν» (σελ. 21). Για «μυθιστορήματα» που μας δείχνουν (κι αυτό είναι το μοναδικό σημείο που συμφωνούμε με τον συγγραφέα) «πώς αλλοτριώνεται η ερωτική ζωή μέσα στην πολιτική (διάβαζε, κομματική) ζωή» (σελ. 11). Κραυγαλέο παράδειγμα, φυσικά προς αποφυγή, ο υφηγητής Άκης Γαλάκος...

Κλεάνθης Γρίβας

ΝΙΚΟΥ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ

Όροι και μετασχηματισμοί στην αρχαία τραγωδία

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1984

Το ενδιαφέρον αυτό βιβλίο σ' αντιθεση προς την απλουστευτική αντίληψη ότι το αρχαίο δράμα, ως φαινόμενο καλλιτεχνικό, είναι συμπαγές, αδιαφοροποίητο και ανεξέλικτο, επιχειρεί να διακρίνει τα στάδια μιας εξελίξεως, τις τομές, τις τάσεις και αλλαγές στην καλλιτεχνική του υπόσταση, ερευνώντας τον βαθμό της αλληλεξάρτησης ανάμεσα στο στάδιο της σύνθεσης αφ' ενός και σ' εκείνο των εμπειρικών δεδομένων της σκηνικής του παράστασης αφ' ετέρου —σημασιολογεί τις «τεχνικές» προϋποθέσεις τα εξωτερικά στοιχεία των θεατρικών εκδηλώσεων, ως προς τη συγκρότηση του ίδιου του δράματος.

Έτσι, πέρα από τη μακροσκοπική διερεύνηση που συνάγει τα κοινά λίγο πολύ στοιχεία του αρχαίου δράματος, υπάρχει, ως εγχείρημα συμπληρωματικό, και η μικροσκοπική, που αποκαλύπτει τις διαφορές ανάμεσα σε ποιητές διαφορετικών περιόδων αλλά και ανάμεσα σε διαφορετικές περιόδους του ίδιου ποιητή κι αυτή η διερεύνηση εκτείνεται σε τέσσερα στοιχεία που αποτελούν και ισαριθμά κεφάλαια του βιβλίου: τον χώρο (που αναλύεται σε σκηνικό και σε δραματικό με συστατική αλληλεπίδραση των δύο στοιχείων την ώρα της παράστασης και στον οποίο το εκκύκλημα δίνει μεγαλύτερη πλαστικότητα μετριάζοντας την ακαμψία της αυστηρής του ενότητας)· τον χρόνο (σκηνικό, δραματικό, πραγματικό)· την όψιν (οπτική πρόσληψη της σκηνικής πραγματώσεως του δράματος: τα σκηνογραφικά, ενδυματολογικά, κινησιολογικά στοιχεία)· και την σιωπή (την ολική ή μερική, σχολιασμένη ή ασχολίαστη, σιωπηλή παρουσία ορισμένων επώνυμων ή ανώνυμων προσώπων του δράματος και την ποσοτική και ποιοτική της λειτουργικότητα).

Γραμμένο με γνώση και φροντίδα, το βιβλίο αυτό φιλοδοξεί —και επιτυγχάνει— να είναι και εκλαϊκευτικό με την καλή σημασία: όχι στη σύλληψη ή την επεξεργασία και την εμβάθυνση, αλλά στην έκθεση. Πράγμα που μόνο ένας γνώστης είναι σε θέση να κατορθώσει.

ΑΝΤΩΝΗ ΣΟΥΡΟΥΝΗ

Τα τύμπανα της κοιλάς και του πολέμου

Εκδ: Νέα Σύνορα, Αθήνα 1984

Πρόκειται για το τελευταίο βιβλίο του Θεσσαλονικιού πεζογράφου, το οποίο κινείται στην προέκταση και το κλίμα των Συμπαιχτών (117), μόνο που ο χώρος της περιπέτειας και των παθών είναι πιο διευρυμένος (Α-

θήνα, Θεσσαλονίκη, Ολλανδία, Γερμανία). «Ιστορίες της (καθ' ημάς) καθημερινής τρέλας» (άλλωστε το εγχείρημα παρουσιάζει αρκετές συγγένειες μ' εκείνο του Τσ. Μπουκόφσκι), τα πέντε αυτοβιογραφικά αφηγήματα του βιβλίου διαπνέονται από ειρωνική, και κάτι περισσότερο: σαρκαστική διάθεση απέναντι στον κόσμο, η οποία όπως επιστρέφει και τυλίγει και τον ίδιο τον ήρωα - αφηγητή, ως αυτοειρωνεία και αυτοσαρκασμός. Γραφή, λιτή και ευκίνητη, κοφτή και συχνά ευρηματική (που κάποτε όμως εκβιάζει τα ευρήματά της) έχει χαρακτήρα λαϊκότροπο και διαβάζεται με ευχάριστα, κινδυνεύει όμως να γλιστρήσει σε μανιέρα.

ΠΡΟΚΟΠΗ ΠΑΝΤΑΖΗ

Ο τραυματίας αναστενάζει

Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1984

Το μυθιστόρημα του Προκόπη Πανταζή είναι ένα πικρό οδοιπορικό ενός νεαρού Ελασίτη που συλλαμβάνεται τραυματισμένος μετά από συμπλοκή της ομάδας του με τους χωροφύλακες και κατηγορείται για το φόνο χωροφύλακα. Οι μέρες, ήττας του αντάρτικου, η ατμόσφαιρα της ελληνικής επαρχίας, η ψυχολογία του κρατούμενου - τραυματία και οι αποσπασματικές του μνήμες από τη δικτατορία του Μεταξά, την κατοχή και τον εμφύλιο, αποδίδονται από τον συγγραφέα μ' ένα αφηγηματικό τρόπο λιτό, άμεσο και συχνά συγκλονιστικό.

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η Δεκαετία 1940-1950

Αθήνα 1984

Μια προσπάθεια καταγραφής κρίσιμων ιστορικών γεγονότων με τη μορφή της προσωπικής μαρτυρίας του μέσου καθημερινού ανθρώπου. Ο συγγραφέας, στο πρώτο από τα τρία βιβλία του που φιλοδοξούν να καλύψουν την καίριας σημασίας περίοδο του πολέμου και της εμφύλιας διαμάχης, παρουσιάζει, σαν σε σελίδες προσωπικού ημερολογίου, κυρίως τον πόλεμο στο Αλβανικό μέτωπο και την επιστροφή από αυτό, όπως τα έζησε σαν έφεδρος Ανθυπολοχαγός του Μηχανικού, προσπαθώντας να λειτουργήσει μέσα σε ένα λόγο αντιπροσωπευτικό χιλιάδων Ελλήνων που βίωσαν τη δοκιμασία της Αλβανίας.

Α. Κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η Στροφή του Σεφέρη

Τρίτος τόμος

Εκδ: Ζώδιο, Αθήνα 1984

Είναι ο τρίτος τόμος μιας τριλογίας που επιδιώκει να σχολιάσει λεπτομερειακά το πρώτο μέρος της Στροφής (Κοχύλια, Σύννεφα) και της οποίας τα δύο πρώτα μέρη δημοσιεύτηκαν ήδη το 1981 και 1982.

Κύρια σκόπευση είναι να αναλυθεί η λειτουργία της «μεταφοράς», στο σεφερικό έργο —κι αυτόν το σκοπό επιδιώκει σχολιάζοντας ερμηνευτικά (και όχι φιλολογικά ή πραγματολογικά) τα ποιήματα κατά τις ελάχιστες σημασιακές τους ενότητες (που μπορεί να είναι ένας στίχος, αλλά πιο συχνά και μία μόνο λέξη), έτσι ώστε στο τέλος να αναδυεται ένα συνεκτικότερο νόημα που συνιστά και τη συνολικότερη σεφερική θέαση του κόσμου. Άλλωστε το β' μέρος του βιβλίου («Παρεκβάσεις»), αποτελούν σημειώσεις που εξυπηρετούν και τα δύο επίπεδα του έργου, παραπέμποντας για την ερμηνεία πολλών καίριων λέξεων σ' ολόκληρο το σεφερικό έργο, ποιητικό και πεζό.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι από τυπογραφικής απόψεως, η έκδοση είναι μνημειώδης.

ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑΓΧ

Μπαλζάκ

Μετ.: Γ. Μπεράτης

Εκδ: Γκοβόστης, Αθήνα

Η ζωή και το έργο του μεγάλου Γάλλου συγγραφέα, δοσμένα από έναν άλλον επίσης μεγάλο συγγραφέα. Ένα ογκώδες βιβλίο μεταφρασμένο από το Γιάννη Μπεράτη, που διαιρείται σε έξι βασικά κεφάλαια. Νεανικά χρόνια και πρώτες προσπάθειες. Ο Μπαλζάκ στη δουλειά. Το μυθιστόρημα της ζωής του Μπαλζάκ. Μεγαλείο και αθλιότητα του Μπαλζάκ σαν μυθιστοριογράφου. Ο Δημιουργός της «Ανθρώπινης Κωμωδίας». Πλήρωση και τέλος.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ

Κόμματα και πολιτική στην Ελλάδα (1844-1855)

Αθήνα 1984

Πρόκειται για διδακτορική διατριβή που υποβλήθηκε στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και εκπονήθηκε υπό την εποπτεία του καθηγητή J. Campbell, γνωστού για μελέτες του σε θέματα πολιτικής ιστορίας της νεότερης Ελλάδας. Αντικείμενο διερεύνησης της μελέτης αυτής είναι η θέσμιση και η λειτουργία του δυτικού τύπου πολιτικού συστήματος που εγκαθιδρύθηκε στην Ελλάδα μετά την επανάσταση του 1843, και οι αντιφάσεις που χαρακτηρίζουν τη συνάρθρωσή του με την τότε κοινωνική δομή της χώρας.

Κύριο πεδίο εφαρμογής και επαλήθευσης των υποθέσεων εργασίας της συγγραφής είναι τα τρία «πολιτικά κόμματα» της εποχής (ρωσικό, γαλλικό, αγγλικό), ως φορείς εμπραγμάτωσης του πελατειακού φαινομένου, ως χώροι συγκρότησης και ανάπτυξης των πρωτογενών πολιτικών

ελίτ του νεοελληνικού κράτους και ως ιδιότυποι μηχανισμοί έκφρασης του πολιτικού ανταγωνισμού και των πολιτειακών ισορροπιών μεταξύ της γηγενούς πολιτικής τάξης και του αυλικού πόλου εξουσίας. Πλαίσιο αναφοράς της μελέτης είναι η Μεγάλη Ιδέα και τα κοινωνικά φαινόμενα της πολιτείας και των τοπικιστικών «πολιτικών» εξεγέρσεων, συνάρτηση με τη λειτουργία των κομμάτων και την επίδρασή του στο πολιτικό σύστημα.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι βασικό προσόν της ξενόγλωσσης δυστυχώς, μελέτης είναι η αξιοποίηση ενός πλούσιου αρχειακού υλικού, ελληνικού και ξένου, και η έγκυρη μεθοδολογική διαπραγμάτευση και πορισματική σύνθεσή του.

ΛΕΞΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Gutenberg

Ηλίας Ν. Μιχάλης

ΓΙΑ ΕΝΑ
ΝΕΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟ

KALANTHIS

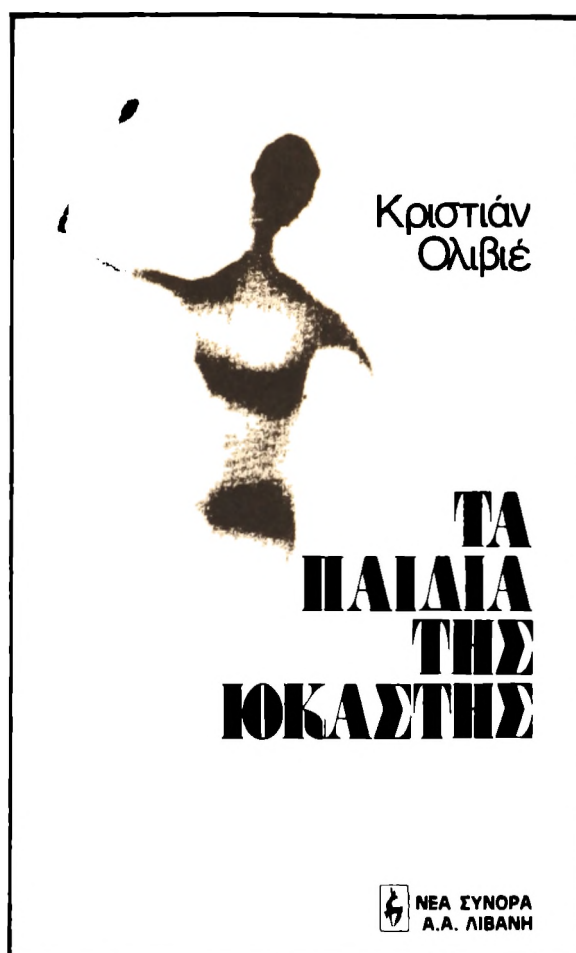
Κεντρική διάθεση
ΚΑΛΕΝΤΗΣ και ΣΙΑ ΕΕ
Κολοκοτρώνη 15,
τηλ. 32.34.270
105 62 ΑΘΗΝΑ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

**ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΟΛΙΒΙΕ:
Τα παιδιά της Ιοκάστης**

Ένα νέο βιβλίο στη «Φεμινιστική σειρά». Η συγγραφέας ξεπερνώντας τις επίπεδες φεμινιστικές διεκδικήσεις κάνει μια νέα θεώρηση στην ψυχολογία των ανδρών και των γυναικών.

Μετά το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα, τώρα το σύμπλεγμα της Ιοκάστης.

**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΤΗΛ. 3610589-3600398**

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΑ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑ

● Από τον αναγνώστη μας Μάκη Μάτσα πήραμε με τη μορφή άρθρου με τίτλο «τα οδοντιατρικά μέταλλα και το βαθύ σκοτάδι» εκτεταμένη επιστολή από την οποία δημοσιεύουμε στη συνέχεια το κύριο μέρος της επειδή εξαιτίας του περιορισμένου χώρου δεν είναι δυνατό να δημοσιευθεί ολόκληρη:

Αγαπητό ANTI,

Θέλω από την αρχή αυτού του σημειώματος να τονίσω πως δεν είμαι ούτε κατά προσέγγιση «ειδικός» στο θέμα που μου δίνει την αφορμή γι' αυτό το σημείωμα. Ούτε από οδοντιατρική ξέρω τίποτε, ούτε από μέταλλα, κράματα, ιόντα, καρκίνους κτλ. Όμως επειδή —και πολύ σωστά κατά την ταπεινή μου γνώμη— το περιοδικό αυτό ξεκίνησε το θέμα της καταλληλότητας των μη ευγενών μετάλλων που χρησιμοποιούνται σήμερα στην οδοντιατρική και για το οποίο εμείς όλοι οι μη «ειδικοί» δεν έχουμε τις πληροφορίες να μορφώσουμε γνώμη, έχουμε όμως κάθε συμφέρον σαν «χρήστες», «φορείς» (ή όπως αλλιώς θέλει να μας χαρακτηρίσει κανείς) των μετάλλων αυτών στο ταπεινό μας στόμα, μου δίνει το δικαίωμα να εκφράσω παρακάτω σκέψεις για την πορεία της συζήτησης αυτής.

Το άρθρο της «μαχητικής» κ. Μαύτα στις 16.3.84 θα έπρεπε να είχε ξεσηκώσει κάθε θυέλλα απόψεων πάνω στο θέμα (υπέρ ή κατά δεν έχει σημασία). Όμως ακολουθήσε σιωπή. Στις 25.5., και μόνο στις επιστολές, υπάρχει η άποψη των κ. Μπρις, Βίγλα, και Καφούσια (μελών σχετικής επιτροπής του υπουργείου απ' ό,τι φαίνεται) που ούτε λίγο ούτε πολύ, μας λέει ότι κακώς είδαν το φως της δημοσιότητας οι απόψεις αυτές, ψέγει το ANTI που τις δημοσίευσε προσδίδοντας ακόμα και αφέλεια στο περιοδικό και καταλήγει παραθέτοντας αποσπάσματα κάποιων απόψεων που προέρχονται από υπουργεία Υγείας ή οδοντιατρικές οργανώσεις κρατών με «υψηλή τεχνολογία» (και οι οποίες δεν είναι καθόλου απόλυτες υπέρ της χρήσης των μετάλλων αυτών για να λέμε και του «στραβού το δίκιο»), αλλά αποσιωπούν το ελληνικότατο «κτλ.» του ΑΥΣ.

Τέλος στις 6.7 ακολουθεί σε απολογητικό ύφος άρθρο του άλ-

λου ειδικού κ. Γ. Παϊζη, που συνυπέγραψε ή μονόγραψε το πρώτο άρθρο της κ. Μαύτα, που κι αυτός κάπου πιστεύει ότι τέτοια θέματα είναι λίγο ταμπού για το πλατύ κοινό, αλλά που φαίνεται όμως εύκολα ότι κι αυτός ανησυχεί για την χρήση των κραμμάτων στο στόμα μας. Τι μένει λοιπόν απ' τη λειψή αυτή ιστορία;

Το γεγονός ότι παραμένουμε απληροφόρητοι, το γεγονός ότι το κράτος τηρεί σιγήν ιχθύος και μια έντονη φημολογία για διάφορα νοσηρά, που κυκλοφορεί μεν στα ιατρεία των οδοντιάτρων αλλά προς θεού όχι επισήμως, όχι γραπτά. Και για ν' αρχίσουμε απ' το τελευταίο. Ακούγονται πολλά, άλλα φαιδρά κι άλλα πολύ ανησυχητικά. Ανησυχητικά για τα ήθη μας και για τις ευαισθησίες μας. Πως το θέμα «θάφτηκε» (κι αν κρίνω απ' την παραπάνω εξέλιξη που σύντομα παρέθεσα αυτό δεν απέχει απ' την πραγματικότητα) και πως κάπου και το ANTI έκανε πίσω. Πως ασκούνται πιέσεις, πως άνθρωποι ειδικοί στο θέμα κρατούν δημόσια το στόμα τους κλειστό, πως η μεν κ. Μαύτα (την οποία προσωπικά δεν γνωρίζω) αποτελεί ένα είδος οδοντιατρικού Δον Κιχώτη, αλλά πως στον Άγιο Σάββα (στο οποίο ειδικό νοσοκομείο έχω μάθει πως η εν λόγω κυρία έχει φάει αρκετές μέρες της ζωής της) βλέπει κανείς αρκετούς καρκίνους του στόματος, πως το περιθώριο κέρδους των οδοντοτεχνιτών και των οδοντιάτρων από τα μη ευγενή μέταλλα είναι πολύ μεγαλύτερο απ' ό,τι στα κλασικά χρυσάφι και πλατίνα. Και πως κάπου εκεί είναι το μυστικό. Και βέβαια το κύκλωμα (παρ' όλο επιστημονικό) δεν είναι καθόλου καθαρό γιατί κανείς δεν ελέγχει κανείς δεν θέλει να ξέρει...

Αλλά γιατί όλα αυτά; Τι ζητάω εγώ ο μη ειδικός σε ξένα χωράφια; Όμως το στόμα μου το στόμα σας, το στόμα κι η υγεία όλων μας δεν είναι καθόλου ξένα χωράφια. Δεν με ενδιαφέρει να επιβραβευθεί η κ. Μαύτα ή οι περί αυτήν, ούτε να καταδικαστούν οι υπόλοιποι. Μ' ενδιαφέρει και πρέπει να μας ενδιαφέρει όλους μας να ξέρουμε τι γίνεται. Το περιοδικό αυτό πολύ σωστά άνοιξε τις στήλες του. Αλλά ν' ακούσουμε τις γνώμες όλων: του κράτους πρώτα απ' όλα (αλήθεια το υπουργείο για την απόφαση του ΑΥΣ γιατί σιωπά;), των γιατρών, των ειδικών περί τα μέταλλα (και νά είναι σίγουρος ο κ. Παϊζης πως και κατανοητός γίνεται και πως δεν είναι δύσκολο να εξηγήσουμε στον απλό άνθρωπο). Για να ξέρουμε αν πρέπει να ανησυχούμε ή όχι. Για να ξέρουμε τι να ζητήσουμε απ' την πολιτεία που φυσικά πάντα τελευταία ξυπνάει —αλλά πρέπει να ξυπνήσουμε εμείς πρώτα. Κι ακόμα για να ευαισθητοποιηθούν κι οι κοινοί ο-

δοντογιατροί της γειτονιάς μας που δεν πολυπηγαινούν στα συνέδρια αλλά φτιάχνουν τις περισσότερες γέφυρες και μασέλες με υλικά για τα οποία δεν ξέρουν περισσότερα πράγματα απ' ό,τι ο οδοντοτεχνίτης τους.

Σίγουρα το θέμα θα πουν πολλοί δεν είναι το σοβαρότερο που μπορεί να μας απασχολεί σήμερα. Υπάρχουν η εξωτερική μας πολιτική, οι βάσεις, η Δεξιά, ο πληθωρισμός, η ανεργία, η διαφθορά, τα ναρκωτικά, τα σχολεία μας, η μόλυνση, το νέφος, τα νοθευμένα τρόφιμα, οι καρκινογόνες ουσίες... Κάπου όμως πλησιάζουμε και στα μέταλλα των δοντιών μας. Κι ο ανενήμερος καταναλωτής, χρήστης η ασθενής είναι τελικά ανενημέρωτος πολίτης.

Μάκης Μάτσας

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

● Από τον Β. Δωροβίνη πήραμε την παρακάτω επιστολή, σχετικά με την επανέκδοση της (Νέας) «Οικολογίας ...», μετά τη ρήξη των σχέσεων της συντακτικής ομάδας του περιοδικού με τον άλλοτε εκδότη Α. Λιβάνη.

Στο «ANTI» της 26/10 και της 9/11/1984 δημοσιεύθηκαν σχόλια, όπως και επιστολή του φίλου Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου, σχετικά με το θέμα της διακοπής και της επανέκδοσης του περιοδικού (Νέα) «Οικολογία» (και Περιβάλλον). Ως τακτικός και βασικός συνεργάτης του περιοδικού παρακολούθησα τη διαμάχη γύρω από το θέμα αυτό, που επεκτάθηκε και στις στήλες άλλου περιοδικού, κι αν αποφασίζω, σήμερα, να σας γράψω είναι γιατί, με όσα ειπώθηκαν και γράφτηκαν, η υπόθεση της «Οικολογίας» θεωρώ ότι έπαψε να αφορά ορισμένους και μόνον ανθρώπους και αποτελεί, πλέον, μια περίπτωση, που θα πρέπει να λογισθεί χαρακτηριστική, των σημερινών κοινωνικών διεργασιών στο χώρο κάποιας κίνησης ιδεών της Αθήνας.

Πρώτα απ' όλα νομίζω ότι, σε περιοδικό όπως το «ANTI», που μας έχει συνηθίσει στη μεθοδολογία της διασταύρωσης πληροφοριών, ο συντάκτης των δύο σχολίων («γίνεται Οικολογία χωρίς ...Λιβάνη(η)»; και «μία είναι ...η οικολογία»), αλλά και της επισημείωσης στην επιστολή Παπασπηλιόπουλου, άξιζε να λάβει τον κόπο και να πληροφορηθεί, έτσι, σωστά πράγματα που άλλωστε, μετά την αναστολή της κυκλοφορίας του περιοδικού, έγιναν ευρύτερα γνωστά και, πάντως, κυκλοφορούσαν στο κέντρο της Αθήνας, κέντρο πληροφόρησης για τέτοια θέματα...

Όπως και να 'χει το πράγμα, οφείλω κι από εδώ να γνωστοποιήσω ότι η υπόθεση της αναστολής της κυκλοφορίας του περιοδικού δεν ήρθε ως «κεραυνός εν

αιθρία», όπως ο συντάκτης σας, ως ένα σημείο ο Σπήλιος και, αρκετά αντιφάσκοντας μεταξύ τους, ο νέος εκδότης και ο διευθυντής σύνταξης του περιοδικού γράφουν (οι τελευταίοι στο τεύχος που κυκλοφόρησε). Η αλήθεια είναι ότι, μήνες πριν από την αναστολή, προοδευτικά και όπως κανονικά θα έπρεπε να αναμένεται, θα έλεγα, δημιουργήθηκε κρίση κυκλοφοριακή, κρίση προβολής και κρίση εσωτερική στο περιοδικό. Δεν θα επιμείνω στο πρώτο, που θεωρώ ότι αποτελεί θέμα εσωτερικό μιας τέτοιας έκδοσης. Ως προς το δεύτερο, θα είχα να παρατηρήσω από εδώ ότι περιφερειακές συγκεντρώσεις, που είχαν αρχίσει ευθύς με την έκδοση, για προβολή οικολογικών θεμάτων, της οικολογικής προβληματικής και για την διάδοση του περιοδικού, μειώνονταν συνεχώς και συγκεντρωναν διαρκώς λιγότερους ακροατές —σπεύδω να προσθέσω ότι, ως εξήγηση, θα ήταν απλοϊκό να δεχθούμε πως υπεύθυνοι ήταν οι ακροατές.

Έρχομαι στο τρίτο είδος της κρίσης, που αυτό ακριβώς έχει μεγαλύτερη πολιτική σημασία, αλλά και τη σημασία του για κάποιες σημερινές κοινωνικές διεργασίες στις οποίες αναφέρθηκα. Πολύ περιγραμματικά, ευθύς εξαρχής μπορώ να αναφέρω ότι η κρίση αυτή, με τον τρόπο που επέλεξε ή πριν από την αναστολή συντακτική επιτροπή, και τον οποίο υιοθέτησε και με την επανέκδοση για να «ερμηνεύσει» ορισμένα πράγματα, θυμίζει έντονα την επίκληση του «Μεγάλου Αδελφού» του Όργουελ αλλά και τη συλλογιστική στο «Animal Farm», του ίδιου. Αλλά, βέβαια, στη νεοελληνική μικροαστική εκδοχή τους, την έντονα, κι αυτή, χρωματισμένη με άκρατη επιθυμία για αυτοπροβολή, με πολλή ανασφάλεια και με μικροπονηρά εφευρήματα μικρών παιδιών. Το να μιλάμε βέβαια, για δεοντολογία, στην περίπτωση αυτή, αποτελεί κάτι το εξωπραγματικό.

Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να αναφέρω ότι το περιοδικό ξεκίνησε με δομές δημοκρατικές και συλλογικές, περισσότερο ως καθαρά επιστημονική επιθεώρηση οικολογικών θεμάτων, όπου ο διευθυντής δεν άσκούσε καμιά «εξουσία» (και δεν άσκησε και καμιά μέχρι την αναστολή της έκδοσης). Αργότερα, και μετά την «είσοδο» νέων τακτικών συνεργατών, μεταξύ των οποίων και εγώ (με πρόσκληση για συνεργασία, του Σπήλιου), άρχισε να στρέφεται και, μάλιστα, με νέο γραφισμό και με την όλη του εμφάνιση, σε περισσότερο απτά, θα έλεγα, θέματα, άρχισε να παρακολουθεί κάποιαν επικαιρότητα, με δυο λέξεις άρχισε να γίνεται περιοδικό περισσότερο «δη-

μοσιογραφικό». Από τη στιγμή που η κυκλοφορία του άρχισε, επίσης, ν' ανεβαίνει (είναι, βέβαια, άλλο το θέμα της τελικής κυκλοφοριακής κρίσης καθεαυτής), εκδηλώνεται εκ μέρους του διευθυντή σύνταξης και δύο τακτικών συνεργατών η τάση να συγκεντρωθεί κάθε αποφασιστικός ρόλος στα χέρια τους.

Η ολομέλεια των συνεργατών, παρά τις ευχές που εξέφρασε ο Σπήλιος και παρά τις διαβεβαιώσεις του, από όργανο κύριο και κυρίαρχο γίνεται όργανο συμβουλευτικό (και μόνο για μια κατηγορία σχολίων συζητά, πλέον, και αποφασίζει), και, σήμερα, δεν θεωρώ τυχαίο ότι, με την εξέλιξη αυτή, αρχίζει και η «επικλήση» του εκδότη κ. Αντώνη Λιβάνη, που εδώ και ένα χρόνο είχε πάψει και τυπικά να έχει την εκδοτική ευθύνη. «Επικλήση» κυρίως από τον διευθυντή της σύνταξης, συνεχώς διαψευδόμενο από τον Σπήλιο και, τελικά, διαψευδόμενο και από τα ίδια τα πράγματα αφού, εγώ τουλάχιστο, στα δύο χρόνια συνεργασίας με το περιοδικό, δεν αντιλήφθηκα κανενός είδους παρέμβαση του κ. Λιβάνη στα εσωτερικά του περιοδικού. Άλλωστε, αν τέτοια παρέμβαση υπήρχε, ο διευθυντής σύνταξης όφειλε να μας την επισημάνει, και να διαψεύσει, έτσι, τον διαψεύδοντα διευθυντή.

Ή, λοιπόν, δεν υπήρξε παρέμβαση (όπως αντιληφθήκαμε πολλοί), ή παρέμβαση υπήρχε σε κάποια σκοτεινά παρασκήνια και με συσκοτισμένο τρόπο, οπότε ο διευθυντής σύνταξης είναι εξίσου σκοτεινό και ύποπτο που δεν μας πληροφορούσε *συγκεκριμένα* γι' αυτήν.

Φτάνουμε, έτσι, στη συγκρότηση μιας τριμελούς «συντακτικής επιτροπής», η οποία εφαρμόσε στην πράξη το «όλοι είμαστε ίσοι, αλλά μερικοί είμαστε περισσότερο ίσοι από τους άλλους», πράγμα που τουλάχιστον πέντε από τους βασικούς συνεργάτες ομολογούσαν και εξέφρασαν την αγανάκτησή τους, αλλά σε δύο συνεδριάσεις της ολομέλειας, την περασμένη άνοιξη, ή μίλησαν με μισόλογα ή παρέμειναν σιωπηλοί, όταν έφερα ανοιχτά το θέμα για συζήτηση. Κείμενα απορρίπτονταν δίχως να δίνεται καμία εξήγηση (μια νέα δεοντολογία άρχισε να εφαρμόζεται...), κάποιοι άλλοι τακτικοί συνεργάτες έβλεπαν να παραγγέλλονται διάφορα κείμενα, τα έγραφαν και απορρίπτονταν χωρίς πολλές εξηγήσεις και αυτά, και όσον αφορά κάποια δικά μου κείμενα δεν θεωρώ *διόλου τυχαίο* ότι οι πρώτες «δυστροπίες» της συντακτικής επιτροπής απέναντί μου άρχισαν όταν εργολάβος τηλεφώνησε σε μέλος της και παλαιό συμφοιτητή του, διαμαρτυρόμενος για όσα έγραψα σχετικά με τη «δράση» του.

Ούτε και θεωρώ τυχαίο, επίσης, ότι το περιοδικό συνέχισε να αποφεύγει τις *συγκεκριμένες* αναφορές σε πρόσωπα και πράγματα, δίνοντας μονίμως βάρος σε γενικά, σε διεθνή και σε τοπικά «γενικευμένα» θέματα —και εισπράττοντας φυσικά, έτσι ένα μέρος της κυκλοφοριακής κρίσης. Δεν είμαστε, λοιπόν, πολύ μακριά από την «οικολογική», τώρα, εφαρμογή της γνωστής αποστροφής του Σπήλιου για τις «αβλαβείς γενικότητες», ενώ η κριτική του περιοδικού συχνά συγκεντρωνόταν σε επώνυμους όταν, πια, εκείνοι βρίσκονταν στα πρόθυρα αντικατάστασής τους ή, έχοντας γίνει στόχος ορισμένων κύκλων, δεν επρόκειτο να αισθανθούν το τσίμπημα του βέλους μιας «Οικολογίας».

Η αντίδραση στην κατάσταση αυτή είναι εύλογη όχι μόνον από τη δική μου αποχώρηση, την περασμένη άνοιξη, για τον λόγο ότι δεν είχα διάθεση να συμμετέχω σε μια μικρή και μικροαστική οργουελική κωμωδία, αλλά και από τη μη συμμετοχή, στην επανέκδοση, άλλων εννέα τακτικών συνεργατών του περιοδικού —και είναι γνωστό ότι, πριν από την ολοκλήρωση και εκτύπωση του τελευταίου τεύχους έγιναν σε όλους μας «κρούσεις» για συμμετοχή.

Τελειώνοντας συμπεραίνω ότι, το όνομα και το φάσμα Λιβάνη χρησιμοποιήθηκε από τα μέλη της συντακτικής επιτροπής ως θολή πρόφαση για μια πρακτική που δεν διέφερε σε τίποτε από τις «δοκιμασμένες» μεθόδους συγκέντρωσης και «απόλαυσης» εξουσίας (σε μικροκλίμακα, βέβαια, και με εντελώς αστεία, κάποτε χαρακτηριστικά για να κυριολεκτώ, όχι πάντα αστεία, αν υπολογιστούν κάποια ταξίδια στην Κούβα και στο Παρίσι, με έξοδα του περιοδικού, κλπ., κλπ.). Τώρα με την ίδια μέθοδο, η όψιμη αντίθεση προς το όνομα και το φάσμα Λιβάνη χρησιμοποιείται ως διαφημιστικό εφέ, από τα ίδια πρόσωπα που έχουν υπευθυνότητα και στο περιοδικό που επανεκδόθηκε.

Μετά τη φθορά και παραφθορά τόσων «-ισμών» στη χώρα μας, φαίνεται πως ήρθε η ώρα της Οικολογίας, ή, για να είμαστε σεμνότεροι, της προστασίας του περιβάλλοντος. Θεωρώντας ότι φτάνουν, πια, οι φανακισμοί γύρω μας, έγραψα και σας παρακαλώ να δημοσιεύσετε τη σημερινή επιστολή.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

ΣΤΡΑΤΩΝΕΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ - ΥΠΠΕ - ΛΙΒΑΝΗΣ

● *Τις περιπέτειες της πολιτιστικής αναμόρφωσης (κατά το «πολεοδομικής ανασυγκρότησης») θίγει η επιστολή του Β. Δωροβίνη, με αφορμή τους στρατώνες Καποδίστρια στο Άργος:*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΕΙΑ

Ζ. Πλην 3, 106 78 ΑΘΗΝΑ Τηλ: 3601331, 3603224

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γκίνσμπουργκ Νατάλια
Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ
Μυθιστόρημα

Κόνραντ Τζόζεφ
Η ΤΡΕΛΑ ΤΟΥ ΑΛΜΑΓΕΡ
Μυθιστόρημα

Μπαζέν Ερβέ
ΜΕ ΤΗΝ ΟΧΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ
Μυθιστόρημα

Ζακόμπ Μαξ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΟΙΗΤΗ

Παρίζε Γκοφρέντο
ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ
Μυθιστόρημα

Χάσεκ Γιάροσλαβ
ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ
Διηγήματα

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζ. Πηγής 3, 106 78 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 3601331, 3603234

Το «ΑΝΤΙ» αλλά και πολλές εφημερίδες και περιοδικά επανέρχονται, κάθε τόσο, στο πολύπαθο θέμα της αξιοποίησης των Στρατώνων Καποδίστρια στο Άργος, που έχει βαλτώσει. Θυμίζουμε ότι, όπως δημοσιεύθηκε πρόσφατα στον τοπικό Τύπο, στο Ταμείο Άργους «αναπαύονται» από το 1981 είκοσι εκατομμύρια δραχμές για το έργο, ότι στο υπουργείο Πολιτισμού συνεχίζουν να εγγράφονται, κάθε χρόνο, άλλα είκοσι εκατομμύρια για το έργο μετατροπής του κτιρίου σε Πολιτιστικό Κέντρο και Μουσείο (αυτά, από το ...1978), ότι έχουν παραδοθεί (από το ...1979) τα σχέδια για τη μετατροπή αυτή, ότι όλα τα πολιτιστικά σωματεία της πόλης και όλα τα σωματεία του Εργατοϋπαλλήλικου Κέντρου δεν παύουν να διαμαρτύρονται για το βάλτωμα και ότι οι αρμόδιοι συνεχίζουν να κωφεύουν.

Όλοι πίστευαν, στην πόλη και στο Νομό, ότι η Κυβέρνηση, μετά την συνδρομή στον αγώνα των κατοίκων για τη διάσωση και αξιοποίηση του κτιρίου, όταν ήταν αντιπολίτευση, θα αναλάμβανε τις ευθύνες της και θα προχωρούσε στη δημιουργία της τόσο απαραίτητης για την πόλη και στην Αργολίδα υποδομής αυτής, τη στιγμή μάλιστα που κάθε χρόνο άρχισαν να ξεοδεύονται, εδώ και μερικά χρόνια, πάνω από δέκα εκατομμύρια κατ' έτος για αμφίβολης ποιότητας και πολιτισμικής αποτελεσματικότητας «εκδηλώσεις μορφωτικού χαρακτήρα», στο νομό αυτό. Αντί γι' αυτό, παρατηρείται πλήρης απραξία και εύλογα η τοπική κοινή γνώμη υποθέτει ενδοτικότητα απέναντι κάποιων κερδοσκόπων που ονειρεύονται να χτίσουν γκαράζ και σουπερμάρκετ στο χώρο των Στρατώνων και, σήμερα, «συζητούν» να μετατρέψουν το ίδιο το κτίριο σε «υπεραγορά».

Από τις στήλες αυτές είναι καιρός να μεταφέρω κάτι που ψιθυρίζεται εδώ και καιρό, στην πόλη και, μάλιστα, αποδίδεται σε κύκλο προσκεϊμένο σε τοπικό κυβερνητικό βουλευτή, όπως μαθαίνουμε, σχετικά με το «πάγωμα» του θέματος. Ψιθυρίζεται λοιπόν, ότι ο κ. βουλευτής, «με άμεση προσπάθεια στον συμβούλο του Πρωθυπουργού Αντώνη Λιβάνη», τον έπεισε να παρέμβει και να «μπλοκάρει το θέμα, ώστε το κτίριο να εγκαταλειφθεί στη φθορά και, στην κατάλληλη στιγμή, να ξανατεθεί το ζήτημα της κατεδάφισής του». Έτσι, εξηγείται και το ότι το γραφείο του πρωθυπουργού αγνοεί συστηματικά επανειλημμένα διαβήματα και διαμαρτυρίες τοπικών φορέων, τρία ολόκληρα χρόνια μετά τις εκλογές του 1981.

Φήμες και διαδόσεις; Όταν δεν υπάρχει καμιά διαφάνεια ακόμα και για τέτοια θέματα, όταν το κράτος «παίζει» άσχημο

παιχνίδι με την πολιτιστική κληρονομιά, μη φροντίζοντας να αναστηλωθεί ούτε ένα τόσο σημαντικό κτίριο επαρχιακής πόλης, γιατί οι πολίτες να μη πιστέψουν στην ύπαρξη συμφερόντων, παρασκηνίου και «υψηλών» παρεμβάσεων; Όταν, μάλιστα, επώνυμοι κυβερνητικοί εκπρόσωποι στο νομό, με παλαιότερες δηλώσεις τους και με τη συγκεκριμένη συμπεριφορά τους αφήνουν να εννοηθούν πράγματα που επιβεβαιώνουν τους ψιθύρους;

Β.Κ. Δωροβίνης

ΒΙΟΤΟΠΟΣ ΚΕΡΑΜΩΤΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ

● Η ομάδα πολιτών Νέστου μας έστειλε το ψήφισμα του Συμποσίου «Ανάπτυξη μια περιοχής χωρίς καταστροφή της φύσης», που έγινε στη Σταυρούπολη το Σεπτέμβριο, και αφορά τον κόλπο Κεραμωτής του Ν. Καβάλας και το σχέδιο να εγκατασταθεί εκεί ένα διαλυτήριο πλοίων και χαλυβουργείο. Όπως μας πληροφορούν στο γράμμα τους η Ελλάδα έχει αναλάβει με τη διεθνή συμφωνία RAMSAR να διατηρήσει την περιοχή αυτή σαν βίοτοπο. Να και το ψήφισμα του συμποσίου, για το συγκεκριμένο θέμα:

Όσοι έλαβαν μέρος στο συμπόσιο «Ανάπτυξη μιας περιοχής χωρίς καταστροφή της φύσης» στη Σταυρούπολη ζητούν από την ελληνική κυβέρνηση και τις υπεύθυνες τοπικές αρχές, να ακυρώσουν την απόφαση της εγκατάστασης στον κόλπο της Κεραμωτής του Νομού Καβάλας ενός διαλυτηρίου πλοίων και χαλυβουργείου.

Η εγκατάσταση που σχεδιάστηκε θα προκαλέσει πολύ σοβαρές βλάβες στο φυσικό οικοσύστημα και στις γύρω περιοχές και βρίσκεται σε έντονη αντίθεση με την διεθνή συμφωνία για την προστασία των υγροτόπων που έχουν διεθνή σημασία (RAMSAR).

Σύμφωνα με τις αρχές του συμποσίου παραπέμπουμε σε άλλες δυνατότητες «οικονομικής ανάπτυξης μιας περιοχής χωρίς καταστροφή της φύσης» π.χ. Γεωργίας, Δασοκομίας, Αλιείας και Οικοτουρισμού.

ΥΠΕΡ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

● Από τον ανιψιό του κ. Μητσotάκη Παντελή Βιρβιδάκη πήραμε την επιστολή που ακολουθεί:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Σχετικά με το κύριο άρθρο του τελευταίου τεύχους της 14/9 με τίτλο «Ο Μητσοτάκης και οι θεσμοί», έχω να παρατηρήσω τα εξής:

Εκτιμάς ότι η εκλογή Μητσotάκη είναι ένα φαινόμενο επικίνδυνο για τους θεσμούς. Μήπως όμως οι κίνδυνοι αρχίζουν όταν υπεύθυνα και έγκυρα περιοδικά ε

πιδίδονται σε τέτοιου είδους απαράδεκτες και ανυπόστατες κινδυνολογίες; Για την παρατήρησή σου ότι η πολιτική ζωή προσωποκρατείται θα έλεγα ότι ο ρόλος των θεσμών απέναντι στον προσωπικό τόνο που δίνει κάθε πολιτικός είναι να αμύνονται αποτελεσματικά στις αρνητικές επιρροές του αλλά και να αξιοποιούν τις θετικές. Η ανάγκη της επιλογής ενός ηγέτη με μια δυναμική παρουσία, δεν συνδυάζεται απαραίτητα με αδυναμίες των λειτουργιών κοινής αποδοχής στο βαθμό που αυτές βελτιώνονται και εμπλουτίζονται. Αν όμως σε ανησυχεί η σημερινή παρουσία του Μητσοτάκη στο πολιτικό προσκήνιο, επειδή βρέθηκε προ 20ετίας, σε μια κρίσιμη για τη Δημοκρατία περίοδο, στην πρώτη γραμμή των πολιτικών εξελίξεων, τότε θα έπρεπε να αναζητήσεις χωρίς φόβο, με αντικειμενικότητα, την ιστορική αλήθεια των γεγονότων εκείνων. Είμαι σίγουρος ότι μια που το πολιτικό θάρρος δεν σου λείπει και πάντα σ' ενδιέφερε η αναζήτηση της αλήθειας πέρα από πολιτικές σκοπιμότητες, σε πολλά θα συμφωνούσαμε για τον τότε ρόλο «καταξιωμένων στη λαϊκή συνείδηση πολιτικών, η σημερινή πολιτική παρουσία των οποίων, καθόλου δεν ανησυχεί. Το θέμα μας όμως είναι οι δημοκρατικοί θεσμοί σήμερα. Ελάχιστος όρος συμβολής στην κατοχύρωση των δημοκρατικών θεσμών είναι η αποδοχή του δικαιώματος όλων των πολιτικών δυνάμεων να εξαντλήσουν όλα τα δημοκρατικά μέσα για την κατάληψη της εξουσίας. Έτσι είναι ανεπίτρεπτη η κριτική πάνω στο απόλυτο δικαίωμα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας να εκλέξει τον Αρχηγό που πιστεύει πως θα την οδηγήσει στη νίκη. Κριτική που θυμίζει πολύ τις Πρωθυπουργικές δηλώσεις στη Θεσσαλονίκη που κι εσύ το ίδιο, αυτοαναιρούμενο, στο ίδιο άρθρο κριτικάρεις.

Λες ότι ο κίνδυνος βρίσκεται στο να παγιδεύσει ο κ. Μητσοτάκης «στα μέτρα του» την κυβερνητική πολιτική.

Ο τόνος όμως και το επίπεδο των όσων και εσύ του καταμαρτυρείς σε τι διαφέρουν ποιοτικά από την κυβερνητική πολεμική εναντίον του;

Ποιος άραγε θεωρεί τη διαβολή μεγαλύτερη αρετή από την κριτική; Ποιος προτιμά την ύβρη από το επιχείρημα; Αυτός που επιζητεί το δημοκρατικό διάλογο; Αυτός που ζητάει να ακουστούν τα επιχειρήματά του που επί 20 χρόνια τα λογής κατεστημένα στο χώρο της ενημέρωσης δεν επέτρεπαν να ακουστούν;

Και τι θα πούμε γι' αυτόν που δεν δέχεται να συζητήσει με ένα δημοκρατικά, όχι δια βοής, εκλεγμένο Αρχηγό Κόμματος; Τι θα πούμε γι' αυτούς που δίνουν

«ανεπανάληπτα δείγματα σεβασμού των θεσμών» με τη μέθοδο της μη αποδοχής του πολιτικού αντιπάλου που δεν είναι της αρεσκείας του; Τι θα πούμε, τέλος, —και εδώ κάνε και λίγη αυτοκριτική— για εκείνους που χρησιμοποιούν τα όποια μέσα ενημέρωσης για επιβολή απόψεων με αστήρικτους αφορισμούς, με αποκρυψη ή και παραποίηση της αλήθειας;

Κι αν κάποιου είδους αλληλεγγύη στο όνομα της προόδου, σε δεσμεύει και έχεις δύο μέτρα και δύο σταθμά, θα σου θυμίσω πόσο επαληθεύτηκε τα τελευταία χρόνια πως στην Ελλάδα δεν είσαι ό,τι δηλώσεις.

Ο μόνος που δικαιούται να απονέμει τίτλους, ο μόνος που μπορεί να δικαιώνει ή να αποδοκιμάζει, είναι ο λαός με την ψήφο του.

Έτσι, μια που μιλάμε για θεσμούς.

Φιλικά
Παντελής Βιρβιδάκης
Πολιτικός Μηχανικός

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ

● Από τον Αχιλλέα Παπαϊωάννου από τη Θεσσαλονίκη πήραμε μακροσκελή επιστολή που αναφέρεται στην απονομή του μεταλλίου «ΛΕΝΙΝ» στο Γ.Γ. του ΚΚΕ Χαρίλαο Φλωράκη και τα προβλήματα των πολιτικών προσφύγων. Να τι γράφει ο αναγνώστης μας μεταξύ άλλων στην επιστολή του την οποία εξαιτίας του περιορισμένου χώρου δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε αλόκληρη:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Ο Τύπος και όλα σχεδόν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μας παρουσίασαν, δείξαν όλοι την τελετουργική διαδικασία της απονομής του μεταλλίου «ΛΕΝΙΝ» στον γενικό γραμματέα του ΚΚΕ Χαρίλαο Φλωράκη στο Κρεμλίνο.

...Σοβαρό το γεγονός τούτο για το ΚΚΕ γιατί μέχρι τώρα, απ' ό,τι μπορώ να ξέρω κανένας γενικός γραμματέας δεν είχε παρασημοφορηθεί δεν είχε την τιμή να τιμηθεί με το ανώτατο παράσημο του Λένιν.

Ο συναγωνιστής, συμμαχητής στην αντίσταση και τον εμφύλιο και τους μετέπειτα αγώνες του ΚΚΕ Φλωράκης, οπωσδήποτε έχει το λόγο να καμαρώνει με καρφισωμένο στο στήθος του το χρυσό μετάλλιο με το πορτραίτο του μεγάλου Λένιν. Δεν έχουμε λόγο να μην τον συγχαρούμε και μεις. Ο Φλωράκης τιμήθηκε για το μεγάλο και τιτάνιο αγώνα του ΚΚΕ ενάντια στον ιμπεριαλισμό, το φασισμό ξένο και ντόπιο από την περίοδο της Εθνικής Αντίστασης του εμφυλίου και μέχρι την επτάχρονη δικτατορία των συνταγματαρχών. Μαζί του ο-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αριστίνος Γιώργος
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ
Νουβέλα

Καραούλης Κώστας
Η ΕΚΛΕΙΨΗ
Μυθιστόρημα

Κολώνας Βαγγέλης
ΧΑΡΑΜΑΔΕΣ
Μυθιστόρημα

Κοντολέων Μάνος
ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ
Μυθιστόρημα

Ξανθούλης Γιάννης
ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΕ ΣΤΟ
ΧΕΙΜΩΝΑ
Μυθιστόρημα

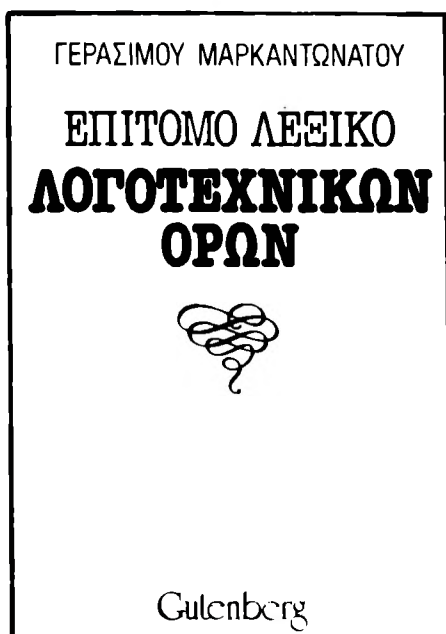
Τομαζάνη Δέσποινα
ΤΟ ΑΜΙΛΗΤΟ ΝΕΡΟ
Ερωτικό παραμύθι

Χαριτόπουλος Διονύσης
ΔΕΣΠΟΙΝΑ
Νουβέλα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζ. Πηγής 3, 106 78 ΑΘΗΝΑ. Τηλ.: 3601331, 3603234

μως και πλάι του πάλεψαν χιλιάδες αγωνιστές κομμουνιστές και δημοκράτες. Πολλοί από αυτούς, πέσαν στο πεδίο της τιμής και του αγώνα χιλιάδες ζουν, που πολλοί απ' αυτούς απόκληροι της τύχης, πήραν μαζί του το δρόμο της πολιτικής προσφυγιάς σε χώρες και τόπους φιλικούς. Μια ζωή ολόκληρη, περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώνα στο σοσιαλιστικό καμίνι της δουλειάς των χωρών αυτών, είναι καταχωρημένη στην ιστορία του καθένα απ' αυτούς.

Και ήρθε το πλήρωμα του χρόνου. Γερασμένα πλέον ρεμάλια, τα τοτινά νειάτα, με γκριζούς και κάτασπρους τους κροτάφους με γεροντικά ρυτιδιασμένα πρόσωπα επιστρέφουν όσα επεζήσαν, στη στερημένη για τριάντα και πλέον χρόνια πατρίδα στην χαμένη πατρίδα, με μοναδική παρουσία των τριάντα χρόνων μόχθου, μερικά ξύλινα κυβώτια μεπραμάτια σπιτικά.

Και οι χώρες του «προλεταριακού διεθνισμού», η χώρα του Λένιν ξεπροβόδισε τους Έλληνες αυτούς αγωνιστές στις χαμένες τους πατρίδες με το φιλοδώρημα του ενός μηνιατικού μισθού εργάτη των 240 ρουβλίων, και τα ξύλινα κουτιά με τους αλατζάδες, μαχαιροπήρουνα, πιατικά, τα βαμβακερά παπλώματα κτλ.

Και ήλθε αυτός ο κόσμος στην πατρίδα του έτσι γυμνός και έπεσε μέσα στο χάος μιας καπιταλιστικής πατρίδας με κόσμο τελείως ξένο, κόσμο άλλης νοοτροπίας, δικού του τρόπου ζωής, να εκλιπαρεί με απλωμένο το χέρι ένα μεροκάματο, μια γωνιά κάτω από κάποια στέγη, ένα κομμάτι ψωμί να επιζήσει.

Τα κόμματα των Φλωράκιδων και των Μπανιάδων με μια ψυχή και ανένδοτη αδιαφορία μπλεγμένα στο αλληλοφάγωμα για τις κομματικές τους φιλοδοξίες και την κομματική καρέκλα δεν έχουν καιρό να δουν τους άλλοτε συντρόφους τους, τους άλλοτε συναγωνιστές τους.

Χωρισμένοι όπως είναι, χώρισαν και την αντίσταση σε φαίους, χώρισαν και τους πολιτικούς

πρόσφυγες σε παρατάξεις.

Καμιά φοροντίδα, ούτε και μια τυπική σύσκεψη των ΚΕ τους για την τύχη των άμοιρων αγωνιστών πολιτικών προσφύγων που επιστρέφουν στην πατρίδα.

Καμιά, μα καμιά, έστω κάποια δηλή πρόταση στα κόμματα και κυβερνήσεις των χωρών του «προλεταριακού διεθνισμού», να προσέξουν τον κόσμο που επιστρέφει στην πατρίδα τους, να τους δώσουν τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα, τα συνταξιοδοτικά τέτοια κτλ. Κι ο κόσμος αυτός όσο πάει λιγοστεύει και λιγοστεύει.

Και ο αναγνώστης μας καταλήγει:

Και μπαμ σα μπόμπα έσκασε στους αιθέρες η είδηση. Η Σοβιετική Ένωση απένειμε το μετάλλιο του ΛΕΝΙΝ στον Φλωράκη!

Τι εμπαιγμός αλήθεια για τους χιλιάδες κάποτε εργάτες στα εργοστάσια και τα γιαπιά του Τσερνιένκο. Τι καταφρόνια!

Και πώς σ. Φλωράκη, σ. Χαρίλαε ανέχτηκες να πάρεις το παράσιμο αυτό εσύ ο αρχηγός ενός κόμματος, του κόμματος της εργατικής τάξης της Ελλάδας όταν ο Τσερνιένκο που σου το εγχείρησε αρνείται να δώσει το τίμημα του ιδρώτα σ' αυτούς που επί 30 χρόνια και πλέον δούλεψαν, μόχθησαν, πρόσφεραν τα νιάτα τους στα εργοστάσια της χώρας του;

Το καλύτερο μετάλλιο Λένιν σ. Φλωράκη ήταν όχι αυτό που σου κόλλησε στο στήθος ο Τσερνιένκο αλλά η μεταφορά του ιδρώτα των αγωνιστών πολιτικών προσφύγων στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία της χώρας μας.

Πάρε το θάρρος και στάσου στο ύψος περήφανου Έλληνα κομμουνιστή ηγήτορα. Ζήτησε εκείνο που δικαιούνται οι Έλληνες αγωνιστές για να επιζήσουν. Αυτή σου η θαρραλέα πράξη θα 'ναι η μεγίστη υπηρεσία στο αδικημένο κομμάτι αυτό του ελληνικού λαού και η μεγίστη τιμή στον μεγάλο Λένιν και τη χώρα του.

Αχιλλέας Παπαϊωάννου

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνη τυπογραφείου:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
Δεσποτικού 33
Πετρούπολη
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- ΜΟΝΤΑΖ
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασίου 5 - Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: αεροπ.δολ. 13
ετήσια: αεροπ.δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αφ. Ασία:
εξάμηνη: αεροπ.δολ. 15
ετήσια: αεροπ.δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: αεροπ.δολ. 15
ετήσια: αεροπ.δολ. 30

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 100

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

Η Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών προσφέρει όλες τις υπηρεσίες της δωρεάν. Βοηθήστε μας να προσφέρουμε πιο πολλά.*****

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ

Τμήμα Ευχετηρίων Δικαιάρχου 28-30, 116.36 Αθήνα Τηλ.: 701 5634

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

του 20ου τόμου (Α' εξάμηνο του 1984) της Β' περιόδου

● Περιλαμβάνονται τα τεύχη 251-264 (6.1.1984-22.6.1984) ●

Στους δύο πίνακες —ύλης και συνεργατών— τα λήμματα αναγράφονται κατ' απόλυτη αλφαβητική σειρά.

Στην παραπομπή ο πρώτος αριθμός δηλώνει το τεύχος και ο δεύτερος τη σελίδα.

ΕΙΔΙΚΑ ΤΕΥΧΗ

«1984» Αφιέρωμα στον Τζωρτζ Όργουελ 251

«ΥΠΕΡ»: Μάσκα... μάσκες 254

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 263

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

251/5, 252/6, 253/6, 254/6, 255/6, 256/6, 257/6, 258/6, 259/6, 260/6, 261/6, 262/6, 263/6, 264/6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

259/30, 260/24, 261/36, 262/10

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ

251/8, 252/22, 253/16, 255/20, 256/22, 257/14, 259/16, 261/30, 262/32, 264/22

ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ

253/19, 254/14, 255/10, 256/10, 257/9, 261/9, 262/13

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

251/68, 252/52, 253/51, 254/58, 255/46, 256/51, 257/51, 258/58, 259/50, 260/50, 261/50, 262/50, 263/52, 264/51

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

251/66, 252/38, 253/40, 254/48, 255/43, 256/40, 257/40, 258/52, 259/38, 260/36, 261/40, 262/39, 263/44, 264/43

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

251/3, 252/3, 253/3, 254/3, 255/3, 256/3, 257/3, 258/3, 259/3, 260/3, 261/3, 262/3, 263/3, 264/3

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

251/4, 252/4, 253/4, 254/4, 255/4, 256/4, 257/4, 258/4, 259/4, 260/4, 261/4, 262/4, 263/4, 264/4

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ • ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Ηλιόπουλος, Ντ: Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστορία 253/44

Τσαραβόπουλος, Ν: «Ομφάλιος λώρος» και Εθνική Αντίσταση 257/27

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ • ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

— Η συγκέντρωση των πετυχημένων 254/29

— Στα εγκαίνια του Α. Φασιάνωφ 254/39

Αμήν: Ανάγκη ομοψυχίας 254/27

Αντήνωρ: Υπερβολικό δεκαπενθήμερο. Τα προβλήματα της αλλαγής και η νηστεία της Μ. Σαρακοστής 254/28

Βακαλόπουλος, Χρ: Μάχες στα ερτζιανά ή το μήνυμα του μέσου 252/22

Ελευθερίου, Ρούλα: Ξημερώνει και βραδιάζει... πάντα στον ίδιο το σκοπό 259/24

Θαλάσσης, Γ: Η θάλασσα δίνει δύναμη 261/30

Καβουνίδης, Σπ: Φοροπλαστικά 253/16

Καβουνίδης, Σπ: Main Street GREECE 255/21

Καβουνίδης, Σπ: Ο φασισμός των νόμων που δεν εφαρμόζονται 257/15

Καβουνίδης, Σπ: Τα αραπάκια 264/23

Καμπουρίδης, Χ: Τα κόμπλεξ είναι για τους πετυχημένους 256/22

Κουμανούδης, Σ.Ν: Άρξομαι δε από των επιγόνων 261/30

Λίβας, Δ: Ο Δράκος και ο γάμος 259/16

Μάργαρης, Ν: Ακόμη ένας νόμος και φύγαμε 251/8

Μάργαρης, Ν: Μεταφορείς μπανανών 253/16

Μάργαρης, Ν: Οι κάμπιες ζουν 256/23

Μάργαρης, Ν: Τα τσαρούχια και τα μάτια μας 257/14

Μάργαρης, Ν: Οι κατά κεφαλήν γούνες 259/16

Μάργαρης, Ν: Οδηγός πανεπιστημιακών εκλογών 261/31

Μ. Χ.: Και τον απαραίτητον ρουχισμόν... 257/41

Παπαδόπουλος, Ι. Στ: Δυσχέρειες εκλεκτόρων 262/33

Παπανικολάου, Δ. Σ: Οι τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας 261/32

Παπανικολάου, Δ. Σ: Κυκλοφοριακό και πολυγαμία 264/22

Ρουλιού, Ελευθερία: Υπερβάλλουμε —Ορόσημο για την πολιτιστική μας ζωή 254/39

Σιώτης, Ντ: Αγγελικό φως 264/22

Φενερλή, Α: Ο στρατηγός Μακρυγιάννης ομιλεί εκ του τάφου του 252/23

Φραντζή, Άντεια: Κρέιζι λαβ... εμένα μου λες 259/24

Φραντζή, Άντεια: Φτάνει πια... γιατί δεν αντέχω 259/25

Χάρης, Σ: Τα καλά παιδιά 259/25

Ψυχογιός, Δ: Τα παπάκια κοινωνικοποιούνται 253/17

Ψυχογιός, Δ: Ανεμογκάστρι; 255/20

Ψυχογιός, Δ: Μονόλεπτα πολέμου και ειρήνης 257/14

Ψυχογιός, Δ: Η Ευρώπη με πληγώνει 262/32

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ • ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Άστεγος, Γ. Σ: 254/27-32-33-38

Ζαχαριουδάκης, Μ: 258/48

Θόδωρος: 251/9, 253/14, 254/25, 256/36, 259/24-25, 264/38

Ιωάννου, Γ: 251/7-15, 252/9-13, 253/7-9, 254/7-41, 255/7-9, 256/7-18, 257/6-22, 258/7-14, 259/5-7, 260/7-9, 261/7-17, 262/7-26, 263/8-13, 264/5-9

Καλαϊτζής, Γ: 251/42-45, 252/11, 254/8, 255/22, 256/9, 257/8, 258/8, 259/9, 260/13, 261/8, 262/12, 263/39, 264/31

Μητραλιά, Σόνια: 252/16, 255/32, 256/12, 260/18

Μπότσογλου, Χρ: 251/26-27

Σεργάκης, Γ: 252/18-20-22, 253/11-27, 254/9-34-52, 256/22-24-47, 257/23-29-32, 258/7-9-10-11-20, 259/16, 260/15-16-21-24-27-31-46, 261/18-27-30-36-42-43, 262/14-16-24, 263/4-29-30, 264/22-23-43

Σκούρας, Μ: 251/65

Στάβρος: 258/5, 260/10, 264/10-14

Σόρογκας, Σ: 251/16

Σταθόπουλος, Στ: 252/14

Χαντζόπουλος, Δ: 252/12-34-35-36, 254/20-30-31-44, 255/34, 256/6-11-16-25-34, 257/10, 258/6-12-18-19-32-36, 259/10-12-14-21-22-23-43, 260/21, 261/28-33-44, 262/20-35-36-39, 263/18-28-31-40, 264/18-19-20

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Βακαλόπουλος, Χρ: Δυσκαμψίας το ανάγνωσμα 260/44

Γεωργοπαπαδάκος, Α: Απάντηση στον Ν. Φωτίου 257/45

Ελευθερίου, Ρούλα: Συνάντηση - γλώσσα και νεολαία. Αποσπάσματα από τις παρεμβάσεις: Κ. Λαλιώτη, Επιτροπή Συμπαραστάσης στην «Ελεύτερη Ραδιοφωνία», Λ. Τσιτσιπή, Γ. Γιαννόπουλου, Χ. Καμπουρίδη, Γ. Καλιόρη, Γ. Μπαμπινιώτη, Δ. Σαββόπουλου, Θ. Γκότοβου, Αλ. Δημαρά, Β. Τοκαλίδου, Π. Μαρτινίδη, Κ. Ζουράρι, Θ. Τζαβάρα, Κ. Κασίμη, Μ. Μαρκίδη, Γ. Μεταξά, Μ. Χέρτσφελντ, Ερ. Καψωμένος, Τάσος 261/42

Καλιόρης, Γ. Μ: Παρέμβαση σε μια τηλεοπτική συζήτηση 256/42

Μάλλιαρης, Α: Απάντηση στον Ν. Φωτίου 257/45

Μεσεβρινός: Η «φανταστική» επιστροφή ενός γλωσσικού δάνειου 256/46

Ράμφος, Στ: Ξύλινη γλώσσα και γυάλινοι άνθρωποι 260/44

Τσιτσιπής, Λ: Εθνογραφική προσέγγιση της γλώσσας των νέων 262/46, επανόρθωση 264/48

Φραγκουδάκη, Άννα: Η κινδυνολογία για τη γλώσσα και το κοινωνικό της νόημα 261/44

Φωτίου, Ν: «Λεξικό των λεξικών» προς αποφυγήν 256/48

Φωτίου, Ν: Απάντηση στους Α. Γεωργοπαπαδάκο και Α. Μαλλiάρη 257/45

Χάρης, Γ. Η: «Η γλώσσα σήμερα» —Και κόκαλα έχει και κόκαλα τσακίζει 256/44

Χάρης, Γ. Η: «Κατς = σικέ, όλα απάτη» 257/50

Χάρης, Γ. Η: Μία από τα ίδια. Για το Ετυμολογικό και ερμηνευτικό λεξικό του Α. Θ. Φλώρου 259/43

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑ

Κουλούρη, Ελισάβετ: Επιτέλους! και η ΕΓΕ «οργάνωση εξουσίας» 258/36

ΕΙΡΗΝΗ • ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΣ

Αδάμ, Κύρα: Διαμάχη αντιλήψεων, και διπλωματικές μάχες για την... ειρήνη 254/24

Κινδελής, Μ: Η απύραυλος Ελλάς 260/8

Κρίκης, Β: Συζήτηση με τον Ντερκ Σνάιντερ Πράσινοι-Σοσιαλδημοκράτες-Δύο άσπονδοι συνεργάτες 257/38

Ράπτης, Μ. Ν: Ανάμεσα στην κρίση και τον κίνδυνο του ατομικού πολέμου 261/33

Χαραλαμπίδης, Μ: Ειρηνισμός και τριτοκοσμισμός 253/38

Χριστοδουλάκης, Ν: Μερικοί το προτιμούν καυτό 251/36

ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ • ΑΜΥΝΑ • ΚΥΠ

— Δείγμα γραφής της ΚΥΠ 254/9

— Έτσι κλιμακώθηκε η υποτέλεια: Ο κατάλογος των 108 (!) συμφωνιών 255/11

Αποστολόπουλος, Απ: Η «αγορά του αιώνα» — Ισχύς για μια δεκαετία 253/23

Ξύδης, Αλ: Πόσο έγκυρες είναι οι διαπραγματεύσεις για τις «108» συμφωνίες; 255/18

Παναγούλης, Στ: Η ΚΥΠ συνεχίζει να παρακολουθεί τον πολιτικό κόσμο» 254/10

Παπουτσάκης, Χρ. Γ: Προς κάθε αποδέκτη... 253/3

Ρεπόρτερ: Η πασοκική έκδοση της αστυνόμευσης 253/10

Ρεπόρτερ: ΚΥΠ, ΥΠΕΑ, ΓΔΕΑ Διαλέγετε και παίρνετε το φάκελό σας 254/9

Ρεπόρτερ: Καταγγέλθηκαν οι 18 Συμφωνίες, η εξής μία... 256/11

ΕΠΤΑΕΤΙΑ • ΧΟΥΝΤΑ

Καμπουρίδης, Χ: 21η Απριλίου και το Νεοελληνικό κιτς 258/22

Κοσώνας, Ακ: Οι φασιστικές οργανώσεις και η καταγωγή της ΕΠΕΝ 258/19

Χαρτουλάρη, Μικέλα: Στο Άργος μια μέρα περπατούσα 258/20

ΕΡΓΑΤΙΚΑ • ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

— Η εργατική τάξη πάει ΑΤΑ 254/7

— ΕΑΒ, ΠΕΕΑΒ, ΣΤΑΑΒ... 256/20

Αρτινός, Δ: Μονοπωλιακή εκμετάλλευση, διευκολύνσεις, σκάνδαλα 260/34

Ελευθερίου, Ρούλα: Από του χρόνου θα κυνηγάνε την ΑΤΑ 254/23

Ελευθερίου Ρούλα: Απεργιακό κύμα — «Ανεργία και φτηνό μεροκάματο» 256/19

Κατσάνεβας, Θ: Ας μιλήσουμε κι εμείς για την ανεργία 261/14

Κλουτσινιώτη, Ράνια: Όταν οι αρχιτέκτονες συνδικαλιζονται φτάνουν μέχρι το μακρινό Θιβέτ 260/31

Ρεπόρτερ: Η άλλη όψη των στοιχείων και οι διαδικασίες φθοράς. Κάποια γενικότερα ερωτήματα 257/16

Τούντας, Γ: Απεργία μήτηρ πάσης υγείας 253/30

Τσουκαλάς, Κ: Η δομή της απασχόλησης και το μικρομεσαίο θαύμα 260/21

Χωραφάς, Β: Το πρόβλημα της ανεργίας είναι

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

— Κείμενα Νεοελληνικής Ιδεολογίας: Οι δύο Ελλάδες: Αδ. Κοραΐς, Α. Ρηγόπουλος, Περ. Γιαννόπουλος, Ιων Δραγούμης, Γ. Σκληρός, Δ. Γληνός, Αλ. Παπαναστασίου, Μ. Δ. Καραβιδας, Γ. Θεοτοκάς, Φ. Κόντογλου, Γ. Σεφέρης, Ζ. Λορεντζάτος 263/32

— 5 Απαντήσεις σε 2 ερωτήματα: Απαντούν οι: Χρ. Γιανναράς, Κ. Ζουράρις, Π. Κανελλόπουλος, Ευτ. Μπιτσάκης, Δ. Σαβδόπουλος 263/36

Δεληολάνης, Δ: Συνέντευξη με τον Σέρτζο Σέργκε — Η ευρωπαϊκή συσσωμάτωση ευκαιρία για την εργατική τάξη 263/18

Δημητράκος, Δ: Η ιδεολογική ταυτότητα του George Orwell 251/32

Δημητράκος, Δ: Το σύνδρομο του ολισμού. Απάντηση στον Κ. Τσουκαλά 264/38

Καστελίνα, Λουτσιάνα: Η ενότητα της Ευρώπης είναι όρος για την ανεξαρτησία της (συνέντευξη στο ΑΝΤΙ) 263/15

Κατηφόρης, Γ: Στην εποχή του Μινιπλέντυ 251/27

Μάππα, Σοφία: Μειονότητες και εθνική ενότητα 255/38

Μπερλινγκουέρ, Ενρ: Τα εργατικά στρώματα εκφράζουν το σύγχρονο πνεύμα (συνέντευξη) 263/10

ΙΣΤΟΡΙΑ

Grmek, Μ. D: Βιολογικός υπερκαθορισμός και οι παρερμηνείες του 254/54

Ηλιόπουλος, Ντ: Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστορία 253/44

Κριμπάς, Κ. Β: Βιολογικός υπερκαθορισμός, επικαθορισμός και μη-καθορισμός 255/44

Σαράφη, Μ. Στ: Τα αρχεία του Συνδέσμου για τη Δημοκρατία στην Ελλάδα στο King's College του Λονδίνου 259/36

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

— Η κατοικία των Θεών 252/8

— Σοσιαλιστικός ήλιος 254/6

— Ανοιχτή Συζήτηση: Υγεία - Κοινωνία - Πολιτική 257/28

— Υγεία — Κοινωνία - Πολιτική. Απόψεις των: Γ. Τούντα, Γ. Κριμπά, Ν. Μανιού, Ν. Φίλια, Σπ. Δοξιάδη, Γ. Πεντόγαλου, Αγγ. Χατζάκη, Έφης Λεοντίδου, Μ. Μυλωνάκη, Στ. Καφαντάρη, Ηλ. Κούβελα, Γ. Ευδοκιμίδα, Αλ. Βατόπουλου, Π. Ευθυμίου, Φ. Σαλαμίνιου, Γ. Κυριόπουλου, Δ. Τριχόπουλου, Κ. Στεφανή, Γ. Γεννηματά 258/26

Βατόπουλος, Άλκ: ΕΣΥ και οι κρίσεις των γιατρών 264/36

Γύρας, Α: «Για λόγους τιμής»... 257/32

Θαλάσσης, Γ: Η θάλασσα δίνει δύναμη 261/30

Κακίσης, Σ: Τα μουστάκια 260/39

Κακίσης Σ: Αυτογκόλ 261/39, 263/43, 264/50

Κρίκης, Β: Πανεπιστήμια λειτουργούν στις αμερικανικές βάσεις 253/31

Λ. Γ: Πως παρουσίασε το έγκλημα ο ελληνικός Τύπος 257/32

Μανίκας, Δ: Ελληνικό ποδόσφαιρο — από το

περιθώριο στην επαγγελματική «ολοκλήρωση» 260/40

Μαύτα-Πανταζή, Μαίρη & Παΐζης, Γ: Τα σκάνδαλο των οδοντιατρικών κραμάτων, του «κτλ.» του ΑΥΣ και της ΑΔΑ 256/34

Μοράρης, Γ: Πώς η Κύπρος αποφασίζει κι η Ελλάδα συμπαρίσταται ή πώς η κυπριακή πρεσβεία παρεμβαίνει στην ΕΡΤ 264/44

Τούντας, Γ: Απεργία μήτηρ πάσης υγείας 253/30

Τσουκαλάς, Κ: Η δομή της απασχόλησης και το μικρομεσαίο θαύμα 260/21

ΚΥΠΡΟΣ

Βαν Χεντ, Αμαλία: Η τουρκική εκδοχή για τις εξελίξεις του κυπριακού 263/9

Λυγερός, Στ: Συνέντευξη με τον Βάσο Λυσσαρίδη 261/12

Μοράρης, Γ: Πώς η Κύπρος αποφασίζει κι η Ελλάδα συμπαρίσταται ή πώς η κυπριακή πρεσβεία παρεμβαίνει στην ΕΡΤ 264/44

Ξυδιάς, Β: Η διεθνής διπλωματία σε αδιέξοδο 252/10

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ • ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Καβουνίδης, Σπ: Φοροπλαστικά 253/16

Μάργαρης, Ν: Ακόμη ένας νόμος και φύγαμε 251/8

Παπανικολάου, Δ. Ζ: Οι τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας 261/32

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Καζάκος, Π: Η παγκόσμια οικονομική κρίση στο «διάλογο» Βορρά-Νότου 256/36

Κωνσταντίνου, Σπ: Πρόλογος μικρός στο δύσκολο 1984 252/18

Κωνσταντίνου, Γ: Αγορά πετρελαίου — ασταθείς ισορροπίες 255/32

Παπασπηλιόπουλος, Σπ: Η αθέατη πλευρά του παγόβουνου στις Ευρωεκλογές 263/40

ΠΑΙΔΕΙΑ • ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

— Τα αρχαία ελληνικά στην εκπαίδευση 252/39

— Επέτειος Νομικής και νεολαίες 255/6

— Το ραδιοπείραμα που αποκαλύπτει αδυναμίες 255/8

— Ο σκοταδισμός φωτίζει την εκπαίδευση 262/6

ΑΛεξάκης, Δ: Φοιτητικές εκλογές '84 257/24

Ελευθερίου, Ρούλα: Φοιτητικές εκλογές '84 258/9

Επιμενίδης: Ένα γράμμα 261/9

Κουμανούδης, Σ. Ν: Άρξομαι δε από των επιγόνων 261/30

Μάργαρης, Ν. Σ: Οδηγός πανεπιστημιακών εκλογών 261/31

Ξυδιάς, Β: Πανεπιστημιακές εξισορροπήσεις 254/42

Πανεπιστημιακός: Ειδικό επιστήμονες — Απελπισμένοι ή άχρηστοι; 262/34

Παπαδόπουλος, Ι. Στ: Δυσχέρειες εκλεκτών 262/33

Ρεπόρτερ: Η περίπτωση της φοιτήτριας Βασ. Λέβα και το πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 262/35

Στασινός, Δ: Ο «ΑΝΤΙ-309» και η ειδική αγωγή 262/36

Φρέρης, Γ: Ο Νόμος-Πλαίσιο για τα ΑΕΙ και οι νομότυπες δημοκρατικές παραβιάσεις του 257/30

Φωτιάδης, Θ: Το απαράδεκτο μορφωτικό μας επίπεδο 258/35

Ψύρρας, Θ: ΑΝΤΙ-309 το προσχέδιο για τη δημοτική και μέση εκπαίδευση 258/32

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ • ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ

— «Αλλαγή πορείας» στην Ιερά Οδό 262/43
Αγγελίδης, Αγγ: Κατοικία και τρίτη ηλικία 260/46

Κιζήλου, Βάσω: Η κατοικία, η ελευθερία, η συνείδηση... 257/44

Κλουτσινιώτη, Ρ. & Μόσχου, Λ: Παλιές ιδέες και σκέψεις για νέα προβλήματα 255/28

Μπέης, Αριστ: Συμμετοχή στο σχεδιασμό της πόλης 252/34

Παπαγιάννης, Θ: Μια κρίσιμη στιγμή στην ιστορία της Ιεράς Οδού 258/16

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ • ΔΙΕΘΝΗΣ

Γενικά

— Ολυμπιακοί '84: Η γλώσσα της κλιμάκωσης 261/36

— Η χαρτογράφηση της 17ης Ιουνίου 262/10

— Ισολογισμοί με πτητική μελάνη 262/10

Καστελίνα, Λουτσιάνα: Συνέντευξη στο ΑΝΤΙ-η ενότητα της Ευρώπης είναι όρος για την ανεξαρτησία της 263/15

Κωστόπουλος, Π. & Κούλογλου, Στ: Ευρωεκλογές '84 κλίμα εθνικοποίησης και αδιαφορίας 263/12

Μανίκας, Δ.: Ολυμπιακοί αγώνες — υπερβολές και αδιέξοδα 261/38

Μαραγκός, Π: 17 Ιουνίου ευρωεκλογές και δύο ταχύτητες 263/20

Μαραγκός, Π: Τα πάνω και τα κάτω της 17ης Ιουνίου 264/24

Αμερική (Λατινική)

Χαρτουλάρη, Μικέλα: Ένα ροντέο για τον Ρήγκαν 252/26

Αφρική (Νότια)

— Η μακριά νύχτα του απελευθερωτικού αγώνα στη Νότια Αφρική 259/30

Βρετανία

— Θάτσερ - Μιτεράν: Αγώνας κοινός 259/30

Σαράφη, Μ. Στ: Τα αρχεία του Συνδέσμου για τη δημοκρατία στην Ελλάδα στο King's College του Λονδίνου 259/36

Γαλλία

— Θάτσερ - Μιτεράν: Αγώνας κοινός 259/30

— Καρά, Β: Γαλλία: μια έκπληξη που έπρεπε να περιμένουμε 264/25

Γερμανία (Ομοσπονδιακή)

Κρίκης, Β: Συζήτηση με τον Ντερκ Σνάιντερ-Πράσινοι - Σοσιαλδημοκράτες: Δύο άσπονδοι συνεργάτες 257/38

Γρενάδα

Αιητζή, Φ: Η CIA στρογγυλοκάθεται στη Γρενάδα 257/27

Χαρτουλάρη, Μικέλα: Χρονικό 252/28

Δανία

— Έως πώς η αντίθεση στην ΕΟΚ παλεύεται μέσα απ' την ΕΟΚ 263/19

ΗΠΑ

— Η άσκηση της ηγεμονίας στη δεκαετία του '80 260/25

Ιταλία

Δεληολάνης, Δ: Συνέντευξη με τον Σέρτζο Σέργκε. Η ευρωπαϊκή συσσώματωση ευκαιρία για την εργατική τάξη 263/18

Καστελίνα, Λουτσιάνα: Η ενότητα της Ευρώπης είναι όρος για την ανεξαρτησία της 263/15

Μπερλινγκουέρ, Ενρ: Τα εργατικά στρώματα εκφράζουν το σύγχρονο πνεύμα (συνέντευξη) 263/10

Κίνα

Ράπτης, Μ. Ν: Η θεωρητική μαρξιστική σκέψη στη σημερινή Κίνα 264/32

Κούρδοι

Βαν Χεντ, Αμαλία: Ο ένας εναντίον του άλλου και ο Αλλάχ εναντίον όλων 252/24

Πορτογαλία

Κούλογλου, Στ: Επανάσταση - επανάσταση, είσαι εδώ; 264/26

Σοβιετική Ένωση

Τουχασσέφκη, Π: Ο Αντρέωφ πέθανε — η γραφειοκρατία ζει 254/12

Τουρκία

— Μαρτυρίες για το ΜΑΜΑΚ 258/38

— Η πολεμική μηχανή της Τουρκίας 258/42

— Τουρκικά αλλαλούμια 260/24

— ΙΤΤ: Τουρκία 261/36

Βαν Χεντ, Αμαλία: Χτυπάω το σαμάρι για να πονέσει ο γάιδαρος 256/12

Βαν Χεντ, Αμαλία: Δημοτικές εκλογές στην Τουρκία. Ένας κόσμος αγγελικά πλασμένος 257/36

Βαν Χεντ, Αμαλία: Η τουρκική εκδοχή για τις εξελίξεις του Κυπριακού 263/9

Ελευθερίου, Ρούλα: Οι Αγωνιστές της Δημοκρατίας ως «φτωχοί συγγενείς» 253/32

Κούλογλου, Στ: Όσπου να περάσεις το γεφύρι λέγε την αρκούδα μπάρμπα 253/20

Λυγερός, Στ: Η προπαγανδιστική εκστρατεία, κάλυψη για τις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας 256/16

Okday, Sinan: Που βαδίζει η Τουρκία; 258/44, 259/32

Ρεπόρτερ: Τουρκικές βολές πέτυχαν την ελληνική αξιοπιστία 256/12

Ρεπόρτερ: Ανοικτή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις τουρκικές φυλακές 258/38

Φαρμάκη, Αθανασία: Η οργάνωση της τουρκικής προπαγάνδας στις ΗΠΑ... και η τουρκική εκδοχή για τους Έλληνες 256/15

Χριστοδουλάκης, Ν: Τουρκία στο χορό των εξοπλισμών 258/40

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ • ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Γενικά

— Ριζοσπαστικές αναλύσεις 255/36

— Πόλεμος νεύρων και κύμα συκοφάντησης στο «Ριζοσπάστη» 255/36

— Ένας ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ για τις εξελίξεις 257/10

— Το μαθητικό της ΟΝΝΕΔ 258/6

— Πάλη των τάξεων 260/7

— Ξεχαρβαλώματα, ξεθεμελιώματα, καταβαρθρώσεις 260/10

— Το πρώτο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ 260/14

Αδάμ, Κύρα: Μυσταγωγεί ο λαός ή οι μύστες της εξουσίας 260/12

Βασιλείου, Φ. Γ: Η εκλογική αναβίωση του Κέντρου 262/16

Βλαβιανός, Βλ: Το ΠΑΣΟΚ στην Ευρώπη ή η Ευρώπη στο ΠΑΣΟΚ 263/28

Δέφνης, Δ. Κ: Εφ' όλης της ύλης και της αντιύλης 259/10

Δημητρίου, Μ: Τα Σαββατοκύριακα της πόλωσης 258/12

Δημητρίου, Μ: Στρατηλάτης χωρίς στρατηγική 260/10

Ελευθερίου, Ρ: Ο Πρόεδρος και... το κίνημα 253/29

Ελευθερίου, Ρούλα: ΠΑΣΟΚ — Μακρύ οδοιπορικό για το Συνέδριο 259/14

Ελευθερίου, Ρούλα: Τα γεγονότα της Μυτιλήνης 260/14

Ελευθερίου, Ρούλα: ΠΑΣΟΚ — «Πού πατά και πού πηγαίνει»; 264/18

Θρασύμαχος: Αναζητείται ιδεολογία, καταζητούνται οι ανανεωτές (ΝΔ) 254/20

Καράς, Ηλ: Ο χάρτης των ευρωεκλογών του 1981 — Μία ψήφος με ευρωπαϊκό πρόσχημα 263/22

Κοσώνας, Άκ: Ν.Δ. Η τελευταία γέφυρα του Ευ. Αβέρωφ 252/12

Κοσώνας, Άκ: Αγνοώντας τον «Γκοντό» σχεδιάζει το μέλλον της ΝΔ ο Ευ. Αβέρωφ 253/26

Κοσώνας, Άκ: Οι φασιστικές οργανώσεις και η καταγωγή της ΕΠΕΝ 258/19

Κοσώνας, Άκ: Η αβερωφική άποψη για την Ευρώπη 263/30

Κοσώνας, Άκ: Οι αυταπάτες της «ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ» και η βεβαιότητα απαλλαγής από μια γηρασμένη εξουσία 264/10

Κοσώνας, Άκ: Κατάντησε τρωικός πόλεμος. Συνέντευξη με τον Γ. Ράλλη 264/11

Κούλογλου, Στ: Διαγραφή συνδικαλιστή, στελέχους του ΚΚΕ 258/15

Κουλούρη, Ελισάβετ: ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ — Ευκαιριακές συμπράξεις 252/16

Κριμπάς, Γ. Η: Ξεκάθαρες επιλογές από σοσιαλδημοκρατική σκοπιά 263/27

Κυριαζής, Χρ: ΚΚΕ· ισορροπίες σε λεπτό νήμα 263/29

Λιναρδάτος, Σπ: Πολωτικές τάσεις και ευρωεκλογές 253/24

Μιχαήλ, Δ: Ν. Δημοκρατία - Ρήγματα εκ των ένδον και προς την «οροφή» 261/10

Μιχαήλ, Δ. Κ: Το φάντασμα του Κέντρου και ο προεκλογικός προσεταιρισμός 262/18

Μιχαήλ, Δ. Κ: Ο φόβος του τερματοφύλακα μετά το πέναλτι των αποτελεσμάτων 264/14

Ξυδιάς, Β: Το συνέδριο του Προέδρου (ΠΑΣΟΚ) 253/28

Ρεπόρτερ: Διοίκηση - παραδιοίκηση και το διευθυντήριο της ΟΝΝΕΔ 255/34

Ρεπόρτερ: Η ΟΝΝΕΔ σπαράσσεται αλλά η ακροδεξιά ηγεσία επιχαιρεί 257/23

Ρεπόρτερ: Ο Πρόεδρος κάνει το συνέδριό του 259/12

Σκανδαλίδης, Κ: Ποιος πλειοδοτεί σε μύθους ή η Ιθάκη ως πραγματικότητα 260/15

Τζαφέρης, Άλκ: Διαγραφές -ένα έργο σε επανάλυση (ΚΚΕ) 253/27

Τζαφέρης, Άλκ: Νεότερα από το μέτωπο της ποιότητας 254/19

Τρανταλλίδης, Μ: Ευρωεκλογές και προοπτικές της Αριστεράς 262/24

Τριτοδρομικός, Γ: Η καταγραφή του αδιεξόδου 260/18

Φιλίππου, Μ: Αναζητήσεις για μια νέα πολιτική σύνθεση 254/18

Ψάλτης, Αρ: Κομμουνιστική Αριστερά — νέοι «συσχετισμοί» 264/19

Ψυχογιός, Δ: Στις ευρωεκλογές οι συσχετισμοί κρίνονται μέσ' στην Αριστερά 263/31

β. Διεθνείς σχέσεις

— Υπουργείο Εξωτερικών: Ένα «χάδι» τιμωρίας στον πρεσβευτή 254/6

— Έτσι κλιμακώθηκε η υποτέλεια: Ο κατάλογος των 108 (!) συμφωνιών 255/11

— Πρόσφυγες δεκτοί αλλά μόνο με χαρτιά... 257/6

Βαν Χεντ, Αμαλία: Χτυπάω το σαμάρι για να πονέσει ο γάιδαρος 258/12

Βήτα, Π: Η Ελλάδα στην ΕΟΚ — Σχόλια πάνω σε επτά ισχυρισμούς 259/21

Κυριαζής, Χρ: Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη — Κρίση εμπιστοσύνης και προσδοκίες 262/20

Κυριαζής, Χρ. & Χαιρετάκης, Μ: Ευρωεκλογές 1984· πέρα από τις γενικότητες των συνολικών αποτελεσμάτων 264/16

Μαραγκού, Θ: ΕΟΚ· μία κοινότητα χωρίς συνεταιρικούς 257/20

Μιτζήρας, Κ: Η μεταμόρφωση της αφίσας 262/27

Ξύδης, Αλ: Πόσο έγκυρες είναι οι διαπραγματεύσεις για τις «108» συμφωνίες; 255/18

Παρίδης, Θ: Και όμως αυτές οι εκλογές δεν είναι για τους Ευρωπαίους... 254/16

Παρινός, Μ: Οι εσωτερικοί παράμετροι ενός «εθνικού» θέματος 255/24

Ρεπόρτερ: Τουρκικές βολές πέτυχαν την ελληνική αξιοπιστία 256/12

γ. Ειδήσεις - έρευνες

— Ο αγώνας πότε δικαιώνεται; 255/19

— Πάρε και συ ένα διπλωματικό αυτοκίνητο· μπορείς 258/7

Ανδριανόπουλος, Α: Περί κρατισμού ο λόγος... 252/6

Δώδος, Δ: Ευρωεκλογές και μετανάστες 262/22

Κοσώνας, Ακ: Ήπιο κλίμα, άριστο κλίμα και το διάγγελμα 262/14

Κούλογλου, Στ: Η απάνθρωπη φυλάκιση του Μηνά Κοντού 255/3

Ντακ, Δ: «Αυριανοί» κλέφτες στη χώρα που εκπροσωπεί ο Γκούφη 262/9

Ρεπόρτερ: Οι Αμερικάνοι έβαλαν χέρι στα διπλωματικά απόρρητα 262/11

Ρεπόρτερ: Η πασοκική εκδοχή της αστυνόμευσης 253/10

Χαρτουλάρη, Μικέλα: Βρέχει ο Θεός και θα βραχείτε 254/15

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

Γενικά

— Γιατί και πέρα από τον Όργουελ... 251/9

— Λάζαρος Γεωργιάδης 252/30

— Τσιτσάνης «Το ύφος είναι ο άνθρωπος» 252/39

— Το νεοελληνικό κιτς 258/22

— Κείμενα Νεοελληνικής Ιδεολογίας: Οι δύο Ελλάδες 263/32

— 5 απαντήσεις σε 2 ερωτήματα 263/36

Αιολίδης, Α: Πως καλλιεργούνται τα «άνθη» του κακού (γούστου) 259/27

Δρουκόπουλος, Β: Ο Όργουελ και η εποχή του -χρονολόγιο 251/11

Καλαϊτζής, Γ: Ένα κείμενο του Γιάννη Τσαρούχη ό Αμασίας Αστέριος και οι προκομβιανοί αμερικανοί 252/42

Καμπουρίδης, Χ: Μια σχεδία τέχνης στο πέλαγος 257/41

Καμπουρίδης, Χ: 21η Απριλίου και το νεοελληνικό κιτς 258/22

Κούντερα, Μ: Η αδελφοσύνη των ανθρώπων βασιζεται στο κιτς 260/28

Μαρτινίδης, Π: Ψυχο-κοινωνιολογικό σκίτσο μιας επανερχόμενης αισθητικής 261/47

Αρχαιολογία

Θέμελης, Π: Ο άνθρωπος των Πετραλώνων 253/47

Κλουτσινιώτη, Ρ. & Μόσχου, Α: Παλιές ιδέες και σκέψεις για νέα προβλήματα 255/28

Ματθαίου, Αγγ. Π: Η Ιερά Οδός 262/42

Ρ. Ε: Ο «διάλογος» μέσω του Τύπου 255/29

Βιβλιοκριτική

Αλεξάκης, Ελευθ: Λεωνίδας Μαυρομμάτης, *Οι Πρώτοι Παλαιολόγοι. Προβλήματα πολιτικής πρακτικής και ιδεολογίας* — διδακτορική διατριβή 252/51

Βόρνινγκ, Αγγελική: Κολέτ Ντόουλινγκ, *Το σύνδρομο της σταχτοπούτας* 259/44

Γκρίτση-Μιλλιέξ, Τατιάνα: Μαντώς Αραβαντινού, *Γραφή Δ' και Ε'* 262/48

Γ. Μ. Κ: Χρηστόφορου Χρηστίδη, *Δημοτική και Νομικά* 263/50

Ευθυμίου, Π: Πως βγαίνουν οι «Μεγάλαις ουσίαις»: Ηλ. Παπανικολή, *Η μάχη στις Καρούτες* 258/56

Λαμπρία, Αναστασία: Γιώργη Γιατρομανωλάκη, *Ανδρέας Εμπειρίκος: Ο ποιητής του έρωτα και του νόστου* 254/50

Μαρτινίδης, Π: *Ψυχανάλυση και Ελλάδα*, Ε. πιμ. Θ. Τζαβάρα 263/49

Μοράρης, Γ: Μιχάλη Μπέκα, *Η ποίηση σήμερα δεν είναι εδώ* 260/38

Ρίχτερ, Χ: Γιάννη Λούλη, *Το ελληνικό κομμουνιστικό κόμμα 1940-1944* 259/45

Σμιθ, Όλε: Σωτήρης Κωστόπουλος, *Η αμφιλεγόμενη πενταετία. Η πορεία του ΚΚΕ στα χρόνια 1936-1941* 253/48

Στεφανής, Β: Νάσου Βαγενά, *Ο Λαβύρινθος της σιωπής* 260/38

Φραντζή, Άντεια: Τζένη Μαστοράκη, *Ιστορίες για τα βαθιά* 256/41

Φραντζή, Άντεια: Σωτήρη Κακίση, *Σάηλεντ Γούμαν* 260/37

Φωτίου, Ν: Α. Γεωργοπαπαδάκου, *Το μεγάλο μονοτονικό λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας* 257/48

Χάρης, Γ. Η: Μία από τα ίδια· Α. Θ. Φλώρου, *Νεοελληνικό Ετυμολογικό και Ερμηνευτικό Λεξικό* 259/43

Βιβλιοπαρουσίαση

251/67, 252/50, 253/50, 254/56, 256/50, 257/49,

258/57, 259/48, 260/48, 262/40-49 263/50, 264/49.

Δοκίμιο

Γιανναδάκης, Ν: Η παλιά οδός και η νέα ομιλία 251/52

Δημητράκος, Δ: Η ιδεολογική ταυτότητα του George Orwell 251/32

Δρουκόπουλος, Β: «1984» — Το πολιτικό στοιχείο και η διαμόρφωση μιας αντιουτοπίας 251/19

Κατηφόρης, Γ: Στην εποχή του Μινιπλέντ 251/27

Λάζος, Χρ: Το λαχείο ή ο διάλογος με την Τύχη 254/46

Λιάρος, Διον.: Η τρομοκρατία της λήθης κι η ανατρεπτικότητα της Αλήθειας 251/60

Λουλούδης, Α.: Τι σημαίνει ν' αγαπάς; — Το «1984» στα 1984 251/46

Μαρτινίδης, Π: Ο Τζωρτζ Όργουελ ως το «1984» 251/12

Ραυτόπουλος, Δ: Ντοστογιέβσκι - Όργουελ 251/56

Σαργέντης, Ντ: Έλεγχος και απώλεια της μνήμης 251/54

Ψυχογιός, Δ: Αν υπάρχει ελπίδα, βρίσκεται στους προλετάριους 251/16

Wallace, Melanie: Ο Orwell κι ο Αμερικανός αναγνώστης 251/31

Εικαστικά

Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Ντ: 252/45

Κωτίδης, Αντ: Ο Παρθένος στη Σχολή Καλών Τεχνών 260/42

Ξύδης, Αλ: Μνήμη Κοσμά Ξενάκη 254/51

Σχινά, Αθηνά: Χέρμαν Μπλάουτ 253/46

Χ. Κ.: Τα εικαστικά Mediassemblages του Κ. Τριανταφύλλου 259/39

Θέατρο

Λάζος, Χρ: «Διότι το θέατρον έχει άλλην αποστολήν...» 256/28

Φραντζή, Άντεια: Κερδώς Ερμής εναντίον Διονύσου 256/24

Χαρτουλάρη, Μικέλα: Ας ανοίξουμε την αυλαία 256/25

Κινηματογράφος

Βακαλόπουλος, Χρ: Αποχαιρετισμός στα όπλα (ερωτική επιστολή στο νέο ελληνικό κινηματογράφο) 252/40

Βακαλόπουλος, Χρ: Η εικόνα ως χαμαιλέων 258/55

Βακαλόπουλος, Χρ: Από την εσωστρέφεια στην κωμωδία 259/40

Ελευθερίου, Ρούλα: Cinema manet 260/27

Ρεπόρτερ 1-2: Περιπέτειες εικόνων και ήχων 254/52

Ρεπόρτερ 1-2: Χωρίς — κοινή — γνώμη 260/27

Λογοτεχνία

Άστεγοι: Με μάσκες... 254/38

Βακαλόπουλος, Χρ: Το μυστικό της Ωραιάς Ελένης 254/37

Κακίσης, Σωτ: Μάσκα... Μάσκες 254/30

Καφετζής, Τ: Μετ(α)-αμφίεση 254/33

Κουμανούδης, Σ. Ν: Πότε μου φόρεσαν μάσκα 254/32

Κούντερα, Μ: Απόσπασμα από το βιβλίο «Η δυσβάσταχτη ελαφρότητα του όντος», μεταφ. Π. Βήτα 260/28

Μήτσορα, Μαρία: Η γραβάτα 254/34 Ντουνιά, Χριστίνα: «... Βασίλισσα των κοριτσιών είναι η μαυροφόρα...» 254/36 Ραπτόπουλος, Β: Οι κουκούλες 258/48 Σκρούμπελος, Θ: Αγαπητέ διπλανέ 254/32 Φραντζή, Άντεια: Η Εσμεράλντα και οι τρεις μασκοφόροι 254/31 Χαρτουλάρη, Μικέλα: Αληθινή ιστορία 254/35 Μουσική Βακαλόπουλος, Χρ: Πριν το χάραμα μονάχος 253/34 Βακαλόπουλος, Χρ: Η καλύτερη άμυνα είναι η επίθεση —Συνέντευξη με τον Τζίμη Πανούση 256/32 Βενάρδου, Π: Συνέντευξη με τον Αλέκο Ξένο —Κατηγορώ το ρεμπέτικο 264/46 Καμπουρίδης, Χ: Το μεν πνεύμα, πρόθυμον, η δε σαρξ... 256/30 Κοντογιάννης, Γ: Τα τραγούδια του θα ζουν, αλλά ο Τσιτσάνης πέθανε 253/35 Φιλολογία Ντουνιά, Χρ: Η Αριστερά του '30 και «το ταμπόρλο της Οχτωβριανής επανάστασης» —Με αφορμή τις ελληνικές μεταφράσεις του Μαγιακόφσκι στο Μεσοπόλεμο 252/46 Ντουνιά, Χρ: Γιάννης Σκαρίμπας: «... και θα 'μαι πεθαμένος εγώ» 253/42 Ντουνιά, Χρ: Ανατυπώσεις παλιών περιοδικών Ράπτης, Μ. Ν: Παναΐτ Ιστράτι (1884-1935) Ο ελληνορουμάνος βάρδος της βαλκανικής 263/46	Φωτογραφία Άστεγοι & Τάσος Βρετός: 254/26-40 Βλάχος, Χρ: 254/28-29, 258/26, 262/27 Γιαννουράκου, Λιάνα: 256/19 Κινδελής, Μ: 260/8 ΤΥΠΟΣ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ — Υπερατλαντικές «αταξίες» της ΕΡΤ 253/15 — Το ραδιοπείραμα που αποκαλύπτει αδυναμίες 255/8 — Ριζοσπαστικές αναλύσεις 255/36 — Πόλεμος νEURων και κύμα συκοφάντησης στο «Ριζοσπάστη» 255/36 — Περί πτήσεων, ραδιοπειρατών, ΕΡΤ, και άλλων τινών 261/6 Βακαλόπουλος, Χρ: Μάχες στα ερτζιανά ή το μήνυμα του μέσου 252/22 Βακαλόπουλος, Χρ: Η χαμένη εικόνα και οι μυστηριώδεις σχέσεις πολιτικής και τηλεόρασης 257/34 Βακαλόπουλος, Χρ: Εφημερίδα είναι μόνο μία 261/20 Βακαλόπουλος, Χρ: Εκλογές στους δέκτες 264/20 Δ. Ψ: Στο λάκο των λεόντων 262/41 Καλιόρης, Γ. Μ: Παρέμβαση σε μια τηλεοπτική συζήτηση 256/42 Καμπουρίδης, Χ: Ελληνικά ταμπλόιντ —υβρίδια του Ρομάντζου και της τηλεόρασης 261/28 Κοσώνας, Άκης: «Ελεύθερη Γνώμη», «Ειδήσεις» ή η διαμάχη ενός εκδότη με τους δημοσιογράφους 258/18 Κούλογλου, Στ: «Εντάξει και με το πρόβλημα του Τύπου» 254/44 Κυριαζής, Χρ: Τύπος —η πολιτική διάσταση ενός θεσμού 261/18 Λ.Γ.: Πώς παρουσίασε το έγκλημα ο ελληνικός Τύπος 257/32 Λάζος, Χρ: Αίμα στην πρώτη σελίδα 261/22 Μοράρης, Γ: Πώς η Κύπρος αποφασίζει κι η Ελλάδα συμπαρίσταται ή πώς η Κυπριακή Πρεσβεία παρεμβαίνει στην ΕΡΤ 264/44 Ντακ, Δ: «Αυριανοί» κλέφτες στη χώρα που εκπροσωπεί ο Γκούφη 262/9 Ρ.Ε: Η «αδέσμευτη» βιντεοεφημερίδα 255/27 Ρ.Ε: Ο «διάλογος» μέσω του Τύπου 255/29 Ρεπόρτερ: Τώρα και η κρίση ποσότητας 252/-20 Ρεπόρτερ: Μια ΑΥΡΙΑΝΗ υπόθεση 261/26 Ρεπόρτερ 1-2: Δύο τα κανάλια, ένας ο Πεπονής 253/14 Ρεπόρτερ 1-2: Ο άγνωστος πόλεμος 255/26 Ρεπόρτερ 1-2: Χωρίς —κοινή— γνώμη 260/27 Χαιρετάκης, Μ: Let's go tabloid 261/25 Χαιρετάκης, Μ. & Χαρτουλάρη, Μικέλα: Βιντεο-Ευρωπαϊκά 262/30 Χάρης, Γ.Η: «Η γλώσσα σήμερα» και κόκαλα έχει και κόκαλα τσακίζει 256/44 Χαρτουλάρη, Μικέλα: Οι υπεύθυνοι του Τύπου προβάλλουν τους φόνους και τα σκάνδαλα και αναίσθητοποιούν το αναγνωστικό κοινό 261/21
---	--

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Αγγελίδης, Αγγ: 260/46 Αδάμ, Κύρα: 254/24, 260/12 Αιητζή, Φ: 252/27 Αιολίδης, Α: 259/27 Αλεξάκης, Δ: 257/24 Αλεξάκης, Ελ: 252/51 Αμήν: 254/27 Ανδριανόπουλος, Α: 252/6 Αντήνωρ: 251/4, 252/4, 253/4, 254/5-28, 255/4, 256/4, 257/4, 258/4, 259/4, 260/4, 261/4, 262/4, 263/4, 264/4 Αποστολόπουλος, Άπ: 253/23 Αραβαντινού, Μαντώ: 262/48 Αρτινός, Δ: 260/34 Άστεγοι: 254/26-38-40 Άστεγος, Γ.Σ: 254/27-32-33-38 Βαγενάς, Ν: 260/38 Βακαλόπουλος, Χρ: 252/22, 253/34, 254/37, 255/22-40, 256/32, 257/34, 258/55, 259/40, 260/44, 261/20, 264/20 Βαν Χεντ, Αμαλία: 252/24, 256/12, 257/36, 263/9 Βασιλείου, Φ.Γ: 262/16 Βατόπουλος, Αλ: 258/26, 264/36 Βενάρδος, Π: 264/46 Βήτα, Π: 259/21 Βλαβιανός, Βλ: 263/28 Βλάχος, Χρ: 254/28-29, 258/26, 262/27 Βόρνινγκ, Αγγελική: 259/44 Γεννηματάς, Γ: 258/26 Γεωργοπαπαδάκος, Α: 257/45 Γιανναδάκης, Ν: 251/52	Γιανναράς, Χρ: 263/36 Γιαννόπουλος, Περ: 263/32 Γιαννουράκου, Λιάνα: 256/19 Γιαννουλόπουλος, Γ: 261/42 Γιατρομανωλάκης, Γ: 254/50 Γκότοβος, Θ: 261/42 Γκρίτση-Μιλλιέξ, Τατιάνα: 262/48 Γληνός, Δ: 263/32 Γ. Μ. Κ: 263/50 Γύρας, Λ: 257/32 Δεληολάνης, Δ: 263/18 Δέψης, Δ. Κ: 259/10 Δημαράς, Αλ: 261/42 Δημητράκος, Δ: 251/32, 264/38 Δημητρίου, Μ: 258/12, 260/10 Δοξιάδης, Σπ: 258/26 Δραγούμης, Ίων: 263/32 Δρουκόπουλος, Β: 251/11-19 Δ. Ψ: 262/41 Δώδος, Δ: 262/22 Ελευθερίου, Ρούλα: 253/29-32, 254/23, 256/19, 258/9, 259/14-24, 260/14-27, 261/42, 264/18 Επιμενίδης: 261/9 Ευδοκιμίδης, Γ: 258/26 Ευθυμίου, Π: 258/26-56 Ζαχαριουδάκης, Μ: 258/48 Ζουράρις, Κ: 261/42, 263/36 Ηλιόπουλος, Ντ: 253/44 Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Ντ: 252/45 Θαλάσσης, Γ: 261/30 Θέμελης, Π: 253/47 Θεοτοκάς, Γ: 263/32	Θόδωρος: 251/9, 253/14, 254/25, 256/30, 259/24-25, 264/38 Θρασύμαχος: 254/20 Ιωάννου, Γ: 251/7-15, 252/9-13, 253/7-9, 254/7-41, 255/7-9, 256/7-18, 257/6-22, 258/7-14, 259/5-7, 260/7-9, 261/7-17, 262/7-26, 263/8-13, 264/5-9 Καβουνίδης, Σπ: 253/16, 255/21, 257/15, 264/23 Καζάκος, Π: 256/36 Κακίσης, Σ: 260/37-39, 261/39, 263/43, 264/50 Καλαϊτζής, Γ: 251/42-45, 252/11-41, 254/8, 255/22, 256/9, 257/8, 258/8, 259/9, 260/13, 261/8, 262/12, 263/39, 264/31 Καλιόρης, Γ: 256/42, 261/42 Καμπουρίδης, Χ: 256/22-30, 257/41, 258/22, 261/28-42 Κανελλόπουλος, Π: 263/36 Καρά, Β: 264/25 Καραβίδας, Μ.Δ: 263/32 Καράς, Ηλ: 263/22 Κασίμης, Κ: 261/42 Καστελίνα, Λουτσιάνα: 263/15 Κατηφόρης, Γ: 251/27 Κατσανέβας, Θ: 261/14 Καφαντάρης, Στ: 258/26 Καφετζής, Τ: 254/33 Καψωμένος, Ερ: 261/42 Κιζήλου, Βάσω: 257/44 Κινδελής, Μ: 260/8 Κλουτσινώτη, Ράνια: 255/28, 260/-31 Κοντογιάννης, Γ: 253/35	Κόντογλου, Φ: 263/32 Κοραής, Αδ: 263/32 Κοσώνας, Ακ: 253/26, 258/18-19, 262/14, 263/30, 264/10-11 Κούβελας, Ηλ: 258/26 Κούλογλου, Στ: 253/20, 254/44, 255/23, 258/15, 263/12, 264/26 Κουλούρη, Ελισάβετ: 252/16, 258/-36 Κουμανούδης, Σ.Ν: 254/32, 261/30 Κούντερα, Μ: 260/28 Κρίκης, Β: 253/31, 257/38 Κριμπάς, Γ.Η: 258/26, 263/27 Κριμπάς, Κ.Β: 255/44 Κυριαζής, Χρ: 261/18, 262/20, 263/-29, 264/16 Κυριόπουλος, Γ: 258/26 Κωνσταντίνου, Γ: 255/32 Κωνσταντίνου, Σπ: 252/18 Κωστόπουλος, Π: 263/12 Κωστόπουλος, Σ: 253/48 Κωτίδης, Αντ: 260/42 Λάζος, Χρ: 254/46, 256/28, 261/22 Λαλιώτης, Κ: 261/42 Λαμπρία, Αναστασία: 254/50 Λ.Γ: 257/32 Λεοντίδου, Έφη: 258/26 Λιάρος, Διον: 251/60 Λίβας, Δ: 259/16 Λιναρδάτος, Σπ: 253/24 Λορεντζάτος, Ζ: 263/32 Λούλης, Γ: 259/45 Λουλούδης, Λ: 251/46 Λυγερός, Στ: 256/16, 261/12 Μάλλιαρης, Α: 257/45 Μανίκας, Δ: 260/40, 261/38
---	---	---	---

Μανιός, Ν: 258/26
 Μάππα, Σοφία: 255/38
 Μαραγκός, Π: 263/20, 264/24
 Μαραγκού, Θ: 257/20
 Μάργαρης, Ν: 251/8, 253/16,
 256/23, 257/14, 259/16, 261/31
 Μαρκίδης, Μ: 261/42
 Μαρτινίδης, Π: 251/12, 261/42-47,
 263/49
 Μαστοράκη, Τζένη: 256/41
 Ματθαίου, Αγγ: 262/42
 Μαυρομάτης, Λ: 252/51
 Μαύτα, - Πανταζή, Μαίρη: 256/34
 Μεσεβρινός: 256/46
 Μεταξάς, Γ: 261/41
 Μητραλιά, Σόνια: 252/16, 255/32,
 256/12, 260/18
 Μήτσουρα, Μαρία: 254/34
 Μιτζήρας, Κ: 262/27
 Μιχαήλ, Δ: 261/10, 262/18, 264/14
 Μοράρης, Γ: 260/38, 264/44
 Μπαμπινιώτης Γ: 261/42
 Μπέης, Αριστ: 252/34
 Μπερλίγκουερ, Ενρ: 263/10
 Μπιτσάκης, Ευτ: 263/36
 Μπότσογλου, Χρ: 251/26-27
 Μυλωνάκης, Μ: 258/26
 Μ.Χ: 257/41

Ντακ, Δ: 262/9
 Ντόουλινγκ, Κολέτ: 259/44
 Ντουινιά, Χριστίνα: 252/46, 253/42,
 254/36, 263/46

Ξύδης, Αλ: 254/51, 255/18
 Ξυδιάς, Β: 252/10, 253/28, 254/42

Okta, Sinan: 258/44, 259/32

Παϊζης, Γ: 256/34
 Παναγούλης, Στ: 254/10
 Πανεπιστημιακός: 262/34
 Παπαγιάννης, Θ: 258/16
 Παπαδόπουλος, Ι.Στ: 262/33
 Παπαναστασίου, Αλ: 263/32
 Παπανικολάου, Δ.Σ: 261/32, 264/22
 Παπανικολής, Ηλ: 258/56
 Παπασηλησιόπουλος, Σπ: 263/40
 Παπουτσάκης, Χρ: 253/3
 Παρίδης, Θ: 254/16
 Πατρινός, Μ: 255/24
 Πεντόγαλου, Γ: 258/26

Ράμφορ, Στ: 260/44
 Ράπτης, Μ.Ν: 261/33, 264/32

Ραυτόπουλος, Β: 258/48
 Ραυτόπουλος, Δ: 251/56
 Ρ.Ε: 255/27-29
 Ρεπόρτερ: 252/20, 253/10, 254/9,
 255/34, 256/11, 12, 257/16-23,
 258/38, 259/12, 261/26 262/11-35
 Ρεπόρτερ, 1-2: 253/14, 254/52, 255/-
 26, 260/27
 Ρηγόπουλος, Α: 263/32
 Ρίχτερ, Χ: 259/45
 Ρουλιού, Ελευθερία: 254/39

Σαββόπουλος, Δ: 261/42, 263/36

Σαλαμίνιος, Φ: 258/26
 Σαράφη, Μάριον Στ: 259/36
 Σαργέντης, Ντ: 251/54
 Σεργάκης, Γ: 252/18-20-22, 253/11-
 27, 254/9-34-52, 256/22-24-47,
 257/23-29,-32, 258/7-9-10-11-20,
 259/16, 260/15-16-21-24-27-31-46,
 261/18-27-30-36-42-43, 262/14-16-
 24, 263/4-29-30, 264/22-23-43
 Σέργκε, Σ: 263/18
 Σεφέρης, Γ: 263/32
 Σιώτης, Ντ: 264/22
 Σκανδαλίδης, Κ: 260/15
 Σκληρός, Γ: 263/32
 Σκούρας, Μ: 251/65
 Σκούμπελος, Θ: 254/32
 Σμιθ, Όλε: 253/48
 Σόρογκας, Σ: 251/16
 Στάβρος: 258/5, 260/10, 264/10-14
 Σταθόπουλος, Στ: 252/14
 Στασινός, Δ: 262/36
 Στεφανής, Β: 260/38
 Στεφανής, Κ: 258/26
 Σχινά, Αθηνά: 253/46

Τζαβάρας, Θ: 260/38, 261/42
 Τζαφέρος, Αλκ: 253/27, 254/19
 Τοκατλίδου, Β: 261/42
 Τούντας, Γ: 253/30, 258/26
 Τουχατσέφκη, Π: 254/12
 Τρανταλλίδης, Μ: 262/24
 Τριτοδρομικός, Γ: 260/18
 Τριχόπουλος, Δ: 258/26
 Τσαραβόπουλος, Ν: 257/27
 Τσιτσιπής, Λ: 261/42, 262/46,
 264/48
 Τσουκαλάς, Κ: 260/21

Φαρμάκη, Αθανασία: 256/15
 Φενερλή, Α: 252/23
 Φίλιας, Ν: 258/26
 Φιλίππου, Μ: 254/18
 Φραγκουδάκη, Άννα: 261/44
 Φραντζή, Άντεια: 254/31, 256/24-
 41, 259/24-25, 260/37
 Φρέρης, Γ: 257/30
 Φωτιάδης, Θ: 258/35
 Φωτίου, Ν: 256/48, 257/45-48

Χαιρετάκης, Μ: 261/25, 262/30
 Χαντζόπουλος, Δ: 252/12-34-35-36,
 254/20-30-31-44, 255/34, 256/6-11-
 16-25-34, 257/10, 258/6-12-18-19-32-
 36, 259/10-12-14-21-22-23-43,
 260/21, 261/28-33-44, 262/20-35-36-
 39, 263/18-28-31-40, 264/18-19-20
 Χαραλαμπίδης, Μ: 253/38
 Χάρης, Γ.Η: 256/44, 257/50, 259/43
 Χάρης, Σ: 250/25
 Χαρτουλάρη, Μικέλα: 252/26-28,
 254/35, 256/25, 258/20, 261/21,
 262/30
 Χατζάκη, Αγγ: 258/26
 Χέρτσφελντ, Μ: 261/42
 Χ.Κ: 259/39
 Χρηστίδης, Χρ: 263/50
 Χριστοδουλάκης, Ν: 251/36, 258/40
 Χωραφάς, Β: 259/18

Ψάλτης, Αρ: 264/19
 Ψύρρας, Θ: 258/32
 Ψυχογιός, Δ: 251/16, 253/17,
 255/20, 257/14, 262/32, 263/31
 Wallace, Melanie: 251/31

ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑ

FRIEDRICH HOELDERLIN

*Ο αδελφός των Αρχαίων Ελλήνων
 Ο ποιητής της ερωτικής οδύνης
 Ο οραματιστής της «Ελεύθερης Πολιτείας»*

ΤΟ ΛΥΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ
 ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΡΗ ΠΟΙΗΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ, 1984
 Σελίδες 330 - δρχ. 500

ΑΝΤΙΔΕΣΕΙΣ

Κυκλοφόρησε το τεύχος 19

BIBΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
 ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Νέο τμήμα Κοινωνικών
 Επιστημών

- SOCIOLOGY
 - POLITICAL SCIENCE
 - INTERNATIONAL AFFAIRS
 - HISTORY
 - FEMINISM / WOMEN STUDIES
 - SOCIAL ANTHROPOLOGY
 - PSYCHOLOGY
 - ECONOMICS
 - GEOGRAPHY/URBAN STUDIES
- ΠΟΛΛΕΣ ΝΕΕΣ ΠΑΡΑΛΑΒΕΣ

Βιβλιοπωλείο Ι. Παντελίδη,
 Αμερικής 9-11 (στη στοά),
 τηλ. 36.23.673. - 36.29.763

Μιλάμε την ίδια γλώσσα

Ξέρουμε ότι όταν ταξιδεύετε στο εξωτερικό για τουρισμό, για δουλειές, για σπουδές ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, ζητάτε κάτι περισσότερο από ένα απλό μέσο μεταφοράς.

Κι επειδή σκεφτόμαστε με τον ίδιο τρόπο σας προσφέρουμε όλα αυτά που θα κάνουν το ταξίδι σας πραγματικά αξέχαστο: Από πλήρως οργανωμένα ταξίδια με πληρωμή σε δραχμές, μέχρι την άνεση και την πολυτέλεια της 1ης ή διακεκριμένης θέσης με τα ιδιαίτερα γκισέ, τις ξεχωριστές αίθουσες αναμονής, τις ειδικές θέσεις και την ιδιαίτερη περιποίηση στο αεροπλάνο. Και πάντα, φυσικά, φιλική εξυπηρέτηση, απολαυστικό φαγητό στο οποίο η Ολυμπιακή έχει παράδοση, 97% ακρίβεια στις πτήσεις, εκτεταμένο δίκτυο πτήσεων με πολλές διασυνδέσεις και υπερσύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας με την Ολυμπιακή θα αισθανθείτε άνετα και θα νιώσετε πραγματικά σαν στο σπίτι σας. Γιατί καταλαβαίνουμε και φροντίζουμε να ικανοποιούμε όλες τις απαιτήσεις και τις ανάγκες σας. Και, πάνω απ' όλα, στην Ολυμπιακή μιλάμε την ίδια γλώσσα!

Για περισσότερες πληροφορίες
απευθυνθείτε στα γραφεία της
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ή στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γραφεία: ΑΘΗΝΑ: Λεωφ. Συγγρού 96, Τηλ. 9616.161, 9292.251 - Όθωνος 6, Τηλ. 9292.555
Μητροπόλεως 11, Τηλ. 9292.257 - ΟΜΟΝΟΙΑ: Κοτοπούλη 3 - ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πύργος Αθηνών
ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Ακτή Μισούλη 27, Τηλ. 4520.968, 9292.797/8 - ΚΗΦΙΣΙΑ: Κηφισίας 267, Τηλ. 8016.119
ΓΛΥΦΑΔΑ: Αθηνών & Αθ. Διάκου - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Κομνηνών 1 & 3, Τηλ. 260.121/9 και σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας.

κυκλοφόρησε «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»!

Επιτέλους, ένα βιβλίο για την ελληνική κακογουστιά (κιτς), ένα βιβλίο «περιήγηση» στον κόσμο του φτηνού γούστου όπως διαμορφώνεται μέσα στην καθημερινή ζωή, την ελληνική ζωή, τη δική μας ζωή. Με κείμενα και φωτογραφίες που παρουσιάζουν ανάγλυφα το «κιτς», ένα φαινόμενο «γραφικό» αλλά και επικίνδυνο. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Μέσα στις σελίδες του θα δείτε να παρελαύνουν... η Πατρίς, η Θρησκεία, η Οικογένεια, η Κοινωνία, η Επικοινωνία, η Πολιτική, η Τέχνη. Το κιτς υπάρχει γύρω μας, σ' όλη την Ελλάδα: από το Διδυμότειχο μέχρι τα Φιλιατρά και από τα Γιάννενα μέχρι τη Λάρισα και —φυσικά— την Αθήνα.

Ειδικά άρθρα και πάνω από 1.000 φωτογραφικά θέματα, αποκαλύπτουν, διακωμωδούν και καταγγέλλουν το κιτς δημιουργώντας ένα μοναδικό λεύκωμα επίκαιρο, ενδιαφέρον, απολαυστικό.

Ωραίο βιβλίο!

«Κάτι το ωραίο»

Η παρέλαση του κιτς συνεχίζεται. Ανακαλύψτε το κιτς σε κορνίζες, γκομπλέν, μπιμπελό, χαλκοτεχνήματα, χόμπι, τουριστικά σουβενίρ, εικονίτσες, προσκλητήρια, τάφους, πλαστικά λουλούδια, εκκλησίες, είδη για γάμους και βαφτίσια, φωτιστικά, τηλέφωνα, εξώφυλλα βιβλίων, αθλητικό και πολιτικό Τύπο, παιδικά είδη, καρτ ποστάλ, ντίσκο, φαγάδικα, ταβέρνες, πιτσερίες, μόδα, αυτοκίνητα, μαγαζιά, σπίτια, έπιπλα... Αλλά κιτς υπάρχει και στο πορνό, στο αθλητικό ή πολιτικό πανηγύρι, στο τραγούδι, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, τη διαφήμιση... Το κιτς υπάρχει παντού και παραμονεύει... **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Για το κιτς σε όλες του τις μορφές γράφουν οι:

Χρ. Βακαλόπουλος, Χρ. Γιανναράς, Περ. Γιαννόπουλος, Μ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρης, Χ. Καμπουρίδης, Λ. Κηλαηδόνης, Α. Κολτσιδο-Μ. Μποσταντζόγλου, Δ. Πικιώνης, Δ. Ραυτόπουλος, Δ. Σκάλος και Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας.

Προλογίζει η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνα Μερκούρη.

Ωραίο βιβλίο!

Τι είναι «ΚΙΤΣ»

Η λέξη kitsch έχει γερμανική προέλευση προέρχεται από την ιδιωματική φράση kitschen που σημαίνει «πασαλείβω». Το επίθετο kitsch στην τέχνη χρησιμοποιήθηκε για το χαρακτηρισμό του ευτελούς, του φτηνού, του κακόγουστου.

ΕΚΔΟΣΗ:

«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΥΜΕΤΕ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα 115 21

Τηλ. 72.29.237

«Κάτι το ωραίο»

Με φωτογραφικό υλικό που βασίζεται σε ρεπορτάζ των Χρ. Βλάχου, Τ. Βρεττού και Λ. Μισούλη και εμπλουτίστηκε από αρχειακό υλικό πολλών επαγγελματιών και ερασιτεχνών φωτογράφων.

Ωραίο βιβλίο!

«Κάτι το ωραίο»

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο!

Μια έκδοση των «Φίλων του περιοδικού ΑΝΤΙ»

- 360 σελίδες • 1059 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες
- Σε σχήμα 21 x 28 πανόδετο

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΚΟΓΟΥΣΤΙΑ.

Ωραίο βιβλίο!

Μιλάμε την ίδια γλώσσα

Ξέρουμε ότι όταν ταξιδεύετε στο εξωτερικό για τουρισμό, για δουλειές, για σπουδές ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, ζητάτε κάτι περισσότερο από ένα απλό μέσο μεταφοράς.

Κι επειδή σκεφτόμαστε με τον ίδιο τρόπο σας προσφέρουμε όλα αυτά που θα κάνουν το ταξίδι σας πραγματικά αξέχαστο: Από πλήρως οργανωμένα ταξίδια με πληρωμή σε δραχμές, μέχρι την άνεση και την πολυτέλεια της 1ης ή διακεκριμένης θέσης με τα ιδιαίτερα γκισέ, τις ξεχωριστές αίθουσες αναμονής, τις ειδικές θέσεις και την ιδιαίτερη περιποίηση στο αεροπλάνο. Και πάντα, φυσικά, φιλική εξυπηρέτηση, απολαυστικό φαγητό στο οποίο η Ολυμπιακή έχει παράδοση, 97% ακρίβεια στις πτήσεις, εκτεταμένο δίκτυο πτήσεων με πολλές διασυνδέσεις και υπερσύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας με την Ολυμπιακή θα αισθανθείτε άνετα και θα νιώσετε πραγματικά σαν στο σπίτι σας. Γιατί καταλαβαίνουμε και φροντίζουμε να ικανοποιούμε όλες τις απαιτήσεις και τις ανάγκες σας. Και, πάνω απ' όλα, στην Ολυμπιακή μιλάμε την ίδια γλώσσα!

Για περισσότερες πληροφορίες
απευθυνθείτε στα γραφεία της
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ή στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γραφεία: ΑΘΗΝΑ: Λεωφ. Συγγρού 96, Τηλ. 9616.161, 9292.251 - Όθωνος 6, Τηλ. 9292.555
Μητροπόλεως 11, Τηλ. 9292.257 - ΟΜΟΝΟΙΑ: Κοτοπούλη 3 - ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πύργος Αθηνών
ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Ακτή Μισούλη 27, Τηλ. 4520.968, 9292.797/8 - ΚΗΦΙΣΙΑ: Κηφισίας 267, Τηλ. 8016.119
ΓΛΥΦΑΔΑ: Αθηνών & Αθ. Διάκου - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Κομνηνών 1 & 3, Τηλ. 260.121/9 και σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»!

Επιτέλους, ένα βιβλίο για την ελληνική κακογουστιά (κιτς), ένα βιβλίο «περιήγηση» στον κόσμο του φτηνού γούστου όπως διαμορφώνεται μέσα στην καθημερινή ζωή, την ελληνική ζωή, τη δική μας ζωή. Με κείμενα και φωτογραφίες που παρουσιάζουν ανάγλυφα το «κιτς», ένα φαινόμενο «γραφικό» αλλά και επικίνδυνο. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Μέσα στις σελίδες του θα δείτε να παρελαύνουν... η Πατρίς, η Θρησκεία, η Οικογένεια, η Κοινωνία, η Επικοινωνία, η Πολιτική, η Τέχνη. Το κιτς υπάρχει γύρω μας, σ' όλη την Ελλάδα: από το Διδυμότειχο μέχρι τα Φιλιατρά και από τα Γιάννενα μέχρι τη Λάρισα και —φυσικά— την Αθήνα.

Ειδικά άρθρα και πάνω από 1.000 φωτογραφικά θέματα, αποκαλύπτουν, διακωμωδούν και καταγγέλλουν το κιτς δημιουργώντας ένα μοναδικό λεύκωμα επίκαιρο, ενδιαφέρον, απολαυστικό.

Ωραίο βιβλίο!

«Κάτι το ωραίο»

Η παρέλαση του κιτς συνεχίζεται. Ανακαλύψτε το κιτς σε κορνίζες, γκομπλέν, μπιμπελό, χαλκοτεχνήματα, χόμπι, τουριστικά σουβενίρ, εικονίτσες, προσκλητήρια, τάφους, πλαστικά λουλούδια, εκκλησίες, είδη για γάμους και βαφτίσια, φωτιστικά, τηλέφωνα, εξώφυλλα βιβλίων, αθλητικό και πολιτικό Τύπο, παιδικά είδη, καρτ ποστάλ, ντίσκο, φαγάδικα, ταβέρνες, πιτσερίες, μόδα, αυτοκίνητα, μαγαζιά, σπίτια, έπιπλα... Αλλά κιτς υπάρχει και στο πορνό, στο αθλητικό ή πολιτικό πανηγύρι, στο τραγούδι, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, τη διαφήμιση... Το κιτς υπάρχει παντού και παραμονεύει... **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίο»

Για το κιτς σε όλες του τις μορφές γράφουν οι: Χρ. Βακαλόπουλος, Χρ. Γιανναράς, Περ. Γιαννόπουλος, Μ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρης, Χ. Καμπουρίδης, Λ. Κηλαηδόνης, Α. Κολτσιδοπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδου - Νέστορος, Π. Μαρτινίδης, Μ. Μποσταντζόγλου, Δ. Πικιώνης, Δ. Ραυτόπουλος, Δ. Σκάλος και Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας. Προλογίζει η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνα Μερκούρη.

Ωραίο βιβλίο!

Τι είναι «ΚΙΤΣ»

Η λέξη kitsch έχει γερμανική προέλευση προέρχεται από την ιδιωματική φράση kitschen που σημαίνει «πασαλείβω». Το επίθετο kitsch στην τέχνη χρησιμοποιήθηκε για το χαρακτηρισμό του ευτελούς, του φτηνού, του κακόγουστου.

ΕΚΔΟΣΗ:

«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕ

Δεινοκρατους 131, Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

«Κάτι το ωραίο»

Με φωτογραφικό υλικό που βασίζεται σε ρεπορτάζ των Χρ. Βλάχου, Τ. Βρεττού και Λ. Μιαούλη και εμπλουτίστηκε από αρχαικό υλικό πολλών επαγγελματιών και ερασιτεχνών φωτογράφων.

Ωραίο βιβλίο!

«Κάτι το ωραίο»

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο!

Μια έκδοση των «Φίλων του περιοδικού ΑΝΤΙ»

- 360 σελίδες • 1059 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες
- Σε σχήμα 21 x 28 πανόδετο

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΚΟΓΟΥΣΤΙΑ.

Ωραίο βιβλίο!

